

МИРОН-ОРЛИК

ІДЕЯ І ЧИН УКРАЇНИ

Серія книг «Український націоналізм»

«Ідея і Чин України»

Дмитро Мирон-Орлик

КИЇВ

 RAINSHOUSE

2021

УДК: 321.011.072.1(477)-029:821
ISBN 978-617-8114-00-8 (PDF)

С89 Мирон-Орлик, Дмитро

Ідея і Чин України. – Київ: Рейнсхаус, 2021. – 431 с.

Праця Дмитра Мирона на псевдо «Орлик» по суті є підручником, де зібрані основоположні засади, методи і завдання українського націоналізму. Її не дарма називають «абеткою націоналіста» та досі використовують для ідеологічного вишколу в сучасних проукраїнських політичних організаціях.

Ця книга обов'язкова для ознайомлення та вивчення кожному, хто позиціонує себе в якості націонал-патріотичного активіста.

Книга завантажена з веб-ресурсу:
www.rainshouse.com

*****

Дякуємо, що підтримуєте
україномовну літературу!

ISBN 978-617-8114-00-8 (PDF)
© «Рейнсхаус», 2021

СЛОВО КОНСУЛА

Ця книга також відома як «абетка українського націоналіста».

Дмитро Мирон на псевдо «Орлик» писав її не у форматі філософського трактату. До революційного руху в 1930-40 роках масово долучалась молодь, якій потрібні були прості та зрозумілі ідеологічні орієнтири. Саме для них автор створив свою працю.

«Ідея і Чин України» по суті є підручником, де зібрані основоположні засади, методи і завдання українського націоналізму. Вони жодним чином не застаріли за минулі роки. В ХХІ сторіччі тексти, написані Мироном Орликом, досі використовуються для ідеологічного вишколу в сучасних націоналістичних організаціях.

Використовуйте цю книгу для самовдосконалення на шляху розбудови Великої України.

*Написав Олексій Рейнс (позивний Консул),
засновник клубу RAINSHOUSE,
вересень 2021 року.*

Мирон Душтра

Розділ I. Основи світогляду

В переломних бурхливих часах, у яких ми живемо, треба виразно окреслених, ударних ідей, рішучих чинів і сильних нових людей з виразно окресленим світоглядом, що серед постійних перемін і зіткнення сил розбудить і оформить психо-суспільні енергії та надасть їм змісту, наряду і форми діяння. Тим більше треба такого виразно окресленого світогляду для поневоленого народу, щоб розбудити і оформити його дрімаючі та здавлені психо-суспільні енергії та духовно-моральні сили, дати одне кристалізаційне вогнище і ядро для розпорошених суспільно-національних сил. В таких переломних часах треба дати великий образ нового майбутнього життя і пірвати до чину. Таким новим всеобіймаючим суспільно-національним світоглядом українського народу є український націоналізм.

Український націоналізм – це історично творчий світогляд українського народу, що виростає з глибини української духовності та її формує, і це найглибший вираз історичної волі, думки і чину української нації, це могутній голос серця і душі українського народу, голос віків, вияв життя та історичних потреб. Український націоналізм – національний

світогляд – це започаткування нових вартостей, означення цілі, сенсу і основ життя нації і української людини. Український націоналізм – це боротьба нового героїчного українського духу за одну соборну, владарну, монолітну психіку української нації, за новий тип сильної, творчої, героїчної української людини, це боротьба за нові підстави і організацію суспільно-політичного життя; це боротьба за визволення всіх сил нації, за силу, владу та усесторонній розвиток, за нові підстави й цілі цілого життя: духово-культурного, морально-виховного, суспільно-політичного, соціального, економічного, громадянського, родинного та індивідуального. Український націоналізм – це духовно-світоглядовий та суспільно-політичний рух, що органічно виростає з духово-суспільної природи української нації і відповідає її найістотнішим потребам та змагає революційно-творчим шляхом до встановлення нових вартостей, до відродження і визволення усіх сил української нації і до усестороннього її розвитку у власних державних формах. Український націоналізм діє в духовно-світоглядовій, етично-виховній і суспільно-політичній площині.

Світогляд, етика, виховання і суспільно-політична діяльність – це підставові вияви українського націоналізму, що творять одну органічну цілість, немов душа і тіло. Український націоналізм впливає

з глибин українського духа, дає новий всеобіймаючий органічно-творчий світогляд і нову синтезу вартостей, проявляється в етиці і моралі цілого національно-суспільного життя, виховує і перевиховує в ім'я нових ідей цілий народ, формує новий тип української людини і дає нові підстави і цілі організації всього національно-суспільного життя і реалізацію ідей в суспільно-політичній діяльності, боротьбі і чині, праці і творчості. Український націоналізм відповідає не лише найглибшій духовій і суспільній природі української нації та її найістотнішим потребам, але також поривам волі, душі, серця і думки української людини. В націоналізмі зливається одиниця з нацією в одну душу і одне суспільно-політичне тіло. Український націоналізм – це найповніший, найглибший і наймогутніший вияв українства, найкращих і найсильніших поривів українського духа, українського серця, думки й історичної волі. Коли хочемо ставити духову і суспільно-політичну будівлю, мусимо пізнати найдокладніше її підстави, той духово-суспільний та історичний ґрунт, на якому хочемо будувати.

Як індивідуальний, так і суспільний світогляд – це не витвір самого інтелекту на підставі теоретичних розшуків холодного чистого розуму. Світогляд – це синтез психовольового наставлення, переживань, досвіду життя і набутого знання, це синтез

вольово-емотивного елементу життєво-практичного (чинного) та інтелектуально-теоретичного, оформлюючого. Всі витвори волі, серця, думки, уяви, всі переживання, всі чини, праця і пориви, всі витвори культури, цивілізації впливають на розвиток суспільно-історичного ставання. Як суспільність, так і людина – це синтез успадкованих і набутих властивостей, що творять підставу вдачі і характеру та окреслюють поставу до світу.

Суспільність і людина мають такий світогляд, який відповідає їх вдачі, характерові, їх психічній структурі, їх волі, почуванням, переживанням і чинам. Тому світогляду не можна вивчити з книжок, але треба його пережити в праці й боротьбі, щоб він став нерозривною частиною нашого «я», нашого характеру, нашої волі, накіпів кров'ю нашого серця та проявлявся чином у всьому житті, щоб набрав тіла і крові життя. Не наукові теорії, витвори мозку, чисті абстракції, але такі ідеї й думки потрясли підставами світу та стали історично-творчими силами, що здобули серця і душі людей і побудили їх до діл, наприклад: християнізм, магометанізм, ідеї французької революції... і т.п. Тільки ті ідеї і світогляди змінюють обличчя світу, що порушують серця, волю і енергію чину діючих людей, які готові віддати за них своє життя. Не платонівські ідеї – абстракції, але чинні ідеї сили, ідеї життя, міти впливають на хід подій.

Тому українського міту, що є візією, величним образом нашого місця і цілі в історії, як напр. міт вибраного народу, міт «царства небесного», Христа, міт Риму, міт Магомеда, міт крові – раси німців, міт народу – богоносця москалів, не можна створити лише з книжок, але треба виловити його з голосу віків, з українського логосу, етосу й еросу. Український міт – це не лише найглибший вираз українського духа й його творчої натури, синтез історії, але пориваюча велична візія нашого місця в історії, нашої історичної місії, сенсу і стилю життя. Це неначе підставовий мотив Вагнерівських опер чи Бетховенівських симфоній. Український міт, хоч ще не є науково сформульований, але вже діяв і діє неясно вичутий у серцях мільйонів борців за Україну. Це прометеївський міт, міт культурно-цивілізованого і національно-політичного апостольства Києва, апостольства нації і визволення поневолених народів, міт нації, поставленої на грані двох світів. Тому, коли хочемо збагнути, що таке світогляд, а зокрема, що таке націоналістичний світогляд, мусимопізнати той духовий і суспільно-історичний ґрунт, ті підстави, з яких він виростає, мусимо пізнати глибини історичного духа, істоту українства, всі твори українського серця й думки, пориви волі, глибини життя українського народу, український логос, етос і ерос, цілий дотеперішній духовий, моральний, культурний, політичний і мілітарний, суспільний і

економічний розвиток, щоби пізнати, що ми і якими ми є, якими успадкували духовий, суспільно-політичний і культурний спадок, щоб означити нашу поставу до внутрішнього і зовнішнього світу та вказати, що і як треба робити, щоб підняти з того стану, в якому находимося. Суспільний світогляд – це синтез переживань, поривів духа, думки, змагань і заповітів минулих поколінь, сучасних істотних потреб, досвіду життя та прямувань на будуче, що оприділюють відношення людей на тлі суспільно-історичної дійсності до внутрішнього і зовнішнього світу та встановлюють ціль і сенс життя. Ідеологія – це життєтворча система вартостей, ієрархія цілей, потреб і кермуючих засад, що кристалізують суспільні хотіння і прямування та надають зміст і напрям суспільно-національному життю і діяльності. Ідеологія – це образ нової дійсності, що наростає, за яку боремося і яку власним трудом хочемо творити.

Світогляд – цілий образ твору, ідеологія – провідні засади й ідеї. Світогляд – це неначе цілий храм з куполами, ідеологія – це внутрішній зміст і форма, олтар нашої віри, декалог чи євангелія, зміст і ціль життя. Тому, що ми зв'язані не лише з минулим, сучасним і розвоєвими прямуваннями на будуче українського народу, але також з розвитком усього окружаючого світу інших діючих духових, ідейних, культурно-цивілізаційних, суспільно-політичних сил, тому мусимо оприділити основи й істоту

націоналістичного світогляду на тлі цілої епохи, в якій живемо і діємо.

Розділ II. Генеза українського націоналізму

Ціла Європа, а з нею й Україна, переживають глибокий перелом духовності та світогляду. Відбуваються глибокі переміни і гарячкові шукання нових ідей і нових шляхів у культурно-цивілізаційному житті від раціоналізму і відірваного від життя інтелектуалізму, від матеріалізму і переваги технічно-економічних первнів, від поверховості до поглиблення культури, волі, духовно-ідейного життя до волюнтаризму, ідеалізму й віталізму. В суспільно-політичній ділянці наступив сумерк космополітизму, індивідуалізму з його проявами: лібералізмом, демократією, капіталізмом – та сумерк матеріалістичного соціалізму й комунізму, що розбивали суспільність, націю, державу, родину, мораль і особовість. Живемо в переломових часах наростання нової епохи, як колись в часах упадку римської імперії та апостольства християнізму і мандрівки народів, яка своїми ідеями, силою удару й переміни є куди глибша від епохи культурно-цивілізаційного ренесансу і французької революції. В сучасній добі є порушені найглибші підстави, діючі сили, життєві енергії та ідеї життя, що шукають свого творчого вияву й оформлення.

Зараз Україна переживає подібний перелом як і за часів Володимира Великого і Хмельницького. Український націоналізм треба оцінювати й розуміти як епохальну історично-творчу появу у зв'язку з цілим дотеперішнім розвитком України і на тлі глибоких перемін цілої епохи. Коли б ідеї середньовіччя назвати тезою, то ідеї епохи ренесансу і французької революції можна б назвати різкою антитезою, а ідеї нової наростаючої епохи – творчим синтезом того, що було вартісного в древніх, середніх і нових часах, зі встановленням нових вартостей на тлі сучасного культурно-цивілізаційного і суспільно-політичного розвитку. Саме український націоналізм є творчим синтезом вартостей, що випливають з духовності і світогляду, з глибини життя і потреб українського народу. Він оновлює і відроджує все те, що було в нашій історичній дійсності здорове, сильне, творче, встановлює нову оцінку та приносить нові вартості, а усуває все те, що було шкідливе, нездорове, розкладаюче. В українській психіці, ще остаточно неоформленій, мають перевагу емоції, почування над волею і розумом. В нас мають перевагу чуттєвість, настроєвість, гарячкове кидання і величні вибухи життєвих енергій. На це склалися різні внутрішні і зовнішні причини, що надмірно розвинули чуттєвість, емотивну сторінку, як постійне кидання в боротьбі з ворогами, скорі знищення кристалізаційного ядра: культурно-цивілізаційного і політичного.

Довгий час поневолення, зокрема культурницького провансальства, не розвинули чинно-волевих первнів. Тому вимога українського націоналізму – плекати волю нації до повного життя, волю чину, влади, могутності. І саме з духовності українського народу, з нашої сучасної дійсності та змагань на будуче впливає потреба волюнтаризму, ідеалізму, активізму і героїзму, що дістає теоретично-наукове обґрунтування у здобутках сучасної науки: волюнтаристичної філософії, психології, соціології і т.п. У сфері розуму: брак чинного життя, брак власного державного життя, брак можливості творити власну дійсність, проявити вповні свою волю – викликав схильність до рефлексій, утопій, мрійництва, інтелектуалізування, доктринерства. Українці жили більше почуваннями і думкою, роздумуваннями над своєю власною долею, а не чином і волею; жили більше внутрішньо-духовним життям, ніж зовнішньо-чинним; пасивним почуванням треба дати опертя в силі волі і чині та дати кристалізаційну форму в ідеї – світогляді. Націоналістичний світогляд має дати кристалізаційне ядро, щоб опанувати і усунути старі нахили до слабості, психічні суперечності понад усякі кордони партикуляризму й ворожі впливи, а формувати сильну монолітну духовність, соборну психіку та владарний героїчний характер героїчного народу, щоб була в нас одна керуюча залізна воля, одна формуюча провідна ідея, один

керуючий суспільно-політичний центр і прапор, щоб була в нас «воля і дума єдина». А щоби усунути і випалити розпеченим залізом шкідливі нахили та слабості і опанувати психічні суперечності, треба глибокого духовно-ідейного перелому, революційного потрясіння та зриву, щоби розбудити і визволити дрімучі, здавлені й розпорошені психоволеві енергії. Треба різко, ударно й виключно поставити нову всеобіймаючу ідею, новий світогляд, щоб оформити нову монолітну духовність і протиставитись чужим розкладаючим силам і ворожим доктринам: большевизмові, партійництву і т.п. Ідея українського націоналізму мусить бути: всеобіймаюча, органічно-творча, ясно оформлена, синтетична, виключна, ударна, динамічна, постійно творча. В сфері думки треба розвинути волево-чинний, систематичний і синтетичний спосіб думання, глибину й ширину думки, а поборювати відірваний від життя інтелектуалізм, пасивне теоретизування і доктринерство.

Українська духовність та світогляд на тлі історичного розвитку

Світогляд націоналізму ідеєю й чином має розбудити всі дремаючі утаєні психоволеві енергії, всі скарби духа, що енергію волі й чину, ентузіазм та героїзм, що проявлялися колись стихійно в добі княжій, козаччини, визвольних змагань 1917-20 років, оформити їх і скристалізувати в одну монолітну духовність та перетворити в державотворчість, видобути всі скарби української землі і перетворити їх на добро українського народу. Велич і органічно-творча сила українського націоналізму полягає в тому, що він повертає до глибин українського духу, до праджерел українства, до духовно-вольової субстанції української нації і має на меті її добро, а не як демолібералізм, соціалізм чи комунізм, що є штучно створеними, нанесеними ззовні чужими доктринами і не є витвором українського духу, української дійсності і потреб.

Який зміст і форма українства, яка істота української духовності? Духовність народу формується протягом віків. На формування

духовності впливають внутрішні і зовнішні чинники. На формування духовності складаються вроджені психічні й біологічні властивості даного народу, який ті свої вроджені властивості проявляє у ставленні до світу й життя, в опануванні і перетворюванні природи, в боротьбі, праці та творчості, у тому, як організує своє внутрішнє й зовнішнє життя. На розвиток духовності складаються: надбання минулих поколінь, пориви волі, душі, серця, думки й уяви, пережиття історичної долі і змагання за майбутнє. На стиль і зміст духовності мають величезний вплив великі постаті, що, з одного боку, висловлюють найглибші засади духовності даного народу, а з другого – своєю творчістю, ідеями і чинами потрясають, надають нового змісту й напрямку, як наприклад Володимир Великий, Тарас Шевченко. Крім того, на формування духовності мають великий вплив історичні події, глибокі переживання, як війни, революції, лихоліття, а також панівні ідеї, як прийняття християнства, соціалістичний дурман, націоналістичні ідеї.

Духовність даного народу не можна легко змінити. Надбання минулого, історичні переживання стають нахилами й навиками, переходять у підсвідомість; вони творять історичну та культурно-суспільну спадщину. Тому, щоби змінити дану духовність та наново її формувати в одну органічну цілість, треба глибокого потрясіння та ідейного зриву, щоби

зрушити підставові підсвідомі психо-вольові енергії та духовно-суспільні засади, треба великих ідей, щоб увійшли у кров і кість та переорали і обновили душі й серця людей. Треба наново відсвіжити і відкрити здорові історично-творчі вартості і сили минулого, як розкривається історичні пам'ятки, а також треба викорінювати всі розкладаючі, шкідливі, негативні риси.

Розвиток духовності в дану добу залежить від того, які духовні, моральні, культурні і суспільні основи та вартості задають тон і напрям усьому життю. Погляньмо, як розвивалася і формувалася на протязі віків українська духовність. Наведемо описи про давні племена словен і антів, які мають бути давніми предками нашого народу. Візантійські народи так описують вдачу й життя словен і антів. Прокопій Кесарійський пише: «Словенами і антами не володіє один муж, але споконвіку живуть вони громадоправством і тому спільно цікавляться всім, що для них приємне або прикре. Вірять, що є один Бог, володар грому, і йому жертвують воли та всяку жертвенну тварину. Всі вони помітно рослі та сміливі». Інший грецький письменник, цісар Маврикій, оповідає так про побут словен: «Словени й анти мають однаковий спосіб життя і однакові нахили: вони вільні і ніколи не даються наломити під ярмо чужої влади, а вже ніколи на власній землі. Їх багато,

і вони витривалі, легко зносять спеку й холод, сльоту, наготу тіла й голод. Для тих, що їх відвідують, вони ласкаві і зичливо переводять їх з місця на місце, куди їм треба... Дуже зручно вживають засідок, нападів і підступів вдень і вночі, придумуючи над різними способами воювання».

Про полян пише літописець, що вони були «мудрі й підприємливі» та берегли «тихих і скромних обичаїв своїх предків».

Вже в заранні віків в українських племен виступає велика життєва сила й зв'язок з природою, культ бога сонця й грому, велика життєрадісність. Вони любили танці і «бісовські пісні», любили хліборобське життя, радо воювали і були підприємливими в торгівлі. Прихід варязьких здобичників вніс у формування української духовності великий фермент, немов подув бурі і приплив моря... Візантійський патріарх Фотій каже про походи українських варягів на Візантію: «Подуло на нас щось суворе, тверде, погубельне». Варяги внесли тверді, войовничі, здобувчі, владарні і організаційні засади. На українську духовність зложилися два підставові елементи: з одного боку оці підприємливі, будуючі, цивілізаторські прикмети староукраїнських племен, зокрема полян, а з другого – бурхливі, здобувчі і організаційні властивості варягів, це немов дріжджі, що витворили фермент;

а дальші впливи грецько-візантійського світу. Висловом української духовності княжої доби є історичні дії і постаті Святослава, Володимира і Ярослава Мудрого. Українська духовність проявлялася не лише в чинах, в силі й організації держави, але і в літописах, в «Руській Правді», в «Слові о полку Ігоревім», в культурно-цивілізаційній праці.

Ідея першенства України, образ її величі й історичного покликання, знайшла свій вислів у легенді про благословенство св. Андрія на Київських горах: «Яко возсіяет благодать на горах сих» (за «Київським літописом»). Яку силу, завзяття і розмах, яку мужність і любов трудів і небезпек представляли «хоробрі русичі», що прибивали щит на мурах Царгороду, грозили Візантії в походах Святослава Завойовника!

«Русь уважала за великий сором, якби перемогли Ромеї і позбавили слави, яку вона здобула у сусідів, що ніхто її перемогти не може», як пише Лев Діякон про похід Святослава. «Про них оповідають таке, – пише грецький письменник, – що вони навіть переможені не віддають себе у руки ворогів. Як не сподіваються вирятуватися, встромляють собі в нутро меч і так себе забивають. Про мужню і хоробру вдачу давніх українців свідчать не лише подвиги, але і характерні слова Святослава перед

критичним боєм під Доростолом: «За нашим військом йшла така слава, що без труду підбивали ми сусідні народи і без проливу крові тримали у неволі цілі краї... від предків дістали ми мужність, пригадаймо ж, яка непереможна була до тих часів наша сила, і міцно биймося за своє спасіння. То не наш звичай втікачами йти додому! Нам або жити з перемогою, або славно полягти, як годиться хоробрим мужам». «Поляжемо, а не осоромимо землі нашої!» – це клич і заповіт Святослава Завойовника, що промовляє до нас з далнини віків. А який він близький нашій сучасній духовності!

Українську духовність княжої доби характеризували такі елементи: велика життєва

сила й енергія, мужність, хоробрість, войовничість, підприємливість, рухливість, почуття честі, слави, вірність Батьківщині і любов до руської землі, погорда смерті, любов ризику, небезпек і змагань. Стиль життя характеризували: боротьба, чин і труди, розмах і сила, велич і почуття культурно-цивілізаційної місії в суперництві з Візантією за першенство та державне будівництво в часах Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Життя було героїчне, озброєні княжі городи і дружини стояли на сторожі величі і могутності України.

Підставою і джерелом української духовності є синтез психічних, біологічних і культурних рис осілих українських племен, зокрема полян, органічно зіп'єєних з войовничими первнями сили й боротьби варягів, що були побуджуючим ферментом, який прискішив кристалізаційний процес формування української державності й духовності. На процес формування цієї духовності мали свій вплив, з одного боку, грецько-візантійські основи, культурно-цивілізаційні впливи, торговельні і політичні зв'язки, прийняття християнства, а з другого – західно-римські впливи в добі галицько-волинського князівства. Одначе українська культура і духова сила були такі багаті й оригінальні, що змогли перетопити в горнілі свого духа сторонні впливи Візантії й Заходу і витворити одну з передових культур Європи, найвеличавішу на Сході Європи. Бо що собою в той час являла напівкультурна Польща, коли Україна вже суперничала з Візантією за політичний, культурно-цивілізаційний і господарський провід на Сході Європи? Чи Польща видала тоді такого лицаря-володаря, як Святослав, або чи мала таку багату і величаву державу та культуру, або чи видала такий монумент права, як «Руська Правда», або такий архитвір мистецтва, як «Слово о полку Ігоревім», що його можна поставити на рівні з архитворами світової слави, як «Пісня про Нібелунгів» чи «Пісня про Роланда»? А Москви ще тоді не було. «Слово о полку

Ігоревім» – це українська «Іліада».

Величезний перелом в українській духовності викликало прийняття християнства: дикій, суворій, непогамованій, стихійній силі, молодечій буйності і лицарській войовничості християнство надало духовної глибини і оформленості, як це віддзеркалюється в постатях Святослава Завойовника – суворого, мужнього поганина і у маєстаті Володимира та його могутньої імперії. На щастя України, життєві сили і багатство української духовної природи було таке велике, що християнство не перебрало до глибин української духовності, але мусило злитися з багатими звичаями, міфами, і сильною вдачею «хоробрих русичів», що виразно бачимо в «Слові о полку Ігоревім» та в різних народних звичаях, повір'ях і переказах. Українська духовність проявляється в таких великих і сильних постатях, як Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Мстислав Сміливий – романтичний лицар-князь, Володимир Мономах.

Любецький з'їзд князів виявив почуття єдності українських земель, виявив потребу духового і політичного об'єднання. Про це пише літописець так: «Чого сваримося поміж собою і губимо українську землю? Користають з того половці і пустошать наші землі та радіють нашим розладдям. Відтепер

будьмо однодушні і спільно боронімо та пильнуймо українські землі. З «Поучення дітям» Володимира Мономаха бачимо, яким мав бути український князь-володар: «Не позволяйте сильним нищити слабих. Самі розсудіть справу вдовиці... переїжджаючи по своїх землях, не позволяйте службі кривдити ні своїх, ні чужих, ні в селах, ні на полях... дома не лінуйтеся, але всього доглядайте, не покладайтеся на суддю ані на молодшого дружинника, щоб не насміхалися ті, що приходять до вас... на війні не здавайтеся на воєводів, сторожі самі наладнуйте, а вночі, не забезпечивши вояків, не лягайте спати і рано встаньте; смерті бо, діти, не бійтеся ні на раті, ні од звіра, но творіть мужеське діло, як вам Бог подасть». З тих слів бачимо образ справедливого, мудрого, відважного володаря-полководця і господаря на своїй землі.

Із «Слова о полку Ігоревім» пізнаємо мужню і героїчну духовність та світогляд «хоробрих русичів», лицарську вдачу, глибокий патріотизм, ідею єдності «руської землі», української нації, велич Української держави і потребу соборності.

Як величаво змальовано картину повного розгрому половців: «Грізний великий київський князь Святослав прибув із своїми ситими полками та сталевими мечами, наступив на половецьку землю, притоптав холми і яруги, скаламутив ріки й озера, висушив

потоки й болота, а поганого Кобяка наче буря вхопила з поміж залізних половецьких полків. Упав Кобяк навколішки в городі Києві у Святославовій гридниці. Німці й венеціани, греки й моравяни виспівують славу Святославу». Яка сила, яка велич, яка гроза, наче удар грому, пробивається із тих слів!

Мужня героїчна духовність пробивається зі слів князя Ігоря, немов биття хороброго серця з-під сталевого панцира лицаря: «Краще нам порубаним бути, аніж у неволю попасти». Чи ж відгомін тих слів не дзвенить у наших серцях, немов клич бойової сурми і заграви великого минулого? «Хочу з вами надламати спис край поля половецького і або головою наложити, або води з Дону шоломом напитися». Чи ж не відчуваємо в тих словах жадоби чину і рішучості, немов вістря обосічного меча в боротьбі?!

Зловіщі знаки неба не стримали князя Ігоря, що «скріпив розум силою і нагострив завзяттям свого серця, духом лицарським проїнявся і повів своє військо на землю половецьку за землю українську». Неначе чуємо стукіт княжих дружинників під ритм хоробрих сердець лицарів, що рвалися до бою, щоби добути собі честі, а князеві слави. А ось як представляє нам геніальний автор українських лицарів: «Мої куряни-вояки сміливі, під трубами повивані, під

шоломами колихані, кінцем списа годовані. Всі шляхи їм відомі, всі яруги їм знайомі, луки в них натягнені». Яка глибина любові до України, немов велич сходу сонця, визирає із слів: «О, українська земле! Вже за горою ти станула». По трагічному висліді невдалої боротьби з половцями автор закликав українських князів до відплати за честь і славу рідної землі: «В стремена ж! За руську землю! За наругу половчина і за рани Ігореві, Святославового сина!» Гостро засуджує княжі міжусобиці, що довели таку могучу грізну Україну до розбиття: «А князям не в гадці стати на спільного супостата. На мале казав велике. Брат на брата кув крамоли, а поганці йшли побідно в руську землю як ніколи».

Який вихід? Автор закликає громовим віщим голосом до спільного виступу проти зовнішніх ворогів і до внутрішньої єдності: «Галицький Осмомисле Ярославе! Високо ти сидиш на своєму золотокованому престолі. Підперши угорські гори своїми залізними полками, заступив шлях королеві, Дунаєві затворна ворота, судить сидячи по Дунаю. Грізний ти для всіх земель: відчиняєш київські ворота і з батьківського золотокованого стола стріляєш султанів у далеких землях! Стрілай же Тепер Кончака поганого, за рани Ігоря, сміливого Святославича!»

З цього архітвору, немов із величавого храму

святої Софії і Золотих Воріт, немов із київських гір встає перед нами могутність і велич України, глибока державницька думка, героїчна мужня духовність, немов княжі лицарі, закуті в сталь, розуміння життя як чину, боротьби й героїчного змагу. До тих праджерел українського духа треба й нам докопатися, як докопується до підземних багатств української землі. Треба вчутися в духа історії України, в її трагічні змагання і могутні пориви, в її велику державницьку силу і цивілізаторську працю.

Яке велике почуття честі, глибокого патріотизму і власної сили пробивається із слів митрополита Іларіона, з княжих літописів, із «Слова о погибелі руської землі», з «Моленія Данила Паломника». В київському літописі читаємо: «Бог синов руских в безчестіє не положил єсть. Дай нам, Боже, честь свою взяти, а нам дай, боже, за крестяни і за руську землю голови свої зложити...». Про Романа Мстиславовича пише галицько-волинський літописець: «Кидався на Поганих як лев, сердитий був як рись, нищив ворогів як крокодил, переходив ворожі землі як орел, а був хоробрий як тур». Героїчна погорда смерті і мужнє сприймання боротьби пробивається зі слів короля Данила до своїх відділів (за галицько-волинським літописом): «Пощо ужасиваєтеся? Не вісте ли, яко война без падших мертвих не биваєт? Не вісте ли, яко мужи єсте, а не жени? Аще муж убо єсть на рати,

то коє чудо єсть? Інії же дома умирают без слави, сії же со славою умроша. Укріпіте сердца свої і підніміте оружје на рать».

Де ж поділася сила і велич княжої держави?! Чи не віродимо в наших душах і серцях давню силу, героїчну мужню духовність, як стараємося розкопати старі храми і переховати стару зброю і прапори? Чи ж не маємо бути з цього горді, що ми є спадкоємцями слави й величі Володимирового Тризуба?! Чи ж княжа держава не впала тому, що ослабла і розбилася давня героїчна духовність «хоробрих русичів», їх владарність і войовничість, їхня державницька сила і спільна керуюча воля?! Чи княжа держава не впала тому, що ослабла верховна сильна влада одного володаря, як за Святослава, Володимира, Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха і Романа Мстиславовича, а одноціла українська великодержавна роздробилася на цілий ряд удільних князиків, що вели між собою братовбивчі війни? Княжа держава впала, бо здеморалізувалася і замкнулася в класовому егоїзмі – провідна боярська верства повстала проти своїх володарів і утискала нижчі верстви. Княжа держава впала, бо ослаб Культурно-цивілізаційний і державно-політичний центр Київ, а ззовні спричинилися до остаточного занепаду постійні удари диких орд, наїзд А. Боголюбського і зрадливі напади Польщі із заходу. Тому, що княжа держава переходила

період своєї культурно-цивілізаційної і державно-національної кристалізації, мусила створити сильний центр, сильну верховну владу й провідну верству, щоби опанувати і зорганізувати великі простори, загрожені нападами кочових орд, та перетопити різноплемінний склад української імперії.

Давня сила й мужність, героїчна лицарська вдача відродилися в козацтві, що перейняло прапор боротьби за українську землю і віру предків. Козацтво було свідоме того, чим воно є. Козаки були свідомі того, що вони є нащадками тих «хоробрих русичів», які Царгород воювали: «Того же дерева есте вітви і храбрих воїнів синове. Покажете мужество» (з літопису Величка). З універсалу Хмельницького вичитуємо подібні слова, як із княжих літописів: «Лучше же би і благополучніше нам на пляцу военном от оружа бранного полегти, нежели в домах своїх яко невестюхом побідимим бути». Або такі рішучі слова, немов удари козацької шаблі: «Хай одна стіна зудариться з другою, одна впаде, друга останеться». При огляданні польської охоронної твердині Кодака сказав Хмельницький: «Одні людські руки робили, а другі можуть це знищити». Чи такі слова з «Милости Божої» – «желізо доброє важче і над злато» – не нагадують Святослава Завойовника, який відкинув багаті дарунки, а радо прийняв зброю?!

Про наставлення українців козацької доби свідчать дух і слова драматичного твору «Милость Божая»: «Не тот славен, котрий многі лічит стада, но же многих врагов своїх шлет до ада».

Французький інженер Боплан у своєму «Описі України» (1630 до 1640 років) пише таке про козаків: «В них немає нічого простацького, крім одежі. Вони дотепні, проникливі, вибачливі й щедрі, не ласі на велике багатство, а зате божевільне закохані в свободі; без неї в них життя не життя, задля неї вони здійсмають повстання, для неї живуть і гинуть. Козаки дуже міцні тілом, легко зносять жар і холод, голод і спрагу. На війні витривалі, відважні, сміливі, а навіть одчайдушні, бо не цінять свого життя».

Інший автор, Папроцький, пише про козаків, що коли вони знаходяться в небезпеці, то так говорять: «Не годиться тікати нам, людям, що про них усі народи знають, що у хоробрості не дорівняє нам ніхто у світі». «Козаки добрії мисли мали і ворога воювали» – співається в пісні. Свідомість основ козацької сили видно із слів думи Мазепи: «Нехай вічна буде слава, же през шаблі маєм права». Тим-то й була колись страшна козацька сила, що були в нас «Воля і дума єдина», як читаємо в козацькій думі. Про потребу одного сильного проводу, одного володаря-вождя вказують такі слова П. Дорошенка: «Аби було єдине

стадо і єдин пастир». Мазепа так говорить про потребу сильного вождя-провідника нації: «Сам керуєть стерник і сам управуєть».

В суворій постаті останнього кошового Січі Кальнишевського, який впродовж 25 літ непохитно і твердо переживав в Соловецькому монастирі трагічну долю України, бачимо постать незламного вождя. Героїчну смерть П. Полуботка оповив народ багрянницею легенди. Під його портретом збереглися слова, які він мав кинути у вічі гнобителеві України Петрові Першому: «Заступаючись за батьківщину, я не лякаюся ні кайдан, ні тюрми, і краще мені найгіршою смертю вмерти, аніж дивитися на загибель моїх земляків...». Автор «Історії Русів», яка продовжувала державницьку традицію і підкреслювала потребу боротьби за права України, вкладає в уста Полуботка такі полум'яні слова: «Коли за всяку кров, пролиту на землі, впімнеться її рід, то яка помста буде за кров українського народу, пролиту від крові гетьмана Наливайка до сьогодні, пролиту великими потоками лише за те, що він шукав волі і кращого життя на своїй власній землі і думав думками, вродженими всій людськості?!»

Мимо упадку козацької держави козацька традиція жевріла в багатій народній словесності. В народних піснях, переказах, козацьких думках і в свідомості

патріотичної української аристократії, як, наприклад, у гуртку Василя Лукашевича. Про настрої українського громадянства напередодні повстання «декабристів» свідчить лист історика Маркевича: «Ми ще не загубили з очей подвигів великих мужів українців; в багатьох серцях не погасла ще давня сила почувань і любові до батьківщини. Ви ще знайдете у нас живим дух Полуботка».

Українська духовність і світогляд у добі козаччини проявлялися у стихійному вияві сили і боротьби, в героїзмі, хоробрості й мужності, в твердому простому спартанському житті серед трудів і небезпек, у величезній живучості й буйності, але бракувало тим виявам стихійної сили – сили виразно означеної державотворчої мети, точки, куди ті сили треба було спрямувати, що й старалися зробити великі гетьмани Сагайдачний, Хмельницький, Дорошенко, Мазепа.

Але тому, що ідею власної державності народ ще не повністю засвоїв, та через відсутність сильної зверхньої влади, однієї керуючої волі, «аби був один пастир і одно стадо», як казав П. Дорошенко, і тому, що ще не укріпилася остаточно і не оформилася козацька провідна верства, тому, що духовність і світогляд козацтва були ще в стадії кристалізації, козацька держава впала внаслідок внутрішнього розбиття і наступу ворожих сил ззовні.

Наступає період ослаблення національної волі, волі могутності і влади, ослаблення волі до боротьби за незалежність. Частина провідної верстви переходить в дворянство ради «панства великого і лакомства нещасного», частина захоплюється всесвітнянськими ідеалами про вселюдську справедливість, гуманність, братерство, поступ, пацифізм, безвольне мрійництво про всеслов'янське об'єднання; наступає період розпорошення національної енергії, послаблення вольово-чинних основ, період племінного провансальства, етнографічного культурництва, козакофільства, хлопоманства, романтичної туги за минулим, хуторянства, народництва, сентименталізму, інтелектуалізму, квієтизму і пасивного метикування над недолею, жалем за минулим і тугою за кращим вселюдським життям без жорстокої боротьби, трудів, небезпек і зусиль.

На місце суворих мужніх лицарів – козаків, які вміли боротися й панувати, прийшли козакофіли та хлопомани, які вміли лише захоплюватися українською ношею, списувати народні звичаї і пісні і вигідно уживати. Грізно і понуро мовчав простий народ, прив'язаний до рідної землі немов той плуг. Час до часу вибухав гнівом бунту проти закріпачення («київська козаччина» 1884-1856 роки), бо у простолюддя ще жили козацькі традиції і традиції

гайдамаччини. Одначе брак було політичного проводу. Саме український народ, позбавлений своєї провідної верстви, заховав живучість і силу mimo страшного лихоліття. З душі і серця простолюддя, з народних пісень, переказів і звичаїв впливає національно-культурне відродження. В добі страшного гніту і закріпачення народ промовив полум'яним словом Т. Шевченка, як вияв своєї незнищенної живучості, революційної сили і духової творчості. В духовності і творчості Шевченка зливається духовність і світогляд козаччини, характер і світогляд простолюддя і його незнищенна життєва сила з новою духовністю і з новими революційними ідеями, які започаткували добу відродження української нації.

Т. Шевченко є найкращим і найповнішим виразником глибин українського національного духа, національної волі та ідеї. В його праці і творчості виявилися воля та ідея нації. Т. Шевченко приносить нову героїчну прометеївську духовність мужнього серця, яке постійно оживає («Кавказ», «Великий Лях»): «Караюсь, мучусь, але не каюсь».

Т. Шевченко започатковує революцію духа, закликає розпанахати «гниле серце трудне»... Великий геній України приносить новий героїчно-ідеалістичний світогляд і новий стиль життя, нав'язуючи до минулого і до змагань за майбутнє. Життя розуміє як постійне ставання і оновлення, як чин, як боротьбу за правду,

честь і свободу, за Україну. «Борітеся – поборете!». «Тяжко жити у кайданах, умирать в неволі, а ще гірше спати, спати і спати на волі». «Де сила, там воля вітає». Шевченко приносить не лише нову героїчну духовність і новий стиль життя, але вказує на потребу нових людей та нових ідей, національно-державницької ідеї, етичних і суспільних ідей. Шевченківські люди – це мужні, сильні, тверді люди, це Алкиди – сини сили, як Іван Підкова, Гамалія, Семен Палій, «Юродивий», Галайда, Гонта, «Неофіти», мученики і борці за правду та свободу, які караються по тюрмах, каторгах і Сибіру.

Шевченко п'ятнує і осуджує «лакеїв з кокардою на лобі», «овечі натури», «грязь Москви і варшавське сміття». «Люди гнуться, як ті лози, куди вітер віє». «Дрібніють люди на землі» – нарікав. Сам Шевченко своїм життям є втіленням нової людини, людини чину, ідеї і боротьби. В духовності і творчості Шевченка бачимо елементи прометеївства, фаустівства і дантейства і незнищиму силу народної стихії. Шевченко дає найглибше розуміння України з її минулим, сучасними переживаннями і потребами та змаганнями на будуче, зі своєрідністю української землі: «Нема на світі України, немає другого Дніпра», «не гріє сонце на чужині», з «козацькими могилами» – свідками слави дідівщини, синіми горами, із селами та степами, з життям українського народу і його

змаганнями.

Шевченко дає повне розуміння нації як духово-ідейної спільноти «живих, мертвих і ненароджених» і внутрісуспільно об'єднаної в одну сім'ю вольну, нову. Шевченко дає не лише ідею нації, державності, але також ідею української соціальності: «України без холопа і без пана». Шевченко висуває потребу сильних індивідуальностей та сильних провідників (І. Підкова, Гамалія, Гонта, Іван з «Великого Льоху», Іван Гус). «Коли діждемось вашингтона з новим і праведним законом?». Титан України дає нові основи національно-державницького світогляду, що виростає з національного духу й традиції, а не з чужого поля, та опирається на глибокій любові до України й посвяті: «Я так люблю свою Україну убогу, що прокляну святого Бога, за неї душу погублю...». «Мені однаково...», «свою Україну любіть – любіть її во время люте...» чином, а не словами. Тому бойовим гаслом сурми кличе: «Вставайте! Кайдани порвіте!». Шевченко приносить нові засади й вартості національної моралі. У «Великому Льосі» душі караються й по смерті за те, що сприяли і усміхались до ворогів України, часом і несвідомо. Суворий закон революції наказує Гонті не пощадити навіть власних дітей. «Не я вбиваю, а присяга». За Україну готові душу погубити. Шевченко закликає поклонятися «Богові одному, правді на землі», своїй ідеї а не кумирам – царям, чужим богам.

Тарас Шевченко приносить нову героїчну духовність, національно-державницький, ідеалістично-активістичний світогляд, новий стиль життя, чину й боротьби, дає найповніше розуміння змісту й форми українства як поетичної та історичної творчої сили, вказує на потребу нових людей та нових ідей, ідеї нації, власної державності, ідеї української соціальності і нових провідних людей. Український націоналізм нав'язує до духовності й творчості Тараса Шевченка і уважає його своїм батьком і вождем.

Одначе дрібні душі і вузькі серця не вміли відчувати революційної сили і величі духа та ідей Шевченка. Літературний курник і сорочинський ярмарок українофілів і слов'янофілів не міг відчувати лету, поривів орла.

Бачимо послаблення мужньої колись української духовності в творчості українських письменників і поетів етнографічного культурництва, як Квітка-Основ'яненко, Артемовський-Гулак, А. Метлинський та інші. В неспокійній вдачі і творчості П. Куліша бачимо роздвоєння душі: з одної сторони проблиски сили й захоплення величчю чинів і боротьби, немов відблиски далеких заграв, а з другої – або закохання у веселковій красі природи й мрій, або жаль і біль песимізму, пасивного сентименталізму та засуджування жорстокості боротьби і власних

національно-державних ідеалів. Таке роздвоєння душі й хитання між власним і чужим світом, між життям чину і пасивним жалем і тугою видно також у духовності й творчості Руданського, Франка («Мойсей», «Іван Вишенський»), Олеся та інших.

Новим героїчним духом і світоглядом чину й боротьби є натхненна на правду мужеська духовність і творчість Лесі Українки, до якої нав'язує духовність і світогляд націоналізму. На місце розхлябаного сентименталізму і холодного інтелектуалізму вона висуває потребу нового вольового життя, волюнтаризму і героїзму, висуває потребу нових, сильних, мужніх людей: «коли ж я крицею зроблюсь на тім вогні, кажіть, нова людина народилась, коли ж зломлюсь, не плачте по мені, пожалуйте, чому раніше не зломилась».

Поетка хоче таких сильних, активних, бойових людей як Прометей, Роберт Брюс, як герой драми «У пущі» і «Оргії», як «Руфін і Прісцілла», як «Грішниця», як Кассандра та Іфігенія, як діти Адвоката Мартіяна, які хочуть чинів і боротьби, а не тихої пасивної жертви. Поетка кидає виклик життю: «Контра спем сперо», проти надії буду сподіватись, немов відгук на Шевченківське: «А я, брате, таки буду сподіватись».

Поетка хоче не сну, а життя, її героїня «Грішниця» кидає рішуче, немов на вістрі меча: «Не ти уб'єш, то нас уб'ють!», «Або загибель, або перемога», як колись казали козаки: «Здобути або дома не бути!» «Любов ненависті навчила, що нищили її любов», – каже «Грішниця». «Любов без крові визволить не зуміє», – промовляє поетка устами Христа до Єхидної. Ідея потребує сили та крові, щоби встати, немов фенікс із попелу – каже поетка. Леся Українка висуває потребу нової героїчної духовності й нового активного життя, нових сильних бойових людей, нових Ідей, які мають відродити і оновити життя й людей. Леся Українка своєю духовністю та світоглядом близька духовності і світоглядові українського націоналізму.

Мимо віщих бойових покликів Лесі Українки, немов її героїчної Касандри, над Україною залягла глуха ніч культурницького українофільства і напливали хмари чужих впливів, які закрили далекі історичні обрії України і перші промені світанку нової доби. Український ґрунт замулили саджавки й багна чужих течій, «великих слів велика сила», нанесені з чужого поля. «Заснула Україна, бур'яном вкрилась, цвіллю зацвіла, в калюжі, болоті серце прогноїла, а в дупло холодне гадюк напустила». З одної сторони процвітало етнографічне культурництво, українофільство і народництво, а з другої – політичне задурманення чужими впливами

за посередництвом Драгоманова. Тільки на дні душі простолюддя й горстки молоді дрімала незнищенна сила національної стихії, «Іскра вогню великого», немов заклияті лицарі, що чекали на своє пробудження, драгоманівщина затруїла й розклала українську духовність впливами московського духа, культурним і політичним москвофільством, соціалізмом, анархічним громадівством, інтернаціоналізмом, пацифізмом, вірою в механічний поступ і холодний розум, антидержавництвом. Тому нові національні течії мусили протиставитися аполітичному українофільству, як і політичній соціалістично-ліберальній драгоманівщині та впливам офіційної Москви, і оперти свої ідеї на сили національної стихії, які треба було розбудити й оформити. Серед української студентської молоді постало 1891 року «Братство Тарасівців», яке є першою спробою організованого самостійницького руху. «Тарасівці» вважають Шевченка своїм духовним вождем і прапором, їхньою метою були сепаратизм, самостійність України. Мета – самостійна Україна, свідомо національна, вільний народ, як німці, французи, англійці та інші, уявлялася Тарасівцям не завтра і не з якоюсь конституцією в Росії, а тільки завдяки національній пропаганді по селах на протязі довгих літ, – пише Іван Липа, один з чільних членів «Братства».

Ідеї «Братства Тарасівців» оформлено в «Визнанні віри молодих українців»: «Людськість поділяється на раси, народності, нації... Життя українського народу доводить нам, що Україна була, є й буде завжди окремою нацією, і, як кожна нація, так і вона потребує національної волі... Ми бажаємо такої відміни сьогочасних обставин, щоб при ній був вільний розвій і цілковите задоволення моральних, соціальних і політичних потреб українського народу».

З кола «Тарасівців» виходить почин заснувати першу українську революційну політичну партію, сперту на національному принципі «РУП» в 1899 році. «РУП, різко рвучи з культурництвом, стала на ґрунт революційно-політичної боротьби і покликала молодь до праці серед селянських і робітничих мас», як пише про РУП В. Садовський. Програмовим маніфестом РУП є «Самостійна Україна» пера Миколи Міхновського, першого творця модерного українського націоналізму. Метою РУП є: «Хай навпаки логіці подій ми виписали на своєму прапорі: «Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від гір карпатських аж по кавказькі». «Державна самостійність є головною умовою існування нації, а державна незалежність є національним ідеалом у сфері міжнаціональних відносин...». Міхновський дає волюнтаристичне розуміння нації: «Відсутність державно-історичної

минувшини не може мати ніякого значення для дужої, бадьорої нації, що відчула свою силу і хоче скористатися своїм правом сильного»,
«Ми виголошуємо, що ми візьмем силою те, що нам належиться...». «Ми виходимо на історичну арену і або побідимо, або умремо. Ми не хочемо бути довше євнухами, не хочемо довше зносити панування чужинців, не хочемо довше зневаги нашої землі». «Усі, хто на цілій Україні не з нами, той проти нас! Україна для українців!»

Чи подібні гасла не виписує на своїх прапорах сучасний організований націоналізм? РУП політично кермувала великими стихійними, аграрними рухами українських селян під Росією.

Невдовзі РУП розпадається на соціалістичну течію і національно-самостійницьку, яка оформлюється 1902 року в Українську Народну Партію (УНП). Вона зливається 1917 року з іншими самостійницькими групами як націонал-соціалісти, націонал-демократи, незалежні соціалісти-революціонери, в самостійницьку політичну організацію: «Українська Партія Самостійників Соціалістів». Мета й засадничі напрямні УНП сформульовані в «10 заповідях УНП» пера М. Міхновського:

«1. Одна, єдина, неподільна від Карпат аж до Кавказу самостійна, вільна, демократична Україна – Республіка робочих людей – оце національний всеукраїнський ідеал.

2. Нехай кожна українська дитина тямить, що вона народилася на світ на те, щоб здійснити цей ідеал.

3. Україна для українців! Отже вигонь звідусіль з України чужинців – гнобителів!».

В брошурі «Справа української інтелігенції в програмі УНП» М. Міхновський ставить засадничу вимогу: «Українська нація мусить піти шляхом націоналізму, перейде його і повалить все, що стоятиме перепорою на цій дорозі». У вступній статті журналу «Самостійна Україна» подано засадничу мету УНП: «Виступаючи в інтересах широких українських мас, дбаємо, щоби сам народ власними силами виборов собі самостійну Україну, бо знаємо, що тільки під тією умовою ніхто не зможе знову запанувати над Україною, знову видерти всі землі, всі добра з рук українського демосу». Найкращим шляхом до осягнення наміченої мети має бути збройне повстання. Тому УНП кидає клич в часі революційних виступів 1905 року: «Ми ідемо... до повстання, до оружного повстання за визволення українського народу з-під національного й економічного рабства».

У земельній справі УНП висуває програму націоналізації землі: «Земельний фонд колись належав українському народові на правах власності і його силою відібрано. Натурально з моменту всеукраїнської революції уся ця земля (землі казенні, удільні, монастирські, поміщицькі) є конфіскованою і мусить бути повернена без відшкодування її давнім правним власникам... Націоналізувати землю – значить зробити її власністю тієї нації, що цю землю оселяє, тільки власністю не окремих одиниць, а власністю усієї нації. Кожний член української нації, що живе з землі, бере землю до уживання, скільки може обробити її власноручно без наймита...»

У робітничій справі УНП закликає українське робітництво до самостійних українських організацій і до політичної боротьби за власну державність. «Бо ми жадаємо собі щастя і ліпшої долі не від знесення самодержавства, а від здобуття політичної свободи у своїй власній державі...» Свідомий українець-робітник знає, що визволення українського пролетаріату є справа самого українського пролетаріату і нікого більше».

Терористична група при УНП «Оборона України» є виявом потреби безпосередньої боротьби та доказом революційної активізації. З одного боку, продовжує традиції збройної боротьби з Москвою, а з другого

– є передвісником збройної акції у часі Великого Зриву 1917 року та подає руку усім тим революційно-бойовим організаціям і гуртам, що діяли і діють на ЗУЗ і СУЗ проти червоної Московії.

Дальшим етапом активізації української духовності є великі аграрні заворушення українських селян проти польських поміщиків, атентат молодого студента Мирослава Січинського як вияв чинного протесту проти знущань і переслідувань українського народу, але без глибшого революційно-політичного підкладу, якими були атентати на куратора Собінського чи на совітського консула, які були виявом зорганізованої революційно-політичної боротьби українського націоналізму проти окупантів.

Дальший процес активізації української духовності бачимо в боротьбі української молоді за український університет, окупленій кров'ю борця, Адама Коцка.

Процес кристалізації й активізації української національно-політичної думки проявляється в мілітаризації молоді, в закладанні «Січі» і мілітарних гуртків молоді. На місце пасивного розумового переконування і пацифізму приходить гасло чину й боротьби. Змагання молоді знайшли своє політичне оформлення в резолюціях всеукраїнського Студентського Конгресу 1913 року. З огляду на

можливість австро-німецько-російського конфлікту в резолюціях постановляється: «Вважаємо конечним боротися за програму політичного сепаратизму від Росії. Акцією, що мала б служити наміченій меті,... вважаємо широку пропаганду політичного сепаратизму від Росії, за кордоном, як також мілітарне виховання молоді». Традицію збройної боротьби за Україну відроджують Українські Січові Стрільці, що пішли «на кривавий тан, визволяти братів-українців з московських кайдан». Одначе на їхній духовності тяжить ще мряковиння сентиментальної поетичної романтики, що віддзеркалюється в стрілецьких піснях, де схрещуються в серці боротьба разом з ніжними тужливими тонами солов'я й розцвілої весни, немов зброя вояка, прикрашена квіттям.

У визвольних змаганнях бачимо викривлену під впливом драгоманівщини духовність і світогляд різних демоліберальних і соціалістичних доктринерів і партійників, як В. Винниченко, М. Грушевський, в яких видно хитання й сумніви, куди йти. Демоліберальні партійники і соціалістичні доктринери, відірвані від національного ґрунту і глухі на голос віків революційної народної стихії, потрапили під впливи московських соціалістичних ідей. Своєю нездарністю, слабкістю, своїм пацифізмом і гуманністю, своїм доктринерством та експериментами гасили й розпорошили величезний зрив і запал розбудженої

національної стихії, не дали їй політичного оформлення і керма. Нездарні інтелектуалісти, пацифісти і соціалістичні доктринери підготували ґрунт під наступ як червоної Москви большевиків, так і чорної реакції москвофільства за часів Скоропадського.

В часі Української Революції, коли все життя виступає зі своїх берегів, бачимо впливи чужого московського духа і чужих течій в демоліберальному партійництві й соціалістичному доктринерстві різної масти всяких с-д, с-р, с-ф і т.п., в насаджуванні большевизму, а також у чорній протинаціональній і протидержавницькій акції цариславського москвофільства за Скоропадського. Бачимо серед вогню революційної боротьби криваве кидання анархічного Гуляйполя махнівщини – політичне неоформленого і неопанованого духа степу і духа черні.

Далі бачимо величаві здвиги і героїчні вияви здорової національної стихії в постаті українського вояцтва, українського революційного села і в довгому ряді повстань і партизанської акції. Вияв здорової революційної державницької сили села бачимо в масовій мілітарній організації «Вільне Козацтво», як втілення ідеї озброєного народу.

Крізь бурхливі хвилі й вири української революції бачимо рвучку, хоч часом приглушену національно-державницьку течію, що нав'язує до славних традицій козаччини і ідей Шевченка, в політичній і військовій акції самостійників, Полуботківців, в першій соборницькій військовій формації Січових Стрільців під проводом Є. Коновальця, які стояли з готовою зброєю на сторожі честі нації, на сторожі її самостійності і соборності. Здорові національно-державницькі сили дали чин 1-го листопада, українські Тернопіли-Крути, акт 22-го січня, соборний мілітарний чин у боротьбі за Київ, створили криваву героїчну епопею боротьби за українську державність. Молода українська держава 1917 року впала через брак виразно оформленої національно-державницької ідеології та власної політичної програми державного будівництва замість чужого демоліберального соціалістичного доктринерства, через брак монолітної соборної національної духовності, через брак сильної керівної волі одноцілого політичного й військового центру, як колись «Військо Запорізьке» з Хмельницьким, що організував би і керував би повстанчими зривами народних мас, що зміг би зосередити розпорошену національну енергію в одно русло, до одної мети під одним сильним проводом, в одну Самостійну Соборну Націю і Державу.

Однак величезні жертви, революційний і державницький досвід визвольних змагань не пропали. З героїчних змагань й чину великого революційного зриву постав український націоналістичний рух, який започаткував нову добу в історії України.

Після невдачі визвольних змагань процес кристалізації нової духовності і націоналістичної думки пішов двома шляхами: з одного боку – чинна бойово-революційна акція УВО, позбавлена виразно оформленої власної ідеології і політичної програми як вияв безпосереднього збройного чину й самого бойового руху та змагу проти окупантів у співпраці зі старим партійним світом, що мав дати політичний підсумок бойових акцій. Значення УВО є величезне, бо воно безпосередньо нав'язує до визвольних змагань, продовжує національно-революційну боротьбу і активізує українську духовність під кутом чину й боротьби. З другого боку - цілий ряд ідеологічно-політичних гуртів і видань у краю, як «Заграда» і «Українська Партія Національної Роботи», а опісля «Союз Української Націоналістичної Молоді» і за кордоном «Легія Українських Націоналістів» у Берліні з журналом «Державна нація», і С.У.Н. у Празі з журналом «Національна Думка», шукають нових шляхів і нових напрямів і цілей, стараються оформити власну національну ідеологію і дати політичну

програму дальшої боротьби за українську державність. Тим розпорошеним націоналістичним гуртам у краю й за кордоном брак було одного ідейно-політичного центру й безпосередньої революційної акції, щоби безпосереднім революційним чином випробувати, закріплювати й здійснювати нові ідеї.

Тому цілком природно мусило прийти до синтези ідеологічно-політичної й бойово-військової акції в одній революційній світоглядно-політичній організації ОУН як єдиного носія й реалізатора українського націоналізму, Ті всі течії революційного націоналістичного руху об'єднав в одну організацію одною ідеологією, політичною програмою й виразно визначився методами боротьби сл. п. Вождь націоналістичного руху Є. Коновалець на Першому Конгресі Українських Націоналістів 1929 року.

І так український націоналістичний рух переходить від безпосередніх бойових актів УВО до масової всеобіймаючої, ідеологічно-пропагандивної й політично-революційної акції на всіх ділянках життя з одного боку проти окупантів і ворожої суспільності, а з другого – проти старого українського партійного світу, проти опортуністично-угодовського табору, проти демоліберального і соціалістичного партійництва, проти культурництва, просвітянщини й марного крамарського опортунізму й філістерства

дрібних душ і егоїстів. Український націоналістичний рух як глибока всеобіймаюча духовно-ідейна й суспільно-політична революція мусить перемогти в українській духовності й світогляді кволу сентиментальну й безвольну духовність і світогляд 19-го сторіччя, українського провансальства, старого культурництва, парафіянства і партикуляризму, розхристаність і шкідливість драгоманівщини, демоліберальної партійщини, соціалістичного доктринерства, пацифізму, класовості й всесвітянства.

На місце кволої пасивності й сентиментальності приніс український націоналізм активізм і героїчне сприймання життя. На місце відірваного від життя інтелектуалізму й холодного інтелекту «без віри основ», запомороченого чужими доктринами, приніс новий волюнтаристично-національний світогляд, що впливає з волі нації до повного життя, до розвитку, владарності й могутності. На місце розумових переконувань приніс чин і аргумент сили, на місце безвольної віри в утопійний механічний вселюдський поступ ступневої еволюції без кривавих змагань, зусиль волі – приніс ідею й чин революційних дій історичного ставання. На місце космополітизму, класовості, анархічного громадянства і егоїзму одиниці, демоліберальних атомів – поставив моноліт і добро національної спільноти та вартість суспільно-активної особовості. На місце

вселюдської гуманності й пацифізму – приніс воюючий націоналізм. Українсько-державницький націоналізм, носієм і речником якого є Організація Українських Націоналістів, дає новий всеобіймаючий націоналістично-активістичний світогляд, нову суспільно-політичну програму, організацію сили і означені методи боротьби за державність і підстави державного будівництва та всебічного розвитку.

Український націоналістичний рух, втілений в ОУН, переходить процес свого поширення й поглиблення на всіх українських землях і по цілій еміграції. В 1930-1933 роках український націоналістичний рух переходить свій «Штурм унд Дранг»-період. Від умасовлення ідей і акцій, як, наприклад, саботажева акція 1930 року, шкільна акція 1933 року, акція могил 1934 року, націоналістичний рух закорінюється і вростає в ціле національно-суспільне життя та переходить від політично-пропагандивного і демонстративно-маніфестаційного умасовлення ідей і боротьби до найповнішого усупільнення революції, органічного вростання в ґрунт і до духово-ідеологічного поглиблювання й поширювання суспільно-політичної революційної акції, яка проявилася в протикомуністичних виступах і погромах, в протиколонізаційній акції, в масових маніфестаціях у зв'язку з подіями на Карпатській Україні, в боротьбі українського націоналістичного

активу за державність на Карпатській Україні і, врешті, в широкій партизанській акції на ЗУЗ у часі розвалу Польщі. Мимо хвилевої невдачі стають перед націоналістичним рухом великі перспективи епохальної історично-творчої революції, яка має на меті повний розвал московсько-совітського світу і має створити новий український світ і лад на сході Європи.

Під Румунією націоналістичний рух переходив інший процес кристалізації й розвитку залежно від місцевих умов і національної свідомості та сили. Тут початки руху формувалися не довкруги революційних акцій, але за допомогою пропагандивних видань, як «Самостійна Думка», «Самостійність» та ідеологічних гуртів молоді.

Українська духовність і світогляд С.У.З.

Процес кристалізації нової духовності і формування націоналістичної думки проходив на СУЗ (східних українських землях) іншими шляхами, залежно від умов совітської дійсності. Безпосередньо по збройній боротьбі увесь український бойово-революційний елемент гуртується в підпільних організаціях, наприклад, «Центральний Повстанчий Центр», «БУД» та інші. Коли, однак більшовики під напором національно-революційної стихії пішли на поступки у добі «українізації» й «НЕПу», націоналістична думка проявляється більше в національно-культурній розбудові України та в духовно-культурному відмежуванні від Москви – культурний націоналізм Шумського в потребі економічного усамостійнення України, щоби Україна не була трактована як колонія Москви (Волобуєв). Найглибший вираз української націоналістичної думки й духовності дає хвильовізм з групою націоналістично-революційних письменників як Гр. Косинка, Фальківський, Влизько, М. Куліш, Досвітній, Козоріз та інші. Крім того, виступає ще група народницька старого автораменту, яка хоче визволення України, але без поставлення ясно

скристалізованої цілі й виразних методів боротьби. Тут треба зарахувати Грушевського і членів Спілки Визволення України Єфремова і товаришів.

Крім того, в літературі є ще новонародницька демократична течія, яка хоче відтворити минуле України й життя українського народу, українського села, як Соколовський, Зінаїда Тулуб, О. Кобець, Дніпровський, Антоненко-Давидович, Остап Вишня, Борис Тенета, О. Слісаренко, В. Підмогильний, початково Бажан і Тичина.

В літературі є ще аполлонічна течія, якої найкращими репрезентантами є М. Зеров і М. Рильський, що є висловом поетичних аполлінських елементів в українській духовності.

Народницька ліберальна думка й духовність відходять у тінь. На перше місце вибивається Хвильовизм і прояви революційно-терористичних груп на тлі понурої мовчазної постави народних мас серед гніту й крайньої нужди.

Ось як змальовують поодинокі письменники стан духа в тих «підлих і скупих часах»: «Ух, приборкали нашу волю... тліє душа, болить... смерть... смерть...» – як пише Косинка у новелі «Темна ніч». «Чого шукати, коли найдено все й найдено дорогу до

соціалізму, а дорога ще далека. Які нові ідеї можуть розворушити мозок?... Який стимул до роботи, крім гонорару? Куди дивитись, чим жити, захоплюватися? І чого шукати? Справді, епоха не звернула уваги на молодь. Забула за те, що молоді органічно потрібно мати щось невідоме... ми пасивні. І в активності сучасних активістів я бачу велику страшну внутрішню пасивність, пустку ідейну й психологічну...»

Так змальовує стан духа в совітській тюрмі народів Олексій Кундзіч в оповіданні «Романтична вилазка». Бездушну та гнітючу бюрократичну атмосферу і філістерську буржуазійну психіку спокою і вигідного уживання нової кліки змальовує Хвильовий у сатирі «Іван Іванович». Нагадуються «Мертві душі» Гоголя...

Ось як представляє нову совітську панівну «буржуазійну» кліку Гжицький: «через рік дивишся, а це вже бюрократ, панок, він важно засідає на м'якому кріслі в окремому кабінеті і грубо командує тим же робочим, хазяїном країни, не маючи його за людину, і інтелігентом, не маючи його ні за що...»

Совітські відносини старається змалювати

О. Досвітний в новелі «Нас було троє», при допомозі розмов між свідомим українцем Ханчуком і комуністами в польській тюрмі: «Революція – це

блискавиця, що не визнає на своїм шляху ніяких статичних речей: вона всіх убиває чи приголомшує. Ці сотні будуть приголомшені, а на чолі будуть москалі...» «Ви спираєтесь на пролетаріат. Українського національно свідомого пролетаріату – як кіт наплакав, є здебільшого або московський, або русифікований люд. Хто візьметься за те, щоб цей пролетаріат дерусифікувати та створити на майбутнє нові українські кадри?...», «гегемоном буде не український елемент, а московський, то й пролетаріату українського не буде»... «А в Україні ж молодь посадовили, молодь же приголомшили і таким чином на місце тих старих московських урядовців і інших посібників будівництва сіла московська молодь, себто люди, що від них годі сподіватися культурного і матеріального будівництва для української справи... я хочу сказати цим, що маса, молодь, майбутнє українське, навіть ваше пролетарське, повне сил і знання, енергії, буде тою пригнобленою масою, що за Петра в осавулів закріпачені козаки».

Який вихід з такого стану? Треба від основ переорати українську психіку, треба силу українського національного духа протиставити розкладаючим впливам московсько-більшевицького духа, треба дати нову національну ідеологію, поставити перед Україною нову історичну мету проти московського доктринерства, треба видати нових людей.

М. Хвильовий старається вказати Україні нові шляхи у своїх публіцистичних творах «Думки проти течії» й «Камо грядеши», де кидає гасло «не Москва, а Європа» і дає нову концепцію модерного українства в універсальній ідеї азіатського ренесансу. В своєму програмовому романі «Вальдшнепи» старається намітити нову ідеологію та вказати на потребу нових людей. Він підкреслює, що Україні треба культу безумства хоробрих конкістадорів, нових людей. Його герой Кармазов побачив, що він, захоплений великими гаслами большевицької революції, став «собірателем землі русской». Він бачить, що єдина ідея, яка зуміє зірвати безвольний та пригноблений український нарід, – це відродження нації. Тому треба нових вольових провідних людей, які дали б народові нові кличі й повели його до боротьби. Бо революцію творить маса через свою інтелігенцію. Революційним масовим рухом керують Дантони, Леніни, які дають їй мету і провід.

Тому Україні треба Дантонів чи Ленінів. Большевицькі революційні гасла стали оманною й фарисейством. Большевицька революція знаходиться у стадії термідору, як колись французька. Для України єдиний вихід – власна ідеологія – націоналізм, безумство хоробрих. Хвильовий вважає, що перед українцями є до вибору або за російський, або за український фашизм.

Гр. Косинка висуває потребу нових «залізних людей». Знову ж Гжицький пише: «Наші люди смирні. Так знов таки треба, щоб не були вони покірні, а щоб стали дикими звірями», «Треба вбити українську «заячосердність» – кличе інший автор. Треба «виховати нашу розляпану хохлацьку психіку й перебороти її рабську породу» – каже М. Хвильовий. «Нових людей народять нам степові плідні жінки...» пише Яновський у своєму програмовому творі «Чотири шаблі». «Я ненавиджу нашу націю за те, що вона не вміє до краю думати й до краю діяти...», «Я хочу тут поставити своє життя й життя всіх наших партизанів, ми будемо битися до забою, оздоровимо голови й знайдемо енергію боротися до краю, до перемоги за гідність, яку розбудила в нас велика революція» – рішуче говорить Шахай. Шахай застановляється над недоліками минулих козацьких змагань. «Вони сміливі, ці анархічні велетні, вияв сили і відсутність точки, до якої треба силу спрямувати». Тому національній стихії треба дати цю «точку» – мету, Треба «шаблею захищати руїни. Поодрубувати руки всім, хто потягнеться підкоряти вільний народ, хто захоче різати його землю як хліб...» «Ми стаємо плечима до плечей і світ відчинимо як двері» – кажуть герої Яновського, бо світ стоїть отвором для дужих і відважних здобувців.

Герой Шахай зобов'язується бути вірним Україні. «Клянусь родом своїм чесним, клянусь дідом кріпаком, прадідом запорожцем – не загинула ще честь і хоробрість. Любов і ненависть, дружба й самопожертва вже підносяться з забуття. Революції ми не приспимо. Яка воля віє над землею!» «Хай не загине на землі боротьба проти гнобителів!» – кличе душа Шахая. «У кого в руках зброя, той і буде диктувати події» – уважає Шахай. Ось так додумуються українські письменники, що Україні треба нових ідей, сміливих людей, нових шляхів боротьби, «до краю треба думати й діяти», «битися до забою», «за честь і за гідність», шаблями на чотири сторони захистити рідну землю.

А йде подвійна запекла боротьба. Одна ідейна – в душах і серцях за нову віру й правду, як це змальовує В. Підмогильний в оповіданні: «Іван Босий». Іван Босий, грізний дідуган, картає людей і закликає до відродження: «Схаменіться, люде, прозріть свої злочини й покайтеся! Проженіть Сатану зі свого серця і дітей Антихриста з-поміж себе. Освятіть мечі й станьте на захист Бога... Затопіть свої гріхи в крові тих, хто олукавив вас...» Гримлять слова й погрози, немов пророчі слова Івана Хрестителя, перед новим завітом Христа. Цю боротьбу душ і віри представив автор у зустрічі Івана Босого з начальником міліції, «Він побачив, що тут має бути якась дивна боротьба,

зовсім несхожа на ті, що йому доводилось досі мати. Їх погляди схрестилися, як шпаги, і напружено дивилися один одному у вічі. За хвилину начміліції почув, що в'януть його очі й «вагається його душа». Стають перед нашими очима нові катакомби нової віри й нового відродження.

Друга форма боротьби – це безпощадна жорстока боротьба з комунією на смерть і життя. Це коротко змальовує Косинка в новелі: «Темна ніч». Селяни безпощадно вбивають комунара Байденка. «Гострі, завзяті очі спалахнули під засмаленими лобами, впилися в обличчя Байденка й одбивали своїм блиском-огнем одне невеличке, страшне слово – смерть...»

Українські письменники від поставлення нових ідей перейшли до організації революційної сили і чинів у рядах УВО і ОУН і в цілому ряді самочинних революційно-терористичних груп. Про це так висловився Постишев, «пацифікатор України»: «Від боротьби проти соціалістичного будівництва художніми образами, перейшли до боротьби обрізами».

У твердій і жорстокій большевицькій дійсності формується тверда духовність і тверді безпощадні люди. Ця боротьба, хоча безпощадна й кривава,

одначе ще розпорошена, слабозорганізована ідеологічно й політично мало оформлена. Людей і боротьбу цінує більший розмах, більша енергія, більше завзяття й запекла непохитність та безпощадність. Одначе брак провідного активу, який большевики безпощадно винищують, тільки народні маси грізно й понуро мовчать, немов неvigасний вулкан. Насторожено чекають того страшного суду, коли вибухнуть новим ураганом революційної стихії й пекельної революційної сили, що все буде трощити на своєму шляху.

Тому треба нам не засклеплюватися в галицькому затінку чи в доктринерстві емігрантщини, але слідкувати за процесом розвитку українського націоналістичного руху на всіх українських землях, щоби перетворити всі відрубності та властивості людей та земель в одну монолітну духовність і світогляд соборної владарної Нації в Революції Націоналізму.

Зокрема, треба уважно й чуйно прислухатися до тих грюкотів і вибухів, до тих підземних процесів формування нової духовності, нової людини, нового стилю життя на українських землях під Совітами. Відрубності української духовності віддзеркалюються у видних постатях. Представники старого світу представлені Єфремовим і товаришами на процесі

СВУ. Речники гарячкового шукання нових шляхів і нової духовності – це трагічні постаті М. Хвильового і розстріляних українських письменників, як Григорій Косинка, Влизько та інші, Представниками нових Кочубеїв і Іскрів є нові вислужники Москви Скрипник і Любченко, які кінчають, як Юди свого народу.

Українська духовність під Совітами кидається у липких і висисаючих обіймах московсько-більшевицького поліпа. З цього треба здати собі справу. Треба вміти опанувати той психічний хаос, перетопити у горнилі монолітної, всеобіймаючої ідеології молотом революційних діл, політично оформити розбуджену національну стихію й зорганізувати розбиту та здавлену національну енергію в один суцільний національний моноліт, об який розіб'ються ворожі сили.

Українська духовність на протязі віків виказала величезну вольову силу й натугу, проявила невичерпну життєву енергію народної стихії, що чекала на своє державно-творче та ідейне оформлення. Українська духовність криє в собі великі скарби духа й глибоких почувань, посвяти, жертвовності, ідеалізму, героїзму, запалу, буйності, поетичної уяви. В українській духовності криються скарби прометеївського духа великих поривів і вічного горіння героїчного серця, дантейства, піднесеної зоряної взнеслості

й демонічної сили розбурханих стихій, неначе чар української ночі і гроза Дніпрових Порогів та скель Кавказу. Цілу українську духовність, а також історію народу сповиває кривава багряниця глибокого героїчного трагізму. В українській духовності є глибокі первні, з одної сторони, діонізівства – величезної життєвої енергії, живлових сил, життєрадості буйної молодості й гарячого темпераменту, як буйна природа й гаряче сонце, а з другої сторони, виразні елементи аполлінської краси, степової Еллади з буйною уявою, немов мозаїка київської Софії чи квітисті вироби народного мистецтва, як українські вишневі садки. В українській духовності переважали мужні, героїчні первні прометеївського духа. Тільки довголітня неволя викривила душу, ослабила національну волю чину й боротьби. Під її впливом українська психіка стала сентиментальною, пасивною, просякла жіночими елементами. Тільки душа й серце простолюддя зберегло давню твердість (герої Стефаника, Черемшини, Самчука).

Не аскет Іван Вишенський чи Сковорода є представниками української духовності, але такі постаті, як Володимир Великий, Роман Галицький, автор «Слова о полку», Данило Паломник, козацькі отамани Наливайко, Тарас Трясило, Сірко, козацькі гетьмани Сагайдачний, Хмельницький, Мазепа, козацькі полководці Богун, Бурлай, такі Велетні Духа,

як Шевченко, Леся Українка. А. Брюховецькі, Кочубеї, Винниченки, Махни, Скрипники й Любченки, всякі татарські люди – це лише бастарди і викривлення українського духа.

При формуванні нової духовності й світогляду повертаємо до мужньої героїчної духовності княжої доби й козаччини, до твердих душ селянства й робітництва і до гарячих сердець української молоді, щоби перемогти духовність і світогляд 19-го сторіччя, сторіччя провансальства, яке сновигається, немов Марко Проклятий, з мертвими головами минувшини. Націоналістичний рух є органічно-творчий і історично творчий. Започатковує нову добу в історії України, нав'язуючи до славного минулого за велике майбутнє.

Український націоналізм як всеобіймаючий суспільно-національний світогляд є по своїй суті виключний, ударний, революційно-творчий світогляд, який поборює не лише ворожі зовнішньо-політичні сили й доктрини, впливи чужого духа, а внутрі розкладаючі партійні партикулярні групи й течії, але також викликає глибокий духовно-ідейний перелом, революцію духа, думки й чину.

Революційність націоналізму проявляється не лише в суспільно-політичній боротьбі, але в цілковитій переоцінці вартостей, духовно-

світоглядів революції. Тим більше це позначується у зударі з московсько-большевицьким світом..

Розділ III. Філософічні основи українського націоналізму

Філософія життя як філософія чину, зусилля та творчості

Духовно-світоглядова і національно-політична революція націоналізму проявляється не тільки в рішучому запереченні існуючої духової, культурної, суспільної, політичної й економічної дійсності, у встановленні нових вартостей, нових понять, ідей та підстав цілого життя духово-культурного, морального, громадянського, суспільно-політичного, економічного, але також у повороті до глибин духа, до волевої субстанції життя. Український націоналізм дає героїчно-волютаристичну, ідеалістично-активістичну концепцію життя, що означає творчий синтез минулого, сучасного і майбутнього у динамічному розвитку, що дає творчий синтез нерозривності, тяглості, життєво-історичного ставання й розвитку та наростання нових сил у постійній творчості, в

постійному чині; воля – ідея – чин і життя зливаються в одну течію постійної творчості й чинності, немов рух води або електромагнітних хвиль.

Філософія націоналізму – це філософія активного повного життя, філософія чину, боротьби, творчості. Націоналізм не сягає до відірваних від життя абстракцій, але виходить з безпосередньої життєвої дійсності. Засадою Націоналізму є: хто хоче пізнати життя – мусить його пережити, мусить діяти й творити, мусить бути його співтворцем; митець найкраще розуміє мистецтво, бо сам є його творцем. Націоналізм протиставляється чистому раціоналізмові, який каже: «когі-то ерго сум» (думаю, отже, я існую; думка є підставою існування), та скостенілому інтелектуалізмові, який хоче схопити підстави й суть життя в теоретичних поняттях і дефініціях крізь призму холодного розуму, так, наче б бліді тіні фільму, витвори уяви в мистецьких творах ототожнювалися з кипучим барвистим життям, а засушені гербарії розуму з багатою природою. Життя більше подібне до музики. Націоналізм протиставляється, з одної сторони, спекулятивному раціоналізмові, що вважає, немов би думка, чиста ідея і буття-існування тотожні, немов би зовнішній світ – це лише образ і зміст свідомості, а з другої сторони, протиставляється радикальному емпіризмові, емпіріокритицизмові, що за дійсність вважає те, що ми пізнаємо на підставі

безпосередніх вражень. Чи одержуємо враження такої сили й якості під впливом зовнішнього світу як на нього реагує наша воля, почування та свідомість?

І саме чинна зустріч волі з оточуючим світом є підставою сили й якості наших вражень, уяви, свідомості й сили почувань. Чинність волі є вихідним заложенням пізнання оточуючого світу, починаючи від стихійних самородних рухів і чинності немовляти. Враження, смислові спостереження, свідомість і почування служать до того, щоби рух і чинність волі не діяли сліпо. Чим більш чинне є наше життя, тим багатші наші переживання, багатша наша свідомість, бо зустрічаються нові справи у внутрішньому й зовнішньому світі, які треба розв'язати й оприділити. Коли б не було зміни руху й чинності волі, тоді б наші враження, почування та свідомість заклепилися, немов муха в янтарі або китайці у своїй пасивності за китайським муром. Наша свідомість засинає, коли діють на нас одні й ті самі враження, коли нема руху, зміни й чинності волі. Не відповідають дійсності спекулятивний, абстрактний раціоналізм, що суть життя бачить у поняттях і чистих ідеях, ані радикальний емпіризм, що бачить тільки враження, ані натуралістичний біологізм, – лише ідеалістичний активізм, що бачить суть життя в чинності волі в супроводі свідомості, синтезі волі, ідеї – свідомості і чину, в постійній творчості.

Енергетичній будові фізичного світу і енергетично-вітальній силі живої природи відповідає активістична волюва творча сторона життя, дух творчості, немов дрижання електромагнітних хвиль, що проявляються у різних формах: у світлі, силі, гравітації, теплі, русі, як воля й думка проявляються в словах – писаних і друкованих – і в чинах. Український націоналізм приймає синтез психологічно-суспільного волюнтаризму і чинного ідеалізму в ідеалістичнім активізмі, в повноті творчого життя, духового й історичного розвитку та ставання. Не сама думка, чиста ідея, як у Платона чи Гегеля, ані не сама воля, як у Шопенгавера чи Ніцше, не сама біологія творить буття й історію, але чин волі та ідея, вартість і дух творчості становлять смисл життя. Український націоналізм розуміє життя як постійне зусилля, чин, працю й боротьбу, як історичне завдання й змагання до дальшого творчого розвитку і за нові вартості. Український націоналізм дає історично-творчу концепцію життя й людини, бо людина своїми чинами, змаганнями, боротьбою та працею вривається в процес історичних дій та змін.

Український націоналізм є за повним, активним, небезпечним твердим і героїчним життям, а протиставляється вигідному, спокійному, плоскому й пасивному життю травоїда – споживача чи бездіяльного спостерігача. Якщо ти хочеш на правду

жити й формувати життя власним зусиллям волі, так ставай до життєвого змагу, до боротьби й праці, щоби не тягтися позаду інших і не бути м'ячем, киданим хвилями життя! Треба сприймати життя так могутливо й владно, як лев і орел, коли кидаються на свою здобич. Треба впровадити у нас культ чину, культ активного повного життя, культ праці, культ труду, героїчного змагу і культ сили. Треба плекати сильну, невсипущу волю могутності, владарності й творчості, треба плекати енергію чину. Саме український націоналізм зродився з історичних переживань і з чину визвольних змагань.

Щоби життя пізнати, треба самому бути життєтворчим, треба бути співтворцем життя, брати його з середини, активно. Волюнтаристично-героїчна концепція життя українського націоналізму не вичерпується волюнтаризмом Шопенгавера, ані з натуралістичним волюнтаризмом Ніцше, хоча користується їхнім досвідом. Націоналізм будує свою власну філософічну систему. Волю розуміє як психологічну, духову, вітальну активність, зусилля і силу пожадання, концентрації рішення й діяння. Націоналізм цілковито виключає матеріалізм, зокрема його консеквенцію – історичний матеріалізм, що вважає життя і суспільно-історичний розвиток як гру матеріально-економічних процесів на підставі залізних фізичних законів детермінізму, фізично-

економічні процеси, фізичні обставини, зміни форм продукції настільки мають вплив на людське життя, наскільки ставиться до них чинно людина, людська психіка, воля і свідомість, як перетворює їх на образ свого духа й чинної ідеї. Не об'єкт – матерія, визначають відносини і творять свідомість, але навпаки, чинність людської волі змінює обличчя світу та творить суспільно-історичне життя. Коли б усе залежало від матерії і коли б не діяла воля, дух, тоді не було б історії й розвитку, тоді не було б дій та творчості. І також людина є не тим, що вона їсть (Фейєрбах), в яких матеріальних відносинах вона живе, але яка в неї сила волі й духа, яка сила характеру й енергія чину. Найкращим доказом проти історичного матеріалізму є саме большевизм, що всупереч усяким матеріально-економічним відносинам залізною волею здобув владу й нагинає життя до штучної доктрини. Чи ж не залежить розвиток господарського життя, розвиток і зміна форм продукції, господарська експансія, шукання сирівців і нових ринків збуту, здобування і осушування земель, переміна їх на ріллю, закладання сіл і міст, врешті всі технічні здобутки від сили й енергії життя і від вічно чинної волі, творчого духа народів і людей?!

Розділ IV. Психологічні основи українського націоналізму

Психосупільні джерела українського націоналізму. Інтегральність і оригінальність психічного життя

Український націоналізм стоїть на становищі творчого психосинтезу: єдності волі, почувань і розуму в діянні і в повноті життя. Український націоналізм стоїть на становищі волюнтаристичної психології, яка уважає за підставу й ядро психічних процесів волю, її чинність й рух. Враження, спостереження, уява, думання, пам'ять, увага, почування стоять у посередньому або безпосередньому, свідомому або підсвідомому зв'язку з чинністю волі.

Людина є в першу чергу діючою істотою, суспільно-активною. Людину відрізняє від оточуючого світу те, що вона є духовно активною і суспільно-продуктивною істотою, себто діє і творить історію. Людина є вольово-активною й ідеєтворчою, моральною істотою.

Сила й якість наших вражень, сила й якість

наших почувань залежить, з одної сторони, від стану нашої волі, а з другої – від змісту наших переживань і свідомості. Пам'ять, увага, асоціація стоять у прямому зв'язку з діями волі. Воля є підставою єдності нашого «я», синтезу нашої свідомості, нашої первісної аперцепції – сприймання світу, підставою асоціаційних вузлів, концентрації уваги і т.п. Також тільки великі потрясіння і напір волі ломлять закостенілі ланцюги наших звичок, нахилів і асоціацій як в індивідуальному, так і суспільному житті. На тому полягає перелом «Штурм унд Дранг» – періоду, бо порушена й напружена воля і розбуджені почування під впливом великих пристрастей, захоплення, фанатизму, віри, любові, ентузіазму й великих ідей ломлять старі навикі, переконання, перестарілі вірування та звичаї, щоби покласти шлях новим почуванням і переконанням. Наприклад: боротьба Сократа зі старими навиками й пересудами греків, боротьба християнізму з поганським світом, боротьба містиків зі схоластиками, боротьба гуманізму із закостенілою схоластиком, боротьба енциклопедистів і французьких революціонерів зі старими пересудами, переконаннями і старим феодальним ладом; далі, боротьба романтиків із класиками, взагалі боротьба різних нових культурних мистецьких течій з перестарілими формами і т.п. На тому полягає таємниця відродження і оновлення фавства, фаустівської людини, духова переміна наймита Яреми

в Галайду, а поганина Алкида в героя нової віри.

Також у суспільному житті підсвідомі, не зовсім несвідомі, психовольові енергії, інстинкти, хотіння, почування, пристрасті тощо, відіграють основну роль в поставанні подружжя, родини, в племінному житті, в боротьбі рас, у взаємному суперництві, в психології мас, в симпатії, наслідуванні й сугестії, у формуванні звичаїв, обичаїв, вірувань, тощо. Воля, психовольові енергії, підсвідомі криптопсихічні сили – це неначе електромагнітне поле, на якому зроджуються наші почування і думки. На підсвідомість впливають вроджені дрімаючі криптопсихічні енергії, що не раз проявляються у великих потрясіннях і творчості, (еврика – випадкове відкриття), успадковані схильності, набуті властивості, звички і переживання під впливом культурно-суспільного кола на протязі цілого життя та всі ті враження, почування, спогади, які перейшли під поверхню свідомості. Підсвідомі процеси треба розуміти не на підставі психоаналізу Фройда, але творчого психосинтезу розвоєвої єдності й тяглості життя та людської особистості. Психовольові, криптопсихічні, підсвідомі енергії й процеси, інстинкти, стани волі, переживання, почування й промінювання духово-суспільного і культурного оточення впливають не лише на нашу свідомість, але в першу чергу на наші вчинки і поведінку.

Життя не починається лише від нас самих і не кінчається на нас. Біологічно, психічно й суспільно-історично ми є лише одною із діючих ланок на шляху творчого розвитку життя. З того випливають відповідні духові, моральні, світоглядові й суспільні консеквенції: жити, відчувати й діяти в нашій волі, почуваннях, свідомості й чинах для великої цілості – нації, що є духово-моральною і суспільно-політичною сув'яззю всіх поколінь. Психіка людини не є ані незаписаною картою, яку можна довільно зарисувати, ані не є незмінною формою й витвором суспільних відносин. Тим крайнім противенствам треба протиставлятися як у психології, так і в педагогіці, етиці і суспільному життю.

Людська особовість є твором власної праці над вродженими й успадкованими властивостями і впливами даного суспільно-культурного кола. З того твердження випливають практичні вимоги, що мусимо починати формування нового світогляду і нового життя від формування нової духовності, нового характеру, нової людини, від перевиховання, революції духа народу, від відповідного пробудження й переплавлення підсвідомих, дрімаючих, психовольових енергій і почувань у горнілі нової ідеї, від очищення нашої психіки від старих, шкідливих навичок і нахилів, від – оновлення й очищення наших сердець і душ (жиди, зіпсуті неволею, не увійшли

до «обітованої землі»); треба «розпанахати гниле серце трудне» і наляти живої крові, нового духа, нових ідей нової людини, як видобувається руду з підземелля, перетоплюється, очищується в огні і кується молотом у нові форми, так треба перетопити українську психіку в огні революційної ідеї й чину.

Розділ V. Соціологічні основи українського націоналізму

Український націоналізм розуміє життя як одну інтегральну органічну цілість. Різні ділянки й форми суспільного життя, як культура, цивілізація, господарство, соціальне й родинне життя, держава, виховання, – це лише різні природні форми, різні сторони одної інтегральної цілості. А найвищим типом такої цілості є нація. Як, з одної сторони, ті природні, різномірні форми й функції суспільного життя впливають з одної інтегральної підстави – цілості і виражають її характер і вольову суть, так, з другої сторони, взаємно й нерозлучно доповнюються, тому всі ділянки суспільного життя повинні бути інтегрально зв'язані спільними цілями, завданнями, спільними вартостями й бути підпорядковані цілості. Кожна подія, кожен процес, кожна функція якої-небудь ділянки індивідуального, духового, культурного, релігійного, морального, господарського, політичного життя впливають на інші ділянки й на стан цілості. Від стану й розвитку цілості залежить розвиток поодиноких ділянок, верств і людей. З такого ствердження природи суспільного життя висновуємо

такі підстави й розвоєві засади суспільного життя:

1) Засада інтегральності, нерозлучної єдності суспільного життя та розподілу функцій і потреб, розподілу праці (закон інтеграції та індивідуалізації й диференціації).

2) Засада природної тяглості суспільного розвитку і оригінальності, постійних змін, руху, активності, творчості, поривів і боротьби (динаміка суспільного життя).

Націоналізм розуміє суспільне життя як інтегральну, біопсихологічну і духово-моральну єдність, розвоєву тяглість і постійну активність у творчому ставанні. Український націоналізм будує суспільне життя на засадах тотального інтегралізму й індивідуального активізму. Український націоналізм виключає штучні, неприродні, відірвані від життя доктрини й погляди як механічний індивідуалізм, що розтинає живе одноціле суспільне тіло на поодинокі відділені від себе ділянки й одиниці – атоми і їх механічно підсумовує. Над живим одноцилим суспільним тілом переводить вівісекцію, немов над трупом у лабораторії теоретичного відіраного від життя інтелектуалізму.

Націоналізм виключає механічний колективізм, що

на місце поодиноких механічно пов'язаних спільними інтересами атомів – одиниць ставить їх механічну суму – колектив, немов механічно-економічну цілість – фабрику, зв'язану спільністю класових інтересів.

Індивідуалізм будує суспільне життя на абсолютній свободі й самовистачальності одиниць, що входять добровільно в суспільне життя на підставі мнимого суспільного договору (контракту), що проявляється в розумінні організації суспільно-політичного й державно-правного життя (в лібералізмі й демократії), соціально-економічного (капіталізмі) індивідуалістичного виховання й етики і т.п., що атомізувало й розпорошувало суспільне життя, ослаблювало природні, біопсихологічні й моральні стійкі сили родини, суспільства, нації, держави й силу особистості.

Соціалістичний колективізм хоче організувати суспільне життя на технічно-економічних підставах і матеріально-фізіологічних процесах. Техніка й економіка, закономірні зміни форм продукції й боротьба класів за розподіл матеріального добра визначають зміст і форми суспільно-історичного розвитку, що відбувається на засаді суперечностей класових інтересів. Колективізм старається перемінити різномірність і природну тяглість суспільного життя в механічне стадо, механічний

автомат.

Націоналізм, навпаки, бачить істоту суспільного життя в біопсихологічній та духовно-моральній інтегральності, нерозривній природній цілості, розвоєвій тяглоті й різнорідності функцій та змагань. Націоналізм протиставляє механічному колективізму марксизму-більшевизму на місце фізично-хімічних процесів і гри матеріальних сил – силу і розвиток життєвих і духових сил; техніці – психо-біологію, економіці – психовольові енергії, духовно-моральні вартості й органічну єдність національного господарства; механіці – духово-суспільну активність і творчість, боротьбі класових інтересів – духово-моральну і суспільно-політичну єдність нації, діалектичному закономірності суперечностей економічно-класових інтересів – творче ставання і розвій біологічних, духових і національно-суспільних сил. Націоналізм не нехтує значення техніки й економіки, тільки не ставить їх в основу життя. Признає належне їм місце в цілості суспільного життя як витворам й знаряддям суспільного життя з метою задоволення різнорідних людських потреб, як риштуванням до дальшої будови суспільного і культурно-цивілізаційного життя. Не машини й матеріальні сили творять і формують людське життя, а навпаки, людина, людська воля та творчий дух створив машини для своїх життєвих потреб і дальшого

росту. Чи ж розвиток культури не випередив розвитку техніки?! Чи поодинокі технічні винаходи були б можливі без розвитку культури, науки й суспільного життя?! За більшою активністю суспільного життя іде розвиток культури та збільшення життєвих потреб, а з цього випливає потреба шукання нових форм розвитку життя й заспокоєння життєвих, не вузько фізіологічних потреб. Чи якийсь дикун, ескімос або готтентот додумається до винаходу парової машини, електричності, радіо і т.п., коли його ціле життя, згідно рецептів матеріалістів-марксистів, пристосовується до гри фізично-матеріальних сил і задоволення біологічних потреб і гри прастихії?!

Бо їх суспільно-історична активність є мала, а культурний рівень низький. Також мурини в Америці не осягають більшої духово-суспільної вартості та творчості тим, що вміють керувати автом чи літаком або вести велике промислове чи пак торговельне підприємство.

Принцип класових суперечностей і боротьби класів за розподіл матеріального добра також не є історично-творчим принципом життя. Навпаки – руйнуючим, реакційним. Чи ж не довели до упадку давній Рим надмірна матеріалізованість, виявлення духово-моральних сил і життєвої енергії класові суперечності в боротьбі за матеріальні користі,

погоня аристократії і міщанства за грошем, зиском і матеріальним споживанням, а пролетаріату, плебсу за «панем ет цірцензес», за даровим хлібом і гульнею?! Чи замкнутість феодальних класів і боротьба гноблених, наприклад, в часах тридцятилітньої війни не доводили до розбиття й ослаблення поодиноких народів і держав і до культурно-цивілізаційного застою? Або чи кастовість і класові суперечності в Індії чи Китаю не спричинилися до політичного й культурного занепаду тих колись квітучих країн?

Або зараз. Чи не є ми свідками того, як надмірна матеріалізованість, погоня за зиском, класові суперечності не доводять до розладу окремі народи й держави? Суспільне життя не може бути побудоване на технічно-матеріальній підставі, що доводить народи до розстрою, занепаду й зникнення, бо верх беруть найнижчі інстинкти. Природу й суть суспільного життя бачимо в біологічних, психо-вольових, духово-моральних силах і вартостях та в активності й розвоєвій творчості життя. Чи ж підставу суспільного життя не становлять дрімаючі психо-вольові енергії (інстинкти, пристрасті, пориви волі, почування і т.п.), які розбуджуються і розвиваються у відношенні до інших людей? В той спосіб суспільне життя набирає динамічного характеру.

Для окреслення суспільного життя не вистачає

самого розбудження життєвих сил, імпульсів, гонів і пристрастей, щоби воно перемінилося у вибухи прастихії. Як немає здорового суспільного життя без біопсихологічних енергій, які надають йому інтегральної єдності, так неможливе суспільне життя без духової активності, без поривів духа, без моральних вартостей, без ентузіазму ідей, без дисципліни обов'язку, відповідальності, жертвності, посвяти, праці, які дають тяглість, розвиток і зміст життю. Праця і творчість – це не просто вияви життєвої енергії, але напруження духово-моральних сил і формування нового. В творчості об'єднуються чинність волі, почувань і думки, єднаються одиниця й суспільність в один духовий процес.

Так, як суспільне життя не вміщається ані у формах крайнього індивідуалізму, ані механічного колективізму, так не вміщається, з одної сторони, в формах крайнього натуралістичного біологізму, а з другої сторони в формах абстрактних понять холодного розуму, крайнього раціоналізму чи спекулятивного інтелектуалізму. Чи ж сухі, непорушні наукові теорії й поняття збігаються з рухливістю, активністю і кипучістю суспільного життя?! Безперечно, чим вищий духовий та ідейний рівень даної людини, тим вище й глибше вона переживає, діє й творить. Чи ж можна зрозуміти й описати любов, ненависть, боротьбу на підставі розумового

опису й поняття, якщо не переживемо цього самі? У первісних племенах суспільне життя проявлялося більш імпульсивно, стихійно – тут брали перевагу сліпі інстинкти, емоції, пристрасті тощо. Воля діяла не опановано, стихійно, біологічно. Праця думки визначає ціль, план життя й діяльності, підбирає форми, засоби й способи вияву життєвої енергії, спричиняється до поставання ідей. Вартість волі, ширина й глибина її діяння, якість почувань залежить від того, з якими предметами й цілями вони зв'язані, з якими образами й думками. Життєво-суспільні енергії яловіють, коли розсіваються у надто абстрактних поняттях і утопіях або гасують на дикому коні пристрастей і сліпих гонів, коли не мають виразної цілі й ідеї. Вже при колісці розвою суспільного життя стояли, з одної сторони, сили духово-життєвих енергій, а з другої – різні вірування й міфи, релігійні та родові. Як життя людини, так і життя суспільства є подібне до образу-міфу Прометея, якого розриває жага духових поривів орла, а кров'ю його серця впивається лев – жагуча сила волі, могутності й владарності. Національно-суспільне життя повинно бути оживлене вогнем героїчного прометеївського духа, постійної активності, вічного горіння та творчого оновлення. Жиди завдячують свій розвиток не лише великій силі расово-життєвих енергій і незвичайній активності, але не менше фанатичній вірі в ідею свого Єгови, в міфи

і заповіти своїх пророків. Духово-життєві енергії, расово-релігійні елементи й міфи є підставою життя первісних народів.

Праця думки визначає ціль, план життя й діяльності, підбирає форми, засоби й способи вияву життєвої енергії, спричиняється до поставання ідей. Вартість волі, ширина й глибина її діяння, якість почувань залежить від того, з якими предметами й цілями вони зв'язані, з якими образами й думками. Життєво-суспільні енергії яловіють, коли розсіваються у надто абстрактних поняттях і утопіях або гасають на дикому коні пристрастей і сліпих гонів, коли не мають виразної цілі й ідеї. Вже при колисці розвою суспільного життя стояли, з одної сторони, сили духово-життєвих енергій, а з другої – різні вірування й міфи, релігійні та родові. Як життя людини, так і життя суспільства є подібне до образу-міфу Прометея, якого розриває жага духових поривів орла, а кров'ю його серця впивається лев – жагуча сила волі, могутності й владарності.

Національно-суспільне життя повинно бути оживлене вогнем героїчного прометеївського духа, постійної активності, вічного горіння та творчого оновлення. Жиди завдячують свій розвиток не лише великій силі расово-життєвих енергій і незвичайній активності, але не менше фанатичній вірі в ідею

свого Єгови, в міфи і заповіти своїх пророків. Духово-життєві енергії, расово-релігійні елементи й міфи є підставою життя первісних народів. Праця думки визначає ціль для волі, і в той спосіб стихійні енергії й інстинкти зосереджуються в одне, праця свідомості розкриває перед діянням волі-ідеї, образи нової дійсності, різні можливості вибору й вияву. Безперечно опанована й морально визначена воля культурної людини діє з більшим успіхом, ніж стихійно-імпульсивна поведінка первісної людини. Найкраще, коли силі волі й енергії чину відповідає далекосяглість думки й бистрота інтелігенції. Знаємо, який великий вплив на розвиток суспільного життя мали ідеї і міфи, як ідея правди, Бога, добра, справедливості, вірності, честі, обов'язку, поступу, свободи і т.п.

Ані сама стихія, інстинкти, ані сама воля, з одної сторони, а з другої – сам розум, самі чисті абстрактні ідеї не визначають і не творять суспільного життя. Стихійну волю, інстинкти й почування повинні оформлювати ідеї, моральні, звичаєві, релігійні, суспільні та правні норми й вартості, щоби стихійна воля була свідомо й цілево спрямована до чину, морально визначена й суспільно здисциплінована. Свідома, здисциплінована й постійно активна воля, чинна ідея та свідомий організований чин, праця та творчість, єдність духових і вітальних сил, органічна

єдність суспільності й вартості індивідуальності, синтез глибини і концентрації внутрішньо-духового життя і зовнішньої активності в опануванні і перетворенні світу – це підстави українського націоналізму.

Всеобіймаючий революційно-державницький світогляд, етика й виховання й суспільно-політична діяльність, воля, ідея й чин, ідея нації, державності й української соціальності, одна нація, одна держава, одна національна ідея, одна воля, один провід, одна визвольна політика – це вимоги націоналізму.

Великий вплив на суспільне життя мають почування та пристрасті. Чи це будуть почування любові, запалу, ненависті, почування родинні, етичні, естетичні і т.п., вони стимулюючим, тепловим, з'єднуючим елементом, розбуджують волю й працю думки до більшої інтенсивності і рухливості. Воля дає енергію й силу чину, думка – форму, план і ціль.

Коли б діяла сама воля, інстинкти й гони, тоді була б активність, рух і силовий ріст, але без творчого піднесення на вищий рівень, що його дають ідеї як образи – візії нового життя, нової наростаючої дійсності й духового росту та змагання до чогось вищого. Коли б діяв тільки розум, тоді не було б змін, розвитку, діяння, історичного ставання, лише статика,

оглядання, нерухомі образи і сухі, закостенілі поняття. І найкраще сформульовані ідеї, плани й концепції суспільного життя чи держави без діяння волі й почувань, без чину, залишаються мертвими тінями, утопіями, як утопії платонівської держави, утопії комуни, Томи Мора чи інші філософічно-суспільні теорії, відірвані від життя. Вони стають мертвими буквами та блідими мріями без крові життя й сили чину. Експансивність, ріст і натуга волі, енергія чину виповнюють життям та змістом інтелектуальні форми, плани й наміри. Воля є світловою енергією, почування – жаром, свідомість – світлом, дух – промінюванням. Не будуть мати ніякого значення жодні військові плани й карти без сили волі, енергії чину, почувань, завзяття й хоробрості армії – живих, діючих людей. Хоча підставою й джерелом суспільного життя є ірраціональні, психо-вольові енергії, інстинкти, хотіння, почування й пристрасті, проте суспільний розвиток залежить від якості й активності волі, від ідейної творчості, від багатства чинних ідей, від духово-моральних імпульсів і вартостей, які надають життю глибини й ширини засягу, цільовості, змісту та плановості й дають образи нової дійсності.

Коли в суспільно-історичному й культурно-цивілізаційному житті бере перевагу закостенілий, відірваний від життя інтелектуалізм і формалізм, тоді життя яловіє й нидіє, тоді панують бліді схеми

й шаблони, тоді віра переходить в пересуди й забобони, погляди – в заскорузлі формули, а суспільне життя в касти та кліки. Тоді наступає застій під кожним оглядом, як, наприклад, в часах грецьких софістів чи жидівських книжників або в часах схоластиків. Тоді тільки поворот до творчих засад життя, до ірраціональних вольових енергій, підставових активних сил та ідей може спричинитися до розбудження і оновлення життя, як буря розвіває гнітючі хмари й задушливу атмосферу в природі. Тому завжди великі потрясіння і переломи, як війни і революції, попереджали наростання нової епохи (розвал Риму й мандрівка народів, хрестоносні походи, реформація, французька революція, визвольні війни, світова війна). Попередні переживання, духові, культурно-цивілізаційні й політичні надбаня переходять у спадок й діють у сучасному, впливають на формування й змагання за нове майбутнє. Кожночасна історична сучасність є синтезом надбань та спадку минулого і скриває в собі розвоєві прямуювання й наростання нових сил і вартостей.

Традиціоналізм, консерватизм і скрайній футуризм. Традиція й революція

Ані скрайній реакційний консерватизм, що хоче життя нагинати до старих пережитих форм і поглядів, ані скрайній футуризм, що хоче штучно все зачати від нового, не відповідають природі суспільного розвитку.

Суспільне життя розвивається між розвоєвою тяглістю традиційних надбань і новою творчістю, змаганнями і поривами до нового, кращого життя. Реакційний консерватизм є за пасивним наслідуванням старих пережитих форм, за самим яловим травленням, без творчого розвитку, що кінчиться повним застоєм і упадком, як приклад: Китайщина, Індія, пережиті форми феодалізму перед французькою революцією і т.п.

Знову ж, радикальний футуризм хоче зовсім зірвати з дотеперішнім розвитком і зачати штучну будову нового від себе, як хоче цього соціалізм чи комунізм, не лише не відповідають правді суспільного

розвитку, але будують розумові повітряні замки утопій і доктрин, відірваних від життя. Як наше життя не зачинається й не кінчається на нас, так і суспільне життя, це наростання надбань тисячоліть і ріст нової творчості.

Цілковите зірвання з минулим, це штучна будова з самого піску й каміння без фундаменту. Приміром на написання й видрукування книжки зложилися духовна творчість автора та праця й надбання цілого ряду поколінь: на її зміст і багатство думки, на її письмо й друк. Що ж казати про ціле суспільне життя. Що іншого, коли стараємося усунути й викорінити шкідливі впливи минулого, шкідливі навички, схильності й перестарілі звичаї, пересуди, вірування, закостенілі форми і т.п. Розвоєва тяглість і інтегральність суспільного життя полягає на синтезі здорових, вартісних і посилюючих життя надбань минулого й змагань за нове майбутнє... Навіть большевизм, що хоче ніби зірвати з минулим, нав'язує до російських великодержавних традицій пр. Петра I. В Україні брак тієї інтегрально-розвоєвої тяглості й єдності суспільного життя. До цього спричинилися довголітнє поневолення й довголітня боротьба з ворожими силами. З одної сторони маємо сипкість і розпорошеність суспільного життя, з другої стихійність і вибуховість життєвих енергій і емоцій. Позитивною стороною є природність, здоров'я й сила психо-

життєвих і моральних первнів та брак закостенілих форм старих народів. Ми є нацією, повною дрімучих, утаєних, життєво-духових, неспожитих енергій і сил, що дає український націоналізм, який лучить здорові первні великого минулого і змагання за нове майбутнє. Ані закостеніла китайщина, ані мексиканізація не дають творчого суспільно-історичного розвитку й сили.

Правильний розвій суспільного життя залежить від багатства, внутрішньо-духової активності й творчості (культура, релігія, мистецтво, світогляд, мораль, ідеотворчість) і зовнішньої чинності у витворах цивілізації, техніки, організації, політичної активності, військовості, господарства. Ріст у глиб і ширину. Надмірне зосередження у внутрішньому духовно-інтелектуальному чи чуттєвому світі (інтраверсія) доводить до вияловіння й ослаблення чинностей волі, енергії чину, до зникнення історично-творчих сил, як приклад, пасивний буддизм в Індіях, факірство, гандизм з філософією нірвани довели до застою суспільно-історичне життя на всіх ділянках. Часи етнографічного культурництва зіпхали Україну з історичної арени. А часи упадку Греції були часами Діогенівства в бочці. Надмірна зовнішня експансивність (екстраверсія) без глибокої духово-моральної концентрації й культурної підбудови, хоч приносила хвилево успіхи, однак дуже скоро

переріст зовнішнього біологічного й технічно-матеріального життя доводив до розпорошення й пливкості, бо брак було глибокого духово-культурного коріння, як приклад, завоювання Монголів, Гунів, що опиралися тільки на фізичному насильстві без культурно-цивілізаційної творчості, або примосковський большевизм.

Взагалі в Росії панують під цим оглядом згадані скрайності, з одної сторони пасивне роздумування над «зміслом життя» і «непротивленіє злу», а з другої сторони дикі вибухи стихій, шал пристрасті та прив'язання до зовнішніх форм, пр. діявольство й шалені вибухи людей «Бєсів» і Карамазівщини.

В Україні розвиток духовно-культурного життя (пр. Могилянська Академія) без політично-мілітарного опертя допроваджував до засклеплювання в собі й до опортунізації, знову ж самі мілітарні чини початкових козацьких повстань і Запоріжжя без культурно-політичної підбудови і державницьких планів не приносили тривалого державного успіху, щойно зіспоєння цих двох процесів духово-культурного і мілітарно-політичного за часів Хмельницького причинилося до збудування Української Держави. Подібно в добі етнографічного культурництва й літературного відродження без розвитку політично-державних і мілітарних сил і змагань, життя та

значення України зійшло до рівня «Прекрасної Малоросії». Щойно визвольні змагання випровадили Україну на широкий шлях історії й державного будівництва. До подібного рівня племінного етнографізму тим разом «советської малоросії» і до вузького колоніального економізму хочуть кинути Україну большевики. Україні треба крім духовної концентрації й формування монолітної духовності національної спільноти, як найбільшого розвитку життєво-активних, зовнішньо-чинних первнів, треба політичної активності, військовості, господарської підприємливості, цивілізаційної творчості й технічної виробленості.

Творцями історії й володарями світа є ті народи, що мають розвинені обі сторони життя, як приміром колись Рим, а тепер Англія, Франція, Німеччина, Італія. Що більше, така Московія, що нижче стоїть від України під оглядом багатства внутрішньо-духового життя, панує над Україною. Колись німці були народом «філософів та поетів». Тому випередили їх у боротьбі за силу й владу над світом англійці та французи. З одної сторони треба мати великих учених, митців, поетів, творців, відкривців і винахідників і пророків, як Павло, Лютер, Кант, Ньютон, Гете, Шекспір, Фіхте, Едісон, Марконі, а з другої сторони великих володарів, державних мужів, полководців, економістів, техніків, як Фрідріх Великий, Наполеон, Бісмарк, Мольтке,

Гінденбург, Форд...

Шукання правди й чин, ідеї-міти й сила, боротьба й творчість, хрест і меч, апостольство й володарство були рушійними чинниками суспільно-історичного розвитку.

Значення суперечностей, боротьби, війни, революцій і суперництва в суспільному житті

З огляду на вольово-активну, динамічну природу суспільного життя різні форми боротьби й суперництва внутрі й назовні відіграють велику роль в суспільно-історичному розвої й творчому ставанні. Вже сам психологічний уклад і розвій людини полягає на суперечностях і боротьбі різних інстинктів, імпульсів, пристрастей, почувань, думок, що силою своєї інтенсивності й напрасності стараються виперти другі, їм противні. Бачимо також суперечності внутрі суспільності в суперництві між поодинокими людьми, в громадянсько-політичному житті, в господарському житті, даліше між поодинокими групами й верствами.

Бачимо, яка панує боротьба між різними культурними, науковими, мистецькими й суспільно-політичними течіями й поглядами: боротьба воль, амбіцій, пристрастей, почувань, думок, ідей, світоглядів. Назовні знову панує завзята й безпощадна боротьба й суперництво між поодинокими племенами, расами,

націями, державами за розріст, життєвий простір, силу та владу, або боротьба за встановлення релігійних чи культурно-цивізаційних вартостей. На чому це полягає? Від чого залежить? Тому, що ціле життя, зокрема суспільне життя, не є замкнене, ані згори определені раціональні форми, але проявляється в постійній активності, розвоєвій тяглоті, творчому ставанні. До пройшого наростають і творяться нові сили, нові енергії, нові вартості, нові думки, нові ідеї, нові форми життя. Хоча підставові елементарні психовольові енергії, діючі сили лишаються ті самі, одначе у творчому розвитку міняється їх уклад, їх будова на підставі нових засад і поглядів, їх натуга, їхній зміст, їхня форма й якість, як людина лишається та сама, хоча постійно розвивається, розростається, твориться в нових формах. Тому, що одні розвоєві сили й течії зустрічаються з вже застоялими й перестарілими формами, навиками, звичаями, обичаями, переконаннями, порядками й установами, наступає зудар між уже існуючими формами, та новими, щойно наростаючими. В боротьбі з уже існуючим, застоялим порядком нові сили й нові вартості мусять виказати таку силу й здібність чину та творчості, таке завзяття й запал, щоби усунути перестарілі форми та пробити шлях для нового творчого вияву. Така боротьба й суперечності в ім'я нових вартостей, нового повнішого вияву творчих наростаючих сил, в ім'я кращого життя, є історично-порядкуючою й творчою силою. Тільки

в боротьбі та в суперечностях міцніють і наростають нові сили і вартості, переходять пробу вогню, виправдують свою правильність і якість, виказують здібність будувати кращий лад, здобувають розмах і силу творити нове краще життя. Тому всі нові релігійні, культурно-цивілізаційні, мистецькі, наукові, суспільно-політичні течії, ідеї й сили завжди мусили в боротьбі здобувати право на творче формування нового порядку життя. Завжди різко і гостро витворювали й поглиблювали суперечності з противними силами, поглядами й вартостями, як Бог і диявол, небо й пекло, правда й злочин, світло й темрява, добро і зло, бо замало різка й ударна постава нових наростаючих сил і вартостей розводнює їх, вони ослаблюються і розпливаються в старім порядку. Тому треба гостро й виключно поставити нові сили й вартості проти противних сил, щоби розбудити, напружити й зосередити всі сили в один рішачий удар до боротьби на життя й смерть.

Поодинокі народи й нові суспільно-політичні рухи загостренням суперечностей і поставленням своїх поглядів і живучих інтересів на вістрі меча, розбуджують, зосереджують і напружують всі свої сили в боротьбі з противним світом, розпалюють пристрасті й почування до червоного жару, щоби осягнути найбільшу силу й розмах удару, рішучість чину й певність перемоги. Треба поставити так різко

й виключно суперечні собі сили, погляди й інтереси, щоби не бачили іншого виходу, як у цілковитім розтрощенні ворожого світа. Так робив християнізм з поганством, коли валив і трощив поганські кумири; так робив з єретиками, яких палив на багатті. Так робили жиди, що не хотіли нечистим навіть подати руки, а всіх інородців винищували до ноги, знову ж тих, що спроневірилися їхньому богові, вбивали. Так робили всі суспільно-політичні рухи, що змінювали обличчя світу, які не зазнали спокою аж доки не розтрощили противних сил...

Де йде про підставові життєві інтереси поодиноких рас, народів, там повстає безпощадна, запекла боротьба на життя й смерть аж до цілковитого розтрощення противника. Тут рішає лише сила й запеклість боротьби. Загострення зовнішніх суперечностей між поодинокими течіями й ворожими силами зміцнює й напружує силу й рішучість удару та розмах діяння. Що більше – сила волі, характеру, моральних чеснот, вартість людей міцніє та пробується в боротьбі з суперечностями та з перешкодами, в трудах і змаганнях, як у вогні гартується криця й пробується сталь. Боротьба чи її небезпека примушує поодинокі народи постійно напружувати й розвивати всі свої сили, бути постійно активними, чуйними й творчими, творити нові надбання духові, культурно-цивілізаційні, політичні, військові й господарські, щоб

не датися випередити другим народам у постійному змагу за могутість і перемогу. Без боротьби й суперництва життя було б ялово-кволе й мало активне, немов застоюлі води без свіжого допливу нової струї. Без боротьби й суперечностей зачаділи б людські енергії й здібності, не було б змін, отже не було б творення нового, творення історії. Життя й народи ниділи б і ледачіли б без великих потрясінь і змін.

Одначе не кожна боротьба є корисна й будуєча, посилюєча й формуєча життя. Все залежить від того, в ім'я яких вартостей, в ім'я яких ідей, в ім'я яких цілей і інтересів ведеться боротьба, А дальше, чи ті нові сили, вартості, ідеї, групи й люди зуміють краще формувати та творити нове життя, новий лад. Боротьба й суперництво різних людей, класових і партійних груп в ім'я своїх вузьких матеріальних інтересів, егоїзму чи амбіцій для уживання, а не в цілі творення й посилення життя, тільки розстроє, розбиває суспільне життя, доводить до застою, упадку, як шал змислів і низьких пристрастей ослаблює й розстроє людину. Тому не боротьба всіх проти всіх, не боротьба для самої боротьби, боротьба стихій на дикому полі для самого виладування енергії, як у звіриному світі, але боротьба й суперництво в ім'я нових вартостей, нових ідей, в ім'я зміцнення й поширення життєвих сил, в ім'я будування та творення

нового життя і посилення творчого розвитку.

Ідея для своєї перемоги мусить розбудити найглибші почування, пристрасті, енергію чину в запеклій боротьбі з перестарілими формами старого світу, отже мусить бути воюючою ідеєю, узброєною в силу волі, почувань, посвяти й завзяття чину. Перемагають тільки узброєні, виключні й ударні

ідеї, що здібні викликати завзяту боротьбу на життя та смерть. Перемагають тільки войовничі й сильні народи, мужні, узброєні провідники, зорганізовані, узброєні маси, здібні до рішучої боротьби.

Чи зуміли різні наукові й літературні писання й інтелектуальні метикування й переконування про пацифізм, всесвітність і т.п. усунути запеклу ворожнечу й суперництво між расами й націями, що опираються на найглибших ірраціональних інстинктах самозбереження й росту, на волі життя й могутності, на глибоко вкорінених і закарбованих історією почуваннях і пристрастях вікової ворожнечі, ненависті й боротьби.

Треба боротьби, треба змагань, треба жертв, треба крові, щоб розбудити ірраціональні підстави суспільного життя: психо-вольові енергії. Почування

й пристрасті, як у творчості мусить поривати й полонювати поета, композитора, митця якась велика пристрасть – любов, ентузіазм ідеї, захоплення, порив, щоби розбудити його творчі утаєні сили. Не вистачить сама холодна праця мізку, чистого розуму, не вистачать самі, хоч і блискучі слова. Треба чинів, треба змагань. Український націоналізм зродився з духа боротьби й формується в боротьбі за підстави й цілі всестороннього розвитку нації.

Суспільність і одиниця

Від чого залежить розвоєва тяглість і інтегральність суспільного життя й постійна змінливість і творчість? Ми вже розглянули психологічну сторону тієї справи. Це залежить з одної сторони від волево-активності й ідео-творчості, від напруження силового росту вольових первнів і від відповідного пов'язання їх із новими чинними ідеями, ідеями-силами, образами й двигунами нової наростаючої дійсності; з другої сторони розвиток і постійні зміни в суспільному житті залежать від взаємовідношення надбань суспільності й активності та творчості одиниці. Панують два скрайні погляди про взаємовідношення між суспільністю й одиницею. Скрайній механічний індивідуалізм, що вважає первісним підставовим первнем одиницю, що є самовистарчальною й автономною, а суспільність – це лише сума одиниць, спілка, спільна назва їхніх взаємовідношень і взаємоділань. В цілі охорони свого життя, своєї абсолютної свободи та своїх інтересів одиниці добровільно на підставі спільної умови творять суспільне життя, як каже раціоналістична демоліберальна теорія суспільного контракту. Індивідуалізм є підставою організації суспільно-політичного життя в лібералізмі, демократії,

капіталізмі й анархізмі. Нарід – це лише механічна сума одиниць, пов'язана спільними зовнішніми прикметами, як спільною територією, расою, мовою та звичаями. Воля народу – це лише сума більшості голосів автономних одиниць, яка має кермувати державою. Держава, як найвища форма політичної організації одиниць чиїх сум – народу, поділеного на партії, має тільки захищати й обороняти свободу, права й інтереси одиниць всередині перед зазіханнями інших одиниць, а назовні – перед іншими народами. Також і організація державного устрою й політичного життя оперлася на абсолютній та недоторкаємій свободі й рівності одиниць творити різні партійні групи й на підставі голосування, волі більшості правити державою. Звідси походила індивідуалістична теорія суверенності народу – механічної суми одиниць, розділеної на різні партії. Залежно від поглядів та інтересів. Звідси походила теорія розподілу влади (Льок, Монтеск'є), механічно розділеної та взаємно себе гамуючої, звідси походило поняття держави як форми і захисника інтересів одиниць, немов нічного сторожа, звідси походила теорія формалістичного права, що право існує на те, щоби творити формальні границі для охорони свободи й інтересів одиниць. Індивідуалізм був також підставою етики й уважав мірилом добра й вартостей щастя й розвій одиниць, або якнайбільшу суму користей і щастя якнайбільшого числа одиниць

(суспільний утилітаризм).

Індивідуалізм був підставою виховання, що мало на оці тільки розвиток абстрактної, відірваної від життя одиниці. Інтерес та добро одиниці були підставою соціально-економічного ладу капіталізму. Індивідуалізм і раціоналізм просякли цілу культуру, науку й мистецтво ХІХ ст. і мали на оці тільки найвище добро одиниці та її розвиток. Індивідуалізм зродився з раціоналістичних теорій і течій в науці і релігії з часів гуманізму, реформації, ренесансу та енциклопедистів з одної сторони, та зо змагань одиниці визволитися з-під політичного, суспільно-господарського й культурного натиску феодалізму і релігійної схоластики з другої сторони. Недорозвинені властивості одиниці і розуму бунтуватися проти всяких обмежень, що найшло своє ідейне й політичне завершення у французській революції з її славною «декларацією прав людини». Одиниця та її розум стали абсолютним мірилом цілого життя. З засобу й форми визволення, гасло свободи й рівності стало ціллю самою в собі, абсолютною вартістю. Клич абсолютної свободи довів до розстрою ціле суспільне життя, державу, політичне й господарське життя, родину й закони моралі. Раціоналізм як в теорії, так і у практиці бачив тільки непорушні механічні одиниці. В науці допровадив або до абстрактних понять чистих ідей різних спекулятивних теорій, або до механізму

природи й матеріалізму. Живе тіло суспільного життя краях крізь призму теоретичного розуму на абстрактні одиниці та їх механічно сумував. Раціоналізм, механізм та індивідуалізм – це була трійця в одній особі, яка стала підставою теоретичної й практичної будови культурного, суспільного й господарського життя ХІХ ст. Дальше, раціоналізм довів в теорії та практиці до другої крайності, до механічного колективізму, який уважає що всім є суспільне

життя зрозуміле як механізм, знову ж одиниця – це немов атом, що висловлює у своїх думках тільки думку й волю суспільності, або інакше, одиниця є тільки пасивним сприймачем і виразником даного суспільного стану. Тільки суспільність думає і творить, а одиниця тільки сприймає і виявляє стан і форму суспільного життя, немов один луч проміння.

Консеквенціями раціоналізму є соціалізм і комунізм. Наворотом до старих і зужитих форм є реакційний консерватизм. Усі ці три течії вже проявилися в часі по великій французькій революції. З одної сторони революційні кличі демолібералізму підмінували бастилію старого феодального ладу: серед хаосу революційної боротьби підняли голову наїжена піками і розкуйовджена анархія різних клубів і комітетів та комуна, з другої сторони вела свою підкопну роботу реакція панівної

аристократії. Подібні процеси проявляються в часі російської революції 1917 року. З одної сторони демолібералізм соц.-демократії й кадетів допровадив до хаосу й анархії та до большевицької комуни, з другої сторони піднялася чорна реакція Денікіна, Колчака та інших. Знову ж в Україні демолібералізм допровадив до партійництва, доктринерства, безладдя, хаосу і гуляйпільства різних Махнів, з чого скористали з одної сторони реакційні консерватисти, москвофільські й цареславські чиновники й політики за часів гетьмана Скоропадського, а з другої сторони червоний большевизм, що допровадив Україну до упадку й нового поневолення. Саме в революційних часах вибухають і зударяються різні діючі сили й течії, аж доки сильніша не переможе. Ані скрайній індивідуалізм у його теоретичних і суспільно-політичних консеквенціях лібералізму і демократії, анархо-синдикалізму й анархізму, ані друга крайність: механічний колективізм соціалізму і комунізму не відповідають істоті суспільного життя. Вони тільки розбивають і ослаблюють суспільність, державу, націю, мораль і саму людську особовість.

Націоналізм обстоює інший погляд на істоту й організацію суспільного життя та на взаємовідносини суспільності й одиниці, що відповідає природі суспільного життя. І тому націоналізм є органічно-творчим, інтегральним світоглядом, що висловлює

найглибші, діючі сили національно-суспільного життя, їх розбуджує й формує, охоплює цілість у нерозривній єдності та творить нове життя.

Український націоналізм є динамічно-суспільницьким світоглядом, який вважає, що суспільність є першою, вихідною й підставовою вартістю й дійсністю й нерозлучною інтегральною цілістю.

Національно-суспільне життя є вихідним заложенням, підставою і ціллю. Тільки у нерозлучному зв'язку з суспільним життям є можливий розвиток одиниці. Суспільне життя, з одної сторони зосереджує енергію волі й думки, надбання й працю цілих поколінь і діючі розвоєві сили, з другої сторони розбуджує дрімучі, утаєні психо-вольові енергії, почування й уможлиблює працю думки. Хоча думання та свідомість людини не є прямим, пасивним віддзеркаленням суспільних відносин, одначе суспільне життя, суспільна активність побуджує й запліднює працю волі й думки. Вилонюються нові справи, нові ситуації, нові події, які треба оформити, з'ясувати й надати їм відповідну форму й напрям. Знаємо, наскільки суспільно-історичний розвиток і культурно-цивілізаційний стан поодиноких народів, їх характер, їх темперамент впливає на спосіб думання і ментальність француза різниться від способу

думання і ментальність француза різняться від способу думання англійця чи німця. Француз є більше схильний до раціоналістичного способу думання, англієць – до емпіричного, опертого

на досвіді. Німець схильний або до скрайнього ідеалізму, або до біологічного волюнтаризму. Різні народи, як різні люди в різні епохи на протязі історії розвивають різні сторони своєї психіки та збагачують різноякісним змістом, що впливає опісля на спосіб думання, хоча логічні і розумові ті самі, одначе зміст і підхід інші. Відомо є як пануючі в дану епоху ідеї впливають на спосіб думання жиючих людей, як приклад християнізм, раціоналізм, демолібералізм, а тепер різні види націоналізмів. В історії панує своєрідний циклічний розвій. Занедбані, або здавлені в дану епоху сили, вибухають опісля з великою натугою й доходять до зеніту свого розвитку аж доки не порушать рівноваги і не доведуть до зникну. Чи можливе яке-небудь діяння волі й почування без суспільного життя? Суспільне життя не лише розбуджує й активізує волю й почування, але їх відповідно формує і спрямовує. Вияви й розвиток волі, почувань і думки є можливі тільки в зв'язку з суспільним життям. Яку ціль, який сенс мали б вияви волі, почувань і думки, без суспільно-історичного життя? Як природа творить нерозривну цілість, а поодинокі види і форми життя – це лише прояви її

творчого розвитку, так і суспільне життя творить одну нерозлучну і підставову цілість. У відношенні матері до дитини розбуджуються й розвиваються духові сили дитини. У відношенні творця, поета, митця до оточуючого світа, розбуджуються і проявляються його творчі сили. Взагалі розвиток духового життя людини є не до подумання без суспільності. Істота духовності людини є по своїй суті суспільною. Суспільність проявляється й діє в актах волі, в почуваннях, інстинктах, думанні й чинах одиниць. Бо як суспільність, так воля і думання – це різні форми і сторони одної істоти, одного діючого процесу існування, творчого розвитку.

Суспільність – це верстат і канва, на чому одиниці ткають з волі, почувань, пристрастей, думок, ідей, чинів різні узори життя. З одної сторони суспільність побуджує, запліднює та збагачує волю, почування, думку й чин одиниць, а з другої сторони одиниці діянням своєї волі, своїми чинами, працею і творчістю збагачують і підносять суспільне життя та спричиняються до його розвитку. Неможливе є діяння волі й почувань, неможлива є творчість в порожнечі, в цілковитій ізоляції. Коли б діяла тільки суспільність, тоді не було б творчого ставання й розвитку, а лише рух і черга змін немов рух морських хвиль. Знову ж, у порожнечі, у цілковитій ізоляції є неможливе діяння волі і почувань, є неможлива творчість.

Суспільне життя є неначе тою атмосферою, тою землею та природою, серед якої відбувається розвиток і ріст одиниць. Тим більше росте і розвивається людська особовість, чим більше наставляє і зв'язує свою волю, почування, думки, працю та творчість з суспільністю, наприклад Хмельницький, Шевченко. Цілковита відданість загальному, цілому, творить героїв. Цілковита зіспоєність з національно-суспільним життям формує і творить особовість, підносить і активізує волю, розбуджує утаєні психічні енергії, розвиває почування, надає їм змісту, дає думці широкі перспективи, чинові дає ціль, людській особовості надає історичності. Думки й чини живуть далі і діють далі у суспільному житті, впливають на хід історії. Велику творчу індивідуальність ціхує це, що вона втілює й висловлює хотіння, бажання й потреби даної суспільності в даній епосі та творить пориваючий образ нового життя. Людина, замкнена сама в собі, що живе тільки для себе, нидіє й марніє немов той самолюб або скупар, немов черепаха у своїй шкаралупі.

Є очевидною річчю, що де найбільше заактивізоване й де найкраще зорганізоване суспільне життя, там появляється найбільше творчих людей, як у Англії, Франції, Німеччині, Італії. Ані китаїщина, цілковитий застій, ані занархізоване життя пр.

Південної Америки чи Мексики, не видасть творчих одиниць, великих індивідуальностей. Цікаво, що Греція у часі свого активного, героїчного життя видала великих державних мужів, полководців, поетів, великих філософів і митців, які довели Афіни до розквіту й могутності. Знову ж, у часі застою, блискучого спокою, зануку діючих первнів, видала демагогів, софістів і бакаларів. Як людина не може розвинути своєї індивідуальності, коли в неї панує або цілковита байдужість і пасивність, або хаос пристрастей, шал змислів і уживання. Егоїсти, скупарі чи розпусники не творять історії, лише суспільно-активні особистості, герої спричиняються своїми чинами до творчого розвитку. З одної

сторони Німеччина натхнула таких людей, як Лютер, Фрідріх Великий, Фіхте, Бісмарк, Мольтке..., а з другої сторони вони своєю творчістю піднесли її на високий рівень могутності та слави. Знову ж, історія України, зв'язана з такими іменами як Володимир Великий, Хмельницький, Шевченко, сл. п. Вождь Євген Коновалець.

Не можемо попадати в односторонні крайності, мовляв історію творять тільки великі індивідуальності, або історію творять тільки маси, як каже колективістичний масовізм. Безперечно історію народів творить провідний актив, що

виростає з народу, діє серед мас і пориває за собою сили народних мас, це неначе праця коралів, які творять цілі рифи, й щойно шпилі виростають понад поверхню.

До змін земної кори спричиняються не лише землетруси, але постійне діяння вод, рослинного світу й цілої атмосфери. Народні маси є корінням національно-суспільного життя і резервуаром оживчих сил. До вічно живучих і неспожитих життєвих енергій, що діють в лоні народу, звертаються великі ідеї та рухи, що хочуть відродити й оновити життя як наприклад релігійні рухи чи суспільно-політичні. Літературна течія романтизму зверталася до душі і серця простого народу, як і у нас літературно-національне відродження зачалось з глибини душі і серця простого народу. Історія мусить брати під увагу крім великих чинів і подій також ті елементарні «молекулярні» зміни, що заходять у житті і серцях мас. Український націоналізм дає не лише нове розуміння суспільного життя, але і нову його організацію на нових засадах і дає також новий зміст, новий образ людської особистості, як найбільше суспільно активної. Найвищий образ і втілення людської особистості – це вождь.

Вождь втілює у своїй волі, в почуваннях, думках і чинах волю, почування і змагання даної суспільності,

нації та всі свої сили віддає для її розвитку і піднесення на вищий рівень. І в той спосіб вождь живе нацією і для нації, а нація виявляє свої творчі сили в ньому. Вождь і всі творчі одиниці живуть у довготривалості, могутності і творчості нації. Великі індивідуальності і герої, хоч мертві, впливають своїми чинами, ідеями і заповідями на формування суспільного життя багато більше, чим живучі мірноти й самолюби. Український націоналізм будує суспільне життя з одної сторони на якнайбільшій спаяності (інтегралізм суспільного життя), а з другої сторони на творчому розвитку суспільно активної індивідуальності (індивідуальний активізм). Це є практичні вимоги життя. Україні треба якнайбільшого зіспаяння всіх духово-суспільних сил в один живучий і діючий моноліт-націю. Україні треба якнайбільше творчих індивідуальностей, суспільно активних особистостей і сильних характерів, щоби двигнути всі ділянки життя до творчого розвитку і сили.

Проблема проводу, індивідуальності й зорованості

Підставовими чинниками суспільного життя є:

1. Розбудова внутрішніх сил: психо-вольових

і біологічних енергій, ідеотворчих, етичних, духовнокультурних, виховних, правних і релігійних вартостей.

2. Прояви внутрішніх сил наявні в політичному і господарському житті, в цивілізації, техніці, військовості.

3. Інтегральна зв'язь одиниці з суспільністю і всіх ділянок життя в одну органічну життєтворчу цілісність.

4. Вартість провідної верстви й сильні особистості.

5. Зорованість цілого життя та зрізничкування й розподіл усіх продукуючих сил.

Підставою сили й розвитку національно-

суспільного життя є сильний провід, сильна особистість і зорганізованість. Зокрема Україні треба сильної провідної верстви, суспільно-активної особистості й якнайбільшої зорганізованості. Українцям треба залізної дисципліни й ще раз дисципліни внутрішньої, дисципліни духа й волі, дисципліни почувань, дисципліни боротьби й праці, дисципліни національної спільноти й державного життя, дисципліни суспільно-політичного й господарського життя, дисципліни моралі й виховання. З однієї сторони: характер, духовність, світогляд, мораль, ідея національної спільноти, ідея державності, ідея української соціальності, а з другої сторони вимога сильного проводу, зорганізованості й особовості – це підстави розвитку національно-суспільного життя українського народу.

Український націоналізм будує суспільне життя на таких основах:

1. Ідеї національної спільноти – тотальності нації.
2. Ідея державності – сильної націократичної і авторитарної держави.
3. На зорганізованості цілого народу й всіх продуктивних сил у громадсько-професійних організаціях (одна нація, одна держава, один провід,

одна національна ідея, одна світоглядова політична організація, один працюючий нарід).

4. На засаді елітаризму, сильної провідної верстви з усіх шарів і на засаді провідництва.

5. На засаді вартості й відповідальності суспільно-активної особовості.

6. На засаді органічності й інтегральності цілого життя й розподілу праці.

7. На засаді біологічної сили й здоров'я української родини й суспільно-моральної вартості материнства.

8. На засаді національно-суспільної етики й культурно-цивілізаційного розквіту.

9. На засаді нового суспільного ладу, національного солідаризму праці; солідарності й справедливості, обов'язку й вартості праці.

10. На засаді прив'язання до землі й індустріалізації, продуктивізму організації й посилення всіх продукційних сил.

Справа проводу й організованості всіх сил була дуже важною на протязі цілої історії України.

Від сили, вартості й творчої снаги провідної верстви залежить сила й розвиток нації й держави. Поза княжо-боярською і козацькою провідною верствою, які остаточно ще не оформились, і не скристалізувались, український нарід не видав нової провідної верстви в добі провансальства і визвольних змагань 1917 року. Українська інтелігенція надихала чужими доктринами, відірвалася від національного ґрунту й не доросла до величі завдання. Українське селянство було мало заактивізоване, щоби перейняло провід цілого життя. Щойно націоналістичний рух приносить не лише кристалізацію нової героїчної духовності й всеобіймаючого національного світогляду, не лише організує боротьбу за українську державність, але дає селекцію нової національної еліти з найкращих, найбільше активних і продуктивних елементів, усіх верств цілої нації.

Новий провід наростає в переломових бурхливих часах, як у часах французької революції, у визвольній війні Німеччини..., в часах великої революції Хмельницького і націоналістичної революції. Бо новий провідний актив мусить собі здобути й вибороти право кермувати національно-суспільним життям, власною творчістю, вартістю, активністю й силою. Нова провідна еліта мусить виправдати своє право на провідництво новими вартостями й ідеями, новим планом організації кращого життя, своєю

вартістю, активністю та здібністю краще й сильніше організувати й кермувати цілим життям для добра загалу.

Стара провідна верства розкладається всередині внаслідок розкладення її мужнього, владарного, активного характеру і моралі, внаслідок ослаблення сильної волі та творчості, внаслідок зникнення почуття обов'язку та відповідальності за долю цілості, вона починає дбати про свої особисті, кастові чи клікові інтереси; не творить, а споживає; не є здібною організувати і розвивати ціле життя, лише вигідно жити і «панувати» коштом загалу. Провід упадає, коли зтрачує ідеалістичні первні обов'язку, відповідальності та праці для добра загалу, а має на оці лише матеріальний інтерес, користь. Провід тратить своє історичне, кермівне значення, коли засклеплюється в собі, в бюрократичну кліку, в панівну касту чи клас, або розбивається на ряд взаємно себе поборюючих родів партій чи анархічних отаманій; він зтрачує живий зв'язок з потребами й історичними завданнями цілості й не має допливу здібних, творчих і активних одиниць, щоби себе оновити й зв'язати з наростаючими силами і розвитком життя. Так здегенерувалася і вияловіла французька, німецька та російська родова аристократія, бо засклепилася у своєму класовому егоїзмі й дбала про свої матеріальні інтереси, а не про добро загалу. Так

здеморалізувалося плутократичне, капіталістичне міщанство і партійна інтелігенція внаслідок класовості, егоїзму й погоні за матеріальним зиском, затрачуючи живий зв'язок з потребами цілості. Так здегенерувалася панівна класова бюрократична кліка совєцького режиму, що жирує коштом цілості. Також польська шляхта профримарила Польщу, дбаючи про свої класові, матеріальні інтереси. Також українська боярська чи козацька провідна верства затратила свої провідницькі здібності і вартості, бо заклепилася у своїх класових інтересах і дбала про свої матеріальні користи та вигоди для «панства нещасного, й лакомства великого», не звертаючи увагу на потреби цілості й історичне завдання. Так довго народ не поборював і не виступав проти родової аристократії, як довго мужньо і хоробро боролася за силу і велич своєї держави, як довго своєю творчістю уміла розвивати, підносити й кермувати цілим життям.

Наприклад, англійська родова аристократія ще й тепер вдержала своє провідне становище, бо не заклеплювалася в собі, втягала в свої ряди всіх здібних і творчих одиниць і допускала інші верстви, як міщанство й робітництво, до кермування державою. Вона не лише здобула і поширила світову імперію гордого Альбіону, але уміє нею володіти.

Провідна верства, національна еліта, дбає не

лише про задоволення потреб даної суспільності, живучого покоління, але вона втілює і висловлює всі історичні завдання і потреби цілої нації в її історичному ставанні, вона є виявом сили, життєздатності й всіх творчих елементів, удержуючи тяглість проводу, організації кермування і розвитку цілого національно-суспільного життя. Також проводу нації не творять ті люди, що переходно при владі чи мають у своїх руках адміністративний апарат, як це діється в демоліберальних державах з партійним парламентаризмом або в державах абсолютної монархії, деспотії чи в поліційній державі військової чи бюрократичної диктатури, опертої на фізичному насильстві (царат, совіти, монархічна Іспанія і так далі). Правдивим проводом нації, правдивою національною елітою є всі найкращі, найактивніші й найбільш продуктивні елементи з усіх верств, що представляють потреби суспільності, нації й держави. Не раз треба посвятити життям і майном даного живучого покоління, щоби виробити і вдержати провідне місце для своєї нації, здобути для неї нові простори і сили розвитку.

Провідна верства має дбати про історичні завдання і потреби цілої нації, всіх поколінь, щоби піднести і розвинути всі її сили на вищий рівень, як також має дати синтез всіх вартостей і зусиль і має бути виявом всіх творчих сил і здібностей нації.

Мусить уміти творити і організувати внутрішнє і зовнішнє життя нації, мусить творити духово-культурні і етичні вартості, мусить принести нові ідеї, щоби запліднити душі й серця, мусить уміти організувати і розвивати всі продукційні сили суспільно-господарського і цивілізаційного життя, мусить уміти володіти і кермувати державно-політичним життям, мусить уміти мужньо і героїчно боротися. Провідна верства мусить складатися з найкращих і найбільш активних та продуктивних людей меча – воїнів, політиків – організаторів суспільно-національної продукції, підприємців і людей праці та творців духово-культурних вартостей, творців ідей. Отже, провідна верства повинна складатися з найкращих одиниць – воїнів, політиків, з активу селянства, робітництва і підприємців – людей праці та найкращого елемента інтелігенції і молоді – носіїв і творців ідейно-духових вартостей.

Мірилом вартості провладу є не походження, приміром родова аристократія, не матеріальний стан чи суспільне становище, не сама освіта, але моральна вартість, сильний характер, здібність до продуктивного діяння і праці для добра загалу.

Хто найкраще й найбільше працює для добра нації, той здобуває собі своєю вартістю і здібністю право провідництва, яке накладає більше обов'язків і більше

зусиль і більше відповідальності.

Правдивий провід цінує ідеалізм і героїзм, бо дбає не про свої власні інтереси, але про добро цілості. Силою свого духа, запалу й відданості ідеї, яку приносить, здобуває душі й серця загалу і пориває їх до кращого, нового життя.

Провід мусить вірити у власні сили і здібності та в сили свого народу, щоби його привести на вищий рівень розвитку. Провід мусить відзначатися силою волі, могутністю, владарністю і здобувчістю, здібністю до продуктивної праці і творчості, щоби здобути собі право провідництва і його оправдати в праці і боротьбі. Провід мусить бути войовничого, хороброго, мужнього характеру, щоби встоятися у боротьбі і суперництві. Провід не має лише «панувати», але тим більше працювати корисно і продуктивно, вважаючи це своїм обов'язком. Провід несе більшу відповідальність не лише за себе, але й за других, за долю цілої нації.

Якщо провід хоче організувати ціле життя й вимагати карності, мусить в першу чергу вимагати від себе внутрішньої самокарності і дисципліни.

Крім того, провід мусить відзначатися бистрою інтелігенцією і мати глибоке знання життя, людей і

цілого національного і державно-політичного життя, щоби уміти тим краще справніше ним кермувати.

Як не може бути роздвоєння між проводом суспільності і Нації-Держави, так не може бути розподілу між політичною елітою, військовою, господарською чи культурною. Національна

еліта – це еманация і синтез найкращих і найбільш продуктивних одиниць з політичного, військового, культурного і суспільно-господарського життя. Національно-політичний провід завершує й очолює провід військового, культурного і суспільно-господарського життя, бо найкращі елементи з військового, культурного й суспільно-господарського життя творять його копулу й корону. Національно-політичний провід безпосередньо відповідає й кермує цілим національно-державним життям, наприклад як це було в часах Хмельницького, де найкращі представники всіх верств творили провідну верству відродженої в революції Нації-Держави, представники хуторянського і городового козацтва: Богун і Кричевський, представники Січі: Бурлай, представники української шляхти: Юрій Немирич, Морозенко та представники міщанства й селянства. Зле діється, коли тільки творці духово-культурних вартостей, ідей, посягають по право на виключне провідництво, як колись в часах панування каст

жерців, боротьби духовенства й панства за політичну владу, чи коли влада дістається в руки партійної інтелігентщини, наприклад у часі французької революції, української доктринерської інтелігенції, відірваної від національного ґрунту у 1917 році чи російської інтелігенції за часів Керенщини чи большевизму.

Також зле діється, коли здобуває владу сама військова кліка, як наприклад в часі упадку Риму, або військова диктатура Прімо де Рівери в Іспанії без духово-ідейної підбудови.

Некорисно відбивається на національно-державнім житті, коли захоплюють владу в свої руки представники господарського життя, чи це буде панування гроша плутократії в демоліберальному устрої капіталізму чи влада опиниться в руках анархічної вулиці, анархо-синдикалістів, або в руках доктринерів і невиробленого пролетаріату, наприклад, у Франції бланкісти 1848 року. Крім цієї єдності всіх ділянок життя і вміння всі ділянки організувати й ними кермувати для добра цілої Нації-Держави, та активна провідна меншість мусить бути органічно зв'язана зі загалом; більшістю, яку мусить постійно своєю працею і творчістю активізувати, запліднювати і підтягати до гори, щоби не була відділена від того резервуару свіжих сил. Якщо загал буде пасивний

і мало продуктивний, то буде колодою гальмувати найкращі почини провідного активу і не буде допливу нових, здібних провідних одиниць. Провідний актив – це неначе протоплазма в клітині, що оживляє і в'яже в одну цілість цілий організм, це неначе кров і нервова система, що оживляє і порушує цілим організмом. Знову ж цілий організм доставляє своїх животних сил і енергій.

Для наростання нового проводу треба з одної сторони відповідної духово-ідейної атмосфери, насиченої ідеалізмом, героїзмом, запалом творчості, енергією чину й здобувчості, з другої сторони, треба відповідних засад і методів суспільно-політичної організації й селекції проводу.

Серед атмосфери матеріалістичного уживання і вигідного життя, серед атмосфери пасивності й спокою китайщини чи Індій, серед атмосфери анархії й розгнужданості в боротьбі всіх проти всіх, атмосфери доктринерства і літературщини, провансальства чи закостенілої візантійщини не назріє нова провідна верства.

Загально можемо так поділити засади й методи суспільно-політичної організації й селекції проводу:

1. Механічно-індивідуалістичний метод

у лібералізмі, демократії, капіталізмі, анархосиндикалізмі, бюрократії, в олігархії – пануванні кліки, кількох.

2. Механічно-колективістичний в соціалізмі, комунізмі, в кастовості.

3. Органічний метод:

а) органічно-кровний, родово-територіальний в родовій аристократії феодалізму, в класократії;

б) органічно-становий, професійно-синдикалістичний метод.

4. Органічно-духовий і суспільно-продуктивний метод, націократичний, якого підставою є ідея, світогляд, віра, етичні вартості і праця для добра цілості як лицарські чи релігійні Ордени. Це ідео-працекратичний метод організації й селекції проводу.

Український націоналізм вважає, що ані механічно-індивідуалістичний метод, ані механічно-колективістичний, ані органічно-кровний, ані становий не дасть сильної організації й селекції проводу, але націократичний, суспільно-продуктивний, ідео-працекратичний метод організації дасть здорову органічну селекцію нового проводу Нації.

На яких засадах опирається органічно-продуктивний, націократичний метод організації національної еліти?

В посвяті для ідеї, в праці, творчості й боротьбі для добра національної спільноти, відбувається природний добір найкращих і найбільш активних одиниць з усіх верств, що здобувають собі право провідництва своєю вартістю, характером і здібністю продуктивно діяти. Суспільно-продуктивна праця, здібність проводити й організувати життя, творчість і посвята для добра нації, визначає провід.

Більший обов'язок праці, моральна дисципліна і більша відповідальність перед минулими і майбутніми поколіннями за долю цілої нації, є передумовою права провідництва.

Засада провідництва – особистої відповідальності й більше продуктивної праці, вимога вмілості, інтегральності й розподілу праці під кутом потреб цілості – це засади організації проводу, оперті на духово-ідейній зв'язі спільноти, а не механічно-індивідуалістичної спілки, і на засаді ієрархії індивідуальностей, що органічно виростає з низових клітин.

Бо істотою провідництва є не назначування згори

в долину поодиноких людей на провідні становища, бо це маємо в бюрократії, війську, в церковній ієрархії.

Істотою й завданням провідництва є більшою моральною вартістю, більшим вольовим зусиллям, більшою продуктивністю праці та творчістю, більшим обов'язком та особистою відповідальністю вибитися наперед і організувати життя краще і корисніше від других і власним прикладом проводити, немов старшина на полі бою. Іменування - це лише формальне визнання більше продуктивної праці та творчості, більшої вартості та здібності особовості.

Провідництво – це вимога: сильної особовості, більшого обов'язку праці, більшої самодіяльності й більшої відповідальності.

Провідництво – це розподіл і організація праці, відповідно до здатностей особовості під кутом розвитку всіх сил нації.

Провідництво – це синтез і еманация всіх творчих сил нації для піднесення її могутності та творчості.

Провідництво – це власним прикладом вести, краще організувати й кермувати національно-суспільним життям. Тільки той, хто більше та краще

працює, хто почувається до більшого обов'язку й відповідальності, хто краще творить і краще організує життя, хто власним прикладом підносить других і веде, хто проявляє сильнішу особовість – той стає провідником.

Треба нам якнайбільше плекати культ провідництва, авторитет і вартість проводу та якнайбільшу зорганізованість і дисципліну залізних маршових колон, римських когорт, що завойовували світ, залізних княжих дружин, що прибивали щит на мурах Царгороду і лицарських орденів, що завойовували нові землі, треба засвоїти собі дисципліну й організацію праці й боротьби піонерів та пробивати нові шляхи!

Бо сильний провід, сильна зорганізованість народу, є підставою сили нації й держави. Боротьба за державність і організація державного життя вимагає від нас плекати й засвоїти собі якнайбільше організаційних і провідницьких здібностей, володарських, героїчних і здобувчих прикмет, бо все треба буде творити й організувати власною силою й працею, щоби Україна дорівняла провідним народам світу.

Організованість є одною з підставових форм суспільного життя. Ціль його визначає, провід

означує і кермує, організованість оформлює, помножує сили, усправнює діяння і дає практичний синтез і план реалізації, праця та творчість оживляє і узмістовлює. Ціль, провід, організованість і праця – це чинники суспільного життя. Суспільна організованість вимагає цілі та плану діяльності, кермівних чинностей проводу, скупчення і розположення сил і діяння, врешті піднесення видатності – продуктивності праці.

Правдива організація не опирається на механічному виконуванні чинностей згідно з інструкціями чи згори поданим планом, як праця машини, але на внутрішньому пов'язанні людей спільністю праці й ідеї, щоби помножити їхні сили, усправити й упорядкувати їхнє діяння і піднести продуктивність праці. Організація боротьби, праці чи влади – це в першу чергу організація сили, життєвих енергій чину. Вона охоплює живих, діючих людей з різними здібностями, з різними властивостями й характерами. Вона не є механізмом атомів чи автоматів. Правдива організація мусить бути динамічною і суспільно-продуктивною. Вона має розбуджувати, визволювати та скупчувати якнайбільшу кількість і якість енергій і сил живих людей до діяння і творчого розвитку. Засади й методи організації залежать від розвитку суспільного життя, від психічних властивостей людей, від культурно-цивілізаційного розвитку й панівних ідей. Інакша

була організація в добі феодалізму, інакша в часі абсолютних монархій, інакша в добі демолібералізму й капіталізму, інакші є засади й методи організації большевизму, інакші націонал-соціалізму, інакші фашизму.

Кожна нація й держава залежно від свого розвитку в різні епохи мала різні засади й методи організації, подібно змінювалися засади й методи організації, подібно як змінювалися засади й методи організації, подібно як змінювалися засади й методи організації війська. Добра організація, яку дає добрий провід, є підставою могутності й розвитку народів. Політично-організаційний геній залізного канцлера Бісмарка і добра організація армії Мольтке створили підвалини під могутність і перемогу Німеччини. Організаційний геній Риму створив величезну силу й володарство над світом...

Організованість треба розуміти якнайширше. Під сильною, суспільно-продуктивною організованістю розуміємо добру і сильну організацію внутрішнього і зовнішнього життя нації, сильну організацію держави-влади, організацію адміністрації, організацію армії, організацію політичного життя, організацію праці, суспільного, культурного, господарського і цивілізаційного життя.

Чим більше складне суспільне життя, тим сильніша та справніша мусить бути його організація. Можемо здебільша розрізнати такі засади і методи організації:

1. Механічно-хаотичний, індивідуалістичний метод організації в спілки, де люди є зовні доривочно пов'язані спільністю інтересів чи праці, наприклад бюрократія, акційні спілки, товарові доми, партії.

2. Механічно-колективістичний метод як у Світах, де людина втрачається в механізмі маси і де її трактують, як робота чи кільце у великому механізмі, наприклад орда, стадо, велика фабрика.

3. Ієрархічно-провідницький метод, як у армії чи церкві.

4. Суспільно-продуктивний, функціональний метод, де ієрархічно-провідницький принцип зіставляється з планово зорганізованою працею громади, спільноти.

Суспільна організація в постановці націоналізму вимагає якнайбільшого розбудження і визволення всіх енергій та здібностей в цілі примноження сили, планованого та справного діяння й якнайбільшого піднесення духовної та матеріальної продуктивності праці для розвитку всіх сил нації. Націоналістична організованість спирається на таких засадах:

1. На спільноті духа, ідеї та праці, на духовному, а не механічному пов'язанні людей.

2. На засаді інтегральності й зрізничкованості.

3. На засаді ієрархії й гармонійної співпраці індивідуальностей.

4. На засаді провідництва і повної співзвучності між провідником, помічним фаховим штабом і виконавцями.

5. На засаді спланованості і цілеспрямованості.

6. На засаді координації, концентрації, управління і розподілу праці.

7. На засаді продуктивності і економії сил, як найбільшої видатності праці і цільового зужиття сил.

8. На засаді раціональної організації праці і функціональності, щоби кожен був на своєму місці відповідно до своїх здібностей та спроможності, щоби при допомозі якнайменшої витрати сил досягнути максимум і усунути всякі тертя й суперечності. Функціональний метод раціональної організації праці Тейлора чи Форда звертає увагу в першу чергу на справне пов'язання виконуючих функцій, не звертаючи уваги на вартість і духовну продуктивність

людини, але суспільно-продуктивний метод організації дбає не лише про справність функції при розподілі праці, але про піднесення духовної продуктивності людини.

9. Націоналістична організованість спирається на духовній і суспільній продуктивності, активності і вартості особистості.

10. На глибоких психологічних властивостях, етичних основах і вартостях на:

а) обов'язку праці й особистій відповідальності;

б) дисципліні й почутті честі;

в) якнайкращій виконності, самодіяльності й починовості.

Організованість – це лад і порядок, справність і плановість діяння, точність і докладність.

Україні треба буде не лише слухняних і добрих виконавців, але якнайбільше підприємливих, ініціативних, творчих і енергійних людей на всіх ділянках. Організація не може механізувати й душити здорової починовості людей, як наприклад в демоліберальній і капіталістичній дійсності. В українському народі є слабо розвинені організаційні

здібності, які мусимо розвинути і плекати. Адже колись наші предки здвигнули могучу, сильну, зорганізовану імперію Володимира Великого!

Поляки, між іншим, через свою організаційну невиробленість і нездарність загирили свою державу й армію.

Також і москалі своїм доктринерством і організаційною нездарністю довели до величезного розладдя й хаосу в господарському житті, в комунікації, в армії.

Ми, націоналісти, мусимо уміти організувати не лише революційні кадри й поодинокі акти й акції, але мусимо вчитися організувати велику революцію і українську імперію на просторах Світів, узяти в карби організації й дисципліни розбуджені революційні сили народних мас і зорганізувати їх у сильну державу. Ми мусимо вчитися організувати державу, адміністративний апарат, організувати армію, організувати господарське життя, промисел і торгівлю, організувати суспільне життя в професійних організаціях, організувати культурну і цивілізаційну працю, організувати технічний розвиток України, комунікацію і т.п.

Націоналіст-революціонер є не лише відважним,

мужнім борцем і носієм нової ідеї, але він мусить уміти будувати і організувати ціле життя на засаді нової ідеї для всебічного розвитку всіх сил нації.

Україні треба мужніх, відданих їй на життя і

смерть борців, творців нових вартостей, фанатичних апостолів нової ідеї, мудрих і рішучих державних мужів, хоробрих воїнів і полководців, глибоких учених і великих митців, сміливих підприємців і сильних людей праці, добрих, енергійних організаторів нового життя. Треба, щоби всіх оживляв революційний дух, опромінювала націоналістична ідея, та кермувала тверда, залізна воля чину, боротьби й перемоги. Доля України рішається в наших душах і серцях, на усіх фронтах запеклої боротьби й витривалої енергійної праці та творчості.

Треба нам організувати цілий націоналістичний рух, як духово-ідейне вогнище і суспільно-політичний центр, довкруги якого зорганізовується ціле життя нації, армія і держава. Треба організувати рух і ціле національно-суспільне життя не лише згори, шляхом назначування провідників, організування штабу й провідного центру, але треба також організувати життя з долини, серед мас вилонювати актив, кермівні клітини, що будуть діяти серед народу та для народу,

вчувати кожночасні потреби й їх заспокоювати. Провідний актив в'яже всі ділянки з провідним центром у одну органічну цілість, кермовану одною волею та спільною ідеєю. Провідний актив є нервовою системою і кров'ю цілого організму й через свої розгалуження в'яже, координує й усуцільнює поодинокі ділянки, щоби не засклепилися в собі й не розсипалися на цілий ряд атомів і груп. Треба, щоби ціле життя нації було так одноціло зорганізоване, немов той організм з одною волею, з одною душею й серцем, з одним мізком, хоча з різними можливостями й почуваннями, з різними потребами і органами.

Націоналізм і демократія

Демократія є погляд і форма організації суспільно-політичного й державного життя, що опирається на рівності й повній свободі всіх людей творити різні суспільні, культурні й господарські організації й політичні партії, яка вважає підставою й джерелом держави волю народу, в розумінні волі механічної більшості. Більшість має кермувати цілим суспільно-політичним життям і державою. На підставі суспільної умови – волі більшості, мало постати суспільне і державне життя, як учив Руссо та інші. Воля більшості вибирає шляхом п'ятиприкметникового голосування многоголовий провід політично-державного життя, що розділений на різні партії, блоки та групи.

Воля більшості є мірилом правди, мудрості, добра та справедливості. Завданням провідних людей є прислуховуватись до того, що в голосуванні скаже та механічно випадкова більшість, маса, розділена на різні партії.

Демократія дає хибне та шкідливе розуміння народу, як механічної суми поодиноких людей, поділених на різні групи і партії. Демократія дає не лише хибне розуміння держави, але шкідливу

її організацію, узалежнюючи її керму і долю від випадкової партійної більшості. Чи ж випадкова більшість голосуючої маси розбитої на поодинокі партії й розагітованої партійними демагогами може взяти в свої руки долю нації й держави, всі надбання, добро, кров і працю поколінь?! Чи ж може многоголове партійне представництво, вибране випадковою більшістю голосів розагітованої маси керувати державою, дати їй силу й одноцілий провід?! Чи ж многоголовий різнопартійний провід – Центральна Рада не загасила Української національної революції і Української держави 1917 року?! Всупереч здоровій волі народу, військових і селянських з'їздів соціалістичні доктринери, демоліберальні партійники керувалися не добром народу, добром України, але соціалістичними доктринами й партійними програмами і баламутили народні маси.

Чи можна жертвувати долею України, мільйони жертв, крові і майна українського народу, щоб за досить учинити вимогам партійних демоліберальних програм і соціалістичних доктрин?! Хіба можна було в ім'я так званої рівності демократії дозволяти всім ворожим силам, як російським і жидівським партіям і українським доктринерам руйнувати і анархізувати Україну і доводити її до упадку? Хіба ж можна на рівні поставити тих усіх вірних Україні вояків

і молодих героїв Крут, що своєю кров'ю окупили честь нації з партійними демагогами, самозваними отаманами і руйнівниками, як то Винниченко, Скрипник, Затонський, різні Махни, що доби́ли Україну і підготували ґрунт під наїзд більшовицьких орд?! Хто створив акт 1-го листопада, хто створив героїчні Крути?! Чи партійні демагоги й доктринери?! Чи може розагітована і збаламучена партійна маса?! Чи можна на рівні трактувати руйнівника та шкідника з ідейною та чесною людиною?! Чи можна на рівні ставити героя і борця з боягузом і анархістом, працювиту людину з ледарем і крикливим демагогом? Чи може розагітована партійними демагогами випадкова більшість вирішувати важливі державні справи, на яких вона не знається або доводити до упадку державу, як це діялося на Україні в добі козацької Руїни, Брюховеччини, Чорних Рад, або в часи Центральної Ради чи Директорії?! Чи може демоліберальна анархія і соціалістична демагогія не довели до кривавої, братовбивчої боротьби в Іспанії?! Чи ж під димовою завісою паперових гасел демократії і соціалістичного братерства Червона Московія не загарбала Україну, та її у страшний спосіб гнобить і визискує? А це все в ім'я найбільше «гуманної» й найбільше «демократичної» системи рад і диктатури пролетаріату! Або чи демократична колишня Чехословаччина не гнобила так само український на́рід, як шляхоцька Польща чи монархічна Румунія

чи також «демократична» радянська влада?!
Або так багата в державну традицію, матеріальні здобутки й переможена в світовій війні Франція кидалася судорожно розбита, розсварена різними демоліберальними і соціалістичними партіями в той час, коли росла в силу Німеччина й Італія.

Хоча демократія була основою державності Америки і дала змогу розвинути її господарським силам, однак тепер вже сама себе заперечує і грозить поважними політичними, суспільними і господарськими суперечностями, та культурно-цивілізаційною поверховістю і механічністю.

Демократія, мимо своїх фраз, не дає змоги висловитися правдивій волі народу, не віддзеркалює цілісності його потреб і не дбає про його добро і розвиток. В демократичній партійній системі не рішає правдива воля народу і його потреб, але партійні вожаки демагоги, що стараються добути підтримку народних мас різними обіцянками, яких, як правило не додержують. Демократія висловлює не волю й потребу народу, але поодиноких партійних груп і клік, що заслоняються волею народу і баламутять народ. Вони тільки на словах керуються волею і добром народу, а в дійсності дбають про інтереси своїх партійних чи класових груп. Народ, замість одноцілої сили, свідомої своїх завдань, є розбитий і

розсварений на різні партійні групи, які борються за владу. На правду демократія не представляє влади народу, бо під маскою народоправства здобувають владу різні партійні групи та кліки, або укриті інтереси поодиноких класових груп, багатих класів капіталістів і міщанства, або класових інтересів відірваного від національного ґрунту пролетаріату під впливом інтернаціонального марксизму. Не воля і добро народу рішає, але партійні демагоги і укриті класові інтереси мають вплив на державну владу. Замість удаваної рівності та свободи є найбільша нерівність і всевладність поодиноких партійних кліки партійних вожаків, панує тиранія многоголової партійної більшості. Надто партійні демагоги і так звані народні представники в партійних демоліберальних парламентах заслонюють волю народу своєю безвідповідальністю і своїми груповими інтересами. Демократична система, шляхом виборів і волею випадкової механічної більшості не дає доброї селекції проводу найкращих і найсильніших, здібних і характерних людей з усіх верств, але видає найбільших крикунів, безвідповідальних демагогів і парламентарних махлярів, що за всяку ціну стараються вдержатися при владі чи здобути владу. Чи 120 або 125 голосів має рішати своєю випадковою більшістю розагітованої маси про провідницьку вартість та ідейність вибраної людини, або про правильність і доцільність даної справи чи думки?!

Чи більшістю голосів творилися великі історичні факти, повстання великих держав та імперій?! Чи сила і велич української держави Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Богдана Хмельницького опиралася на голосуванні і волі механічної більшості чи на залізній волі і могутності сильного проводу, опертого на силі народу?! Не шляхом партійного голосування вирішується доля народу, але залізною волею й чином сильного проводу, що веде і організовує цілий народ до боротьби та праці. Чи не започаткували сильних ідейних рухів і переломів релігійних, духовно-культурних і суспільно-політичних великі індивідуальності та провідний актив, що здобув серця і душі народу?! Демоліберальне розладдя і партійне розбиття не створюють партійної атмосфери для утворення сильних індивідуальностей, яких демократія заздро не терпить і старається всіх і вся зрівняти до пересічності. Демократія підриває державницьку думку, силу та здібність державницького будівництва, бо роздрібнює силу народу й ослаблює волю могутності і владарства нації, на місце якої ставить змінну волю механічної партійної маси та підриває авторитет сильного проводу та одноцілої державної влади, яку механічно ділить й наставляє проти себе. Демоліберальна держава стала установою взаємного убезпечення і роблення інтересів, немов великий товаровий дім, або біржа, перебираючи обов'язки «нічного сторожа»

життя і майна, одиниць. Демократія приносить безвідповідальність, різношерстість законодавчої влади, що керується не добром народу, але інтересом партійної чи класової групи, нестійкість і слабкість виконавчої влади, що узалежнена від партійного ключа, від різних партійних коаліцій і блоків, позакулісної гри різних груп та інтересів. Тому не може вести рішучої, тяглої сильної політики ані внутрі, ані зовні, бо завжди числиться з цим, що на це скажуть поодинокі партії, як також уважає, щоб не порушити групових інтересів виборців. На місце характерних і відповідальних державних мужів, відважних політиків, приходять до голосу партійні демагоги й парламентарні гравці. На місце сильних мужів, людей праці приходять пересічні спритні обивателі та спекулянти на політичній біржі, яким залежить не на добрі народу, але на власнім інтересі і вигоді, на здобутті платних і впливових становищ.

Демократична система під оглядом суспільно-моральним і виховним не видає сильних характерів і сильних індивідуальностей, але навпаки спричиняє роздвоєння душ, брак виразної оформленості, половинчатість, безвідповідальність, облуду, слабкість волі, роздрібнює і розхитує національно-суспільне життя. Під культурно-цивілізаційним оглядом створює плиткість, поверховість і ставку на кількість і пересічність, але не якість, глибину і творчість сильної

особовості. Людина і життя без виразного духовного обличчя і оформлення розпливається у вічно змінній масі. Людина стає поверхова, змінна, мірна, приземна, самолюбна. Приходить до голосу маса, карловаті душі, гомункульози, політичні крамарі та спекулянти, а не сильні мужі, особистості, люди чину. Під оглядом суспільно-організаційним опирається на механічному зовнішньому пов'язанні людей, зв'язаних спільними інтересами. Впроваджує хаос, груповість, отяжілість пустопорожню, репрезентаційну, довгі засідання, безплідні дискусії, цілковите ослаблення дисципліни, почуття обов'язку й відповідальності. Все має вирішувати випадкова маса, більшість голосів, а не доцільність, розуміння і вага справи.

Щоб перемогти демолібералізм треба найперше перемогти хаотичну, безобразну, мряковинну духовність і змінність поглядів демоліберального світу, безвідповідальної механічної маси й розсвареної партійщини. Не число, випадкова більшість вирішує, але чин, праця, творчість і вартість особистості й добро цілого народу. Тому український націоналізм на місці хаотичної демократії, що роздрібнює нарід на цілий ряд партій та груп, дає вищу органічну форму організації суспільно-політичного і державного життя – націократію, яка опирається на добрі, внутрішній спаяності й одноцілій зорганізованості національної спільноти.

Треба вже раз собі усвідомити, що демократія не означає правдивого народоправства і волі народу-суверена, але спроваджує нарід до рівня партійної маси, що лібералізм не означає свободи, лише допроваджує до панування спритних і багатих самолюбів, що соціалізм-марксизм не запевнює народові суспільної справедливості й не приносить добра для працюючого люду, лише зміну фірми й визиск.

Націократія, а не демократія, означає правдиву силу і владу зорганізованого народу в національну спільноту. Націократія висловлює волю і добро цілої нації, всіх поколінь, всіх верств, а не поодиноких партійних та класових груп випадкової більшості. Нераз у історії траплялося, що здеморалізована випадкова більшість при владі доводила державу до розбиття й упадку, як прим. Центральна Рада, боротьба партій у Греції і т.п. Націоналізм протиставляє всіляким формам демоліберальної системи, чи це буде аристократична, шляхотська демократія й самовладство, як у давній Греції, у шляхотській Польщі, чи це буде панування мас і вулиці – охлократія, чи це буде парламентарна, партійна демократія, започаткована французькою революцією, чи це буде в кінці брехлива селянсько-робітнича «демократія» совітів, за якою криється всевладність партійної кліки Сталіна. Звичайно

демократія скінчиться або анархією вулиці, як у французькій революції й на початку російської революції, або диктатурою, як приклад Цезар, Наполеон, Сталін, Муссоліні, Гітлер, генерал Ф. Франко.

Націократія органічно виростає з духа і потреб народу та старається зорганізувати ціле життя під кутом добра національної спільноти, ідеї та праці.

Ми не сміємо допустити до того, щоби ради партійних програм демократії чи соціалізму, ми жертвували добром цілої нації, як це було в 1917 році. Ми мусимо оцінювати всі доктрини, ідеї, погляди й політичні форми під кутом добра України, її історичних потреб і історичних завдань, наскільки вони спричиняються до нашої сили і розвитку. Не нагинати й не жертвувати цілого життя і сили народу для якоїсь штучної доктрини й політичної партійної програми, як це робили дотепер демоліберали й соціалістичні доктринери, але все мусить бути витвором національного духу, національної волі, виявом життєвих потреб і розвитку та дбати про добро, силу й велич нації.

Саме націократія полягає на тому, що організує ціле життя нації відповідно до його духовної й фізичної праці, відповідно до його суспільно-політичного положення й історичних завдань,

щоби перемінити нарід з розбитої на партії маси на монолітну, зорганізовану національну спільноту, одуховлену одною великою ідеєю, спільною метою під кермом сильного проводу, що виростає з усіх верств і працює серед народу і для народу.

Націократія – це ціпка організація цілого народу й поодиноких ділянок життя для добра, сили й розвитку всіх сил нації.

Націократія – це спайна організація національної сили, праці та творчості, це здорова селекція національного проводу і сильна організація держави, оперта на органічній єдності національної спільноти. В націократії вирішують не партії, групові інтереси, але добро цілої зорганізованої нації у праці та для праці й могутості.

Націоналізм и лібералізм

Лібералізм – це погляд і форма організації суспільного, політичного, державного і господарського життя на підставі повної свободи одиниці. Мірилом підходу до всіх справ є необмежена свобода та інтерес одиниці. Суспільне, політичне і господарське життя лишається на вільну гру суспільних і індивідуальних сил. Хай все плине свobodно й необмежено, хіба волею й інтересами інших одиниць. Такий підхід до суспільного життя, опертий на необмеженій вільній грі сил доводить до розбиття й анархії, до увільнення від усяких обов'язків і законів, до вільної любові, до вільної необмеженої конкуренції, погоні за зиском і визиском слабших. Наслідком політичного лібералізму є економічний лібералізм, капіталізм, що приніс замість свободи і рівності визиск і панування грошей, егоїзм, гризню класів. Лібералізм замість свободи одиниці приносить її залежність від сильніших матеріально і брутальніших, приносить самоволю, нерівність, визиск, егоїзм, панування клік, неморальність, безпринциповість та слабкість духа й характеру. В консеквенції доводить до анархізму і нігілізму. Внутрішню й зовнішню свободу дає зорганізованість себе й довкілля, внутрішній і зовнішній лад та

дисципліна, підпорядкування засадам і обов'язкові. Тому український націоналізм протиставляється всяким видам політичного і економічного лібералізму, капіталізму, що розбиває народ, націю, родину, мораль й особовість. Тільки сила й розвиток нації запевнює одиниці свободу й добробут. Коли нація поневолена, це відбивається на долі одиниць, як це бачимо в житті українського народу. Тільки відданість і праця для добра нації, для вищої цілі підносить людину й формує особовість.

Лібералізм, це сваволя, хаос і анархія.

Націоналізм – це дисципліна та свобода розвитку всіх сил нації, це свобода розвитку духа, думки, творчості та праці особовості в нації та через націю. Немає свободи без внутрішньої і зовнішньої дисципліни, обов'язку й відповідальності.

Націоналізм і анархізм

Націоналізм рішучо поборює анархізм, як теорію й практику, що хоче волю людини звільнити від усяких суспільних форм і знести державну організацію, а на її місці поставити довільні громади, чи вільні спілки одиниць, що хочуть спільно жити. Це руйнуючий, протисуспільний, протинаціональний, протидержавний, протиприродний і протиісторичний прояв. Чи це буде філософічно-світоглядний анархізм, що в осередку буття ставить волю одиниці нічим не обмежену, приміром соліпсизм Макса Штірнера, чи це буде моральний анархізм-нігілізм, чи це буде суспільно-політичний анархізм Прудона й Бакуніна, чи це буде анархо-синдикалізм, опертий на всевладності поодиноких професійних організацій, чи це будуть у нас прояви вільного спілчанства, анархічного громадівства Драгоманова і його духових дітей українського гуляйпілля Махнівщини та всяких отаманій. Ці всі види анархізму рішучо поборює український націоналізм, як історично-творча і державницька ідея і сила.

Націоналізм і соціалізм

Демоліберальний і капіталістичний лад у своєму подальшому розвитку створили відповідне підґрунтя для повстання соціалістичних утопій – Сен-Сімона, Фуріє, соціалістичних доктрин, наукового соціалізму Маркса, Енгельса й соціалістичних рухів і організацій. Раціоналізм, матеріалізм, індивідуалізм, механізація життя, розвиток промисловості і міжнародної торгівлі, всевладність капіталу, постання робітничого класу, визиск пролетаріату та класовий егоїзм міжнародної фінансієри капіталістів створили відповідний ґрунт для постання соціалістичних доктрин і організацій. Вони підірвали духовно-етичні органічні основи суспільного життя нації, держави, родини, моралі, людської особовості. Демолібералізм механічним розумінням суспільного життя і роздрібненням на поодинокі групи, що взаємно себе поборювали, створив підстави для розвитку капіталізму, матеріалізацію й механізацію життя, й тим підірвав духовне коріння суспільного життя, відірвав як капіталістів так і пролетарів від національно-державного ґрунту, всередині спричинився до боротьби партійних і класових егоїзмів, а ззовні в умовах міжнародної виміни довів до інтернаціоналізму міжнародної фінансієри з одної сторони, а з другої до інтернаціоналізму видідиченого й визискуваного пролетаріату. З того поквапно

скористали соціалістичні доктринери й демагоги, загострюючи боротьбу класів за матеріальні засоби продукції. Демоліберальна всесвітність, індивідуалізм й егоїзм демоліберальних крамарів, гонитва за матеріальним зиском, трактування праці як товару, підготували відповідне культурно-цивілізаційне, соціальне, господарське і політичне підґрунтя під постанням соціалістичного інтернаціоналізму й боротьби класів.

Соціалізм, це відвернена вартість, позашлюбна дитина демоліберального, капіталістичного світу. Тут і там бачимо раціоналістичне доктринерство, бездушну, об'єктивну науковість і релятивність, віру в механічний поступ, тут і там бачимо боротьбу партійних і класових інтересів, тут і там бачимо матеріалізацію й механізацію життя, тут і там бачимо перевагу економічних чинників, перевагу матерії, тут і там бачимо не вартість особовості, але кількість, число, демократичну чи колективну масу, тут і там бачимо пацифізм і занепад духовно-моральних, біологічних і вольово-творчих первнів, тут і там бачимо атомізацію й хитання основ нації й держави, тут і там бачимо всевладність бюрократії, тут і там бачимо брак органічного наростання й селекції провідної верстви, тут і там бачимо штучність, поверховість і інтернаціональність культури й цивілізації, тут і там бачимо половинчасту людину, відірвану від

національного ґрунту та глибин життя, кидану пристрастю чи гонитвою за інтересами, економічну і технічну людину, дарвінівську людину, а не героїчну, творчу особистість прометеївського чи фаустівського духа.

Чи ж у нас демоліберальне партійництво й доктринерство не проторювало доріг під вплив штучного, насаджуваного соціалізму різних видів, як Драгоманівщина, соціалістичне народництво радикалів, соц.-дем., есерівщина т.п. Як демолібералізм так і соціалізм були принесені на Україну ззовні з чужого поля і через Росію і штучно насажені на Україні. Це витвори чужого духа і чужих інтересів, а не українського духа й українських потреб. Демолібералізм і соціалізм затамували природний розвиток української національно-політичної думки й сили та спрямували боротьбу за українську державність на зовсім інші всеросійські тори, починаючи від масонських лож, Кирило-Мефодіївського Братства, Драгоманівщини, народовців, демоліберального народництва й всесвітництва. Як демоліберальне партійне так і соціалістичне доктринерство оглядалося на Росію і дозволяло руйнувати Україну, замість підняти прапор боротьби за самостійну, соборну українську державність.

Треба найперше викорінити й випалити хабаззя демоліберального партійництва, щоби знищити в нас впливи соціалізму.

Націоналізм, як органічний витвір української національної волі та змагань, рішуче поборює всілякі прояви соціалізму. Український націоналізм безоглядно поборює Драгоманівщину, яка означає розкладаючі впливи московського духу, культурне й політичне москвофільство, інтернаціоналізм, вільне громадівство, віру в механічний поступ, боротьбу класів і солідарність з московським пролетаріатом, притуплення національної окремішності й загальмування розвитку національно-державницької думки і сили, що започаткувався від Т. Шевченка. Драгоманівщина була прокляттям для українського народу, бо демоліберальне всесвітянство й анархічне вільне громадівство було підхоже для українського гуляйпілля Махнів, прибило ідею української державності, а соціалістичне москвофільство пхнуло партійників у обійми російського молоха й підготувало ґрунт під навалу большевизму.

Український націоналізм поборює й виключає вцілому всілякі прояви соціалізму, як науки про суспільне життя, про організацію держави, як господарську й соціальну систему. Соціалізм розуміє суспільне життя механічно й опирає його на

соціально-економічних первнях, на грі матеріально-продукційних сил і інтересів, де заперечується вартість і силу творчості духа, вольових зусиль, чину, ідеї і героїчних поривів. Він заперечує вартість і підметність людської особистості, яка є механічним витвором суспільно-матеріальних обставин. Людина стає роботом, атомом у суспільно-матеріальному механізмі, немов у великій фабриці. Скошарувати й перемінити ціле суспільне життя на велику, механічну фабрику – стає ціллю соціалістичних доктринерів. Ціле суспільне життя зводиться до приземної виміни матеріально-економічних сил і заспокоєння фізіологічних потреб. Техніка, економіка, фізика, хімія, фізіологія, продукція, боротьба класів – оце підставові чинники суспільного життя, культури й цивілізації. Величаві пориви історичного ставання й творчого людського духа, що проявляються в чинах волі, могутості, у великих завоюваннях римських когорт, вікінгів, хрестоносних походів, великих воєн і революцій, виправ і відкрить нових країв, як Колумба і Васко-да Гама, Американа, Амундсена, Бірда і т.п. у великій цивілізаторській праці чи у величавих творах людського духа великих митців, поетів, письменників, учених, відкривців, творців нових ідей і рухів, що змінили обличчя світу – це все зводиться в соціалістичних мізках до механічного поступу, згори визначеного залізними фізичними законами, зумовленого економічними чинниками.

Соціалізм підриває і розбиває духово-етичні й суспільно-політичні спійла національної спільноти матеріалізацією й механізацією життя, пісковою пустинею, й інтернаціоналізмом. А силу та глибину національної відрубності й історичної підметності зводить до племінної мовної окремішності, що витворилася серед однакових фізичних обставин спільного географічного положення й подібних економічних відносин і спільних інтересів.

Соціалізм не лише нищить творчість, силу волі людської особовості, відрубність нації, але підриває значення держави. Державу трактує як конечне, переходове зло, яку треба знищити, щоби ціле суспільне життя перемінилося у вищий рівень бездержавних, безкласових, комуністичних спілок, зв'язаних із собою спільністю матеріальних інтересів, спільними технічно-продукційними формами. Соціалізм розуміє державу як форму панування, насилля й визиску одного класу над другим, яку треба знищити. В той спосіб хоче інтернаціональний соціалізм розбити силу національно-державних організмів, щоби перемінити народ на обезголовлену, бездержавну, без національного ґрунту й бездушну масу, колективне стадо, щоби тим краще над нею запанувала інтернаціональна кліка політичних спекулянтів і щоби в той спосіб замаскували зуби й кігті завойовницького імперіалізму сильнішою

нації, як за червоним фасадом Совітів криється
брутальний імперіалізм Росії та інтереси жидівства.
Держава у розумінні націоналізму є найвищою
органічною формою і політичною організацією
життя нації для всестороннього розвитку всіх її сил.
Бо тільки власна, самостійна держава забезпечує
народові свободний розвиток у нутрі, а силу назовні.
Як довго будуть на землі існувати люди, так довго
будуть існувати нації, держави і боротьба між ними.
Бо тільки сильні державні народи мають значення.
Тому, що поневоленому українському народові треба
як найбільше плекати національну відрубність і
внутрішню спайність, державницьку думку й силу,
всякі соціалістичні впливи є крайньо шкідливі й
ворожі, які треба на кожному кроці торощити.

Соціалізм є протиприродним, протисуспільним,
проти національним і протидержавним, крайньо
руйнуючим явищем, що треба в нас викорінити й
випалити розпеченим залізом у вогні революційної
боротьби. Матеріалістичному приземному
соціалізму треба протиставити силу героїчної
націоналістичної духовності; соціалістичному
доктринерству й фарисейству соціалістичних
талмудистів, відірваних від національного ґрунту
треба протиставити глибоку всеобіймаючість,
яскравість і ударність націоналістичного
світогляду, що органічно виростає з української

духовності, життєвих потреб та історичних змагань України; соціалістичному інтернаціоналізмові і боротьбі класів треба протиставити дисципліну й солідарність національної спільноти; соціалістичній бездержавності треба протиставити силу й авторитет української державності, залізну волю могутості, владарності та здобувчості. Соціалістичній колективній стадності й автоматичності суспільного механізму треба протиставити зорганізованість зрізничкованого суспільного організму, вартість проводу й особовості.

Соціалістичній зматеріалізованій інтернаціональній культурі й технічній цивілізації треба протиставити глибоку, героїчну, органічно-творчу національну культуру й велич цивілізаційної праці. Соціалістичному пацифізмові треба протиставити воюючий націоналізм узброєної, сильної нації. Соціалістичній змеханізованій бюрократичній економії з усупільненням приватної власності треба протиставити зорганізовану, продуктивну, органічну національну економіку, що підпорядковує індивідуальний і класовий інтерес добру цілої нації, зосереджуючи здорову приватну власність та ініціативу. Соціалістичній класовій ворожнечі, механічній «уравніловці», примусові праці, треба протиставити новий суспільний лад національного солідаризму праці, опертий на

національній солідарності та співпраці всіх верств, суспільній справедливості на вільній чесній праці вільних людей, а не сколективізованих роботів і невільників.

Націоналізм і класократична доктрина Липинського. Революція і реакція

Як демолібералізм і соціалізм, так класократична доктрина трудової аристократичної монархії є штучною доктриною, що не відповідає українським відносинам, потребам і змаганням. Вона опирається на таких засадничих підставах: територіальному патріотизмі, аристократизмі, консерватизмі, трудовій дідичній монархії, класократичній селекції проводу довкруги поміщицького хліборобського ядра. Класократичної організації суспільства й господарства і на політичній концепції союзу трьох Русей.

Не почуття, свідомість, вірність і відданість національній спільноті, боротьба і праця для її сили й розвитку определяє приналежність до української нації, але земля, сам факт замешкання і зв'язок з українською землею приміром польських і московських поміщиків спонукає їх до будівництва української держави. Тут рішає не нація і боротьба за неї, але земля. Чи той увесь зайшлий чужий елемент, що мешкає на українській землі, як поляки, москалі, жиди, мадяри, чехи, румуни, приніс коли

небудь добро для українського народу, чи лише його коштом, соками його землі та праці жирував і жирує, як колись польська шляхта, або московське чи москвофільське дворянство?! Про це хіба не треба багато розписуватися і говорити. Самі факти аж надто наглядно били і б'ють по плечах спрацьованого українського народу, якому загарбали його прадідівську землю чужі зайди і живляться багатством його землі, коштом його родин і дітей, відбирають йому землю, хліб і працю й жирують на його кровавиці. Колись так робили польські поміщики й урядники, або царські дворяни й чиновники, а тепер те саме роблять, тільки під іншою фірмою, большевицькі комісари, московські й жидівські зайди.

Також відновлення родової поміщицької аристократії, довкруги якої має об'єднатися весь хліборобський клас, нація і держава є шкідливе. Ті недобитки польського поміщицтва, московського, змосковізованого і українських ? «білих круків», вже раз виказали свою руйнуючу, назадницьку й крайньо шкідливу роботу в часі гетьманату Скоропадського, закарбовану на плечах українського народу шомполами карательних отрядів і співпрацею з ворожими Україні білогвардійцями.

Як може бути проводом і державотворчим елементом zdegradovana розбита родова

арестократія, яка керується інтересами своєї касти, яка вже раз своєю шкідливістю, розкладаючою роботою спричинилась до упадку старої Польщі та Росії. До слабкості Франції перед французькою революцією і яку змела так легко з поверхні життя демоліберальна і соціалістична революція в Німеччині.

Сама засада родової аристократії спричиняється до витворення родової кастовості, засклепленості й закостеніння класової боротьби, бо не дасть здорової селекції найкращих, найактивніших елементів з усіх верств. Тож принцип трудової дідичної монархії не спасе України, як не спас в 1918 році, навпаки, період Скоропадського причинився у великій мірі до упадку української держави, бо представив молоду українську державність як чорну реакцію і знаряддя в руках поміщиків і царських чиновників, з чого скористалися большевики.

Сила народу і його визволення залежить не від самої форми державного устрою монархії чи республіки, але від монолітності й зорганізованості цілої нації довкруги сильного проводу й спільної великої ідеї. Сам принцип трудової дідичної монархії не спасе й не визволить Україну, й не запевнить її сильної державної влади внутрі й назовні. Це залежить від сили й зорганізованості нації й проводу.

Не раз принцип дідичної монархії спричинився до роздрібнення Німеччини й Італії на дрібні князівства, коли поодинокі монархи та князі розпоряджалися своїми краями й народами, як своєю власністю. Також і «недоношений гетьман» Скоропадський пробує торгувати українськими землями. Карпатську Україну хотів продати мадярам, а Донеччину чи Кубань відпустити донським козакам, щоби створити якусь Козакію.

Дідична монархія може бути зовнішньою формою й символом єдності й тяглості держави, зокрема імперії, як наприклад Італії, Англії, Японії, колись Німеччини. Одначе треба здати собі справу, що не завдяки династії Англія, Японія чи Італія стали сильними, але завдяки англійській, японській чи італійській національній спільноті, яка є підставою могутості тих імперій, а монархія лише зовнішньою формою єдності. Не династичний принцип об'єднав і визволив Італію, Німеччину, балканські народи, Польщу, Україну, Ірландію, але національний. Династичний принцип Австрії, Туреччини і Росії не витворив нових націй та не зумів знищити поневолених народів. Національний принцип і живучість нації були сильніші від династичних форм. Національна революція була сильніша від реакції.

Декого може збаламутити це, що національне

визволення Італії зв'язане з сабавдською династією, а національне об'єднання Німеччини відбулося довкруги пруської династії. Династії були лише зовнішнім символом для національного визволення й об'єднання. Адже той самий династичний принцип не давав змоги з'єднатися Німеччині з Австрією в одну велику соборну націю, доки не здобув влади націонал-соціалізм. Тут вирішним є не династичний принцип, лише національний.

Династична форма є пригожа в імперіальних державах, коли під берлом одного монарха: короля, імператора, цісаря чи царя намагається вдержати підбиті народи, як колись Рим, опісля Англія, княжа Україна, Росія, ягайлонська Польща і т.п. Нові держави не постають на підставі династичного принципу, але способом Цезаря, Наполеона, Хмельницького. Здібні, сильні індивідуальності здобувають собі в боротьбі владу і провід над племенем і «коронують себе самі». Тому не принцип трудової дідичної монархії буде підставою визволення і опорою сили української держави, але сила національної спільноти й сильного проводу, що веде український народ до революційної боротьби й перемоги.

Український націоналізм не ломить копія за устроєві форми, які змінюються залежно від положення і розвитку нації, але бореться за сильну

верховну владу нації та проводу. На місці трудової монархії в час здобування та закріплення української держави український націоналізм ставить національну диктатуру, оперту на зорганізованості цілої нації, на націоналізмі й одній політичній організації, що запевнить силу всередині й назовні. Опісля устроєвою формою буде авторитарна націократична республіка з верховною владою голови держави, з сильною виконавчою владою й національним представництвом усіх верств у законодавчих установах.

Консерватизм, як дальша підстава класократичної доктрини Липинського, не є творчою, лише повторюванням і наслідуванням пережитих форм. Український націоналізм намагається відродити й визволити сильні, героїчні володарські первні з глибини української історії й видобути з-під попелу традиції. Але це не сміє бути музейним переховуванням старих мечів, пам'яток, одежі й рукописів. Традиція мусить бути живою, діючою, динамічною силою, а не музейництвом і муміфікацією. Україні треба не консерватизму, але революційно-творчої натуги, щоби визволити всі дрімучі й здавлені сили та спрямувати до боротьби та праці.

Не консервативна ідея, консервативний дух, політична концепція консерватизму розбудить,

пiрве й оформить новi сили, лише революцiйна iдея, революцiйно-творчий дух. Англія може собі дозволити налюксус консерватизму, бо вона має що зберiгати, консервувати. Але ми мусимо все наново здобути у революцiйному зривi. Не консерватизм Китаю чи Індiї, ані не македонiзацiя чи мексиканiзацiя є для нас мiрилом, але революцiйна натуга, що визволяє й оновлює та творить пiдстави пiд нове життя. Тому ми мусимо протиставитися всяким консервативним реакцiйним впливам i намаганням повторювати чи наслiдувати старi пережитi форми. Класократична доктрина Липинського дає хибне розумiння нацiї, яку творить i визначає держава. Тому української нацiї нема як довго не постане українська держава. Чи державна форма колишньої Австрiї чи Росiї була пiдставою i мiрилом окремишностi нацiї?!

Знову ж, класократичний метод органiзацiї нацiї, держави, суспiльностi, й селекцiї провiду довкруги поміщицького ядра та трудової монархiї на пiдставi територiального патрiотизму й аристократизму доведе до кастовостi, боротьби класiв, суспiльної несправедливостi й нездорового добору провiду. Мiрилом вартостi провiду є не матерiальний стан посiдання, приналежнiсть до якогось класу, але його вартiсть i праця.

Не родова аристократiя, оперта на класовому

принципі, але аристократія праці. Не класократія, але націократія, організація всіх верств на національно-професійній підставі. Бо станове, класове чи професійне оформлення без національної підстави й державного контролю та зверхності може роздрібнити ціле життя й заклепити в поодинокі стани, як у часах середньовічних цехів, у поодинокі класи, як у капіталістичній системі, чи в поодинокі професії. Як у совіцькій механічній системі чи в анархо-синдикалізмі. Національна спільнота є підставою, держава копулою єдності всіх верств і професійних організацій в одну органічну цілість.

Стани чи професії не сміють бути окремими, в собі замкненими колюмнами національно-державного храму, але органами й чинностями одного національного організму.

На місці класократії український націоналізм дає націократію, національний солідаризм праці, єдність національної спільноти, обов'язок праці та служби нації, солідарність і суспільну справедливість. Класократична система допровадила б на Україні

до віднови нетрудових поміщицьких земель коштом українського працюючого народу, а в промислі й торгівлі довела б до повстання капіталізму, визиску, класової нерівності й егоїзму.

Знову ж, політична система «союзу трьох Русей» довела б до узалежнення України від Росії. Україна мусить змагати до розвалу російської імперії і до перебудови Сходу Європи на вільні держави в порозумінні й оперті об Україну. Переяславська угода уможливила Росії встрявати в українські справи й натискати щораз більше на Україну. Український нарід кров'ю й залізом розтинав усякі союзи та зв'язки з Росією під Конотопом, на кривавому побоєвищі Полтави й всенаціональним повстанням проти гетьмана Скоропадського, що проголосив федерацію з царською Росією. Всякий союз, угода чи федерація з Росією білою, червоною чи демократичною кінчиться узалежненням і підбоєм України. Не союз з Росією, але цілковитий розвал російської імперії і постійне шахування від Балтики по Кавказ і Балкани - оце передумова української державності. Концепція балтійсько-кавказького порозуміння в оперті о Чорне море й Балкани при рівновазі впливів Англії, Італії, Німеччини й Японії з виключенням Росії та проти Росії. На сході Європи – ми, як за часів Володимира Великого і в концепції геніального гетьмана Хмельницького, що хотів відірватися від загрозливого союзу з Росією.

Демолібералізм, соціалізм і класократія гетьманату Скоропадського вже раз зруйнували українську державу. Чи можемо дозволити, щоби

це повторилося вдруге?! Не Україна для нас, але ми для України! Український націоналізм не дозволить експериментувати на живому тілі української нації й коштом українського народу різним доктринам і партійним програмам, принесеним із чужого ґрунту, як демолібералізм, соціалізм, большевизм і класократична реакція. Вони перейшли до історії з прокляттям нової великої руїни. Ми мусимо їх вирвати з українського ґрунту як шкідливий бур'ян і спорохнявілі дуплаві дерева і спалити в огні революційного духа, ідеї і чину, як колись палили поганських ідолів, коли хочемо, щоби не повторилася нова руїна України.

Націоналізм і фашизм

Демолібералізм, капіталізм, соціалізм і реакційний консерватизм творили ідейні підвалини ХІХ ст. І довели до ослаблення поодинокі держави. Як Італію, Францію, Німеччину. Здорові елементи поодиноких націй шукали виходу з розбиття і ослаблення. По світовій війні, що виказала нежиттєздатність і слабкість демолібералізму, капіталізму, соціалізму і реакційного консерватизму, почали наростати нові сили серед комбатантів і молоді, нові ідеї, що шукали нових шляхів виходу з розбиття й захитання основ цілого національно-суспільного і державного життя.

В Італії назріває фашистівська революція, що різко протиставляється демоліберальній і соціалістичній анархії та слабій, безплідній клерикально-аристократичній реакції.

В Німеччині бореться за її соборне об'єднання, внутрішню силу і велич, за визволення від версальського пониження та спутання національно-державних сил, за нову духовність, новий світогляд, нову політичну систему й соціально-економічний лад – націонал-соціалізм, що в рівній боротьбі проти соціал-демократичної веймарської республіки

большевизму, жидівства і консервативної реакції Гугенбурга здобуває владу і залізною рукою трощить всі партійні групи й доктрини. Як ми мусимо поборювати всякі прояви демоліберального партійництва, соціалізму й консервативної реакції, так маємо критично ставитися до подібних націоналістичних рухів у інших країнах, щоби не попасти під їхню сугестію та вплив. Як фашизм, так і націонал-соціалізм є органічним витвором духа, історії та потреб Італії чи Німеччини і мають на увазі добро й силу своїх націй. Як фашизм є втіленням і виявом всіх сил і вартостей італійської нації, а націонал-соціалізм є виявом і оформленням волі Німеччини до відродження сили й панування над світом, так український націоналізм є органічно творчим виявом українського духа, характеру, історії, життєвих потреб і волі нації до повного визволення й здобування могутньої держави й нового українського світу на сході Європи. Як відрубний є національний характер, історичний розвиток, політичне положення, суспільний, господарський і культурний стан кожної нації, так відрубні є поодинокі націоналістичні рухи, хоча кожний з них змагає до внутрішньої й зовнішньої сили й всестороннього розвитку своєї нації, держави й людської особовості, але на інших засадах і в інших формах. Фашизм, націонал-соціалізм і український націоналізм мають багато подібних елементів, як відродження вартості духових

первнів, ідеалізму, волюнтаризму, героїзму, честі, посвяти, войовничості; вони ставлять в основу життя і історичного розвитку чин, творчість, волю, на першому місці ставлять добро своїх націй, силу своїх держав, підчеркують значення сильних особистостей, проводу й вартість праці й поборюють демолібералізм, капіталізм, соціалізм і реакційний консерватизм. Фашизм ототожнює націю з державою. Для нього держава є абсолютною вартістю. «Все в державі, нічого проти неї, нічого поза державою». Надмірно узалежнює все від провідних індивідуальностей, зокрема від волі свого творця й вождя Муссоліні. Державу й суспільно-господарське життя організує на синдикалістично-корпоративних засадах. Фашизм і вождь об'єднують націю, король – лучить імперію.

Український націоналізм не є твором однієї людини, як фашизм твором Муссоліні, але до його ідеологічного й політично-організаційного оформлення спричинився цілий ряд провідних людей, а його очолив і своєю кров'ю освятив славної пам'яті Вождь Євген Коновалець. Український націоналізм є витвором поневоленої нації в її затяжній боротьбі за власну державність, знову, фашизм є плодом державної нації в боротьбі за її внутрішню перебудову й зовнішню могутність.

Український націоналізм розуміє державу не як

абсолютну вартість, але як природну форму життя й втілення нації, що служить для її добра, сили й розвитку.

Український націоналізм має іншу концепцію не лише нації й держави, але провідництва й вождівства. Вождь є найвищим речником і символом єдності нації й руху. Його воля є нормована волею й добром Нації-Держави і засадами націоналістичного руху. При своїх рішеннях він керується думкою й рішенням націоналістичного активу. Тут рішає не форма вождівства, але сила й вартість провідної індивідуальності й доцільність справи. Іншою буде також організація української націократичної держави й суспільно-економічного устрою, бо інший є суспільний і господарський розвиток і культурно-цивілізаційний рівень України. Перед українським націоналізмом є куди більші і тяжчі завдання, тому націоналістична революція мусить бути куди глибша і більше далекосягла ніж фашистівська чи націонал-соціалістична революція.

Націоналізм і націонал-соціалізм

Український націоналізм мусить чуйно стежити, щоби серед українських кругів не наступило сліпе й безкритичне наслідування націонал-соціалізму, щоби в той спосіб не підпасти під духовний, а опісля політичний вплив Німеччини. Український націоналізм різниться від націонал-соціалізму світоглядом. Націонал-соціалізм приймає натуралістичний волюнтаризм, тотальну біологію, расизм, нордизм і окрему систему провідництва. Український націоналізм визначає націю не расою і кров'ю, але спільною волею, ідеєю й політичною активністю. Не расові первні визначають історичну вартість і силу нації та людини. Безперечно життєва сила і тугість раси відіграє велике значення при формуванні нації. Не раса, але сила нації є для нас підставою й метою. Надто домінування арійської раси й людини відтісняє вартість і силу української нації та української людини на друге місце. Таке почуття першості у світі та історичної місії германської раси є двигуном і підставою сили й здобувчості Третьої Німеччини. Селянство та праця, як джерело сили, є подібні погляди, тільки в українському націоналізмі впливає з інших підстав і причин. Упромисловлена

Німеччина з великою технічною цивілізацією шукала свого відмолодження в повороті до оживчих сил раси й землі, що дає селянство як нова еліта землі та крові.

Українська хліборобська нація відірвана від землі колективізацією під пануванням чужого міста мусить наново здобути землю, очистити від чужого расового, московського й жидівського елемента, упромисловити Україну та здобути українські міста. Українське селянство спролетаризоване та сколективізоване мусить оновитися й оформитися як окрема суспільна верства, резервуар сил українського народу й мусить стати корінем і зрубом, з якого виростуть паростки українського робітництва, міщанства й інтелігенції.

Націонал-соціалізм будує суспільний лад на засадах становості і національної спільноти, організації поодиноких станів, як стану живителів, фронту праці й організації культури. Провідницький принцип розбудовує крізь ціле життя не лише політичне, але суспільне й господарське. Промислові підприємства організує на засадах «комірок», дружин з провідником на чолі. В руки свого вождя складає повноту влади, ще більшу, ніж абсолютного монарха, бо оперту на довірі й силі цілої національної спільноти. Державу організує на засадах вождівства. Воля вождя творить закони та всім кермує; на засаді іменованого провідництва. Одної політичної партії,

як провідництво ордену і станової організації. Націонал-соціалістична держава по своїй структурі є формою й засобом розвитку підставових елементів раси, а по своїй політичній організації – орденом провідників (Фюрерштат). В основу свого світогляду ставить націонал-соціалізм міт раси, крові, першенство германської раси й нордійської людини. Український націоналізм має свій відрубний світогляд, свою відрубну концепцію нації, держави, раси, провідництва, культури, цивілізації й виховання, свою окрему політичну програму й будову соціального ладу й окрему організацію господарства, як також свої окремі засоби й методи боротьби та праці.

Перед українським націоналізмом отворяються епохальні перспективи нової великої революції – знищити большевизм і збудували новий світ нації та праці, нову культуру й цивілізацію українського ренесансу.

Безперечно треба слідкувати за розвитком націоналістичних рухів у інших країнах, зокрема вчитися з досвіду фашизму й націонал-соціалізму, одначе все треба приноровити до українських відносин і потреб, органічно собі засвоїти й перетопити в горнілі українського духа й думки.

Націологія. Психологія й соціологія нації

Підставою, джерелом і найвищою метою націоналізму є нація. З одної сторони націоналізм є виявом всіх сил нації, свідомим світоглядом і політичним оформленням, з другої сторони він починається до дальшої кристалізації й розвитку національної спільноти, кристалізації волі нації, формування національної психіки й характеру, поглиблення національної свідомості й ідеї, організації національних почувань, праці, боротьби та творчості. Треба означити чистоту нації, внутрішню й зовнішню форму її життя, щоби належно зрозуміти суть і завдання націоналізму. Нація є органічним твором суспільно-історичного розвитку, принципом суспільного життя й історії. Істоти нації не треба шукати в метафізиці, але у суспільній психології й історії.

Націю визначають суб'єктивні, внутрішньо-духові прикмети й суспільно-політична активність і зорганізованість.

Нація – це духовно-етична й суспільно-політична спільнота, зв'язь всіх поколінь. На істоту нації

складаються такі підставові чинники:

1. Духовно-етична й історико-творча зв'язь всіх поколінь, всіх «живих, мертвих і ненароджених», як казав Т. Шевченко.

2. Спільна воля, спільна національна психіка й характер.

3. Спільна ідея, змагання до одної цілі й національна самосвідомість.

4. Суспільно-політична активність і зорганізованість, здібність творити, організувати й кермувати своїм власним життям.

Довгел пише у своїй «Психології групи» – про поняття нації: «хоч би якесь окуплення людей відповідало всяким іншим умовинам, сприяючим повстанні національності, географічним, історичним, економічним, то одначе, оскільки не посідає воно збірної самосвідомості, оскільки дух спільноти не розбуджує в ньому спільного, збірного стремління, не буде воно нацією, лише полишиться тільки агрегатом одиниць, що посідають в меншій або більшій степені органічну єдність, впливаючу із зрізничкування та взаємної залежності частей».

Нація не є тільки натуралістичним, біологічним

твором, кровно-расовою зв'яззю, бо серед одної білої чи жовтої раси повстав цілий ряд окремих націй. Хоча Німеччина, Англія й Америка повстали з одного підставового расового пня, одначе творять відрубні національні спільноти. Нація звичайно складається з перетоплення й схрещення різних расових елементів на підставі спільного пережиття історичної долі, спільних змагань і спільної національної психіки й ідей. Наприклад німецька нація формувалася з різних расових первнів, як нордійського, альпійського і слов'янського. Американська нація повстала з перетоплення різних расових елементів, також італійська нація повстала з різних расових елементів, як нащадки давніх римлян, етруски, лігури, латинці, греки, готи, нормани, лонгобарди, германи. Іспанська нація повстала з перемішання різних расових первнів. Одначе расові первні мають своє велике значення при формуванні національного характеру. Звичайно схрещення близьких творчих расових первнів пр. білої раси, причиняється до гнучкості, рухливості, побудовності й різноманітності психічних властивостей, прим. Америка, Англія, Італія, Україна. Одначе змішання далеких і суперечних рас витворює негармонійність і суперечність психічних властивостей. Змішення білої і чорної раси дає менше здібну расу мулатів, білої й семітської дає анархічні, асуспільні типи; знову ж схрещення білої й червоної, метисів Південної Америки й Мексику,

або білої й семітської дає анархічні, асоціальні типи; знову ж схрещення білої й жовтої раси видає менше вартісний, повний суперечностей расовий тип, як приклад москалі, що повстали з змішання слов'янських, фінських, монгольських і норманських расових первнів. Також в Україні всяке мішання з татарами, москалями чи жидами видавало анархічних, асоціальних, повних суперечностей людей, «татарських людей», відірваних від національного ґрунту.

Замкнення в собі поодиноких рас і їхня надмірна расова чистота доводить до засклеплення, закостеніння й застою, як приміром Китай, Індії, зо своїми різними расами й кастами, кавказькі народи, що живуть своїм замкненим життям. Замкнення в собі родової аристократії старинної Греції, Риму чи феодальної шляхти довело до її ослаблення й закостеніння. Також хаотичне мішання різних расово-вартісних типів у демолібералізмі чи большевизмі доводить до обниження біологічної сили й тугості поодиноких народів і до витворення людей повних суперечностей. Як замкнення в собі родової аристократії, так анархія обичаїв демолібералізму довела до обниження біологічної сили та плодючості Франції чи Іспанії.

Раси треба розуміти більше психологічно і

динамічно, чим біологічно. Це земля та кров творять національну спільноту, але вони дають відповідне підложжя для формування національної психіки. Коли б расова спадковість мала оприділювати національний характер і долю народів, тоді поодинокі народи не зуміли б визволитись і відродитись з упадку. Не расова селекція спричинилася до відродження української нації в добі козаччини чи в часі визвольних змагань, але суспільно-творча й мілітарна селекція в боротьбі з наступом ворожих сил.

В Україні проблему раси треба розглядати не

під кутом расизму, але під кутом психологічно-біологічним, як піднесення духової й біологічної сили здоров'я українського народу і під кутом суспільно-національним, як очищення України від зайвого різнонаціонального елемента: москалів, жидів, поляків, мадярів, татарів і т.п. Після совітсько-московського хаосу Україна мусить піднести й розвинути всі свої біологічні сили й расово оформити себе, щоби заповнити й наситити весь український етнографічний простір, викинути з себе весь різнонаціональний елемент і охоронитися від хаотичного перемішання з расовими елементами москалів, тюркських і кавказьких народів.

Теорія расизму поставила б проти України всі

народи і раси, поневолені Московією. Знову ж легковаження ваги расово-біологічних чинників могло б припинитися до поглиблення хаосу й суперечностей в національній психіці внаслідок мішання різних рас.

Українська нація, щоби опанувати хаос на Сході Європи, та принести новий український лад народам і расам московської імперії, мусить творити здоровий і сильний, одноцілий організм під оглядом психічним, біологічним і суспільно-політичним.

Український нарід виказав не лише великі скарби духа, але також величезну біологічну силу, здоров'я, плодючість й живучість. Красі та плодючості української землі відповідає краса та плодючість української раси. Мимо страшних лихоліть і довгого поневолення український нарід не лише не затратив своїх сил, але зумів здобути розвитком своїх біологічних енергій та завзятої праці степи, береги Чорного моря і досягнути до Кавказу й до Каспійського моря, посуваючись далі на схід. Ми мусимо змагати до оздоровлення та зміцнення біологічних сил української нації та дальшого формування української раси при помочі таких засобів:

1. Сили й здоров'я української родини.

2. Чистоти обичаїв і моралі, відповідної постановки і чистоти сексуальних справ проти вільної любові.

3. Виховання сильних характерів, сильної волі й духа.

4. Мілітарного й фізичного виховання.

5. Охорони та плекання здоров'я народу, народної гігієни та суспільних подруж, боротьбою з хворобами, алкоголізмом, проституцією і т.п.

6. Опікою над матір'ю, дитиною і відповідного виховання молоді.

7. Охорони праці і будови нового суспільного ладу, щоби усунути капіталістичний визиск і соціал-комуністичну нужду.

8. Піднесення культурно-цивілізаційного рівня.

9. Піднесення і розвиток господарського життя, добробуту народу та справедливого розподілу матеріальних дібр.

10. Прив'язання до землі та природи.

Нація й родина

Нація є найвищим типом людської спільноти. Знову ж родина є початковою і вихідною формою людської спільноти, немов віддзеркаленням і мініатюрою національної спільноти. Нація є великою духовною сім'єю всіх поколінь. В родині дитина розвиває свої суспільні почування, що переносяться далі на націю. Родина є органічною клітиною і підставою національної спільноти. Здоров'я нації залежить від здоров'я й чистоти поодиноких родин. Тим більше треба нам звертати увагу на здоров'я й чистоту української родини, що большевицький лад своєю «вільною любов'ю», колективізмом і матеріалізмом підривають органічні й моральні підстави родини й нації. Також капіталістичний лад своїм егоїзмом, визиском, матеріалізмом, механізацією життя, сексуальною розгнужданістю та інтелектуальною вирафінованістю підривають біологічні й моральні сили і почування родини і нації. Тому треба нам плекати чистоту родинного життя, шанувати вартість і гідність жінки й достоїнство материнства, як джерело сили та здоров'я української раси. Українське жіноцтво та здоров'я української родини у великий мірі припинилися до біологічної й моральної сили й тугості українського народу, що пройшов побідно

крізь такі лихоліття. Український націоналізм трактує жінку як рівноправного члена нації, яка має рівні умови та шанси доходити до різних становищ залежно від своїх здібностей, вартості та праці. Однак найвищим покликанням жінки є ідеал материнства, що вимагає живої участі жінки в цілому національному житті. Жінка вносить великий вклад у розвиток культури, моралі, почувань і господарського життя нації.

Нація не є лише сумою одиниць чи родин. Істоту нації становить духовна і суспільно-політична зв'язь всіх поколінь у творенні історичного розвитку. Не спільність території, раси, мови, звичаїв, традицій, економічних інтересів визначає націю, ані не спільні голосування чи воля більшості жити спільним життям, але спільна воля та ідея творити історію, творити власне життя, бути підметом історичного ставання. Отже націю визначають: єдність волі, окремішність і своєрідність національної психіки, єдність ідеї – національної свідомості, свідомість єдності і тяглості цілого ряду поколінь, заповітів минулого, сучасних потреб, і змагань на майбутнє, усвідомлення свого історичного покликання і своєї ролі в історії та історично-творчий чин.

Істоту нації формують внутрішньо-динамічні, суб'єктивні чинники:

1. Психологічно-біологічний.

2. Суспільно-історичний.

3. Духовно-етичний.

4. Політичний.

Істоти нації не охоплює ані біологічна расова теорія, що вважає національну спільноту як явище природи, як кровно-родову спільноту. Історія, що розуміє націю, як суму одиниць, зв'язану спільними, зовнішніми прикметами. Істоті нації не відповідає індивідуалістична, механічно-атомістична теорія, що розуміє націю, як суму одиниць, зв'язану спільними зовнішніми прикметами. Істоти нації не означає раціоналістична теорія, що вважає націю тільки як твір розуму, фікцію для охоплення життя одиниць спільним поняттям і назвою.

Нація, як психологічно-біологічний твір, як принцип і форма життя, проявляється в інстинкті самозбереження й росту ґатунку, у волі життя й могутності. Принципом життя є не одиниця, але спільнота, що продовжує тяглість і різnorodність життєвих форм і творить історію. Бо ні родина, ані рід, ані плем'я, ані раса не дають такого багатства, різnorodності й гармонійності життєвих форм і змісту,

що нація. Нація це найвища й найповніша форма життя. Нація й особовість – це дві форми й постаті творчого процесу життя й історії.

Нація, як суспільно-історичний твір спільного пережиття історичної долі й дальшого творчого розвитку та змагань на будуче проявляється у спільній волі й ідеї цілого ряду поколінь творити історію, творити власне життя, бо істота нації не вичерпується психологічно-біологічною тяглістю й єдністю та багатством життєвих форм і змісту, як рід, плем'я чи раса, але проявляється тим, що творить нові вартості й нові форми життя і спричиняється до історичного ставання. Націю визначає історично-творчий чин, воля й ідея спільно творити історію. Нація – це спільнота духа, ідеї, спільно пролитої крові, історичних змагань, чину, праці й боротьби. Саме воля й ідея спільно творити власну історію, історично-творчий чин і спільна боротьба за самостійність створили підстави під формування американської нації, що складається з різних расових, мовних і релігійних елементів. Подібно мається справа зі швейцарською нацією. Нація не є лише чимось ідеальним, раціональним твором, але чимось реальним, вона не є лише біологічним натуралістичним явищем, бо спричиняється до зміни природних форм своєї території та життя, нація не є лише витвором зовнішніх обставин географічного положення, бо

творює історію й культуру, але є духовно-суспільним організмом, синтезом духовних, спіритуальних і реальних вартостей.

Нація, як духовно-етичний твір проявляється в духовно-ідейній зв'язі всіх поколінь, в єдності волі, спільних змагань, почувань, ідей, заповітів і задумів, у спільних моральних поняттях і ідеалах. На протязі історії у спільних змаганнях формується душа нації, національна духовність і характер, формується національна свідомість і власна національна ідея, як синтез і зміст національного розвитку й образ майбутнього життя і як самосвідомість нації, що діє в цілому ряді поколінь і в боротьбі за майбутнє. Це свідомість свого духовного змісту й внутрішньої форми, історичної тяглості й окремішності, свідомість національного покликання й свого місця та завдань в історії. Коли отже ідеї нації, або національній свідомості, як пише Довгел «приписуємо ту сильну, творчу, конститутивну й заховавчу функцію, то мусимо про це пам'ятати, що ідея не є лише інтелектуальним представленням, але обіймає також тривалу чуттєву й діючу підставу, що є почуванням посвяти для нації».

Нація – це не лише біологічно-психологічний, суспільно-історичний і духовно-етичний твір, але це також політичний твір, що проявляється у волі й здібності керувати самим собою, творити власне

самостійне життя, творити власну державу. Тільки через державу нація виступає як самостійний предмет історії, як суверен. Нація є джерелом і підставою найвищої неподільної державної влади. Поняття держави й нації не покриваються. Бо існували поодинокі племена, раси, міста і династії, а мимо цього не були вони націями й не витворили окремих націй, як приклад Вавилон, Афіни, Абісинія, Австрія і т.п. Безперечно спільне пережиття історії під одною державною владою впливає на формування національної спільноти, як прим. Скоти зіспоїлися з Англією не лише державно, але також духовно, перейнялися імперіальною ідеєю Англії, або провансальці зіспоїлися з Францією мимо своєї відрубної культури та традиції. Одначе спільна державна влада Росії чи Туреччини не знищила національних відрубностей поневолених народів. Також німецька нація чи італійська мимо розбиття на різні державки в кінці зіспоїлися в один моноліт. Держава є природною формою політичної організації життя нації.

Нація або вже є державно оформлена, або бореться за власну державність. Нація змагає не лише до внутрішньої духовної єдності й відрубності, але до політичної самостійності й соборності. Одна нація – одна держава, одна національна ідея – один провід.

Воля нації проявляється не як сума індивідуальних волей, чи як загальна воля всіх для спільної користі всіх пр. у справі митних тарифів, податків і т.п., але як діяння і змагання для добра цілості, не лише для користі даного живучого покоління. Воля нації проявляється найкраще у спільній боротьбі в часи війни за збереження підстав її життя, за могутність і велич, або в часі боротьби поневоленого народу, у спільних змаганнях і переживаннях. Нераз велика індивідуальність (пр. Шевченко), або гурт активних борців краще висловлює волю й ідею нації, чим пасивна більшість. Довгелл пише: «Воля всіх, спрямована для добра всіх відноситься одиноко до безпосередньої будуччини, знову ж на правдиву національну волю впливає не лише згляд на добро всіх живучих громадян, але в ще більшій ступені думка про тривале добро цілої нації в далекій будуччині».

Нація й земля

Спільне прожиття на одній території не означає нації, бо пр. поляки, жиди, москалі та другі, хоча мешкають на українській землі, одначе лишилися дальше членами своїх націй. Хоча українці йдуть на примусову чи добровільну еміграцію, одначе не затрачують своєї національної єдності й відрубності. Тільки тоді стає хтось членом нації, коли чинно бере участь у боротьбі та праці для добра цієї нації. Коли живе й переймається ідеєю нації, коли засвоює собі властивості національної психіки й характеру. Бо хтось може брати участь у революційній боротьбі чи державній праці даного народу, перейнятися його долею й йому співчувати, знати його історію й культуру, одначе не мусить стати членом національної спільноти, як приклад Байрон захопився визвольними змаганнями Греції, а багато чужинців брало участь у визвольних змаганнях України. Географічне положення, природа, властивості території, впливають на життя нації, оскільки людина на впливи природи й фізичних обставин реагує психічно своєю волею, своїми почуваннями та працею. Фізичне середовище, природа, географічне положення впливають на життя нації тим, що ділають на:

1. Психіку людини, її змісли, враження, уяву й темперамент.

2. На природну селекцію в боротьбі за буття.

3. На заняття й суспільну організацію.

Одначе суспільно-історична і мілітарна селекція, культурно-цивілізаційна і господарська праця перемагають вплив фізичного середовища і географічного положення. Безперечно інакше є життя ескімосів у підбігунових околицях, а малайців у рівниковій полосі, інакше укладається життя на пустині чи в степах, а інакше у гірських околицях. Одначе самі властивості землі не визначають характеру й сили народів. На тій самій грецькій землі й серед того самого географічного положення колись Атени створили величаву культуру й історію, а опісля прийшов упадок. Також і Україна на тій самій території створила могутню імперію, а опісля прийшов упадок.

Індії чи Абіссинія мимо гарного географічного положення й багатства природи не зуміли створити багатого й творчого життя і сильної держави.

Серед тих самих географічних обставин раз Іспанія була світовою потугою, то знову слабою. Для здобувчого й винахідливого людського духа немає

ніяких географічних перешкод, яких не старався б перемогти, як приклад Олександр Великий, Цезар, Наполеон, Колумб, конкістадори, завойовники-Вікінги, відерривці й винахідники і т.п. Характер і ширина простору впливають на характер культури і цивілізації й на суспільно-політичну організацію населення пр. ширина й величина простору Росії вимагає сцентралізованої влади. Надмірне поширення простору без опанування людським елементом і культурно-цивілізаційним змістом доводить до застою або розбиття пр. поширення володарства Риму, монгольської імперії.

Треба простір перемогти й наситити біологічною силою й культурно-цивілізаційною працею й зорганізувати під оглядом державно-політичним. Властивості української землі, природи й географічних обставин впливали на українську психіку й характер, на буйність темпераменту й уяви, поетичну вдачу, любов краси.

Фізичні обставини не визначають життя й сили народу, лише уможливають використати різні природні можливості й багатства. Пр. положення над морем уможливорює розвиток мореплавства й торгівлі.

Нація є зв'язана зі своєю землею більше психічно, історично й культурно. Цілий ряд поколінь ту землю

здобув своєю кров'ю та працею, на тій землі творив і пережив свою історію, ту землю й ті багатства перетворював своєю культурно-цивілізаційною працею. Подібно українська земля, Кавказ, Карпати, Дніпро й Чорне море є нерозлучною частиною національного життя, овіяні національними почуваннями, просяклі кров'ю предків, опановані українським національним духом і волею. Земля – це немов той ґрунт, у якому коріниться дерево людської раси, оживлене соками крові з величавою короною людського творчого духа під сонцем великої ідеї.

Нація й нарід

Нація – це вищий ступінь розвитку народу. Це ідейно-політичне оформлення й завершення народу. Нарід стає нацією, коли витвориться у нього спільна воля й ідея творити власне життя, політично себе оформити, коли усвідомить собі своє історичне покликання й духовну зв'язь з минулими поколіннями та змагає творити свою майбутність.

Нарід – це суспільна група, що зв'язана спільною мовою, спільним пожиттям на спільній території, спільною расою, культурою та традицією.

Нарід – це також кожночасне живуче покоління даної нації.

Нарід стає нацією, коли піднімає боротьбу за власну державність, або в державі витворить почуття й свідомість духовно-етичного зв'язку всіх поколінь і ідею добра цілості.

Нація й право

Право по своїй істоті мусить впливати з духа нації, з національної свідомості, характеру й моралі та мати на оці добро й розвиток національної спільноти. Український націоналізм протиставляється індивідуалістично-формалістичному правові, опертому на поняття римського права, що має на оці охорону одиниці та збереження державного порядку. Український націоналізм протиставляється також матеріалістично-класовому понятті права у совітській дійсності. Український націоналізм творить свою систему українського національного права, що впливає з національної свідомості й з національного характеру, віддзеркалює розвиток цілого національного життя і є оформленням волі та ідеї нації. Нація творить право. Держава надає правові відповідного оформлення, санкцій і виконавчої сили. Державна влада є лише органом права, якого джерелом є нація. Поневоле нація творить своє право, свої правні ідеї, бо не признає окупантської влади й з нею бореться. Нові правні форми й засади повставали революційним порядком. Французька революція витворила нову правну систему. Також національні революції поневолених народів були підставою для повстання нового права пр. революція

Хмельницького.

Український націоналізм розбудовує цілу правну систему на національному принципі: добро й охорона нації є підставою цивільного (спадкового родинного) карного й політичного права.

Тому нас, українців, обов'язують закони української нації й революції. Ворожі правні системи є фізичним насильством і безправ'ям, проти якого ми боремося за українську владу, силу та право. Українська правовість є сильно зв'язана з національністю. Українська правовість це українська «правда», свідомість обов'язків і внутрішнього ладу. Нація є підметом і джерелом права, держава чи Вождь є лише речником і органом правних функцій нації, що діють як виразники волі нації. Також воля механічної випадкової більшості демоліберального парламентаризму не є виразником і творцем права. Лише воля нації та її добро є мірилом права, бо лише нація виявляє волю і тяглість життя цілого ряду поколінь і означає дальший розвиток цілості на будуче. Також джерелом права не може бути воля одного класу колись родової аристократії й династії, а тепер воля пролетаріату коштом безправного поневолення цілої нації.

Нація й людина

Людина не вибирає собі довільно нації, але родиться. Росте, живе, розвивається. Працює та творить серед даної національної спільноти. Людина родиться з даними здібностями, психічними диспозиціями та психологічними енергіями. Національна спільнота надає якостевого змісту й оформлення її волі, інстинктам, почуванням, свідомості й поступуванні. Національна спільнота з цілим своїм минулим, з духовно культурним спадком і впливами суспільного середовища, з цілим життям і розвитком теперішності та змаганнями на будуче, впливає на формування духовності, характеру, світогляду, моралі й якості та роду праці. Якщо істотою духовності людини є суспільна форма та зміст, а нація є найглибшим і найповнішим усупільненням, то властивістю духовності людини й особистості є найповніше й найглибше зіп'єнення з нацією, просякнуте національним змістом і формою. Національне якостеве означення людської духовності й особовості найкраще відзеркалюється у великих постатях. Данте, Шекспір, Гете, Шевченко... є найкращими виразниками властивостей своїх націй. Саме на тих просторах, де є загострені національні суперечності й напружені в боротьбі

й суперництві всі сили, там дуже часто виростають великі індивідуальності, як пр. Хмельницький і Шевченко; визначні поляки звичайно походили з т. зв. «кресів»: Жулкевський, Чарнецькі, Собеські, Міцкевичі, Словацькі, Пілсудські, в Німеччині: Гінденбург, Гітлер і т.п. Людина стає щойно тоді повною й цілою людиною, коли зіпоєна всіми силами душі, волі, серця й думки з нацією. Рівнорядність національних спільнот витворює різнорідність і багатства особовостей. Сила та творчий розвиток нації є підставою багатства змісту і типів людини. Різнорідність національних спільнот і рас є підставою творчого процесу історичного ставання. Через націю людина врїзується своєю волею й чинами у творчий процес історії.

Нація й людство

Коли б не було різних рас і націй зі своїми суперечними змаганнями, а були лише поодинокі люди обняті в людство, тоді історія була б дуже бліда, культура й цивілізація однотипна й закостеніла, люди стали плиткі й подібні до себе, вияловів би дух, заниділа б воля, засклепилися б або розтопились би почування й думка, заниділа б творчість. Немає людства як якоїсь надрядної духово-культурної чи політичної спільноти, є лише поодинокі раси, народи, держави й нації. За всякими всесвіт'янськими гаслами криється імперіалізм сильніх народів, щоби ослабити чуйність і відпорність слабших народів, яких хочуть завоювати. Польща йшла на Україну під плащиком ширення культури і цивілізації та «охорони» України перед дикими ордами турків і татар.

В 1920 році Польща пішла спільним походом на Київ під плащиком боротьби проти большевиків за «нашу й вашу вольносьць», а в дійсності заміряла відновити Польщу в ягайлонських рамах «від моржа до моржа». А всі ці високопарні гасла кінчилися поділом України або в Андрусові або в Ризі. Також Москва йшла на Україну, прикриваючись то спільністю православної віри, то всеслов'янством,

то знову большевицьким інтернаціоналізмом, солідарністю всіх «гнаних і голодних» пролетарів. Ті всякі всеслов'янські чи всесвіт'янські гасла притуплювали й прибивали національну волю боротьби за державність, ослаблювали й розкрадали українські сили, затирали національну відрубність, гальмували розвиток національно-державницької свідомості. У старині Мітрідат використовував гасла охорони й визволення малих народів Греції й малої Азії в боротьбі з римською імперією. Католицька Іспанія поширювала свій імперіалізм під омофором боротьби з єретиками в Нідерландах. Німецький орден хрестоносців прикривав свої завойовницькі апетити гаслом ширення християнізму серед поган. В ім'я ширення європейської культури й цивілізації відбувався імперіалізм Англії, Франції, Італії. За прапорами французької революції: «свобода, рівність, братерство», йшли завойовницькі штики наполеонівських військ. Подібно за червоними прапорами всесвітньої революції й міжнародного братерства пролетаріату йшли на Україну завойовницьькі орди червоної Московії, щоби загарбати її землю й багатства. Чи ж не принесла більшої користі для розвитку культури й цивілізації могутча Англія, Франція, Італія, Україна Володимира Великого і Ярослава Мудрого, чим слаба малоросійська провансія під чоботом царської Росії? Яку користь принесла для людства, для міжнародного

пролетаріату т. зв. Радянська Україна? Хіба що її коштом, на її праці та крові жирує московський вампір. Як можна піддаватися всесвітнянським ідеалам вселюдського братерства, справедливості, гуманності, коли між народами панує запекла боротьба й суперництво, де перемагає сила, а не гуманність чи вселюдська справедливість? Всякі вселюдські гасла міжнародного братерства, всесвітнього миру й поступу, міжнародної солідарності пролетаріату є тою тяжкою мрякою, що впроваджує слабші народи в блуд і заслонює величавий схід сонця національного відродження та власної ідеї. Тільки сильна самостійна Україна може своєю творчістю внести вклад в європейську культуру й цивілізацію та взяти в опіку менші народи перед хижацькими кігтями московського імперіалізму.

Тільки самостійна могутня Україна може принести іншим народам нові вартості нового кращого життя. Коли Україна розвине усі свої творчі сили під охороною меча, тоді з її надбань скористають інші народи. Боротьба за визволення України є гаслом боротьби за визволення всіх поневолених Росією народів. Тільки завзятою боротьбою та працею для добра України, для її могутності й величі принесемо свободу й нове життя, нову культуру, цивілізацію для всіх поневолених і гноблених Росією народів.

Англійці держаться такої засади: «слушно чи не слушно, мій край передусім». Коли йде про долю й добро власної нації, тоді не сміє бути ніяких вагань і оглядання на вселюдську справедливість, тоді рішає аргумент сили й боротьби. Тільки сильні й войовничі народи ростуть і розвиваються, слабкі упадають і стають знаряддям в руках сильніших.

Нація й держава

У відношенні до інших народів тільки власна самостійна держава дає силу внутрі й назовні й дає нації право виступити як суверен і підмет на історичну арену. Держава є природною формою життя нації й найвищою політичною організацією всіх сил нації. Державні форми й державні ідеї проходили свій розвиток від племенних держав, держав-міст до феодальних, династичних, імперіальних і національних держав. Розвиток державного життя є залежний від соціального й господарського розвитку. Від властивостей поодиноких рас і народів. Теперішній національно-суспільний, культурно-цивілізаційний і господарський розвиток допровадив до повстання націократичних, корпоративних і тотальних держав, що охоплюють і організують ціле життя народу. Треба відрізнити підставову внутрішню форму організації держави від державно-правного устрою, який залежно від потреб і розвитку може бути монархією, республікою чи диктатурою. Державна влада може знаходитися в руках кількох, одної чи групи чи класи в аристократії чи олігархії пр. аристократична монархія й республіка, пр. Греція, Рим, італійські республіки і т. д. В руках загалу за посередництвом своїх представників у

демолібералізму, охлократії чи соціалізму; або в руках одного пр. абсолютного монарха, деспота (султана чи каліфа), або диктатора. Такою підставовою внутрішньою формою організації держави є національна спільнота, а не династія чи клас.

Український націоналізм дає нове розуміння й нові засади організації держави, що називається націократичною державою.

Розуміння націократичної держави протиставляється ліберал-індивідуалістичному розумінню держави, якої ціллю є хоронити права одиниці та служити інтересам одиниці. Розуміння націократичної держави в демократичній системі, де держава є організацією населення, живучого на одній території під спільною владою, щоби запевнити користь і свободу різним групам з механічним розподілом влади. Звичайно в такій державі бере верх одна національна або класово-партійна група над іншими групами населення.

Також націоналізм протиставляється соціалістичному розумінню держави, як організації влади панівного класу коштом визискуваних класів. Теоретично, соціалістична держава має бути організацією продукції та праці, що має на цілі запевнити користь і суспільну справедливість для

угнетених класів. Одначе в такій соціалістичній державі приходить до влади один клас чи кліка, що жирує коштом інших верств і народів як у Світах. Націократична держава українського націоналізму запевнює розвиток одиниці, цілого народу та всіх працюючих груп на підставі національної солідарності та суспільної справедливості. Державне життя організує надбання всіх поколінь минулого, сучасних потреб і змагань на будуче, а не має лише забезпечити інтереси одиниць, поодиноких класів і груп.

Також не відповідає істоті держави синдикалістичне розуміння і організація держави, як спілки працюючих груп. Професійні синдикати – це лише органи й функції національно-державного життя. Не відповідає істоті держави платонівська чи ґегелівська концепція держави, як оформлення й реалізація абсолютної моральної ідеї, як вияву й органу волі та ідеї абсолюту. Держава є твором суспільно-історичного розвитку. Концепція націократичної держави українського націоналізму є відрубною від концепції абсолютної держави фашизму, де держава є вищим поняттям від нації.

Також держава не є лише самим знаряддям і засобом розвитку національної спільноти. Держава є природним оформленням і політичною організацією

нації, що має на цілі зберегти тяглість розвитку і надбання усіх поколінь для добра й сили цілої нації. Держава, як витвір боротьби та праці цілого ряду поколінь, не може бути знаряддям у руках якоїсь одної династії, кліки, партії, класу чи навіть цілого живучого покоління, але добром цілої нації. Поняття держави не може утотожнювати з одним її органом, чи з одною її функцією, пр. з правною функцією держави чи з її адміністративним апаратом, або кожночасним внутрішнім ладом.

Держава є не лише органом права і політичного життя, але є підметом історії, великим моральним добром і культурно-цивілізаційною силою. Завдяки державі людина й нарід не лише одержують правну охорону життя й майна, але мають змогу розвиватися під оглядом культурно-цивілізаційним, моральним і впливати на хід історії.

Держава зберігає тяглість життя і розвитку нації, лучить надбання минулого з сучасними потребами й організує майбутнє. Зберігає й передає надбання культури, цивілізації й господарського життя й їх лучить в одну органічну цілість, щоби не роздробились і не засклепились в собі поодинокі ділянки життя й поодинокі суспільні групи. Держава зберігає й передає грядущим поколінням не лише матеріальні здобутки, але твори духа й думки, прапори великих

історичних чинів і пам'ять про великі подвиги й історичні постаті.

Держава уможлиблює розвиток культури (науки, мистецтва, виховання) розвиток цивілізації, нових відкриттів, винаходів і завоювань здобувчої волі й творчого духа, причиняється до піднесення господарського й суспільної зрізничкованості. Держава дає силу, організацію та координацію. Держава є тілом, органом нації. Нація є підметом і джерелом влади. Держава є власністю всіх членів нації. Держава проявляє свою істоту в таких функціях:

1. Політично-організаційній;
2. Правній;
3. Культурно-цивілізаційній;
4. Виховній;
5. Соціальної;
6. Економічній;
7. Мілітарній;
8. Зовнішньо-політичній;

Чинність держави є всеобіймаюча й координуюча. Функція держави опирається на таких підставах:

1. Національній спільноті й політичній організації народу під одним авторитетним проводом, посилюючи здоров'я і плодючість біологічних сил народу (націополітика).

2. На організації, перетворюванні й поширенні території відповідно до своїх політичних, господарських і стратегічних потреб (геополітика).

3. На організації сильної авторитетної влади, опертої на силі та праві (кратополітика).

4. На співпраці й організації всіх суспільних верств на підставі суспільної справедливості й організації праці, щоби втягнути всі верстви в процес державного життя (соціополітика, ідея усупільненої держави).

5. На організації господарського життя, на організації й розбудові всіх продукційних сил і багатств країни, щоби досягнути не лише політичну, культурну, мілітарну силу, але також і господарську самостійність і розвиток (економополітика).

Українська націократична держава є державою нації та праці. Тотальність держави спирається на тотальності нації, а не на всевладності адміністрації,

державного апарату. Тотальність влади треба розуміти не механічно, але внутрішньо і органічно, це одна цілість нації, держави й суспільності, це суцільне пов'язання в одну органічну цілість всіх ділянок і інтегральна єдність всіх продукуючих верств, а не «уравніловка» чи «згляйшальтування» всіх під один стрихулець доктрини чи режиму.

Нація, держава, суспільність і націоналізм творять одну органічну цілість, що себе взаємно доповняють. Знехтування суспільних сил державною владою доводить до внутрішнього розбиття, ослаблення і закостеніння держави, як пр. у Франції перед Французькою революцією, у цісарській Німеччині, Австрії, царській і совітській Росії, в монархічній Іспанії. Також злегковаження значення й авторитету держави всякими демоліберальними, соціалістичними й анархосиндакалістичними групами доводить державу до безладдя й упадку та розбиття цілого життя, як в Україні 1917 року, в іспанській революції.

Треба, щоби всі суспільні сили зрозуміли вагу державності, удержавились, а держава вросла і оформила всі сили й потреби продукуючих груп. Українська держава буде державою працюючого народу, опертою на силі й єдності національної спільноти, на всеобіймаючості націоналізму під одною великою ідеєю, під одноцілим авторитетним

проводом і сильною владою для добра й розвитку цілості: всіх верств і всіх поколінь.

Державний лад України мусить органічно виростати й відповідати психіці, характерові, суспільній структурі, політичному положенню, історичному розвитку, життєвим потребам і прямуманням на будуче української нації.

Державний лад в постановці українського націоналізму є органічно-інтегральним устроєм, що будує синтез всіх діючих сил і всіх ділянок життя на одному фундаменті національної спільноти і співпраці всіх продукуючих верств під одною копулою сильної державної влади. Український націоналізм не бореться за такий чи інший державний лад, пр. за монархістичну чи республіканську Україну, але за силу й розвиток цілої Нації-Держави.

А в державі за такий лад, щоби уможливляв розвиток всіх сил нації й спричинився до піднесення на вищий рівень культурного життя і господарського добробуту українського працюючого народу. Підставою як української нації, так української держави є працюючий нарід, селянство, робітництво та інтелігенція, люди духовної й фізичної праці.

В часі боротьби й закріплювання української

держави український націоналізм відсуває потребу національної диктатури, що зосередить всі сили всередині, опанує залізною рукою всякі відосередні анархічні прояви й ворожі зазіхання, а на зовні дасть рішучий відпір ворогам і чужинецьким апетитам.

Вимога національної диктатури є тільки переходною фазою будівництва української держави, як твір національної революції. Брак сильної диктаторської влади, як у часі Хмельницького спричинився до кривавих судорогів української національної революції 1917 року. І до розбиття молоді української державності.

Нова влада, здобута в революції чи війні, мусить бути сильною, диктаторською, як влада Наполеона, Хмельницького...

Зокрема Україні треба сильної та твердої диктаторської влади й залізної дисципліни, щоби опанувати наслідки довголітнього поневолення, всі анархічні відосередні сили й хаос на Сході Європи, по розвалі совітської імперії. Також геополітичне положення України: «при битій дорозі» між Заходом і Сходом під напором московського молоха вимагає великої зорганізованості й сильної державної влади.

Однак диктатура не може бути довготривалим

державним устроєм, щоби не заклепилася в собі й не стала механічно-фізичною диктатурою, опертою на фізичній силі війська й державної бюрократії, як пр. у Польщі, Совітах, чи в монархічній Іспанії диктатура Прімо де Рівера. Диктатура мусить опиратися на моральній та політичній піддержці цілого народу. Диктатура мусить так довго тривати, аж доки не упорядкує внутрішніх відносин, не зорганізує й не утривалить здобутої влади й нового ладу. Бурхливий час переломів, революцій і воєн, що витворюючи великі зміни і потрясення, є часом диктатур, як пр. по світовій війні. По закріпленні й упорядкуванні української держави на підставі засад націоналізму, український націоналізм висуває потребу націократичного республіканського устрою, побудованого на засадах:

1. Найвищої неподільної влади нації та її добра.
2. На засадах одноцільної сильної, авторитетної державної влади, а не механічно розділеної.
3. На засаді верховної влади голови держави, що координує й символізує єдність державної влади.
4. На засаді тривалої виконавчої влади, покликаної головою держави й перед ним відповідальної, а контрольованої представниками народу.

5. На засаді представництва всіх працюючих верств у державних законодавчих органах.

6. На засаді провідницької організації та особистої відповідальності адміністративного апарату: провідник, керманіч і фаховий штаб співробітників, при співпраці й починовості – цілого населення в самоуправі: громадській, господарській і культурній.

7. На засаді організації й селекції національно-державного проводу усіх верств.

8. На засаді одної світоглядно-політичної організації в цілі ідеологічного синтезу і суспільно-політичного вироблення народу.

9. На засаді незалежності національного судівництва від адміністративної й виконавчої влади, лише формальне підпорядкування голові держави. Суди виrokuють в ім'я нації й голови держави.

Державне законодавче представництво всіх зорганізованих продукуючих груп мусить складатися не лише з представників господарського життя, професійних організацій, але з представників усіх громадянських виховних і культурних організацій і товариств вищої ужиточності, як пр. Просвіта, Рідна Школа, організації комбатантів, високих шкіл,

виховання молоді і представників політичної думки і т.п.

Державне законодавче представництво має узгодити представників не лише суспільно-професійного й господарського життя, але представників політичного і громадського життя.

Державне законодавче представництво має узгодити з однієї сторони всі внутрішні потреби, інтереси й думки цілої суспільності, бути насправді представництвом цілого національно-суспільного життя, істотних потреб всіх верств і ділянок, бути діловим і відповідальним органом, а не партійною, безвідповідальною пустомельщиною і дискусійною трибуною демоліберальних парламентів.

З другої сторони національне представництво має репрезентувати інтереси і добро не лише існуючого покоління даної суспільності, але цілої Нації та Держави, зложене з досвідчених фахових дорадників, державних мужів і людей праці. Тому впливає потреба, щоби законодавче представництво складалося з двох органів: Національної Ради Праці, що відзеркалювала б потреби, інтереси й внутрішні думки існуючих суспільних груп, і Державної Ради, що складалася б з старших, досвідчених мужів, яка репрезентувала б національно-державницьку

політичну думку й потреби не лише сучасності, але і майбутніх поколінь.

Ті два органи доповняли б себе взаємно, а не гамували, як у демоліберальному парламентаризмові. Один орган підходив би до всіх справ більше під кутом тривалих державно-політичних потреб, а другий під кутом існуючих безпосередніх потреб життя і всіх працюючих груп. Представників до одного видвигали б всі суспільно-професійні й громадські організації, а представники другого органу немов політичного сенату складалися б з представників, видвигнених світоглядово-політичною організацією, самоуправними тілами й в частині іменованих головою держави. Опісля цілий нарід вибирає видвигнених представників у загальному, безпосередньому, рівному й тайному голосуванні пропорційно до ролі та значення поодиноких суспільно-господарських і громадянських організацій для цілості життя Нації-Держави.

Націократична система українського націоналізму дає рівні умовини й шанси для всіх членів національної спільноти займати найвищі громадянські й державні становища, мати вплив і брати участь в кермі цілим національно-державним життям без огляду на походження й матеріальне становище. Всі члени національної спільноти є співгосподарями

української землі, цілого національного господарства, й держави. Держава, господарство й культура і ціле національно-суспільне життя є спільним добром всіх членів нації, які є співвідповідальні за цілість, силу й розвиток нації-держави. Тому мають рівні права й обов'язки не лише відповідати за силу й долю держави, але брати активну участь у кермі державою. Тим різниться засадничо націократія від демократії, що демократія віддає керму національно-державного життя в руки хаотичного демосу, поділеної на рівні частини анонімної маси, яка керується не добром та істотними потребами цілості, але безпосередніми інтересами поодиноких партійних чи класових груп. Звичайно на плечах спантеличеної народної маси доходять до влади невідповідальні партійні демагоги, що вміють масі приподобатися різними обіцянками, або представники багатих класів, як у плутократичної демократії Франції, Англії чи Америки. За лаштунком т. зв. «радянської демократії» криється всевладність партійної кліки й бюрократії коштом інтересів працюючого народу й цілої нації.

В націократії мірилом оцінки людини й її права є умова чи фізична праця, а не приналежність до якоїсь партії чи класу. Хто працює з користю для нації-держави, той має право не лише вибирати й бути вибраним, але брати дійсну співучасть у кермі державою. Обов'язок праці й постава до

праці є підставою права. Український націоналізм є за рівністю всіх перед обов'язком праці й перед правом, але не за механічною рівністю всіх робити, що кому хочеться без огляду на його поставу до нації-держави, вартість і працю, щоби тільки хто виказався партійним квитком, як у демолібералізмі чи большевизмі. Український націоналізм підкреслює діловість, компетентність і відповідальність. Що може говорити прим. професор чи митець про потреби хліборобства чи промислу, а купець чи селянин про високі школи, будову кораблів чи ведення війни? Знову ж щоби поодинокі суспільно-професійні й громадянські організації не заклепилися тільки у своїх професійних і господарських інтересах, вони охоплюють на терені законодатних установ цілість національно-державного життя й беруть у ньому співучасть і співвідповідальність. В націократії національні представництва репрезентують інтереси цілої нації й істотні потреби всіх ділянок життя і всіх верств, в демократії вибрані представники дбають переважно про інтереси своєї партії чи вибраної округи, щоби не втратити виборчих голосів. Також поодинокі партії не руководяться добром цілої Нації-Держави, але дбають про те, щоби не втратити впливів серед своїх виборців. В націократії підставою і мірилом є влада й добро нації та праця.

Формування української нації й розвиток національно-державницької думки

При організації національно-демократичного життя й боротьби за державність, при її будові й закріпленні треба звернути увагу на процес формування нації й на стан розвитку національно-державницької думки й сили. Яким ми шляхом пройшли? В якому положенні находимося, де стоїмо? Який стан наших сил і які завдання перед нами? Треба охопити в одну цілість, в один синтез минуле, сучасне й майбутнє, щоби пізнати що й як робити.

Початків української нації треба дошукуватися в далекій давнині. Свідомість єдності й відрубності «хоробрих русичів» й боротьба за неї творить передумови й початок повстання української нації. Не варяги, але поляни були зав'язком і протоплазмою українського національного організму, який проходив різні фази свого розвитку, аж доки не оформився в модерну націю. Хоча поняття модерної нації постало з пізніших часів, однак нація існувала як історична

дійсність і проявлялася в ідеї «руської землі» та в історичному післанництві України, в почутті гордості, власної підметності й відрубності від оточуючого світу. Ідея «руської землі» вела «хоробрих русичів» до боротьби з Візантією й казала червоними штиками перегородити степ перед нападами диких орд. Ту ідею відчуваємо в чинах і словах Святослава Завойовника: «Поляжемо, а не осоромимо землі нашої». Ту ідею бачимо в державницьких чинах Володимира Великого, Ярослава Мудрого, в «Слові Іларіона». Вона виразно пробивається в «Повісті временних літ», «Слові о полку Ігоревім». Галицько-волинське князівство, що бореться за об'єднання всіх українських земель по відділенні московської півночі, є зовнішнім виразником відрубності й єдності всіх українських земель від чужого польського, чи пізніше північного московського елемента. Мимо упадку княжої держави, мимо того, що українська нація й держава були в стадії своєї кристалізації, мимо страшного винищення українських земель, сполонізування провідної верстви, українська національна відрубність діє далі і проявляється в повстанні козацтва, в боротьбі проти диких орд і Польщі, а опісля проти Московії. В добі козащини ідея української нації набирає свого поглиблення й поширення. Крім відданості, вірності й боротьби за українську землю, приходить ще вірність і боротьба «за віру предків» проти бусурман

і свідомість історичної й духовної лучності з слов'янами й хоробрими предками княжої доби, що воювали Візантію. В боротьбі з польським гнітом і переслідуваннями, в боротьбі з ордою формується й відроджується українська нація довкруги своєї провідної козацької верстви, що виростає з народу.

Український нарід є джерелом сили й підставою відродження й розвитку української нації, яка знайшла свій найповніший вияв у національній революції Хмельницького. Хтось може сказати, що тут у першу чергу рішали соціальні й матеріальні інтереси. Чому в інших народів, хоча були селянські чи релігійні революції й війни не формувалися окремі держави?! В Україні рішав у першу чергу національний гніт. Бо саме козаки з Січі чи з хуторів і городів ставали на чолі повстань, хоча їм краще матеріально жилося, й мали більші «вольності». Вони тим більше й сильніше відчували національне приниження. Держава Хмельницького була першою в Європі національною державою, а революція Хмельницького була першою в Європі великою національною й соціальною революцією. Ідея національності і соціальності, організація провуду з усіх верств, ідея національного права й законодавства держави, були найперше видвигнені в Україні, в революції Хмельницького, далеко скоріше від французької революції. В соборницько-

державницьких задумах П. Дорошенка «аби бил один пастир і одно стадо», в повстанні Мазепи бачимо дальший процес формування національно-державницької думки й сили. Також у Гайдамаччині і Коліївщині бачимо стихійні прояви боротьби українського закріпощеного народу за національні і соціальні права, за вільне життя української людини, яка не хотіла бути рабом, кріпаком ворожої держави. Крізь цілу історію України кривавою ниткою тягнеться ідея вільної нації, вільного народу, вільної людини і вільної праці. Національна ідея є підставовою, центральною ідеєю і рушійною силою цілої історії України.

Мимо упадку козацької держави й розбиття козацької правовірної верстви, почуття національної окремішності заховалося в душах і серцях народу, зберігалося в козацькій традиції, немов передавана козацька шабля й козацькі звичаї й думи. Найкращим доказом незнищимості й живучості української нації є поява та творчість Т. Шевченка, який втілив і виявив волю та ідею нації й подав у заповіті майбутнім поколінням. Від появи Т. Шевченка наступає нове велике відродження нації, гамоване ворожими силами й розкладовими течіями провансальства, «малоросійства», українофільства, драгоманівщини, всеслав'янства, демолібералізму, космополітизму й соціалізму. У визвольних змаганнях 1917 року

наступає зрив національної стихії, неформленої виразною національно-державницькою ідеєю.

Акти самостійності і соборності 22 січня, 1 листопада, Крути, боротьба з наступом ворожих сил на Україну є виявами й доказами дальшої кристалізації національно-державницької ідеї, що знайшла своє дальше продовження і всебічне оформлення в націоналістичному русі на всіх українських землях і всюди, де тільки б'ється українське серце. В ідеї і чинах українського націоналізму оформилася й виявляється істота й сила України, об'єднався весь український нарід в одну велику непоборну національну спільноту.

Націоналізм і патріотизм. Психологія національних почувань.

Патріотизм є початковою стадією розвитку національних почувань і національної свідомості. Патріотизм проявляється у сфері почувань, прив'язання до рідної землі, минулого, звичаїв, обичаїв та спільної симпатії й пожиття без політичного оформлення й політичної акції. Дуже часто патріотизм є зв'язаний з даною територією: т. зв. регіональний чи партикулярний патріотизм, пр. шкотський чи провансальський, патріотизм Басків, Фламандців, з даною державою чи династією як пр. колишній австрійський патріотизм. Колись царська Росія старалася витворити серед українців всеросійський патріотизм «обещросів», а українцям дозволити на регіональний, «малоросійський» патріотизм. Подібно тепер большевики стараються впоювати любов до «совєтської батьківщини», «совєтський патріотизм», щоби й чуттєво прив'язати поневолені народи до московського державного воза. Українцям дозволяють на малоросійський патріотизм народу-племені у вишиваній сорочці, «українізації».

Подібно колись чехи старалися штучно витворити «чехословацький» патріотизм, а серби югославянський. В англійських домініях пр. у Канаді, Австралії витворюється своєрідна форма територіального патріотизму, що не виключає й не суперечить імперіальній ідеї гордого Альбіону. Націонал-соціалізм мусив опанувати й перетопити в один всенаціональний, політичний світогляд різні партикулярні патріотизми пр. баварців, саксонців, австрійців, і т.п.

Український націоналізм не заперечує значення патріотизму в житті й розвитку народів, він вимагає не лише почування прив'язання до рідної землі й минулого, але політичної активності й боротьби за власну державність.

Не вистачає сам сентимент до України, як колись у різних українофілів, народників і літераторів типу Котляревського, Метлинського чи Кирило-мефодіївців, або сучасних совітських патріотів. Крім того в нас витворилися своєрідні партикулярні патріотизми, як галицький, карпато-український, буковинський чи може кубанський, що треба перетопити в одному націоналістичному світогляді й у спільній суспільно-політичній боротьбі на всіх землях за українську державність заховуючи різноманітність народних звичаїв, ноші і властивостей поодиноких теренів, але

в одній соборній українській Нації-Державі.

Націоналізм як світогляд і суспільно-політичний рух є чимось вищим, глибшим і повнішим чим патріотизм, що задовольняється самим почуттям любові та прив'язання до рідної землі й народу.

На місці територіального патріотизму, що його висувують гетьманці, треба нам заховати й поставити національний патріотизм, як плекання й заховання українства, властивостей української нації, звичаїв, обрядів, традицій, культу предків, як любові до свого, а ненависті до ворожого, як врешті вродання й нерозлучне прив'язання до рідної землі.

Почуття національного патріотизму треба плекати там, де поодинокі терени й частини народу ще не дозріли до сприймання націоналістичної ідеї, як пр. Холмщина, Лемківщина, Полісся, Бессарабія, Кубань і т.п. Крім почувань патріотизму відіграють велику роль в житті народів почуття «шовінізму», що означає виключність й вороже відношення до ворогів у чужинців. В шовінізмі гострота почувань є більше розпалена й піднесена. Патріотизм це немов шабля, шовінізм-обосічний, гострий меч, що відтинає від ворожих сил. Патріотизм – це немов лампада вічного вогню на олтарі батьківщини, шовінізм, це жар серця й вогонь непримиримих очей вояків,

що з готовою зброєю йдуть до наступу на ворога й бережуть своїх кордонів. Шовінізм переходить у пристрасть. Істота шовінізму не проявляється у засліпленому захопленні всім своїм, мовляв воно найкраще. Це більше почування засліпленої й вічно наїженої виключності до противних сил, як пр. польські україножери ставляться до українців. На ворожий шовінізм треба відповісти запеклістю і виключністю власного національного шовінізму. Бо любові до свого відповідає ненависть до чужого. В житті й визволенні народів відіграє велику роль не лише любов до свого, але ненависть до ворога немов друге вістря обосічного меча. З запеклою ненавистю до Англії боролися ірландці кілька століть за своє визволення, з ненавистю боролися балканські народи проти Туреччини. Ненависть українців до Польщі й Московії зберегла національну відрубність й була рушійною силою в запеклій боротьбі з ворогами. Треба ненавидіти все те, що є гидке, низьке, підле й вороже й це безпощадно нищити. Треба, щоби ненависть випливала з великої любові й відданості ідеї й була чинною, революційною, а не пасивною ненавистю раба, що уміє лише ненавидіти свого пана й проти нього бунтуватися, а не хоче стати сам паном своєї долі й життя. Нехай наша любов і ненависть буде така гостра й чуйна як той меч у руках воїна, готовий до удару. Не меншу роль від ненависті відіграє жадоба помсти й почуття реваншу

за стоптану національну честь, яка пхала французів до відплати за програну війну під Седаном, знову ж запалювала німців до боротьби проти версальської системи. Такі почування, як жадоба помсти за заподіяні кривди й переслідування, почуття ненависті, несправедливості і т.п. є великими рушійними силами в різних революціях, які то почування треба вмілою пропагандою й акціями розбуджувати і відповідно організувати. В азійських або африканських расах є почування недовір'я й ворожості до інших рас, т. зв. ксенофобія, це в першу чергу племінне й расове почування. Таку расову ненависть відчують німці до жидів, українці до москалів, як інстинкт і бажання зберегти чистоту раси й її розвиток.

Велике значення в національному житті має почування національної гордості й честі, як почуття своєї сили й вартості, пр. у гордого Альбіону, що є підставою могутості, відрубності, почуття вищості й самопевності англійців, зокрема у відношенні до інших рас, жовтої чи червоної.

Великою рушійною силою є почуття своєї національної вищості й історичного післанництва, як пр. у жидів почуття вибраного народу, або в німців почування вищості германської раси й її післанництва, що є підставою їхнього імперіалізму.

Відверненим почуванням є почуття нижчевартості, що витворюється дуже часто у поневолених народів, яке ослаблювало почуття могутості й боротьби. Таке обнижуюче почування треба викорінювати. З почуванням національної вищості є зв'язані почування слави й величі, як відчуття своїх минулих великих чинів і змагання до могутості в майбутньому. Тільки треба уважати, щоби почування своєї вищості й величі не перейшло в дешеву й пустопорожню мегаломанію, як пр. польська зарозуміла «моцартствовосьць». Багряницю й маєстат володаря чи героя не можна порівняти з першим одягом театрального актора, а правдиву силу з котурнами. Копулою почування величі й слави є почування маєстату держави чи нації.

Почування посвяти, відданості й вірності Нації, що проявляється в культурі могил і в культурі невідомого борця, є тим креженням крові національного організму.

Національні почування надають національній ідеї оживчої сили, немов биття серця й моторичної енергії актам волі в боротьбі, праці та творчості.

Національні почування це немов образи, мальовила, вітражі, різьби, олтарі й копули в храмі національної ідеї. Це подув вітру для нап'ятих вітрил національного духа й ідеї. Українську націоналістичну

ідею треба глибоко закорінити в національних почуваннях: чести, слави, гордості, історичного післанництва, любові й ненависті, посвяти й маєстату нації, їх оформити й зорганізувати, щоби проявилися в національній етиці, мистецтві, вихованні й в запеклій непримиримій боротьбі з ворогами. Треба українську національну ідею поставити яскраво, всеобіймаючо й ударно, щоби національні почування були виразно оформлені, виключні, всеобіймаючі й ударні. Неясність і невиразність ідеї не лише спричинює хиткість, хаотичність і розливність почувань, але брак гострої далекосяглої думки, розпорошення й хитання волі, брак рішучості в чинах і витворює половинчасті, роздвоєні душі й характери.

Глибокі, сильні почування, зорганізовані довкруги ударних і виразно поставлених ідей формують сильні душі й виразно означені рішучі характери, здібні до рішучих чинів. Всякі інтернаціональні вселюдські ідеї, вселюдської справедливості, людяності, пацифізму, братерства народів чи «гнаних і голодних» відвертають почування від національного ґрунту, розводнюють, розпорошують і ослаблюють, притуплюють чуйність і вразливість на ворожі зазіхання.

Націоналізм і імперіалізм

Українська національна ідея, національна воля й національні почування мусять бути імперіалістичні, щоби протиставитися наступам ворожого світу.

З поняттям імперіалізму звичайно в'яжуть гніт, визиск і поневолення слабших народів. Большевики вмовляють всіх і вся, що імперіалізм, це крайня форма капіталізму, а самі виявляють як найбільший імперіалізм під новою формою. Безперечно і різні прояви імперіалізму. Одначе український націоналізм розуміє імперіалізм як природний вияв волі могутності й розросту даної нації, що поширює чи то впливи свого духа, культурно-цивілізаційні вартості, чи здобуває нові простори для життьових потреб і піднесення своєї сили й багатства, чи займає важні стратегічні пункти, щоби вдержати свою могутність і випередити ворога.

Кожна нова ідея була здобувчою і імперіалістичною, як пр. ідея Магомета, що підняла арабів з незнаного племені до світової імперії та пхнула їх на підбій світу.

Ідеї християнізму своїм імперіалізмом духа

здобули майже цілий світ. Ідеї французької революції чи большевицької були надихані імперіалістичним духом і здобувчою волею завоювати світ...

Кожна здорова й повна сил нація є здобувча. Колишня Іспанія в боротьбі з маврами за своє визволення розбудила такі сили, що вони стали підставою її могутності та пхнули конквістадорів на завоювання нових світів.

Взагалі істотною прикметою людського духа й волі є здобувчість і розріст, є назадоволене бажання могутності й великості.

Рости, множитися, боротися, здобувати, перемагати, творити нове життя, бути сильним і могутим – оце вимоги життя та прикмети здорових народів, що панують над світом. Треба плекати внутрішній, потенціальний імперіалізм до якнайбільшого росту й могутності, щоби не датися взяти під ноги чужим здобувчим націям.

Московському імперіалізму, що суне на Україну під різними видами царського чи совітського імперіалізму, зломить зуби й вирве хижацькі кігті тільки сила і розмах українського імперіалізму. Ідея української великодержавності, яку висуває український націоналізм, є вимогою історичної долі

України, її історичної місії, геополітичного положення між Європою і Азією, врешті є вона впливом стратегічно-політичних потреб. Щоби відбити наступ московського імперіалізму, треба йому протиставити могутність і здобувчість українського духа й волі, імперіалізм духа й меча, здобувчу імперіалістичну ідею великої революції, визволення й оборони всіх поневолених Росією народів в цілі повного розвалу московської імперії. А на місці совітського хаосу й тиранії треба створити новий український лад на сході Європи під володарством України.

Український націоналізм приносить новий героїчний імперіалізм, імперіалізм духа, ідеї, культурно-цивілізаційного ренесансу, визволення й охорони слабших народів і збудування нового ладу під охороною української сили, влади й меча.

Націоналізм і мілітаризм. Напрямні української воєнної доктрини

В нас вмовляли всякі пацифісти, космополіти й соціалістичні доктринери, що мілітаризм, – це вияв капіталізму в цілі поневолення пригноблених класів і народів, щоби приспати й притупити волю та ідею нації й її «в огні окрадену збудити». В житті народів рішає закон сили й боротьби. Тільки войовничі народи вдержуються на поверхні життя. Тому український націоналізм мусить поборювати пацифістичну духовність і світогляд, всякі мрії про віяний мир і гуманність. Про це переконався англійський пацифіст і вчений Рускін, що у своїй промові до учнів воєнної школи сказав таке: «... всі народи пізнавали правдивість якоїсь науки, або значення якоїсь думки щойно у війні: що вона підсилювала, а мир розрізнявав, що війна їх вчила, а мир ошукував, що війна їх сталила, а мир ослаблював; одним словом, що війна є батьком усіх народів, а в часі миру вони нидіють». В іншому місці сказав таке: «... всі гарні та благородні штуки спираються на скальнім підложжі війни. Тільки у войовничих народів цвіте гарне мистецтво».

Духовність і сприймання життя українського

націоналізму спираються на героїчних елементах чину, сили й боротьби, «найістотніше є чин», як сказав генерал-полковник фон Сект.

З боротьби й чину повстав український націоналізм. Боротьбою й чином перемаже, бо перемагають тільки узброєні ідеї й народи, надихані войовничим, мілітарним духом. Тому дух мілітаризму, ідея мілітаризації, мілітарного виховання молоді й цілого народу, ідея озброєного народу є підставовою вимогою життя й боротьби українського народу за власну державність та її закріплення.

Ціла Україна мусить перемінитися у воєнний табір, у воєнну твердиню, як колись Запорозька Січ, «Військо Запорозьке» в добі Хмельницького чи «Вільне Козацтво» у часі визвольних змагань.

Найбільшою честю й ознакою українця повинна бути вояцька хоробрість і праця, а найкращою охороною України – меч.

Крім сталої регулярної армії, що має бути гордощами українського народу, цілий український нарід повинен бути зорганізований в парамілітарні організації, як пр. «Вільне Козацтво», щоби просякти військовим духом, перейти військовий вишкіл, щоби Україна була непоборною силою й потугою

на Сході Європи, щоби працею й мечем створити новий український лад. «Хай у світі буде слава, що през шаблю маєм права». Це відповідає українській традиції. Батько передавав своєму синові в спадку шаблю, яку переховували покоління, як великі святощі. Коли в давніх часах у в Україні родилася дитина, то клали коло неї меч, щоби тим мечем колись здобувала світ.

З націоналістичної героїчної духовності та світогляду, з національно революційної боротьби, з сучасного стану воєнної штуки й розвитку воєн, з мілітарної традиції й досвіду України, з нашої історичної місії, з географічного положення та стратегічно-політичної ситуації впливає українська воєнна доктрина, що мусить взяти під увагу складники українського військового потенціалу, стратегічно-політичне положення України, досвід недавніх воєн і воєнну доктрину й сили наших ворогів, у першу чергу советів, як також воєнну доктрину наших сусідів пр. Німеччини.

Генерал М. Капустянський пише: «Керівництво нашого Руху зобов'язане як у періоді підготовки національної революції, так і в її вирішальному, збройному етапі, забезпечити постійний зв'язок і гармонійне співділення чинників політики й стратегії», чого не було в нас у 1917 році. Дальше

генерал М. Капустянський пише: «Досвід державних націй вказує, що свої зовнішньо-політичні завдання вони розрішували тим успішніше, чим у більшій узгодженості перебувала їхня політика та стратегія». Про це свідчать такі історичні факти, як співділання Бісмарка й Мольтке, Клемансо й Фоша...

Війна і політика. Політика та стратегія

Клавзевиц у своєму класичному творі «Про війну» пише наступне: «Війна є ніщо інше, як продовження державної політики іншими засобами». «Бо політичні заміри є ціллю, війна є засобом, отже не можна подумати засобу без цілі».

«Війна є інструментом політики; вона мусить мати конечно її характер; вона мусить міритися її міркою; ведення війни у своїх зарисах є самою політикою, яку переміняє на владу».

Знову ж Мольтке пише таке про війну: «Війна – це завзяті змагання народів, щоби перевести в чин заміри державного кермування, або здержати посідані права».

Тим більше в революції політичний і військовий чинник зливається в одно. Революція – це нова ідея, що знаходить свою зброю, що збройною рукою хоче знищити старий лад і творити новий. Революція – це ідея, що здобула душі, сили мас і зброю і веде їх до перемоги й боротьби за владу. Кожна революція мусить бути тотальною. Про політику і війну пише

ген. Людендорф у своєму творі «Тотальна війна» таке: «Вона (політика), як тотальна війна, мусить мати тотальний характер».

Якщо війна є найвищим напруженням народу, щоби вдержатися при житті то тотальна політика мусить полягати на приготуванні вже в часі мира цієї життєвої боротьби народу в війні та зміцнювати підстави для цієї життєвої боротьби в одну міць»...

«Політика й війна служать вдержанню народу на поверхні життя». Зо зміною політичних ідей та воєн мусить змінитися і характер революції. З вирішальним, ударним і тотальним характером війни й сучасних воєнних доктрин мусить йти в парі ударна, тотальна, революційна доктрина, стратегія й тактика.

Про відношення між політичним і мілітарним провідом війни пише Ферстер у своєму творі «Воєнна штука»: «Ціль війни мусить виходити від політики і політика її назначує». А далше: «Якщо війна є засобом політики, іншою формою продовження політики, і коли ведення війни – це свого роду річ політики, то кермування війною мусить виходити від політичного відповідального державного мужа, зглядно від сил, що відповідальні за політику». Всяке роздвоєння між політичним і мілітарним провідом війни доводить дуже часто до заламання та програшу,

як пр. по програній під Седаном у Парижі вибухла комуністична революція. Хоча німці виграли битви у 1914-18 роках, одначе прогнали війну, бо прогнали її на політичному фронті внаслідок вибуху революції.

Хоча ми в 1917 році мали до 2-ох мільонів готових багнетів, одначе з огляду на брак відповідного політичного проводу і відповідної політики ми прогнали революційну війну.

В сучасній тотальній війні відіграють величезну роль не лише технічна зброя, але духова зброя пропаганди, суспільно-політична й економічна зброя. Як каже Ферстер: «...видно наявно доцільність підпорядкування керівництв мілітарного, духового й економічного – одному загальному керівництву війни, як у війні так і в революції треба створити один, сильний, кермівний центр: духовий, ідейний, політичний і мілітарний, як пр. в часі Хмельницького. Тільки компетенції й відповідальність мусять бути означені. «Мілітарне керівництво війни диспонує застосуванням військових засобів», як каже Ферстер.

«Не сміє бути сумнівів, що внутрішня й економічна політика, політика фінансова й соціальна мусять в загальному служити керівництву війни» (Ферстер). Одначе, як каже старий Мольтке: «політика не сміє пхати носа до воєнних операцій», як це діялося у нас

в часі 1917-1920 роках, де різні партійні доктринери й отамани жертвували вимоги стратегії та воєнних операцій своїм доктринам і партійним комбінаціям.

«Стратегія в операціях мусить бути незалежна зовсім від політики», як каже Мольтке.

«Всі труднощі зникнуть, – як пише Ферстер, коли вже в мирнім часі політик навчиться думати по військовому, а вояк по політичному». Кожний член нації – вояком, а кожний вояк – свідомим членом політичної спільноти. За ідеєю мусить іти чин, як за блискавицею грім. За фронтами боротьби мусять розтягатися фронти кипучої праці. До голосу воєнних гармат і гуркоту моторів мусять долучитися гамір фабрик, в парі з працею воєнних піонерів мусить йти невсипуща праця гірників і рільників. За прапорами ідеї мусять йти залізні колони модерної зброї. Вимогою українського мілітаризму й організації українських збройних сил, є якнайбільша індустріалізація й технічний розвиток України, щоби збудувати сильний повітряний і морський флот і ударні змоторизовані частини.

Українська воєнна доктрина мусить спиратися на українській стратегії яскраво офензивного духа й маневрово рухливого характеру, на боротьбі цілого народу на всіх теренах, на мілітарній підготовці

й боєздатності цілого народу, на ідеї мілітарної організації цілого народу, на синтезі співділання регулярних армій і повстанчих акцій. Українська воєнна доктрина мусить бути просякнута офензивним духом, бо офензивним Духом навіяна ціла наша традиція, того вимагає наше положення на Сході Європи, властивості терену, воєнна доктрина Росії в наступі на Україну, наша політично-стратегічна ситуація й наші завдання. Тільки рішучим ударом і наступом на всіх відтинках на терені цілої країни підірвемо панування окупанта й викинемо його з українських земель. Що більше – наша революційно-військова акція мусить поширитися на всі терени поневолених народів, щоби внести хаос і фермент у вороже запілля, ударити на нього відразу з кількох відтинків, нанести йому криловий удар зо сторони Кавказу й відтяти його від важних стратегічних і економічних баз, задати йому обхоплюючий удар в плечі зо сторони Сибіру при помочі тих українців, що знаходяться на Сибірі в далеко-східній армії й на Зеленому Клині. Масовий повстанчий рух і революційні зриви на цілому терені совітів розпорошують сили ворога, внесуть хаос і фермент у його запілля, та ослаблюють ворожий наступ в Україні. Треба наступати й бити ворога на всіх відтинках й зо всіх сторін, якнайбільш рішучо й ударно і перенести військово-революційні акції на його територію, оце вимога нашої стратегії й тактики.

Ворожій пропаганді й революційно-диверсійним планам треба протиставити силу й велич національно-визвольної ідеї, добре зорганізовану українську пропаганду, щоби здобути й пірвати всі шари українського народу до боротьби на життя й смерть, розложити ворожу армію, збаламутити, а то й унешкідливити вороже населення і відповідними кличами підірвати до боротьби проти Росії поневолені народи. В той спосіб українська революційна й воєнна стратегія буде боротися зброєю, ідеєю, національними й суспільно-політичними кличами самостійності поневолених народів і охорони слабших, вільної людини й вільної праці, ідеєю культурно-цивілізаційної місії України та добре зорганізованою пропагандою.

«Наша стратегія», – як пише генерел Капустянський, «буде скермована на рішучий наступ з метою, погромивши ворога, відібрати українські землі від окупантів; знов же тактика, як учить модерна військова штука, повинна бути гнучкою та різнобарвною в способах боротьби».

«Тому гнучкість, активність в атаці, упертість і завзятість в обороні, а рішучість й маневрово-рухливий характер – повинні бути ознаками нашої тактики».

«Докладне вивчення повстанчо-партизанських акцій та способи підпорядкування їх іноді свавільних отаманів конче потрібне».

Характер нашої збройно-революційної акції представляє генерал М. Капустянський так: «Боротьба розгорнеться на великих просторах на фронті та в глибину, наші бойові відділи будуть чинити на окремих відтинках, часто, густо не пов'язаних зі собою. Але цього не треба жахатися, а треба завчасно приправитися до рішення боротись до загибуні; зручне маневрування, вперта оборона, короткі протинаступи, погроза ворожому запіллю нашими повстанцями знесилять ворожий наступ і дадуть нам можливість виграти на часі. Бо ж врешті перемагає дух, а не матерія».

Українська воєнна доктрина та стратегія мусить пізнати воєнну доктрину свого ворога, себто червоної армії.

14-та стаття радянського «Полевого статуту 1936 року» каже: «Притягання на сторону пролетарської революції робітничо-селянських мас армії ворога й населення театру воєнних операцій є найважливішою умовою перемоги над ворогом. Це досягається політичною працею, яка повинна провадитися в армії й поза нею всіма командирами, начальниками

й політичними організаціями РСЧА» (підполковник Колосовський: «Воєнна доктрина Червоної Армії»).

Воєнна доктрина большевиків змагає до цього, щоби імперіалістичну війну «буржуазних держав перемінити на громадянську, внутрішню війну, та перекинути воєнні дії на територію ворога».

«Червона Армія має бути озброєним відділом світової революції».

«Червона Армія мусить стати не лише зброєю охорони соціалістичної батьківщини проти можливих нападів імперіалістичних держав, але й дати рішучу підтримку тих держав у його боротьбі з імперіалізмом», як каже революція VIII З'їзду комуністичної московської партії. Відповідно до таких планів більшість червоної кінноти, летунства й змотомеханізованих частин знаходиться в Україні, щоби кинути ті частини до першого наступу й перекинути воєнні дії на ворожу територію. Бувший маршал червоної армії Тухачевський так пише про воєнні завдання червоної армії та Советів: «Червона армія спирається:

1. На масовість армії народів ССРС;
2. На стратегію рухливості та знищення ворожої

сили;

3. На класову революційну війну, на повалення буржуазних урядів».

Воєнна доктрина Советів змагає до перетворення імперіалістичної війни в класово-революційну, пролетарську революцію, змагає до встановлення радянської влади, диктатури пролетаріату, і тим спричиняється до позбавлення політичної незалежності через приєднання до «батьківщини всіх трудящих» червоної Москви, як це сталося з Україною, Грузією й іншими поневоленими народами.

Дальшою вимогою українських географічних й історичних обставин і політично-стратегічного положення, є, щоби не вести офензивних акцій в той саме час на заході та на сході. Бо засадою військової, а також і політичної стратегії є засада економії й концентрації сил, осягнення переваги шляхом зосередження сил до концентричного уряду в одній точці тяжкості при дефензиві чи позірній офензиві на інших відтинках.

Подібно Німеччина розбудовує свою військово-політичну стратегію, йде до рішучої офензиви на одному фронті пр. на заході план Мольтке й Бісмарка й план офензиви Шліффена на заході при

дефензивній поставі на сході, хоча з позірними офензивними операціями. Подібно тепер Німеччина найперше всіма силами вдарила на Польщу при замиренні з Совітами, а станула в дефензиві на лінії Зигфріда. На тім полягала воєнна стратегія Наполеона, щоби створити перевагу на одному відтинкові й розбити поодинокі ворожі сили чи фронти, заки вони злучаться. Одначе це не означає, що Україна уступає полякам, щоби розправитися з Москвою, як це робив Виговський чи Петлюра або навпаки шукає союзу з Москвою, щоби розправитися з Польщею. Це тільки доводить до розбиття й розподілу України. Україна мусить опертися на ЗУЗ, Чорне море й Кавказ з оглядів національних, політичних і стратегічних, щоби протиставитися наступові Московії; ЗУЗ – це запілля й резервна сила в боротьбі з Москвою. Знову ж Карпатська Україна є потрібна до бічного окрилення Польщі. Коли йдемо до рішучої офензиви на протимосковському фронті треба нам вести рівночасну позірну духову й політичну офензиву на заході, але це будуть переважно охоронні й дефензивні стратегічно-політичні діяння. Треба нам на заході створити духову, політичну, біологічну й мілітарну лінію Зигфріда, щоби бути в офензиві на сході проти Московії, зокрема зо сторони Кавказу, Волги й Донбасу, де Москва може своїм напором прорвати українську звужену територію й відтяти важні стратегічні й економічні бази України. Завжди

з півночі й на південно-східні кордони йшов наступ Московії на Україну.

Треба собі усвідомити гру й взаємоділення тих обох фронтів – протимосковського та протипольського. Коли на одному фронті ми є в військовій офензиві, то на другому фронті треба бути в політичній офензиві й в чуйній поставі при дефензивних діяннях, тоді другий фронт творять запілля й резерви наших сил. Рівночасна революційна боротьба на всіх українських землях проти кожного окупанта не дає можливості ворогам порозумітися й спільно знищити Україну, підносити революційно-воєнний потенціал і політичне значення України проти кожного окупанта зокрема. Коли б йшла революційна акція тільки проти одного окупанта й під одною займанщиною, тоді обнижувався б політичний й воєнний потенціал і сила Україна. Тоді ворогам було би легше розправитися з українством, по черзі кожний окупант у себе. Тому вимогою української воєнно-революційної стратегії є підняти революційну акцію на всіх теренах України, хоч би на деяких теренах прийшла хвилева невдача. Перемога української революційної зброї на одному терені підсилить боротьбу на інших теренах.

Розділ VI. Етика націоналізму

Естетичний зміст українського націоналізму

Наша доба є часом великих перемін не лише національно-політичних, культурно-цивілізаційних, суспільних і господарських, але також є глибоким духовно-етичним переломом, як у часах повстання християнізму й боротьби нових моральних вартостей з поганським зматеріалізованим світом старинного Риму. Цей глибокий духовно-етичний і світоглядний перелом позначається найвиразніше в Україні в боротьбі зо советсько-імперіалістичним світом. Зміна вартостей – це зміна духа часу, це зміна наставлення людського духа, людської волі, що шукає свого оформлення в нових вартостях і в новій творчості.

Український націоналізм є не лише світоглядним і суспільно-політичним запереченням існуючої ворожої дійсності, щоби творити нове життя нації, але також глибокою духовно-етичною поставою до внутрішнього й зовнішнього світу й цілого життя.

Український націоналізм формує не лише нову духовність, світогляд і нову суспільно-політичну дійсність, але також визначає і формує моральне наставлення і поступування людини. Світоглядіві й суспільно-політичні основи українського націоналізму опираються на глибоких етичних підставах. Підставою етичної оцінки є не лише встановлення вартостей, засад і норм поступування, але творча, чинна постава до світу, до людей і життя в ім'я ідей формування того життя. Йде про те, що в етичній оцінці стараємося означити не лише чистоту та правильність мотивів і внутрішньо-духовного наставлення, якостевого наставлення нашої волі й почувань, але також доцільність і вартість наших чинів. Йде про те, який світ, який стиль і зміст життя, який напрям розвитку, й який тип людини формується під впливом нашого етичного поступування. Етика оцінює вартість внутрішньо-духовних і зовнішніх чинів не лише щодо змісту й напрямку, але також і на підставі потуги й діючої сили. Не вистачає стисло придержуватися етичних правил і норм, але це треба робити з якнайбільшим напруженням волі й духа, повнотою душі. Етика націоналізму звертає увагу на:

1. Внутрішньо-духовну сторону, на мотиви діяння і духовне наставлення, на стан душі; і на

2. Зовнішньо-суспільну сторону, на наслідки й

вартість наших вчинків, праці, боротьби та творчості. Засадою етики націоналізму не є пасивне співчуття й формальне застосування етичних правил і норм, але вимога чину, боротьби, праці, зусилля в ім'я ідеї.

Для пізнання етики не вистачає суб'єктивне наставлення нашої душі, нашого «я», совісті, почувань, волі чи розуму, як каже суб'єктивна етика. Також не вичерпує істоти етики об'єктивна етика, яка каже, що зовнішні приписи й норми визначають етичне поведіння (обичаї, релігійні норми, суспільні приписи, право і об'єктивні ідеї).

Етика не є втіленням і виявом ані тільки суб'єктивного духа й ідеї, ані тільки об'єктивного духа, але впливом і оформленням нашої внутрішньо-духовної поведінки до світу й життя в чині та творчості.

Не зовнішній примус встановлених приписів і норм означає моральну вартість поведінки і не сама формальна згідність із загально прийнятими засадами й етичними законами, але це, що людина їх робить справою власної душі, серця й волі. Безперечно, встановлення нових засад етики не має залежати від згоди чи апробати людини. Йде про те, щоби людина своєю волею, всіма силами душі й серця зіспоїлася, з етичними засадами й наказами. Помішання понять впливає з неправильного

розуміння суспільності. Як ми вже попередньо обосновували, що суспільність – це форма й зміст людської духовності, що суспільність діє та проявляється в духовності людини, а духовність у суспільності, що духовність і суспільність це дві форми: внутрішня й зовнішня одної і тої самої творчої засади життя, тоді не має різниці між суб'єктивною й об'єктивною етикою, є лише суцільна етика духовно-творчого процесу, етика ідеї й чину.

Коли б уважати, що мають значення лише зовнішні приписи й накази, то як тоді пояснити глибокі духовно-моральні й світоглядові переломи, що зривали із заскорузлою етичною формалістикою чи фарисейським книжництвом. Чейже буддизм виступив проти заскорузлих приписів брахманів, християнізм повстав проти закостенілих, бездушних форм книжників і фарисеїв і встановив нові етичні вартості. Опісля всередині самого християнізму повставали проти бездушного формалізму як пр. протестанти в Німеччині, пуритани в Англії і т.п. Також боротьба великих індивідуальностей проти утертих форм і перестарілих етичних норм поступування пхнула вперед духовно-етичний розвиток.

Всякі революційні зміни були б з точки погляду формальної етики неморальними. Також не може бути мірилом добра чи зла індивідуальне наставлення волі,

совісті, почування чи розуму одиниці, тоді було

б стільки різних етик, скільки є людських совістей. Безперечно етичні вартості впливають з духовної, метафізичної вічної істоти людини, що проявляється в суспільному діянні. Також одиниця на протязі свого життя змінює б етичні норми залежно від своїх уподобань, зміни свого наставлення і своєї совісті чи почувань. Не сама воля є джерелом і підставою етики, як пр. сам ріст волі могутості є «поза добром і злом» у Ніцше. Рішає не сама сила волі, але її оформлення на підставі засад і вартостей спрямування до цілі. Ідея, ціль, вартість і якість чину рішає про етичне означення до цілі. Ідея, ціль, вартість і якість чину рішає про етичне означення волі. Бо нараз люди великої волі могутості можуть діяти шкідливо та злочинно.

Безперечно істотою етики є чин волі в ім'я ідеї, вартостей і засад. Також підставою етики не може бути сам розум, самопізнання, як пр. у Сократа. Бо інтелектуальний стан народу й людини не покривається з його етичним станом, пр. вчені книжники, талмудисти, грецькі філософи чи римські інтелектуалісти під оглядом етичним стояли нижче від звичайних простих пастирів – християнських апостолів і мучеників. Бо суттю етики не є самопізнання і знання добра чи зла, але чин. Щойно з життя, з чинів повстає пізнання добра і зла. Тим,

що ми живемо, діємо та творимо пізнаємо істоту добра та правди, а не самим розумуванням. Розум не теоретичний, але практичний, зв'язаний з творчим процесом життя, спричиняється до означення етичних засад і вартостей, цілей і ідей. Етика мусить дати синтез наставлення волі, почувань і розуму в ідеї й чині. Суспільність і нація, що діють в духовності, в почуваннях і свідомості одиниці є підставою етики. Ідея й добро суспільності, ідея й добро нації є мірилом і підставою етики. Бо суспільність і нація зберігають надбання і вартості всіх минулих поколінь і сягають у далеке майбутнє. Національні вартості є по своїй істоті етичними вартостями, бо розвивають ідеалізм, мужність, шляхетність, жертвовність, посвяту, вірність, обов'язок і відповідальність, а опановують егоїзм, матеріальну користолюбивість, нечесність і приземність.

Виконання свого обов'язку повнотою сил і з цілковитим відданням згідно з ідеєю для добра нації, є підставою і мірилом етики націоналізму. Обов'язку не треба розуміти як формальне виконання й поступування згідно з приписами й наказами, як у війську чи в уряді. Найбільші зусилля і жертви – це лише наш обов'язок супроти минулих і майбутніх поколінь. Не треба розуміти обов'язку формалістично, мовляв, все що ми робимо, посвячуємось для когось, любимо, працюємо, що тільки з обов'язку, а не з

внутрішньої натури. Також не можна uważати, що робимо добре лише для заспокоєння нашої совісті, для внутрішнього щастя і задоволення. Хоч би нам було найтяжче і найприкріше, хоч би проти цілого світа, одначе ми мусимо виконати свій обов'язок, як внутрішній категоричний наказ національно-суспільного обов'язку. Одначе емоціональне забарвлення не обнижує етичної вартості наших вчинків, як уважав Кант. Внутрішня радість і душевне щастя з діяння – тільки людину збагачує і підносить на вершини духа, ідеї й чину. Ми не маємо бути сухими пуританами обов'язку, але життєрадісними творцями й борцями за нові вартості. І в обличчі смерті сміятися й уважати, що сповняємо лише свій обов'язок. Етика впливає з духовної, метафізичної істоти людини, що є одночасно суспільною, історично-творчою, діючою силою. Етичні засади й вартості залежать від духовно-суспільного розвитку. Інакша є духовність первісної людини чи дикунів, інша їхня етика. Етика може повстати тільки у двійності, у суспільності, у відношенні людини до других людей, до Бога, родини, роду, племені, раси, нації. Духовно-суспільна істота людини, дух і ідея спільноти, історичність – моральний капітал минулого та творення майбутнього є підставовими чинниками етики, етики ідеї й чину, етики обов'язку та праці.

Мірилом і ціллю етики не може бути ані

суспільний утилітаризм, якнайбільша користь якнайбільшого числа людей, ані індивідуальне щастя, але виконання обов'язку, чин в ім'я ідеї та для ідеї (ідеї Бога, правди, спільноти). Етичність є це обов'язок супроти минулого та праця для майбутнього. Людина виказує етичність, коли почувається до обов'язку перед другими істотами чи силами, що є поза нею, чи понад нею, як пр. пошана і культ предків, обов'язок супроти свого ґатунку, родини, роду, племені, раси, спільноти. Коли людина живе не для себе, але для продовження роду, коли живе, працює і посвячується для вищої цілі, для майбутності, тоді вона поступає етично.

Етика є абсолютним добром, а не зглядним і суб'єктивним, бо впливає з духово-суспільної істоти людини у нерозлучному зв'язку з життям спільноти. Це не означає, що етичні засади є згори дані всім людям по всі часи, та всюди однакові. Як зміст, якостеве забарвлення й оформлення духовності розвивається і наростає новими надбаннями і переживаннями в суспільно-історичних діях, так і етика своєї абсолютної вартості набирає рідного змісту, якостевого означення та встановлення вартостей з розвитком життя спільноти.

Етичним покликанням і призначенням людини є праця, боротьба та творчість для майбутнього,

для тяглості, життя, розвитку й сили національної спільноти. Бо тільки працею для розвитку й сили нації, що охоплює вартості й надбання всіх поколінь творимо історію, майбутнє, діємо для вищої цілі. Хоча нація живе в нас, але сягає поза нами в минуле й майбутнє. Бо дух творить і сягає далеко в майбутнє.

Ідея нації передає надбання, вартості, заповіти й жертви минулих поколінь, зроджує й плекає почуття обов'язку взяти участь у дальшому розвитку життя нації. Тим ідея нації спричиняється до морального піднесення людини. На якому рівні стояв би моральний розвиток людини, коли б у нації не діяли надбання й вартості минулих поколінь, коли б не промовляв до неї своїми жертвами, заповідями й історичними чинами голос віків і не вказував майбутнього розвитку?!

Яку величезну етичну вартість і добро представляє нація, яка зберігає у собі працю, жертви й історичні чини цілого ряду поколінь, яка поривала й одушевляла в боротьбі, освячувала героїчні жертви, підносила на вершини посвяти, давала ціль житті, освячувала й благословила віру в краще майбутнє серед терпінь і лихоліть. Нація дає житті глибину і вартість, бо людина вірить, що її труди, праця, жертви й терпіння не підуть на марно, але будуть жити в майбутніх поколіннях, будуть діяти й формувати

майбутнє життя.

Тому ідея і добро нації є підставою і мірилом етики українського націоналізму, що нормує відношення людини до нації, до всього минулого, сучасного й майбутнього, а через націю до других народів. В ім'я надбань минулого та творення майбутнього, в ім'я удержання й поширення своєї життєвої сили ідея й добро власної нації наказує протиставитися й боротися проти наступу інших чужих і ворожих народів. Власна нація передусім, бо вона нам дала друге історичне життя, бо через націю й в нації живемо далеким минулим і для великого майбутнього. Тому сила, добро і розвиток української нації є нашим найвищим історичним наказом і законом. Тому боротьба й посвята за визволення, силу й велич нації є нашим історичним обов'язком, нашою честю й щастям. Ми щасливі з того, що нам приходитьесь жити, працювати, боротися серед найбільших трудів і небезпек для майбутнього нації. Ми щасливі й горді з цього, що нам прийшлося дати свій вклад у розвиток української нації, для якої жили, працювали, боролися й гинули на полі слави «хоробрі Русичі», завзяті козаки – борці за волю народу, цілий ряд незнаних воїнів України, борці визвольних змагань, герої Крут і герої української націоналістичної революції. Нашою честю й добром, нашим обов'язком є стати в ряди нових борців за силу й велич України, за славу

Володимирового Тризуба.

Хай згинуть наші імена, щоби тільки вічно жила українська нація!

Чи ж ті мільйони незнаних жертв і борців не живуть в історичній долі, славі, й честі України, чи не живуть вони у наших душах і серцях, чи не ведуть вони нас до дальшої боротьби?! Чи ж добро, слава і честь України, великі надбання праці та крові минулих поколінь не освячують і не одушевляють націоналістичну революцію, не закликають до безпощадної революційної боротьби проти наїзників і проти всіх руйнуючих і розкладових сил і течій внутрі?! Велич минулого, могучий дух Святослава й Володимира Великого, героїчні чини та криваві жертви козацьких повстань, скривавлені й закатовані постаті героїв України з палів і гаків, з турецької неволі, могучий дух Хмельницького й Мазепи, незламний дух Полуботка з тюрми й Кальнишевського з далекого Сибіру, полум'яний дух Шевченка і мільйони жертв борців з кривавих побоєвищ, з шибениць і льохів чека кличуть до нас: вставайте й боріться, здобувайте і перемагайте, щоби Україна володіла світом, як колись. За честь і криваву славу України, за гніт і поневолення українського народу, за стоптання національних святощів, за руїну надбань цілого ряду поколінь, за криваві жертви і

переслідування, за велике майбутнє, за творення нових вартостей і нового вільного державного життя, безпощадно розправляється наша націоналістична революція з наїзниками та шкідниками України. Брати участь у революційній боротьбі є найбільшим моральним обов'язком і відповідальністю за долю й надбання цілої нації. З яким лицем ми станули б перед минулими й майбутніми поколіннями, перед історією, перед самими собою, коли б не вибухнули революційною боротьбою проти ворожих сил і нищення України?! Хіба з ганьбою і п'ятном рабів?!

З нечистю й моральністю спокійно сидіти й дивитися як ллється братня кров, як топче наїзник національні святощі, як гнобить і поневолює нарід. Боротьба проти гніту й поневолення за повне визволення нації й людини, за нове життя є найвищим обов'язком і етичним законом. Українська націоналістична революція є моральною кінцевою й моральною освяченою, є не лише світоглядом-політичною революцією але і духовно-ідейним і етичним поривом проти гніту і поневолення за визволення, силу й велич української нації в ім'я творення нового життя. Революційна мораль українського націоналізму є суворою мораллю сильних, героїчних душ і чистих сердець, що з всецілої відданості нації підуть не лише на смерть, але будуть задавати смерть усім ворогам і

шкідникам нації. Добро революції й нації вимагає безпощадної боротьби. Революційна боротьба як оперативне знадіб'я, вимагає якнайбільшої чистоти й гостроти, щоби не затруїти національного організму, не ослабити його своєю нерішучістю, слабкістю й м'ягкосердністю. Тому, що українці людяно й з милосердям ставилися до ворогів України, на тім потерпів український нарід. Бо вороги скористали з гуманності й милосердя, вимордували найкращих синів України, поневолили український нарід і голодом, гнітом і терором його знищують. «Не я вбиваю, а присяга», – як казав Гонта.

Підставовими вартостями й засадами націоналістичної етики є:

1. Ідея й добро нації;
2. Обов'язок і відповідальність;
3. Дисципліна і честь;
4. Мужність і любов;
5. Солідарність і справедливість.

Етика націоналізму є повносила й повнокровна, вимагає повної, цілої людини, повноти життя, повноти й чинного напняття всіх сил, оформлення ідеєю й

обов'язком. Етика націоналізму вимагає повного зіспоєння всіх творчих сил душі і серця з моральною чистотою, й здоров'ям тіла у праці. Треба уміти опанувати й відповідно наставити всі сили душі й тіла для вищої цілі. Пристрасті, змисли, самі по собі не є ані добрі, ані злі, подібно як воля; це залежить від їхнього оформлення й наставлення. Як каже Гінтер: «Йде про те, чи змисли опановують людину, чи людина змисли, чи чорний кінь душі є сильніший чим їздець або чи вузда спочиває в сильній руці. Змисли є шляхетні, наставлення може бути нікчемне. Чорний кінь душі є так само величавий як і білий, їздець може бути слабосилим».

Радість повноти життя та творчого напняття навіть і на хресті й в обличчі смерті є підставою героїчної етики. Людина гине на полі бою чи на хресті за вищу справу, за свою правду, за свого Бога, за свою ідею, за свою батьківщину, щоби повстало нове, повне життя, щоби нація жила вічно.

Так мати терпить, трудиться, а навіть і не раз гине, щоби видати на світ і виховати нове покоління. Так працюють, борються і гинуть одні покоління, щоби проторувати шлях майбутнім поколінням. Найкращою ознакою української людини є праця й боротьба для добра України, що є її обов'язком і честю. Найкращою ознакою української жінки є її достойність і честь,

шляхетність і сила любові, вірність і чистота краси, здоров'я душі і тіла.

Найкращою оздобою і чаром української жінки є її достоїнство й чистота любові, глибина серця. Найбільшим моральним і природним покликанням жінки є материнство й героїчне серце, повне любові.

Треба, щоб з героїчними чинами мужа йшла в парі героїчна любов і достоїнство жінки.

Під оглядом національно-суспільним і моральним є мужеськість і жіночість рівновартісними й однаково достойними видами й діючими силами життя. Тим здоровіший є нарід духовно й фізично, чим більше жіночою і достойною є жінка і чим більше мужеським і героїчним є мужчина.

Ідея божества та правди є великою моральною силою й етичною вартістю, що в'яже людського духа з творчим процесом всесвіту й підносить людську душу до вічності.

Націоналізм і християнізм

Етика націоналізму не заперечує ані ідеї божества, ані безсмертності духа, ані позагробового життя. Це справа віри, релігії. Український націоналізм не творить якоїсь нової теології, лише має свою етику і мораль. Націоналізм ставиться позитивно до релігії, що не підриває духовно-моральних і суспільних підстав української нації.

Релігія не була б правдивою релігією, а Бог Богом, коли б заперечував існування нації, її етичну й історично-творчу вартість.

Чи ж Христос не шанував законів свого народу?!
Чи ж Христос не виганяв з храму свого народу міняйлів, щоби не безчестити святині предків?!
Чи ж Христос не казав, що він найперше прийшов спасти свій нарід?! «Не віднімається хліба дітям і не кидається псам», як казав. Чи ж Христос не плакав на вид Єрусалиму, святого місця його народу?! Христос так сильно й безмежно любив свій нарід, якого хотів спасти, що навіть розп'ятий на хресті простив йому.

Чи ж Христос не освячував і не придержувався звичаїв свого народу, а картав заскорузлих і облудних

книжників і фарисеїв?! Чи ж цілий старий завіт не просякнутий безмежною любов'ю «вибраного народу» і його місії?! Чи на протязі історії любов Бога не йшла в парі з безмежною любов'ю батьківщини? Св. Іван каже: «хто каже, що любить Бога, а брата свого ненавидить, це брехня». Тільки любов'ю та посвятою для добра батьківщини, нації, виказуємо свою любов до Бога. Тільки безмежною любов'ю України віддаємо належну Богові почесь. Що Боже – Богові!

Тому тотальність, всеобіймаючість націоналізму й нації не виключає віри в Бога. Бо націоналізм означає й нормує відношення людини до нації в минулому, сучасному й в майбутньому, релігія – це відношення людини до Бога й віра в Бога.

Тому, що немає якоїсь абстрактної людини, відірваної від національної спільноти, тому кожна людина приймає релігійні правди й вірує в Бога серед своєї національної спільноти. Могучий Бог Володимира Великого, Бог наших предків, «віра наших батьків» є нашою вірою.

Християнська релігія і націоналізм взаємно себе не виключають, лише доповнюють. Український націоналізм формує історичне життя нації під кутом добра нації, релігія нормує відношення людини до Бога й підготовляє її до позагробового життя. Йде

про те, щоби релігія не встрявала не в свої справи й не уважала, що має монополію на ціле життя. Релігія є одною з потреб людської душі й серця, які має заспокоювати. Український націоналізм є так проти папоцезаризму як і проти цезаропапізму. Справою і завданням релігії є справи людської душі, справи совісті й позагробового життя, «Царства Божого» у серці й душі та на другім світі. Завдання націоналізму є збудувати володарство нації в людських душах на землі, в історичній дійсності.

Тому, що предмет і завдання націоналізму та християнізму є інші, хоча збіжні й рівнобіжні, не треба творити всяких штучних, механічних синтез в роді якогось християнського чи католицького націоналізму. Бо націоналізм є виявом всіх сил і потреб нації, а не лише релігійних. Хоча релігійні правди є загальні для всіх людей, одначе кожна нація сприймає їх по своєму, вкладає свій зміст залежно від свого характеру, духовності, моральних понять і ідеалів, історичної долі й культурного розвитку. Як відрубності й окремішності людської особовості, так національні окремішності збагачують загальні релігійні правди своїм різnorodним змістом немов різні форми представлення в поезії чи змальовані образи з життя Христа, апостолів і мучеників. Така різнорідність національного змісту й форми хоронить релігію перед закостенінням і формалістикою

візантійщини чи сухої однотипної схоластики, надає релігії живучості й постійного духово-морального оновлення, як пр. протестантизм, чеський гуситизм, боротьба українського православ'я. Коли б релігія не узгляднювала національних відрубностей і багатства національної душі й історії, тоді була б бліда й безбарвна й перейшла б або в моральну аскезу й містику, відірвану від життя, або в суху схоластику й обрядовщину, як це сталося зі східними релігіями.

Чи ж це вийшло на зло релігії, коли вона в Україні зіспокоїлася з національною духовністю, зі звичаями й обичаями українського народу?! Християнська релігія лише збагатилася різноманітністю й багатством національного змісту й форм. Український націоналізм протиставиться всякому втручанню в національне життя зовнішніх церковних чинників. Церква має свою самостійність у справах психологічних, канонічних, літургійних і т.п. у справах внутрішньо-релігійних. Справи віри нормує Церква, справи цілості життя нації організує й формує український націоналізм. Також справа виховання належить до національної спільності й націоналізму, лише справи заспоєння релігійних потреб, справи совісті належать до церкви. Націоналізм співділає з християнізмом у моральному вихованні, лише протиставляється всяким національним тенденціям релігії. Християнізм й український націоналізм мають багато спільних

і рівнобіжних завдань. Український націоналізм і християнізм плекають ідеалістичні первні в житті, борються проти раціоналістичних і матеріялістичних доктрин. Визнають вартість людської особовості й чистої здорової родини. В суспільно-господарському житті боряться як проти матеріялістичного визиску так і проти соціалістично-комуністичного рабства, а плекають потребу співпраці всіх верств та значення суспільної справедливості. Врешті націоналізм і християнізм лучить спільна боротьба проти большевизму. В боротьбі й по упадку большевицько-матеріялістичного світу справа релігії буде дуже гостра й важна. Здавлена й стоптана людська душа буде шукати свого релігійного вияву й оформлення, буде шукати Бога. З відродженням і визволенням нації наступить відродження релігії. Тільки треба уважати, щоб релігійний процес і шукання Бога не виявилися в хаосі сектанства чи у всяких релігійних війнах. Український націоналізм мусить дати світоглядове й суспільно-політичне оформлення й духово-етичне одушевлення, при чому мусить звернути увагу на релігійне оформлення розбудженої національної стихії. Національні й релігійні катакомби створять нове відродження релігії. Треба, щоби Київ став не лише політичним, але також культурно-цивілізаційним і релігійним центром Сходу Європи, щоби перейняв і віродив спадщину давньої Візантії. Український націоналізм уможливить релігійну

працю і місію православної й греко-католицької церкви, щоби вони виявили й доказали свою духовно-моральну силу й вартість в опануванні й переформуванні Сходу Європи для величі України.

Як православна, так і греко-католицька церква повинні знайти спільну мову та зближення, до чого буде змагати український націоналізм. Католицизм дає вартості авторитету, ієрархії, внутрішнього оформлення й дисципліни, канонічного порядку, знову ж православ'я дає живу зв'язь з життям і народом. Для української духовності є ближче православ'я, яке треба оновити й оживити новим національно-героїчним змістом і дати йому сильне організаційне й економічне оформлення. В серці України, в Києві треба створити український патріархат, який був би релігійним центром і огнищем на Сході Європи й перейняв би традиції візантійського патріархату, щоби Україна була провідником у цілому православному світі. Знову ж через греко-католицьку церкву Україна може зв'язати й об'єднати Захід зі Сходом. З героїчним, воюючим націоналізмом мусить йти в парі героїчний воюючий християнізм, з визволенням і відродженням нації – оновлення релігії й церкви. У вільній Нації-Державі буде вільна Церква й свобода совісті й релігії.

Розділ VII. Націоналізм, як нова система виховання

(До основ волюнтаристично-національної педагогії)

Український націоналізм, як новий, всеобіймаючий національно-суспільний світогляд, заперечує існуючу дійсність поневолення українського народу та змагає до збудування нової дійсності, нового могутнього життя. В тій цілі дає нову синтезу вартостей, ієрархію потреб і цілей, образ нової наростаючої дійсності, розбудовує й організує духовно-моральні, суспільно-політичні й революційно-мілітарні сили до боротьби за створення нової дійсності. Знову ж щоби переформувати життя на образ нових ідей, треба змінити духовність, характер і мораль й ціле поступування людей; треба надати їм іншого якостевого оформлення, змісту; на пряму й цілі.

Започаткування нових вартостей – це започаткування нового духа, це вимога нової людини.

Тому виховна функція українського націоналізму є нерозлучно зв'язана з цілістю потреб і завдань української нації, з цілістю змагань українського

націоналізму, як духовно-світоглядowego, національно-політичного, революційно-державницького й національно-суспільного руху. Суспільно-політична, революційна боротьба українського націоналізму є нерозлучно зв'язана з його духовно-світоглядовою і морально-виховною чинністю.

Хто хоче змінити світ і життя, мусить змінити характер і душу людей та пірвати їх образом нової дійсності до змагань і чину.

Зокрема для українського поневоленого і розбитого народу вимога нової духовності, нового суспільного характеру української нації й української людини йде в парі з затяжною боротьбою за власну державність. Тому в парі з формуванням національно-державницької та військової думки й сили, в парі з устійненням нового суспільно-економічного ладу,

в парі з означенням плану діяльності, програми й стратегії суспільно-політичних акцій, революційної боротьби та праці треба звернути не меншу увагу на формування націоналістичної педагогічної думки, на національно-виховну й моральну чинність і вартість українського націоналізму.

Бо не допоможуть найкращі концепції, програми та стратегічні плани, коли не виховається характерних,

вільних і здібних до чину людей. Нові ідеї, нові вартості - це нова творчість, це вимога нової духовності, нової людини, нового життя.

Це виразно позначається в переломових епохах, коли наростання нових ідей вимагає формування нових систем виховання, щоби змінити обличчя світу. Так було в часах народження християнізму, так було в часах боротьби гуманізму з схоластиком, так було в часах енциклопедистів і французької революції, так було в часах передвоєнних і так є в повоєнних часах, в яких сильно позначається шукання нових систем і методів виховання від інтелектуалізму й індивідуалізму до волюнтаризму, активізму й націоналізму, зворот до суспільно-національної педагогії нової «школи життя», «школи праці». Також полум'яні «Промови до німецького народу», Фіхте про потребу започаткування нового духа й про нове національне виховання зв'язані з Бефрайунґскріге, з відродженням й формуванням модерної німецької нації. Також у часах занепаду й розпорошення духовно-національних сил проявляється велика потреба нової системи виховання в житті української нації, яка переживає глибокий перелом на тлі потрясіння і глибоких перемін, що заходять в цілій Європі.

Перед українською нацією отвираються величезні

перспективи, до чого треба нових сильних, з широким горизонтом людей. Перед Україною стоїть завдання розтрошити матеріалістично-совітський світ і створити новий світ на Сході Європи й тут викликати глибокий перелом духовно-ідейного, морально-релігійного, культурно-цивілізаційного, національно-політичного і суспільно-економічного життя. Принести нові морально-виховні й культурно-цивілізаційні цінності, дати нові національно-політичні й соціально-економічні концепції, дати революційно-стратегічні плани, щоби збудувати новий світ і новий лад на руїнах совітсько-азійської тюрми народів. Такий епохальний історично-творчий змаг ідей та сил отирається перед українською нацією. На тім полягає ідея українського Ренесансу, який у своїх далекосяглих епохальних перемінах мусить бути куди глибший і більший, як розмах італійського ренесансу чи французької революції.

Цей епохальний перелом, що гряде, можна порівнювати хіба з тим величезним потрясінням і зривом, що викликав християнізм і мандрівка народів у ударі з римською перегнилою імперією. Проти московсько-більшевицького руйнуючого світу треба поставити новий світ історично-творчих ідей, нової системи культурно-цивілізаційних і моральних цінностей, нового духа, нових людей, нового порядку.

Підстави й цілі націоналістичного виховання

(Ідея нації у вихованні)

На виховні вартості й чинності треба дивитися під кутом нерозлучної органічної зв'язі з нуртуючими потребами даної нації на тлі даної епохи. В теорії та практиці, у систематиці й методиці виховні вартості й чинності є органічним витвором духа, характеру, історичної дійсності культурно-цивілізаційного рівня, потреб і змагань даної нації й даної епохи. Сучасна педагогія зірвала з інтелектуалістично-індивідуалістичним вихованням, що брало під увагу абстрактний тип людини взагалі, відірваної від національно-суспільного середовища. Немає абстрактної людини взагалі. Виховання мусить брати під увагу конкретних, живучих і діючих людей серед даної національно-суспільної дійсності, що цілою своєю істотою зв'язані з життям даного народу, з його надбаннями, потребами та змаганнями.

Отож виховання у своїй ґенезі, підставах, методах і цілях, - творить одну нерозлучну цілість з цілим

національним життям. То ж з одної сторони ціле національно-суспільне життя зі своїми надбаннями, вартостями, звичаями, порядками й установами відповідно несвідомо або свідомо виховує й відповідно наставляє людей; з другої сторони виховання, формуючи людей, впливає на формування й розвиток національно-суспільного життя.

Тому, при розгляданні проблеми виховання, треба взяти під увагу цю подвійну функцію виховання: стихійну виховну чинність національно-суспільних впливів і планово зорганізоване виховання й освіту. Ані ідеал абстрактної, досконалої людини й людства раціоналістичного виховання, ані класові інтереси панування і привілеїв расової феодальної аристократії чи колективізму, ані професіоналізм середньовічних цехів чи сучасного синдикалізму, ані навіть вірування даної конфесії, релігійної громади: католиків, православних чи протестантів не можуть стати джерелом, підставою й ціллю виховання. Тільки ідея нації й добро нації можуть стати джерелом, підставою і ціллю виховання.

Бо національна спільнота охоплює в собі розвою тяглість і духовно-ідейну єдність надбань й творчості всіх поколінь; творить органічну цілість всіх ділянок життя, всіх верств і суспільних груп, творить одну духовно-суспільну підставу

до дальшого розвитку й дальших змагань. Тільки ідея національної суспільності в'яже органічно виховання з даною духовною й суспільно-історичною дійсністю та з усіма ділянками й потребами життя в одну нерозлучну цілість: з родиною, культурою й релігією, з політикою, державою і з правом та господарством. Тільки ідея нації в'яже виховання з надбанням минулого, з потребами сучасності та зі змаганнями та творчістю майбутнього, надає їм розвоєвої тяглості й єдності. Через націю набирає виховання історичності, всебіймаючості та впливу на формування історичної дійсності. Надто всі пориви духа, серця, волі, почувань і думки, всі надбання праці та творчості, всі змагання цілого ряду поколінь одної національної спільноти творять величезний морально-виховний капітал для грядущих поколінь. Національні вартості – це великі етично-виховні вартості. Тому виховання мусить прямувати до того, щоб як одна з форм вияву національного життя, спричинитися до зміцнення й розвитку всіх сил і вартостей національної спільноти. Виховання мусить прямувати до формування сильної зорганізованої волі нації до життя, владарності, могутності та творчості, мусить спричинитися до розбудження, визволення й оформлення життєвих національних енергій, до зміцнення духовно-моральної й суспільно-політичної єдності всіх поколінь і суспільних груп, до формування спільних національних почувань,

спільної національної духовності та свідомості, до плекання суцільної національної психіки, національного характеру та усесторонньої творчості. І так націоналістичне виховання має зміряти до формування сильного, владарного, національного характеру, суцільної національної духовності – одної великої соборної Української Нації на підставі одної національної Ідеї та всеобіймаючого світогляду понад усі історичні, партикулярні, класові, партійні, громадські суперечності, понад усі кордони й ворожі затії, щоби підняти Україну з упадку й розбиття до нової могутості та творчості. А щоби піднести Україну з упадку нового поневолення й розбиття до визволення всіх сил, усестороннього розвитку та збудування власного державно-творчого світу, мусить виховання поставити собі друге засадниче завдання: формування нового типу української людини.

По-третє, націоналістичне виховання має зміряти до формування і заціплювання в житті нових духовно-моральних, світоглядових, культурно-цивілізаційних і суспільно-політичних вартостей на зміну ворожого матеріалістичного совітського світу та творити новий світ українського ренесансу.

Націоналістичне виховання – це така практична система цінностей, надбань, вчень, метод і впливів, що виростає з найглибших духовно-

культурних первнів національної спільноти, з даної національно-історичної дійсності, життєвих потреб і розвоєвих творчих процесів на майбутнє, і зміряє до всестороннього розвитку і зміцнення духовно-суспільних сил, інстинктів, волі, почувань, свідомості і чинності національної спільноти й суспільно-активної особовості для добра, сили та творчого розвитку української нації на підставі одної національної ідеї, творчого психосинтезу, волонтаристично-героїчного світогляду, етичних вартостей та змагань українського націоналізму.

Виховна чинність українського націоналізму проявляється у двох напрямках: з однієї сторони треба так уложити ціле національно-суспільне життя, так zorganizувати й поставити всі ділянки: культурно-цивілізаційного, морального, релігійного, політичного, державного, соціально-економічного, громадського, родинного, товариського та приватного життя, надати їм такі форми, зміст, напрям і ціль, організувати й вести так революційно-державницькі змагання, працю й боротьбу, щоби формувати та зміцнювати сильну суспільно-активну волю, глибокі почування та свідомість в один суцільний, сильний характер і силу нації та української людини; з другої сторони – дати в теорії та практиці нову систему національно-волонтаристичної педагогії та програму й організацію суцільного шкільництва, що відповідала б духові,

потребам і змаганням української нації та досвідіві й новим здобуткам сучасної педагогії та психології.

Що цінує й опреділює націоналістичне виховання? Націоналістичне виховання має за свою підставу й ціль добро, силу та творчий розвиток національної спільноти, а в нації всебічний розвиток суспільно-активної особовості. Націоналістичне виховання має плекати й розвивати національно-державницькі, владарні, героїчні первні й сили, щоби Україна не була тою історичною чайкою, що скиглить над зруйнованим гніздом при битій дорозі, але показала давню левину силу, щоби стала знову володарем і творцем нового, могучого життя. Зокрема владарні, творчі первні, волево-чинні, є слабо розвинені у вдачі українського народу внаслідок довголітнього поневолення й історичних переживань. Плекати сильну волю могучості, владарності та творчості в рамцях залізної моральної дисципліни й суспільної зорганізованості, національної самостійності й солідарності під кутом великої ідеї та добра нації. Сила й витривалість волі, залізна дисципліна й зорганізованість, почуття самостійності, самодіяльності та владарності духа, агресивності та здобування, щирої праці та боротьби, радість труда, культ сили, твердість, мужність, почуття обов'язку й відповідальності – оце прикмети, що їх нам треба.

Органічність, суцільність, всебічність виховання опирається на суцільності національної спільноти, на єдності національної ідеї.

Ідея й добро нації, перевиховання народу й розвиток всіх його живучих сил, формування нового типу української людини, нові вартості націоналістичного світогляду, етики та змагань, плекання героїчних національно-державницьких первнів, історичність і зміна матеріалістично-совітського світу на новий світ, на нове життя, опреділюють націоналістичне виховання. Націоналістичне виховання дає нову теорію, нову систему вартостей і метод волонтаристично-національної педагогії.

Націоналістичне виховання, це не статистичне виховання – нагинання суспільності й людини до даної доктрини й державно-правного устрою, як це діється в бюрократичних устроях і Совітах, але це використання всіх надбань і вартостей культури, цивілізації, релігії, національно-суспільного життя, професійно-господарського життя, опертих на спільній духово-ідейній поставі національної спільноти і просякнутих вартостями суцільного світогляду, щоби формувати єдність національного характеру, плекати творчі, життєздатні, національно-суспільні сили і національно-державницькі первні та

впровадити людину в життєву дійсність даної нації й епохи, дати підстави й напрямні до дальшого творчого розвоєвого процесу.

В тому заключається динамічний, активістично-ідеалістичний характер виховання. Ані не засклеплюватися в даних нормах і утертих шаблонах, ані не зависнути в теоретичних ідеальностях чистих абстракцій, ані повзти по землі марного вегетування, але вкорінюватися в одну національно-історичну дійсність та ставити образи та цінності майбутнього розвитку, щоби заправляти людину до життєво-історичних завдань і обов'язків, а далі вказати напрямні та шляхи дальшого розвитку, нових змагань на вершини духа, ідеї, чину й могутості.

Тому дух історичності, героїчного активізму й ідея нації мусять пронизувати ціле виховання.

Дух історичності надає вихованню розвоєвих перспектив, а ідея нації надає суцільності, інтегральності, розвоєвої тяглості, змісту й сенсу.

Знову вічні оживчі сили народу немов та сира земля та природа надають вихованню свіжих соків та життєвих енергій, щоби не замкнулося у дряглий і закостенілий світ упривілійованої родової аристократії бюрократичної кліки, кастовості,

плутократії чи політичного доктринерства.

Націоналістичне виховання мусить дати світоглядний та практичний синтез всіх сил і енергій духа, психіки й природи, душі й тіла проти крайностей інтелектуалізму й матеріалізму, мусить дати творчий психосинтез волі, почувань, думок і чину, а далі розвоює єдність і спаяність національно-суспільних сил і надбань і вартість особовості. Мусить дати моральний і суспільний синтез свободи розвитку й дисципліни, проти крайностей механічного індивідуалізму та стадного колективізму. Далі мусить дати органічне пов'язання виховання й освіти, вважаючи освіту, як одну зі складників цілої виховної системи.

Знову же виховання й освіти треба включати в органічну цілість національно-суспільного життя і творчих розвоєвих процесів. При систематиці й методиці освіти розложити план навчання не по механічно-зложеним предметам, але зіспоєних своєю виховною вартістю і життєвою доцільністю в одну органічну гармонійну цілість, щоби спричинитися до формування суцільного світогляду та приготувати людину до життєвих завдань, праці й боротьби.

З того випливає потреба відповідного пов'язання загального формування та професійного у вихованні

й навчанні та в організації шкільництва.

Треба уміти пов'язати в вихованні й навчанні вартість гуманістичних наук і природничо-технічних в одну органічну життєву цілість. На першому місці треба поставити пізнання тої національно-історичної дійсності й суспільного середовища, в якому людина живе й діє, як історія, література, культура, суспільне життя, географія, природа, господарство та праця рідного краю, родина, звичаї, обичаї, релігія, різні технічні вмілості, роботи, тіловиховання, музика, спів, мови, а все треба пов'язати в одну органічну життєву цілість, в одноцілий погляд на світ і життя, щоби людина бачила життя не поділене на поодинокі механічно залежні предмети, але в органічній єдності: національно-історичного життя, праці та природи, щоби впровадити людину в безпосередню зустріч з життям і відповідно підготувати до життєвих завдань, трудів і обов'язків. Узброїти людину в силу волі, глибину почувань, силу характеру, енергію чину, в суцільний світогляд, думку узброїти знанням і технічними відомостями, а тілові дати гарт, витривалість, зручність і здоров'я, щоби дати людині здібність і радість праці і боротьби, труду та творчості.

І так суцільна система націоналістичного виховання розгалужується на різні напрями, узгляднюючи різні сторони, потреби й завдання

національно-суспільного життя й розвою людської особовості, а саме на перше місце виступає потреба поглиблення національно-державницького виховання й освіти, даліше громадсько-моральне, суспільно-професійне, мілітарне й фізичне виховання.

При творенні нашої педагогічної системи треба узгляднити національно-історичну дійсність України, наслідки довголітнього поневолення і розбиття, спеціально большевицьку дійсність і спадщину й поставити передовий виразний образ ідеї й вартості нового життя, образ нової людини і тих величезних завдань і трудів завзятої боротьби й праці, що перед нами. Бо тільки з нашої волі, з наших сил, з нашої крові, труду й боротьби повстане новий світ України на руїнах совітсько-московської імперії.

Духовно-світоглядіві ОСНОВИ ВИХОВАННЯ

Система виховання мусить опертися на одноцілому світоглядіві, виходячи з духа, надбань і потреб даної нації та духа епохи. Бо виховання мусить здавати собі справу з одної сторони з тих національно-суспільних сил, з тої історичної дійсності і з того людського матеріалу, який має відповідно формувати серед даної національно-історичної дійсності, а з другої сторони мусить мати перед собою виразний образ людини й цілого життя, в ім'я яких вартостей та ідей, для яких завдань і яку нову дійсність має формувати, що і як має робити. Дальше без одноцілого всеобіймаючого світогляду, без системи вартостей, ієрархії цілей і потреб виховання затратило б свою суцільність і органічність та зв'язок зі завданням і потребами й розвоєвими процесами життя, а стало б механічним зліпком різних вчень і методів, стало б експериментуванням на душах молоді, витворюючи хаос почувань і поглядів, роздвоєння душ і характерів. Уявімо собі, що було б, коли б програма й система виховання й навчання узгляднювали й мішали зі собою ідеалізм і матеріалізм, крайній індивідуалізм, лібералізм і механічний колективізм, націоналізм і соціалізм, пацифізм і інтернаціоналізм, релігійність

і безбожництво. Бо є неможливо виховати суцільні сильні характери й формувати сильні особовості, а тим більше суцільну національну духовність без одноцілого всеобіймаючого світогляду, без одноцілого синтезу вартостей.

Вибір світогляду залежить у великій мірі від характеру й духовності, наставлення волі й почування, від духа нації й епохи, від завдань, які собі ставить дана суспільність і людина. З одної сторони духовність, стан волі й почувань і дана національно-історична дійсність впливають на формування світогляду, а з другої сторони світогляд своїми вартостями впливає на якість, наставлення, спрямування і кристалізацію волі, почувань, думання й діяння, впливає на якість і наставлення характеру, залежно від того, які ідеї, які вартості й які завдання ставить перед людиною, пр. буддизм у великій мірі вплинув на характер, духовність і життя індійців.

Виховання характеру

Що ж таке характер? Це сталість і єдність психічних вроджених і набутих властивостей і сил волі, почувань, інстинктів, пристрастей і думки на підставі спільних провідних засад, що проявляються в сталості й консеквентності поступування та в сталості реагування на побудники оточуючого, внутрішнього і зовнішнього життя. Пробним каменем суцільності характеру це сталість діяння, життєва постава й чинність по лінії певних засад, оперта на сталості волі.

Саме на тім полягає зміна характеру даного народу, що під впливом великих потрясінь, революцій чи війни, національного пробудження і відповідно поставленого виховання розбуджуються і визволяються відповідні психоволеві енергії й почування, кладеться сильніший натиск на дану сторінку психічного життя на волю чи розум, на відповідні почування й думки, даліше відповідно ті психічні сили та схильності наставляються в ім'я відповідних вартостей і завдань, їх відповідно оформлюється.

Сила і якість характеру залежить від вартості ідей і завдань, яким віддається людина й суспільність і від

сили й наставлення волі й енергії чину.

Сила і якість характеру залежить від стану й якості волі, активності чину і праці та від цінностей, ідей і засад, для яких живе. Тому зовсім слушно сучасна волонтаристична психологія й педагогія та «школа праці», уважає підставовим первнем психічного і суспільного життя волю та її активність, а людину означає в першу чергу, як діючу істоту.

В сучасній педагогії сила і якість волі, сила, якість і скристалізованість почувань, єдність і шляхетність провідних засад і ідей, та активність людини і національно-суспільні завдання грають першорядну роль. Тому формування сильних суцільних характерів, плекання сильної суспільно-активної волі, підпорядкованої ідеям і національно-суспільним завданням є засадничим завданням виховання.

Характер, світогляд і мораль творять одну нерозлучну цілість з національно-суспільним життям.

При розгляданні теорії та практики виховання і при встановлюванні виховних завдань і вартостей та програми й методики навчання, мусимо вийти з даної духовно-моральної, культурної та суспільно-історичної дійсності та національно-суспільних завдань і потреб.

Мусимо здати собі справу на чому стоїмо, серед якого духовно-суспільного середовища находимося, з яким людським матеріалом маємо до діла, якими засобами й надбаннями розпоряджаємо, що маємо усунути й викорінити та врешті, що маємо з того людського матеріалу зробити, куди його спрямувати, які завдання його чекають, яким він має бути, яку дійсність має творити.

При тому слід вистерігатися двох крайностей, мовляв, людська психіка - це незаписана карта, отже з кожного можна зробити, що хочемо: митця, поета, маляра, музиканта, коли вже змалку будемо відповідні схильності розбуджувати й відповідно спрямовувати, як також треба вистерігатися другої крайності, мовляв характер людини є згори визначений дідичністю (біологічно) або суспільними відносинами, отже виховання не має нічого іншого до роботи, як нищити свободу вияву вродженим схильностям і тільки дати певну кількість і якість знання. Так само не відповідають правді індивідуалістично-інтелектуалістичні теорії, що людина зі своєї природи є доброю, тільки її викривлюють і псують суспільні відносини, тому завданням виховання мало б бути – розбудити й визволити вроджені схильності й уможливити їм розвиток (пр. теорія Руссо – «Еміль»). Якщо б люди родилися тільки добрими, то як могли б їх псувати ті суспільні відносини, що вони їх самі

творять?! Заворожене коло.

Безперечно, людина приходить на світ з певними вродженими схильностями, але цей сирий матеріал немов руда в землі, який треба відповідно перетопити, обробити й оформити, немов різьбар з мармуру чи металу виковує статуї. Вартість статуї буде залежати від того, з якого матеріалу (дерева, каменя, мармуру чи металу) її робимо, від здібностей та праці майстра, від цілей та ідей, що натхнули різьбаря.

Суспільні відносини не є тими формами, в яких вливається сирий матеріал вроджених схильностей. Кожний є різьбарем свого характеру, залежно від вроджених схильностей і здібностей та власної праці серед впливів і нуртуючих ідей національно-суспільного середовища. З пересічної людини найкраще поставлене виховання і суспільне середовище не зробить Наполеона, Гете чи Канта; великість і творчість індивідуальності залежить від вроджених задатків. Але вартість, характер і активність людини залежить від власної праці, виховання і родинно-суспільних впливів. Трудно виховати сильні та здорові характери в занархізованій та здеморалізованій суспільності прим. у Мексиці чи деяких державах Південної Америки. Як рівно ж тяжко виховати сильні й творчі характери в закостенілій, пасивній суспільності пр. в

Китаю та Індіях.

Національно-суспільне життя, суспільний лад, ідеї, вартості й історичні завдання Англії, Франції, Італії, Німеччини чи Японії впливають на формування характеру своїх членів. Настільки характери англійця, француза, італійця, німця чи японця різняться між собою, наскільки є відрубні національні характери, історичні переживання й завдання та суспільні відносини тих поодиноких націй. Як також сила й доля тих поодиноких народів залежить від того, як поставлене у них виховання, як, та в ім'я яких цінностей і завдань виховують своє молоде покоління. Пр. це не мало важний такий висказ, що французько-німецьку війну 1870 року виграв німецький учитель не менше від німецького вояка чи Бісмарка й Мольтке. Або, що могутість Англії залежить від того, як вона виховує свою молодь (Демолян – «Сила виховання»). Доля Франції є не менше в руках матерів й учителів, як вояків і політиків. Тому при вихованні мусимо брати під увагу вроджені властивості даного народу й людини, узгляднюючи величезну роль крипто-психічних енергій підсвідомості, національно-суспільне середовище і вартості та завдання, що перед нами, щоби не виховувати людей по таким зразкам і до такого культурно-цивілізаційного і суспільного ладу, що вже існує, бо життя постійно змінюється і розвивається пр. теперішнє виховання.

Тому при вихованні треба узгляднити ті розвоєві процеси: ріст людини і розвиток суспільно-історичного ставання на підложжі даного духовно-суспільного ґрунту та вроджених властивостей людини.

Властивості української вдачі

В українській вдачі переважають такі прикмети, як надмірна емоціональність, сентиментальність, ліризм, песимізм, який поєднаний з погідним оптимізмом, інтелектуалізм, мрійництво, індивідуалізм, що є впливом наших історичних переживань і довголітнього поневолення... Загальмовані життєві енергії та волеві первні не розвивалися, або вибухали у величких стихійних зривах, а життя зі зовнішнього світу переходило у внутрішньо-духовні переживання, глибокі почування, тугу та мрії за кращим життям. Тому завданням націоналістичного руху, а зокрема націоналістичного виховання є розбудити та плекати ті здавлені дрімучі психоволеві енергії, як силу і витривалість волі, енергію чину й боротьби, запал праці, зорганізованість почувань, систематичність, глибину і далекозорість творчого думання; а сипкості суспільного життя протиставити плекання духовно-суспільних і моральних первнів дисципліни, зорганізованості, обов'язку, відповідальності, владарності, могутності, солідарності й єдності національної спільноти. Вже з духовно-суспільної структури України, з вдачі українського народу випливає потреба волюнтаризму, активізму,

героїзму, і життєвого реалізму на місце надмірної емоціональності, сентиментальності, утопічного інтелектуалізму, а на місце розпорошеності й розбиття треба дати глибоке почуття національної спільноти, залізну дисципліну й зорганізованість. Надто ми мусимо усвідомити собі, яке величезне багатство, які скарби й глибина духових переживань і вартостей, яка сила й яке здоров'я життєвих енергій і моральних цінностей криється у природі української духовності. Зіспоєння так різнорідних властивостей типів українців з різних земель і історія України в одній суцільній соборній духовності на підставі єдності національної спільноти та світогляду дасть багатство і різносторонність української духовності й індивідуальності. І саме ціллю українського націоналістичного світогляду, як і націоналістичного виховання є виявити, розвинути й оформити ті величезні скарби та глибини українського духа.

До глибин українського національного духа, за нову суцільну українську духовність, за соборність української психіки, за владарний, активний, героїчний український характер, за нову повну українську людину, за нові вартості, за нове повне життя!

Оце засадничі завдання націоналістичного виховання. При розробленні системи та програми

націоналістичного виховання, треба вже зараз з формуванням націоналістичного світогляду розробити систему, програму й методику націоналістичного вишколу: ідеологічно-політичного, революційно-державницького, мілітарного, громадсько-морального і суспільно-організаційного, як також методику націоналістичної пропаганди й політичної освіти.

Розглянемо по черзі світоглядіві підстави націоналістичного виховання.

Система націоналістичного виховання мусить протиставитися раціоналізмові та його крайній формі – інтелектуалізмові, що в першу чергу звертає увагу на плекання інтелекту, щоби людині вложити в голову якнайбільшу кількість знання, бо, мовляв, спостереження, наука та знання, збагачуючи свідомість і інтелект, кермують волею й почуваннями, людським поступуванням і мораллю. А хіба не потребуємо довго доказувати, що доля народів і людей, їхня мораль і сила не залежать в першій мірі від кількості знання й розвитку інтелекту, але в першій мірі від сили й активності волі й характеру, від енергії чину, праці й боротьби. Також нерозумно було б говорити, що розум, знання, чи наука не мають ніякого значення, або майже мінімальне. Чейже знаємо, що вартість волі, характеру й нашої праці залежить від того, яку виберемо собі ціль, які значимо засади життя,

які будемо мати ідеї, а при встановленні й виборі мети, означенні засад і ідей працює розум, потрібні знання й наука. Тільки йде про те, щоби кожній психічній та суспільній чинності признати належне їй місце. Помилкою раціоналізму й відірваного від життя інтелектуалізму було те, що ці теорії й погляди уважали інтелект за підставу та творчий первень життя в філософії, психології, педагогіці, історії; культурі, етиці й соціології та на раціональних поняттях і законах хотіли будувати ціле життя. Тому попадала або в крайність виключного спекулятивного ідеалізму – чистих ідей і абстрактних понять, або в другу крайність радикального емпіризму, сенсуалізму, натуралізму чи крайнього матеріалізму. Освіта й виховання ХІХ століття розманіжили нас замість засталити, ослабили, замість відсвіжити та зробили добродушними замість бойовими й узброєними до творчості. Ми стали об'єктивні там, де повинні ненавидіти й вибачливі, де повинні осуджувати, як каже Гінтер. Виховна система націоналізму мусить протиставитися як крайньому інтелектуалізові та його дальшій консеквенції спекулятивному раціоналістичному ідеалізові абстрактних понять, відірваних від життя трудів і боротьби, як наприклад в часах стоїків, схоластики і містиків. Безперечно виховання неможливе без глибокого ідеалізму, героїзму й романтизму; навіть большевики, що заперечують усякі духовні ідеалістичні вартості, а

опирають ціле виховання на природничо-технічним, економічно-професійним, колективно-класовим принципі трудової школи, стараються впровадити до свого виховання такі ідеалістичні первні, як любов совітської батьківщини, культ героїв і т. д. Виховання мусить спиратися на глибокім, чинним ідеалізмі, героїзмі й романтизмі, але це не сміє відвертати людину від життєвої дійсності, життєвих трудів, зусиль і боротьби, щоби не попасти в утопічне мрійництво й декламаторство гамлетівської людини з роздвоєною волею та блідою думкою.

Чинний ідеалізм, героїзм і романтизм треба зіспоїти з психологічно-суспільним волюнтаризмом, активізмом і життєрадісним реалізмом, у гармонічному, ідеалістичним активізмі. Бо світоглядowo й життєво ідеалізм і реалізм сходяться разом. Не має між ними засадничої різниці. Найбільше реальним є те, що є істотне. А істотне – це існування чинне, ані природничі факти й явища, ані змислові враження, але творчий процес діяння, чин, що залежить від духа, волі та творчої ідеї, як образу нової наростаючої дійсності. Все інше, це тільки змінні форми процесу творчості, як електрична енергія прибирає різні форми діяння.

Зокрема в моралі й вихованні ідеї-вартості побуджують волю й почування до діяння, до творення реальних фактів, є мотивами й цілями чинів. Треба

знайти зіспоєння вічного горіння серця, поривів духа, на верхів'я прометеївського людини з титанічними зусиллями й трудами гераклівської людини і з поривами творчого духа, постійно активного повного життя фавстівської людини. Крім того треба узгляднити при вихованні силу життєвих енергій, силу вітальності – повноти життя, щоби не попадати ані в крайність епікурейства – уживання життя, ані в аскезу й факірство, себто цілковите заперечення земського життя й тяжких життєвих зусиль. Також песимізм, філософічний чи моральний, впливає розкладаючо й гамуючо на душу й характер людини. Навпаки – виховання повинно узгляднити героїчний трагізм і оптимізм повноти життя. Ідеалістичний активізм і життєрадісний реалізм має впровадити виховання й освіту в життєву дійсність, творчий розвоєвий процес, щоби людина пізнала та знайшла своє місце в тому оточуючому світі, в якому живе, щоби пізнала вповні життя й долю своєї батьківщини, своє оточення: історію, суспільні відносини, культурно-цивілізаційне життя, релігію, мораль, звичаї, обичаї, працю, цілу природу, щоби виховання поступало з розвитком життя і приготувало людину до життєвих завдань і обов'язків, щоби виробило змисл дійсності й активності проти енциклопедичного магазинування інтелектуалізму і пам'ятевого засвоювання з книжок, щоби людина не лише пізнавала світ і його обсервувала, але уміла по своїй волі та на образ ідей

світа і життя формувати та творити, щоби була у житті творцем і борцем. Треба бути в боротьбі творцем, а в праці борцем.

Однак треба протиставитися крайньому природничо-технічному реалізмові й матеріалізмові, що зводять життя до гри відірваних природничих фактів, а людину вважають за один із атомів природи. Таке природничо-реалістичне й матеріалістичне виховання, без узгляднення глибокого ідеалізму й духовно-моральних первнів і вартостей спрощує і механізує людину, робить з неї професійного робота й атома в механізмі природи, розбиває людську моральну особовість, обнижує моральні вартості, суспільну активність, духовно-культурну творчість і душевні пориви. Воля механізується, почування принижуються, беруть верх пристрасті та змисли, думка формалізується у шаблонах, утертих фразах і яловіє, як це діється на наших очах у совітській дійсності. Також крайній натуралістичний біологізм, що звертає увагу тільки на кровно-біологічну, расову сторінку життя й виховання може виплекати здорову й дужу расу атлетів, скоробіжних спортсменів і м'язистих сильних робітників, але без духовної глибини, без серця і душевних поривів. Навіть такі генії, як Олександр Великий чи Наполеон надмірно розтрачували свою багату та творчу індивідуальність із-за надмірного екстенсивного зовнішнього життя

без духовної концентрації. У вихованні треба уміти знайти рівновагу й зіспоєність чинного ідеалізму й волюнтаризму, ідеалістичного активізму, героїзму й романтизму з життєрадісним реалізмом і силою вітальних енергій людської природи, але проти інтелектуалізму й матеріалізму.

Треба дати творчий психосинтез волі, почувань і розуму в повноті чинного життя, треба знайти розвоєву єдність духа та природи, душі й тіла, як також треба дати єдність нації та суспільно-активній особовості, синтез свободи, самостійності, ініціативи й дисципліни, порядку, авторитету й обов'язку. Практично треба уміти зіспоїти національно-державницьке та громадсько-моральне виховання з мілітарним, фізичним і професійним вихованням.

Виховання і релігія

Релігія вносить у виховання багато глибоких духовно-моральних вартостей для формування людської особовості й поглиблення духовних сил народу. Релігія у вихованні не може бути трактована ані в сенсі папоцентризму давньої схоластики й виключного тотального конфесійного виховання, ані в сенсі цезаропапізму нової візантійщини, церковщини, як звичайної урядовщини й обрядового формалізму. Тоді релігія як виховна цінність затрачує свій глибокий моральний змісл і вартість. Релігія, як одна з потреб людського духа, душі й серця та морально-суспільного життя не може посягати, щоби ціле національно-суспільне життя і ціле виховання було підпорядковане церкві й релігії. Релігія у вихованні може спричинитися до плекання й поглиблення одної зі сторін національно-суспільного життя, а саме духовно-моральних сил людини й народу, очевидно не маючи права на виключність і монополію. Якщо релігія хоче сповнити свою помічну духовно-моральну й виховну функцію, мусить бути глибоко зв'язана з життям, долею й недолею, з характером, духовністю та змаганнями даної нації й мусить зберігати свою чистоту правд і моральних вартостей, окуплених кров'ю Христа і великих жертв апостолів

і мучеників. Вона не сміє перейти у звичайну формалістику й урядовщину й не сміє бути по рабськи інтерпретована відповідно до політично-партійних інтересів.

З оновленням національного духа й життя мусить наступити оновлення християнської релігії, тим більше в боротьбі з большевицько-матеріалістичним світоглядом і в боротьбі мусить зіспоїтися героїзм нових релігійних катакомб і оновлення християнізму. Рівночасно зі святим іменем Христа треба впоювати дитині святе велике ім'я України. Рівночасно із хрестом подавати національні прапори із тризубом.

Чому українська дитина має скоріше та краще знати ім'я Авраама, Ісаака чи Мойсея, а не знати скоріше й краще імен таких українських володарів як Володимира Великого, княгині Ольги, Хмельницького чи тих козаків, що боролися й гинули на полях і ґалерах за «віру батьків».

Як один Бог на небі, так одна Україна на землі!

При вихованні мусимо повернути так до глибин українського націоналістичного духа, як і до первісних глибин християнського духа – героїзму початків християнства, апостольства, катакомб і хрестоносних походів, мусимо повернути до могутнього Бога

апостолів і мучеників, княгині Ольги, Володимира Великого, до великого Бога України, щоби брати цілющу воду життя безпосередньо з чистого не закаламученого джерела і підстав християнізму.

Соціологічні основи виховання

(Особовість і суспільне середовище)

Ціллю виховання не має бути виховання якоїсь ідеально досконалої людини взагалі, відірваної від національно-суспільних обов'язків і завдань, щоби навіть коштом національно-суспільного життя зберігати непорушність своєї моральної особовості, спасіння душі чи своєї досконалості як пр. думали стоїки, пізніше гуманісти й індивідуалістичні теоретики. Формування людської особовості є можливе тільки серед даної національно-суспільної дійсності, праці, змагань і боротьби.

Очевидно людину не можна трактувати тільки як біологічну одиницю, робота чи атома в механізмі життя, але як моральну особовість, чинний підмет життя, що своєю працею, зусиллями, творчістю, поривами і діянням волі, думки й почувань, впливає на творчий процес життя.

Індивідуальність – це цілість вроджених і набутих властивостей, унятих в певну скристалізовану форму, що відрізняють і визначають дану людину від других

людей і оточуючого світу.

Знову ж особовість, це не лише внутрішня підметність і самотійність і якостева оформленість волі, почувань і думки в ім'я певних вартостей і засад, але в першу чергу чинна, відповідно оформлена постава людини до життя, чинний, творчий, формуючий підмет життя.

Індивідуальність, це в першу чергу зовнішня форма, відрубність, оригінальність, інтегральність і ріст людини. Особовість – це внутрішня форма і підметність. Повстання й формування особовості є можливе тільки серед національно-суспільного середовища; тільки серед національно-суспільного життя людина може визначити, оформити й збагатити свою особовість надбаннями, вартостями й чинною поставою до життя. Ріст, якість і сила особовості, натуга й якість волі, почувань, думання й чинів залежить від того, які ставить собі людина завдання й обов'язки, наскільки віддалися праці для національно-суспільного життя, для великої справи, ідеї, як пр. про це свідчать приклади героїв і всіх великих людей.

Тим більше росте і могутніє особовість, воля, душа, серце й характер, чим людина ставить собі більші й вищі завдання, чим більше й всеціло посвячується для даної великої справи, для свого народу, чим

більше є чинною, чим більше працює та творить. Тому при вихованні особовості треба уміти знайти синтез між свободою й дисципліною, між самотійністю і обов'язками й відповідальністю. Почуття внутрішньої й зовнішньої свободи й самотійності залежить в першу чергу від опанування та здисциплінованості нашої волі, почувань, пристрастей, думок, зміслів і чинів, від відданості певним засадам і обов'язкам. Без внутрішньої й зовнішньої дисципліни, без панування над собою й без відданості певним вартостям і обов'язкам, людина стає невільником своїх пристрастей, химер і зміслів, немов той човен, киданий хвилями без керми й вітрил.

На формування особовості складаються етичні, культурні й національно-суспільні вартості, які здобуває собі людина працею. Особовості не можна механічно оформити вихованням чи під впливом суспільного середовища без власних зусиль та праці людини. Немовля чи первісна людина тим різнитися від культурної, моральної та суспільно-активної особовості, що живуть і поступають імпульсивно, не опановано під впливом хвилих вражень і інстинктів, настроїв і пристрастей: вони не мають виразної ідеї та вартостей, не мають внутрішньої дисципліни. Якщо людина живе тільки для себе, та для зберігання власної досконалості, відокремленості чи спасіння власної душі, засклеплюється в собі немов черепаха

в своїй шкаралущі й повільно яловіє. Яку вартість представляли б терпіння аскетів, святих і мучеників, якщо б не впливали уморальнюючо, оздоровлюючо і будуючо на оточуючий світ? Тому націоналістичне виховання змiряє до формування якнайбільше суспільно-активної особовості в ім'я вартостей, для добра загалу, для добра, сили й величі нації. Бо немає більшої любові, як у тих, що віддають своє життя «за друзі своя»: «Хто хоче спасти тільки свою душу, погубить її, але хто погубить її задля мене (великої правди чи справи), знайде її», як казав Христос, великий моральний учитель і знавець людських душ.

Виховання і суспільний устрій

На виховання людини, як рівно ж на цілу виховну систему і ціль виховання впливають суспільні устрої, серед яких людина живе. Знову ж тривкість даного суспільного ладу й порядку залежить від того, як і яких людей ми виховуємо. При вихованні моральної особовості та при формуванні національного характеру й суспільної духовності треба виключити крайній індивідуалізм, що доводить до анархії, затомізування й розстрою людської особовості, як це виказали демоліберальні устрої; також треба виключати механічний колективізм, що прибирає розвиток особовості й різnorodності творчого розвитку. Колективізм переводить загальну стандартизацію людей, немов товарів у фабриці, як це виказує совітсько-московська дійсність.

Під кутом виховання демолібералізм зрівнює до рівня демократичної маси різnorodність людських індивідуальностей та не впливає на селекцію й формування сильних особовостей. Одначе демократія має свої величезні заследи в історії виховання, бо здобула право до виховання й освіти для цілого народу, для всіх шарів суспільності.

Бюрократична система й кастовість формує людей до даного засклепеного в собі порядку, а не розвиває творчих поривів і починів, без чого не має розвитку суспільного життя. Також система родової упривілейованої аристократії під виховним оглядом не видає творчих і сильних індивідуальностей, не виховує сильної та здорової людини, бо засклеплюється в собі й нидіє без допливу свіжих сил, бо переводить добір людей не на підставі вартості й характеру, але походження і матеріального стану посідання. Що інше впровадити у виховання моральний аристократичний принцип праці й рівняння на найвище при рівному трактуванні й рівних умовах виховання й навчання. При вихованні висувається проблема й потреба відповідної селекції та підтримки для здібних і творчих одиниць, при зберіганні засади рівності прав і рівних шансів виховання для всіх одиниць, для всіх членів національної спільноти. Реакційний консерватизм впливає на виховання гамуючо, бо старається нагнути й виховати людей до старих пережитих форм на підставі утертих шаблонів.

Капіталістична система плутократії не впливає також позитивно на стан виховання, хоча може дати матеріальну підтримку, бо вбиває духовно-моральну сторінку, вартість людини і характеру, а звертає увагу на вартість гроша й суспільне становище. Також

виховання не сміє замикатися у професіоналізм і крайню спеціалізацію, як у часах середньовічних цехів чи новітніх професійних синдикатів або у концепціях технократії чи технічно-професійної тресури під Совітами, бо витворює стандартизацію людей і фабричних роботів. Виховання не сміє замикатися в конфесіоналізм одної релігійної доктрини, як колись церковне виховання або по монастирях, відірване від історично-життєвої та національно-суспільної дійсності та змагань. Виховання в соціалістичній та комуністичній системі марксизму-большевизму доводить до зникнення духовно-моральних вартостей, духовних поривів, до виявлення почувань, бо беруть верх примітивні низькі інстинкти, пристрасті й змисли. Виховання в колективістично-соціалістичній системі большевизму вбиває людську особовість, підтягаючи людину під один стрихулець і механізує думку, притуплює інтелігенцію, бо живу дійсність і людину вбиває в утерті форми, шаблони та схеми заковані доктрини. Тому система націоналістичного виховання й навчання та організація шкільництва мусить докладно здати собі справи з тої спадщини большевизму й совітської дійсності, щоби на зміну совітсько-колективістичного, матеріалістичного, технічно-фізичного, класового й інтернаціонального виховання й освіти внести нові вартості національної системи виховання. З духа української дійсності, з потреб і змагань української нації, на підставі

здобутків сучасної педагогіки й психології, впливає потреба активістично-національної педагогіки, а її практичним втіленням – це школа повноти життя, нова школа праці. Очевидно треба виключити постановку класово-трудової школи совітів, як також тих західних речників школи праці, що звертають увагу на вироблення в першу чергу технічних умілоостей та зручності.

Ідея й вимога нової національної школи праці узгляднює в світогляді чинну, творчу поставу до життя, уважає людину як діючу, суспільно-активну істоту й тому розвиває здібність людини до діяння, чину, праці, життєвих зусиль, змагань, труду і творчості. Виходить з життєвої дійсності, маючи перед собою ідею, щоби людину впровадити в оточуючу дійсність і приготувати її до життєвих завдань і праці й до формування та творення нового життя. В основу національної школи праці кладеться також ідею праці, як національно-моральну вартість і одну з підстав нового суспільного ладу неосолідаризму, чи пак національного солідаризму праці. Бо характер української людини визначають не лише новий світогляд, етика націоналізму, національна боротьба, але нове відношення до праці, як національно-суспільного обов'язку і радості творення нового життя.

Формування нового типу української людини

Сила й вартість даного народу, даної культури, моралі й виховання залежить від того, який образ і тип людини вони ставлять перед себе, який формують і виховують. Різні народи в різних епохах мали різні ідеали і типи людини, прим. Греція, у своїй героїчній добі Гомера й Маратону витворила ідеал і тип прометеївської й гераклівської людини, в добу упадку створила тип діогенівської людини чи стоїків. Християнізм створив ідеал і тип внутрішньої людини-володаря духа, людини Христа, знову ж стародавній Рим витворив тип життєво-здобувчої людини віршаволодаря землі.

Середньовіччя видало аскетів, святих, лицарів і конквістадорів. Знову ж гуманізм, ренесанс, раціоналізм і індивідуалізм створили ідеал абстрактної людини взагалі, гамлетівської людини, «гомотехнікус» і «гомоекономікус», космополіта – літаючого Голєндра чи блудного сина на взір жида – скитальця, відірваного від національного ґрунту.

А передвісниками нової епохи були ідеї та типи фавстівської людини, надлюдини Ніцше й героїчної

людини Карлея, як вираз туги за сильною особовістю серед демоліберальної січки і атомізації. Зокрема український націоналізм на тлі епохальних перемін і завдань мусить створити й видати з себе новий тип української людини. Новий тип української людини мусить охоплювати в собі вартості й прикмети українсько-варяжської людини лицаря й володаря, як у «Слові о полку», тип лицаря – козака, борця за правду, за віру батьків й рідну землю, мусить охоплювати в собі вартості шевченківської людини і властивості твердого й вкоріненого в рідну землю, українського сина Стефаника, мусить охоплювати героїзм й нову романтику січового стрілецтва, збагачуючи образ і характер нової української людини тими вартостями й образами героїв, що їх вже видала й ще видасть Українська Націоналістична Революція, як Вождь Революції, сл. п. Євген Коновалець, сот. Ю. Головінський, бойовик Данилишин, фанатик Пукало. Зокрема треба звернути увагу на новий тип української людини, що формується в твердій школі большевицького гніту. Новий тип української людини – це прометеївсько-геракліївський тип людини, володаря духа, носія ідеї, борця володаря та творця життя, як у Шевченка Алкид під впливом великої правди й нової ідеї стає її носієм і борцем, як Ярема стає Галайдою – лицарем і героєм боротьби за визволення свого народу.

Саме цілковита відданість для великої справи, великої ідеї, під впливом великих зусиль, почувань, цілковитої відданості й посвяти, великого труду й боротьби за перемогу великої справи, оновлює й підносить людину як велика ідея Христа та цілковита посвята для неї оновлювала й перероджувала людей і робила з поган фанатиків, мучеників нового завіту; з Савлів робила Павлів, а велика любов батьківщини звичайних людей підносить до вершин героїзму.

На тім полягає таємниця оновлення й переродження фавстівської людини: цілковита відданість великій справі, не заспокоєні постійні пориви та змагання крізь труди й небезпеки, працю й боротьбу на вершини духа, ідеї й чини оновлюють й відроджують людину й життя. Бо хто вічно трудився, той осягає спасіння, як у Фавсті.

Націоналістична людина, новий тип української людини, це людина обов'язку й ідеї, людина сильного характеру, людина чести й дисципліни, людина зусильної праці, боротьби й постійного чину за повноту життя, за силу й велич української нації.

В націоналістичній Організації треба звернути велику увагу на революційно-державницьке виховання й вишкіл всіх членів, щоби виховати відданих справі працюючих членів і здібних,

енергійних і відважних провідників. Ідеологічне виховання й вишкіл мусять звернути велику увагу на формування сильних, мужніх характерів, на формування сильних героїчних душ і сердець. Ідеологічний вишкіл має бути революційно-державницьким вихованням, що має формувати всеобіймаючий світогляд й плекати глибокі моральні чесноти й вартості. Суспільно-політичне вироблення має дати свідомість завдання й здібність організувати революцію і державне будівництво. Суспільно-політичне вироблення повинно проявлятися в політичному оформленні й активізації волі, в політосвіті, в суспільно-політичній діяльності, в організаційній справності та в пропагандивному вишколі. В революційно-державницькій боротьбі українського націоналізму треба повних, сильних людей, сильних характерів, людей зусильної праці й чину, треба карних членів й провідників. А провідники ростуть з власної праці й в боротьбі. Шляхом самовиховання на великих примірах і чинах, в праці й боротьбі виховуються провідники.

зовнішність над якістю, інтелектуальні й матеріально-технічні форми над творчими силами життя й над духовним героїчним змагом формувати новий внутрішній і зовнішній світ. В культурі і цивілізації доби упадку панує хаотичне й механічне помішання вартостей, ідей, поглядів. З одної сторони брак органічно-творчого зв'язку з підставами буття, з глибиною духа й життя, з другої сторони брак внутрішнього органічного синтезу й оформлення. Так було в часі «помішання язиків» вавілонської вежі, так було в часі упадку єгипетської культури, так було в часі закріпачення й перемішання вартостей в часі упадку Греції, в добі софістики й діогенівства в бочці, так було в часі матеріалізації, хаосу й помішання рас, культур і вартостей в добі упадку Риму, так було в часі схоластики й нового зриву гуманізму й ренесансу. Так було в часі закріпачення візантійщини.

У ХІХ столітті матеріалізації, механізації й раціоналізації життя, в добі демолібералізму, хаотичного індивідуалізму, зматеріалізованого капіталізму й стадного нігілістичного соціалізму-комунізму наступило захитання західно-європейської культури й цивілізації. Наступив глибокий перелом у всіх виявах культурно-цивілізаційного життя в духовності та світогляді, в науці, філософії, мистецтві, вихованні, в національно-суспільному, державному і господарському житті.

«Це щасливе ХІХ століття», як каже Гінтер, «знало як вигнати з заходу свіжість життя. Під його руками все скостеніло або злягло: наука та штука, обичайність, світогляд та державницьке життя».

ХІХ століття виплекало перекотипільну й викорінену людину, без говірки, людину-міщуха. Воно робило з народів маси, а потім цій полові створило негеройську, героєві ворожу науку, яка творитиме щораз далі більше половини».

Тому ці шкідливі викривлення західноєвропейської культури ХІХ століття треба в собі та в цілому доквіллі перемогти та творити нові культурно-цивілізаційні вартості національних героїчних культур, творчими первнями душі, серця, волі, думки. Ця боротьба за нові культурно-цивілізаційні вартості позначається дуже різко в боротьбі проти московсько-більшевицького світу. Суперечності, крайності й механічність московської культури, матеріалізація, механізація й раціоналізація, хаос, поверховість і штучне накидування утертих форм і шаблонів нової соціалістичної культури вимагають рішучої боротьби проти розкладового, руйнуючого московсько-більшевицького світу та творення нових культурно-цивілізаційних вартостей.

Треба творити нові культурно-цивілізаційні

вартості, щоби опанувати новою формою культурно-цивілізаційний хаос і запліднити новим змістом московсько-большевицьку пустиню. Психічну й ідейну пустку.

Дальше треба побудити й запліднити культурно-цивілізаційний розвиток поодиноких племен, рас і народів, що їх Москва й большевизм тримали на низькому культурно-цивілізаційному рівні. Україна несе всім поневоленим Совітами народам не лише національне, політичне, соціальне й господарське визволення, але всесторонній розвиток сомобутніх культур і культурно-цивілізаційне піднесення всіх народів Кавказу, Туркестану, Ідель-Уралу й Сибіру.

Український націоналізм висуває концепцію українського Ренесансу нового Риму на сході Європи, культурно-цивілізаційного ренесансу всіх поневолених Совітами народів. «Геть від Московії!». Не Москва – а європейська Україна. Треба пильно уважати, щоби не творити ніяких штучних синтезів окцидентальної й орієнтальної культури, які спричиняються до роздвоєння та внутрішнього хаосу або закостеніння, як прим. орієнталізація грецької культури відбилася на ній шкідливо, або орієнталізація римської імперії. Також штучна мішанина й орієнталізація Візантії спричинилася до її закостеніння й упадку. Знову ж змагання

Москви побороти західно-європейські й орієнтальні первні тільки спричинили ще глибше роздвоєння, суперечності й бігунові крайності московської душі без внутрішньої форми.

Кожна культура мусить органічно виростати з духа, характеру, історичних переживань і глибин життя даного народу. Саме боротьба племен, рас і націй за силу й розріст життя, за нові вартості є рушійним чинником розвитку, культурно-цивілізаційних переломів і нового відродження, що черпає нові, оживчі соки з діючих ірраціональних сил життя, психоволевих, творчих первнів. Тому кожний великий культурно-цивілізаційний перелом ціхував поворот до творчих ірраціональних джерел життя й людської природи, до психоволевих, діючих сил, до глибини душі й серця народу, раси й нації.

Також культурно-цивілізаційний Ренесанс України повертає до джерел і підстав українського духа, до глибин української духовності, до душі й серця українського народу і старається оформити й виявити суть і ідею українства, зміст і форму української національної ідеї й висловити історичне покликання України.

Щоби створити монолітну духовність й одноцілу соборну психіку й героїчний характер українського

народу, треба дати органічну єдність і зв'язь культурно-цивілізаційних вартостей, ідей й засад з підставами буття, а не творити штучні механічні синтети окцидентальної й орієнтальної культури.

Культурно-цивілізаційна місія України позначається тим, що Україна запліднить і спричиниться до нового оновлення західно-європейської культури багатством і глибиною своєї душі й серця, своєї духовної природи, величезної життєвої сили й ще вповні не виявлених великих можливостей свого творчого генія. Дальше Україна знищить остаточно розкладаючий і руйнуючий московсько-більшевицький світ хаосу, пустки та гніту, спричиниться до визволення всіх народів і збудує новий український лад і запліднить його новими культурно-цивілізаційними вартостями. Україна спричиниться до культурно-цивілізаційного розвитку й піднесення самобутніх культур племен, рас і народів, поневолених і гноблених Москвою. Всяке штучне й зовнішнє насаджування й накидування культурно-цивілізаційних форм, що органічно не відповідають властивостям даного народу чи раси спричиняються до внутрішнього хаосу, роздвоєння й розбиття підстав життя, як пр. це діється в Південній Америці, Мексиці, в Африці чи Азії.

Культура й цивілізація мусить дати органічний

синтез внутрішніх і зовнішніх сил і спричинитися до розбудови й розвитку внутрішньо-духовних сил і надбань душі, серця, волі, думки, моралі, виховання, релігійних вартостей і формувати діяння тих діючих сил і вартостей назовні в суспільно-політичній активності, в господарській продуктивності, в технічному розвитку, в цивілізаторській праці і т.п.

Ані замкнений в собі індійський Гандизм, ані зовнішньо-механічний американізм без духовного коріння та глибини не дають творчого розвитку культури. Правдива культура й цивілізація мусить дати органічний синтез внутрішньо-духовної творчості, пророків, апостолів правди, мислителів, митців, вчених, поетів, винахідників і відкривців і зовнішньої активності, волі могутості й чину в завоюванні й переформуванні природи та світу, в творенні історії, в боротьбі за володарство над світом та природою. Треба схопити в один органічний синтез героїчні вартості грецької культури і силу й розмах римської цивілізації. Український націоналізм започатковує нову культурно-цивілізаційну добу українського Ренесансу і поневолених народів, як колись християнізм, а опісля ідеї французької революції.

Націоналістична культура опирається на героїчній духовності та світогляді, на героїчній концепції та стилі життя, звертається до глибин української

національної душі й висловлює суть українства, форму та зміст української національної ідеї, розбуджує й оформлює ірраціональні життєві сили народної стихії, багатство духовної природи й серця українського народу й людської особистості, виявляє вартість чину й боротьби і гідність праці, органічну зв'язь з землею та природою, дух історичності, глибину та творчу натугу українського національного генія й історичну місію України. Український націоналізм узгляднює при формуванні нового культурно-цивілізаційного світу дотеперішній культурно-цивілізаційний розвиток світу й України на тлі властивостей і надбань української нації та її історичних завдань. Культурно-цивілізаційний розвиток мас, своєрідні цикли, залежно від живучості та творчості народів і їх суперництва. Зустріч північних і полудневих рас, східних і західних, побудив і запліднив циклічний розвиток культур і цивілізацій, що проявлявся у заникі одних культурно-цивілізаційних центрів, в наростанні нових свіжих, творчих сил і вартостей. Упадок старих культур, розвиток і наростання нових, звичайно попереджувала боротьба і мандрівка рас і народів. Індії, Мала Азія, Єгипет, Греція, Рим, християнізм, мандрівка народів і упадок античного світу, наростання нової західно-європейської цивілізації. Опісля наступ арабсько-магометанського світу, дальше завоювання й наступ монголів. Протинаступ Заходу у хрестоносних походах. Нові

ідеї ренесансу й французької революції охопили цілу Європу.

Викривлення і занепад західно-європейської цивілізації в добі капіталізму спричинило наступ московсько-большевицького руйнуючого світу з заходу на схід. Тепер точка тяжості переходить з Заходу на Україну, щоби перейти до протинаступу й відродження окцидентальної культури. Україна лежить у центрі схрещення культурно-цивілізаційних огнищ середземноморського басейну, північно-західної культури та московського й орієнтального світу. Україна має дати органічний синтез вартостей і надбань середземноморського культурно-цивілізаційного центру – Греції, Риму, християнізму, західно-європейської цивілізації і північного варяжства, перетоплених у горнилі української душі, і надбань України.

Властивості української культури проявляються у розвитку й вияві діонізієвських первнів – внутрішньо-життєвих енергій та силі внутрішнього росту з красою і багатством форм аполлінського зовнішнього світу. Україні треба так сили та глибини змісту й духовно життєвого росту, як і внутрішньої й зовнішньої форми.

У властивостях української культури є слідні так

діонізійські первні могучого вияву духовно-життєвих енергій, як і любов краси і форм зовнішнього світу та природи. Націоналістична українська культура дасть синтез героїчних елементів прометеївського духа й могучої гераклівської волі зусиль і цивілізаційної праці та фавстівського творчого духа, володарства волі, ідеї й чину над світом, природою і життям у постійному творчому ставанні.

Гінтер пише, що: «Не вистачає виконувати собі залізні пароплави, літаки, бездротні телефони, треба виконувати також свою душу і то тим більше по володарські, що більше по володарські окаяданюється сили світу».

Життєві психоволеві енергії й потреби життя народів і рас були джерелами культурно-цивілізаційного розвитку: ідеї і міти були змістом і двигуном, чи це будуть релігійні міти «вибраного» жидівського народу, грецькі й римські героїчні міти, чи це будуть ідеї й міти християнізму, чи це буде міт Магомета, чи це будуть ідеї – міти французької революції та визвольної боротьби поневолених народів. Тепер тою підставовою творчою силою та змістом культури є ідеї національної спільноти, вартість людської особистості та праці.

Націоналізм, як новий світогляд дає нове

сприймання та новий ідеал краси й запліднює нову мистецьку творчість. Мистецтво, це не лише насолода гармонією форм і свобідна гра сил, але в першу чергу інший спосіб формування творчого процесу й розвитку духа й життя. Нове мистецтво – це не лише нові ідеї, нові образи, нові форми вислову, але це нове оформлення і вияв творчих сил і ідей, формуючих, життя. Як той, хто творить: митець-маляр, композитор, різьбяр, поет так і той, хто сприймає мистецтво, одержує не лише нові враження, але нові переживання, нове наставлення духа, почувань і думки. Його душа розвивається й росте та впливає на формування внутрішнього й зовнішнього життя. Тому треба, щоби людина, що творить мистецтво, не замикалася в собі, але йшла в життя, все переживала, жила всіма фібрами душі й тіла, боролася, змагалася за нове обличчя світу, відчула духа часу й діючі розвоєві сили, збагнула кермівні ідеї, дрогоання душ і сердець і подув історичного ставання.

«Йде про те, щоби людина, яка хоче помножувати духовне надбання свого народу не ворочалася тільки в верстаті, лише виходила, жила, прагнула, боролася з усім живим світа, досвідчала потуг свого часу; пізнавала людей свого часу в ненависті й любові. Малювати друге – жити перше» (Гінтер). Гете каже у своєму «Фавсті»:

«Все пережити – осе моє бажання,
На собі понести тягар людської долі.
Глибінь і височінь, всі радощі, все горе,
Я візьму сам на власне серце хворе,
Свій виднокруг до меж її розкину...»

Тільки могуті героїчні переживання та змагання народів і людей запліднюють і видають велике мистецтво, як прим. могутча Україна Святослава Хороброго, Володимира Великого і Ярослава Мудрого видала героїчний епос «Слово о полку Ігоревім», або героїчна Греція видала Гомера, великих трагіків, мислителів і митців.

Тільки великі, героїчні душі й серця творять велике мистецтво, як прим. Т. Шевченко, Данте, Шекспір, Гете, Бетховен, Вагнер і т.п. Тому творці великого правдивого мистецтва мусять бути зіпоєні всіма фібрами своєї душі зо своєю батьківщиною й нацією, мусять переживати її долю й для неї горіти, як Шевченко.

«Творець великого мистецтва є завжди

уродженцем землі, який переживає свою національність і батьківщину в радості й болі, також часто в ненависті, але завжди у пристрасті» (Гінтер).

Тому, що мистецтво має великий вплив на формування людських душ і почувань, тому не може розкладати й розбивати людського духа й почувань. Тому держава не може дозволити на шкідливе, розкладаюче мистецтво. Правдиве, велике мистецтво ніколи не розклало людських душ, лише їх формувало та збагачувало новим змістом. Чи твори Гомера, грецьких трагіків, Данте, Шекспіра, Гете, Шіллера, Бетховена, Вагнера, Шевченка не поривали й не збагачували людської душі й почування новим змістом і новими вартостями? Тоді б'ється живіше серце, росте душа. Український націоналізм є за героїчним, мужеським, життєрадісним мистецтвом повноти душі й життя. Мистецтво – це саме вияв наповненої ущерть душі й серця, це вияв творчого горіння й пориву духа й повноти життєвих сил. Мистецтво є подібне до пристрасного горіння й гармонії душі, серця й життя в любові чи боротьбі.

Мистецтво – це лише інша форма творчого впливу людської душі й життя, подібно як любов, змаг, вільна гра, боротьба, подорожі, відкриття. Для націоналістичної героїчної духовності є це гарне, величне, могутнє й героїчне, взнесле, міцне й

життєрадісне. Націоналізм відчуває красу міцного, повнокровного, і творчого життя і духовних поривів на вершини ідеї й чину. Це – глибінь, сила й височінь повноти духа й життя. Це краса могучого, героїчного, взнеслого й життєрадісного. «Дас Шине дес Гихстен унд Гристен». Це краса найвищих поривів духа, великості й могучості життя. Це краса великого лету орла у піднебні простори понад кипучістю природи й землі й краса могучої сили лева серед багатства життєвої боротьби. Це є мірилом вартості й сили народу й людини, в чім вони відчувають красу.

Розділ ІХ. Ідея української соціальності

Ідея соціальності й суспільного ладу не є зв'язана лише з розв'язкою взаємовідносин капіталу та праці, зо справедливим розподілом матеріальних дїбр і охороною праці чи зо справою організації таких чи інших професійних союзів. Ідея соціальності є не форма й структура розчленування даної суспільності, але уклад суспільних сил і організація взаємовідносин людей поодиноких суспільних верств і груп між собою і до цілості нації й держави на підставі певних засад в цілі заспокоєння культурно-цивілізаційних, біологічних і матеріальних потреб. Соціальне питання визначається не лише участю всіх верств у розподілі матеріальних дїбр і суспільного доходу відповідно до їхньої співучасті в національно-суспільній продукції, але також означає співучасть всіх верств. У культурно-цивілізаційних надбаннях рівне право для всіх зайняти відповідне суспільне становище. Соціальний лад є це уклад і функціонування поодиноких суспільних органів у одному суспільному організмі на тлі підстав і засад культурно-цивілізаційного, історичного і матеріального розвитку. Соціальне життя це немов змисли й органи національного організму в щоденному житті та праці. Соціальне життя це немов

біологія і фізіологія й історія. Знову ж соціальне життя мається так до матеріальних відносин, до економії і техніки, як живі тіла до їх фізичних і хімічних процесів, як біологія до фізики й хімії. Соціальне життя це зовнішня форма життя нації, це національна спільнота в щоденному житті та праці при роботі рільника, при верстаті робітника й ремісника, при розумовій праці інтелігента.

Засада спільноти; раси, народу й нації з одної сторони, дає внутрішню єдність і органічний уклад всіх суспільних груп і сил, з другої сторони уможлиблює суспільне зрізничкування, розподіл праці, тяглість і вартість праці та рівновагу всіх продукуючих груп. Інакший був суспільний лад первісної громади – орди – роду чи племені, що спільно ходили на лови. Воювали, випасали худобу чи управляли ріллю. Інакший був суспільний лад в часі організації держав, опертих на невольницькі. Опісля наступив перехід до феодального устрою й цехової організації міст, а далі розвиток капіталістичного устрою і повстання нових суспільних концепцій, з одної сторони соціалізму й комунізму, з другої синдикалізму, кооперативізму, становізму й націократії.

Зміни суспільних норм і суспільних устроїв не залежать виключно від знаряддів і форм продукції,

від технічно-матеріальних відносин і боротьби класів, як цього хочуть марксистки. Вони кажуть, що камінна сокира чи молот зумовлюють інший суспільний лад, а винахід залізних предметів творить знову інший суспільний лад. «Здобуваючи нові продукційні сили, люди змінюють свій спосіб продукції, а враз зо зміною способу продукції, способу здобування середників до життя – змінюють вони всі свої суспільні відносини. Річний млин дає нам суспільність з феодальним паном на чолі, паровий млин – суспільність з промисловим капіталістом». (Маркс «Нужда філософії»).

Суспільні відносини залежать в першу чергу від розвитку й укладу суспільних сил, від суспільної активності й організації, від стану творчості й життєвих потреб та від культурно-цивілізаційного рівня. Безперечно технічно-матеріальні відносини впливають на уклад суспільних відносин, одначе не рішають про зміну суспільного ладу. Чейже стан техніки й економіки, стан матеріальних відносин залежить від суспільної активності та творчості. Чейже засвоєння технічних засобів в продукції в колоніальних расах, в Індіях чи Китаю не змінє їхніх суспільних відносин, не нищить кастовості в Індіях, а родово-племінних чи патріархальних відносин у колоніальних расах.

Треба розуміти техніку й економіку як вияв продуктивних сил даної спільноти і як знаряддя й засоби праці, для заспокоєння життєвих потреб, не як підстави й мотори цілого суспільного, історичного, політичного й духовного розвитку. Ідея української соціальності є нерозлучно зв'язана з розвитком ідеї нації, праці, вартості, живучих сил народу й гідності вільної людини. Ідея вільної нації, вільного працюючого народу, справедливого суспільного ладу, вільної продуктивної праці та вільної людини йшли в парі на протязі історичного розвитку України. Український націоналізм опирає будову нового суспільного ладу на засаді добра й зверхності національної спільноти. Добро нації, добро загалу, перед добром і користю одиниці й поодиноких суспільних груп, бо від сили й розвитку нації залежить доля одиниці й поодиноких суспільних груп. Нація удержує тяглість духовних і матеріальних надбань усіх поколінь і органічну єдність всіх суспільних груп. На місці індивідуалістичного солідаризму Л.Буржуа чи кооперативного солідаризму Ліда, на місці християнського солідаризму український націоналізм висуває засаду інтегрального неосолідаризму, себто національного солідаризму праці.

На якійсь мнимий квазі-контракт і депозит минулих поколінь зобов'язує одиницю супроти минулих і майбутніх поколінь, щоби за ці матеріальні

добра і надбання, що одержала вже готовими від минулих поколінь, віддала затягнений борг і депозитив в руки других поколінь і не сама матеріальна співзалежність і зріжничкування продукуючих верств у лоні національної спільноти.

Національний солідаризм праці опирається на таких засадах:

1. Національної спільноти та зверхнього контролю нації-держави.

2. Органічної солідарності та співпраці всіх верств;

3. На засаді обов'язку суспільно-корисної праці; всі члени нації є рівні перед обов'язком праці; кожний член нації є зобов'язаний працювати розумово і фізично для помноження сил і надбання нації; не є яка небудь праця, але суспільно корисна праця є обов'язком і честю кожного члена нації.

4. На засаді суспільної справедливості; кожному відповідно до його праці й вартості, незалежно від матеріального положення й суспільного становища; хто не працює, не вважається гідним членом національної спільноти; лише в лоні національної спільноти може існувати суспільна справедливість.

5. На засаді національно-суспільної етики; праця є

суспільно-етичною вартістю й честю.

6. На засаді вартості людської особовості й потреб родини; український націоналізм є проти визиску людини людиною, одного члена нації другим.

7. На засаді культурно-цивілізаційного розвитку.

Український націоналізм є проти ліберал-капіталістичного устрою. В капіталістичному устрої панує групка сильніших матеріально людей над мільйонами працюючого народу, панує соціальна нерівність багатших матеріально, незалежно від їхньої вартості та праці, панує визиск, класовий егоїзм, погоня за зиском і боротьба класів. Капіталісти керуються передусім якнайбільшим матеріальним зиском із капіталу, хоч би коштом добра нації й нужди народу. В капіталізмі є вихідною точкою й підставою інтерес й матеріальна користь і необмежена свобода одиниці, панування й перевага капіталу, що дає зиски незалежно від праці. В капіталізмі панує трактування праці як товару залежно від купівлі-продажу, механічне розбиття й роз'єднання органічних злож суспільного на верстування й підірвання духово-моральних і національно-суспільних спійл внутрішнім розпорошенням й вільною грою матеріальних сил і зовнішнім пануванням міжнародної фінансієри банків, біржових спекулянтів, промисловців і великих

купців. Знову ж, у соціал-комунізмі панує колективне стадо коштом нації та других верств, цілковите узалежнення людини від матеріально-технічних відносин і колективу, механічно-фізичне трактування праці як робочої сили, бюрократична мертвечина, марне вегетування, знесення свободи людини вільної праці, суспільна несправедливість, бо на рівні трактується зайдів і нероб із працюючими чесно людьми на власній прадідній землі.

Тільки національний, інтегральний солідаризм праці запевнює всебічний розвиток сил нації, співпрацю всіх продукуючих груп, свободу і вартість праці, справедливу співучасть в продукції й розподілі культурно-цивілізаційних надбань і матеріальних дібр для добра українського працюючого народу й майбутніх поколінь. Соціальне питання в Україні – це революційна боротьба за владу нації й українського працюючого народу проти московського, совітського національного, соціального й господарського поневолення й визиску, це знищення більшовицького колективізму й бюрократичної панівної кліки червоної буржуазії всяких комісарів, керманичів фабрик і заводів і збудування нового справедливого працекратичного солідаристичного ладу; це врешті розвиток наверстування та зрізничкування суспільно-виробничої структури української нації, формування української робітничої верстви й організаторів

продукції, поворот до землі й суспільне оформлення українського селянства, доповнення свіжими силами й остаточне суспільне оформлення нової української інтелігенції, як окремої верстви.

Соціальне питання в Україні, розвиток суспільного зрізничкування й оформлення суспільної структури української нації є зв'язані з поворотом до землі українського селянства, вимагають органічної зв'язі з землею й віддачі українському селянству з приватну, суспільно-корисну власність української землі, вимагають упромисловлення України й урбанізації, опанування українським елементом міст і їх розбудови. Селянство є коренем і резервуаром свіжих продуктивних сил і підставою сталості й органічності суспільного ладу, немов та земля, яку оре селянин і здобуває своєю працею та кров'ю на підставі козацького закону, плуга й шаблі.

Робітництво є рушійним і активним елементом, підставою продуктивних сил. Робітництво треба зв'язати з національною спільнотою й національним господарством, щоби закоренилося й органічно зв'язалося не лише почуваннями, але й істотними потребами життя й своєю долею з долею своєї батьківщини. Тому треба змагати до того, щоб зблизити місто з селом, дати робітництву змогу набути на приватну власність власний дім і город,

уможливити творити власний верстат праці й бути співвласником того підприємства, де працює. Треба прагнути до того, щоб робітництво уважало добро й долю цілої нації своєю власною справою й долею. Український націоналізм зверне увагу на розвиток середньозаможного селянства, ремісництва, міщанства й інтелігенції – старого середнього стану, який є підставою внутрішньої рівноваги й вирівнювання крайніх суперечностей з долини й гори, підставою сталості відносин й внутрішньої органічної єдності крайніх груп в одній національній спільноті. Брак здорового середнього стану шкідливо відбився на суспільно-господарському й культурно-цивілізаційному розвитку Польщі, бо між шляхтою й селянством була непрохідна прогалина, а опісля наступило роздвоєння й нерозуміння між інтелігенцією, робітництвом і селянством. Розвиток міст і середнього стану спричинився до суспільно-господарського, культурно-цивілізаційного й державно-політичного розвитку в Італії, Франції й Німеччині від міських середньовічних цехів, ганз і міських республік до французької революції й визволення та формування модерних націй.

Підприємці, організатори продукції є конечно потрібні, як той ініціативний момент розвитку продукційних сил народу й національного господарства. Тільки мусить панувати суцільний

зв'язок та співпраця між робітництвом і підприємцями у спільних організаціях, у спільноті праці й в національній свідомості. Український націоналізм трактує підприємців, як організаторів і керманичів підприємців у суспільній, продукційній, суспільно-корисній праці з робітництвом. Український націоналізм протиставляється всякому анонімному капіталові міжнародної фінансієри, капіталістичним галапасам, рентієрам і біржевим спекулянтам. Тільки підприємець, як організатор і творець продукції, є рівно цінний та суспільно корисний, бо творить нові форми продукції. Як підприємці, так і робітники виконують працю, як органи однієї національної спільноти.

Найвищим працедавцем і власником всіх культурних і матеріальних дібр є нація, а всі верстви й одиниці виконують працю відповідно до своїх здібностей і потреб. Тому як розумова, так і фізична праця є суспільно корисна, вартісна й потрібна. Ані одна, ані друга не є гіршою. Треба плекати пошану

й любов до праці. Чи то праця замітача вулиць, чи інженера й гірника є суспільно вартісною й потрібною та гідною пошани. Інтелігенти, як творці ідей і культурно-цивілізаційних вартостей, а зокрема як організатори й творці продукції, наприклад інженери, конструктори, винахідники, адміністратори

й керманічі спричиняються до розвитку духовних сил і тим до піднесення продуктивності й якості праці, спричиняються до шукання нових шляхів і форм суспільно-господарського розвитку й оформлюють нові формуючі ідеї. Як селянство дає органічну зв'язь з життєвими силами й енергіями, так інтелігенція дає духовну зв'язь і чинники розвитку. Тільки треба, щоб інтелігенція мала живий органічний зв'язок із своїм народом і життям, з селянством і робітництвом, щоб не заклепилася в відірваному від життя інтелектуалізмі і доктринерстві. Ідея праці, обов'язок

і честь праці, нова ідейно-етична постава до праці будуть одними з підставових засад нового устрою виховання та стилю життя. Праця є обов'язком і честю кожного члена нації, мірилом його вартості й підставою його суспільно-політичних прав. Важним є не де хто працює, але як ставиться до праці та який зміст вкладає у свою працю, яка якість і продуктивність його праці. Тому треба плекати героїзм і ентузіазм праці не менше від героїзму боротьби. Доля й сила України буде вирішуватися не лише на фронтах боротьби, але не менше на фронтах завзятої, гарячкової праці, щоб продуктивністю й запалом праці надробити втрачені століття поневолення й наздогнати передові народи в історичному поході та змагу за провідне місце в світі. Тому український націоналізм кличе до цілого українського народу:

вставайте, борітеся, здобувайте, перемагайте і володійте над своїм світом, формуйте своєю волею й силою історичну долю України, працюйте та творіть нове, могуче життя нації та вільних людей праці. При будові й організації нового суспільного ладу треба зберігати переплив, взаємне пов'язання, доплив свіжих сил між поодинокими суспільними верствами, наприклад до селянства, до робітництва, ремісництва, купецтва чи інтелігенції, з робітництва до підприємців і інтелігенції і т.п. Треба, щоб між поодинокими верствами панувала якнайбільша органічна зв'язь та зближення в лоні одної національної спільноти, щоб поодинокі верстви не засклепилися в замкнені в собі касти та стани, як у часі станово-цехового устрою в середньовіччі, або у своєму професіоналізмі, як у анархосиндикалістів. Кожна верства є рівночасно культурною верствою, бо бере участь у культурно-цивілізаційних надбаннях, також військовою верствою, бо бере участь у обороні своєї країни, далше - політичною верствою, бо бере співучасть у кермі державою, а рівночасно продукуючою верствою, бо витворює господарські добра й бере участь у розбудові національного господарства. Не може також бути як у середньовіччі чи в платонівській концепції держави, щоб кожний стан займався виключно своєю функцією, як стан вояків-лицарів, мудреців-державних мужів і живителів. Синдикалістична і станова концепція суспільного

ладу й державного устрою без органічного зв'язку національної спільноти та взаїмних перепливів і допливу свіжих сил може довести до засклеплення в професіоналізмі та становій кастовості. Також класократична концепція Липинського дає суспільно-господарську нерівність і суспільну несправедливість, класовість, політичну і господарську перевагу непрацюючих груп, як наприклад поміщиків, класовий егоїзм і визиск слабших матеріально, брак зверхності органів держави, що в'яжуть поодинокі верстви й вирівнюють суспільні суперечності і врешті брак органічної єдності всіх верств у одній національній спільноті, що може довести до кастовості...

Український націоналізм мусить будувати свою органічну систему й організацію суспільного ладу, залежно від суспільно-господарського розвитку й структури України. Україні треба професійних синдикатів для суспільно-господарського оформлення й фахового вироблення виробничих сил України, однак вони мусять бути рівночасно органічно зв'язані в більші господарсько-суспільні організації залежно від роду продукції, як промисел, земля, торгівля. У спільній організації праці гуртуються робітники, підприємці, інженери, адміністратори й ремісники з окремими секціями. Є спільна організація усього селянства й хліборобських робітників, організація всієї інтелігенції і т.п. Ті

професійні та спільні організації поодиноких верств мусять бути завершені вгорі органами держави, а в підставі єдністю національної спільноти всіх продукуючих і спільною організацією в усіх більших підприємствах. По знищенні большевицького ладу Україна буде мусити виробити питомі собі, органічні форми нового суспільного ладу відповідно до свого суспільно-господарського розвитку, свого характеру, світогляду й життєвих потреб. Тепер можна подати тільки загальні зариси, напрямні й підставові ідеї. Це працекратичний, націократичний лад неосолідаризму.

Розділ X. Економіка націоналізму. Нація і господарство

Український націоналізм дає нову концепцію й організацію господарського життя. Економічна концепція мусить органічно виростати з суспільної структури, історичного розвитку, культурно-цивілізаційного рівня, господарського стану й життєвих потреб, національно-політичного положення і завдань. При будові господарського життя треба остерігатися всякого відірваного доктринерства, утертих шаблонів і бюрократичних експериментів, як це було наприклад у наших соціалістів, а тепер у більшовиків. Український націоналізм протиставляється ліберал-капіталістичній економіці й соціалістичній економіці в теорії та практиці. Капіталістична економіка в концепції економічного лібералізму (Сміта, Рікарда, манчестерської школи і т.п.) означає господарське життя в індивідуалістично-механістичний спосіб, як вільну гру господарських сил, яка бере за підставу інтерес і необмежену свободу одиниці, а головним чинником господарського розвитку вважає жадобу якнайбільшого зиску. Такий підхід і розуміння господарського життя довів на

практиці до необмеженої конкуренції індивідуальних підприємств у погоні за якнайбільшим зиском без огляду на добро власної держави і других працюючих верств: фабричного пролетаріату й селянства.

Хоча ліберал-капіталістична система довела до великого розмаху й розвитку великих підприємств, нагромадження майна й капіталу, постання нових ринків збуту, розвитку техніки, однак це в консеквенції дало залежність матеріально слабших від матеріально багатших, панування міжнародної фінансієри, великих капіталістів, біржевих спекулянтів, банкових концернів, промислових трастів і картелів коштом добра нації та працюючих верств.

Національне господарство – це не механічна сума й вислідна індивідуальних господарств, але щось більше і надрядне. Бо на національне господарство складаються господарські надбаня та праця всіх поколінь і органічна співзалежність всіх продукуючих верств.

Істотою й підставою національного господарства є не лише природні багатства землі й її надрів, не лише знаряддя продукції, фабрики й машини чи кількість капіталу, але цілість продукційних сил живих, діючих людей, всіх верств цілого національного організму. Український націоналізм

розуміє господарське життя органічно й динамічно, як органічну єдність не лише всіх матеріальних дібр, але в першу чергу органічну цілість і організацію та помноження всіх продукційних сил. Адже фабрики, машини й матеріальні надбання є лише витвори та знаряддя продукційних сил, що служать до дальшого помноження суспільно-продукційних і біологічних сил і до піднесення культурно-цивілізаційного рівня. Добро й розвиток національно-суспільного організму, продуктивізм, праця, розвиток біологічних сил і краща організація повноти життя є підставами господарства. Ціллю господарства є видобути всі сили природи, багатства землі й розвинути продукційні сили для добра й розвитку національно-суспільних організмів і людей. Господарського життя не треба розуміти як нагромадження матеріальних дібр і заспокоєння матеріальних потреб. Коли б господарське життя обмежувалося тільки до заспокоєння матеріальних потреб, тоді б люди й народи не нагромаджували й не продукували стільки дібр, не здобували нових сирівців і ринків збуту, не завойовували нових багатих земель. Господарське життя як засіб дає могутність і розвиток величезних продукційних сил, уможлиблює піднесення культурно-цивілізаційного рівня. Господарське життя, як засіб, дає могутність і розвиток величезних продукційних сил, уможлиблює піднесення культурно-цивілізаційного рівня. Господарське життя – це нова форма виявлення

творчих, продукційних сил національно-суспільного організму для заспокоєння біологічних потреб, для піднесення могутності і повноти життя. Воля повноти життя, воля могутності, владарності та творчості спільноти і людини проявляється також у господарському житті, подібно як життєві енергії живих організмів помножують і перетворюють фізично-хімічні складники для своєї сили і росту. Український націоналізм поборює механічно-колективістичну, бюрократичну економіку соціалізму-комунізму, що звертає інтерес до одного класу коштом інших верств і цілого національного організму. Комунізм хоче перемінити ціле господарство на одну велику фабрику, а людей перемінити в колективне стадо, як роботи і кільця одного великого господарського механізму. В такій господарській системі людина є узалежнена від матеріально-технічних сил і колективу.

В ліберал-капіталізмі ставиться на перше місце:

1. Інтерес одиниці;
2. Матеріальний зиск із капіталу;
3. Сирівці;
4. Ринки збуту;

5. Працю.

В колективно-бюрократичному господарстві соціалізму і комунізму ставиться на перше місце:

1. Інтерес класу – пролетаріату чи комуни-колективу;
2. Матеріально технічні знаряддя продукції;
3. Працю, як робочу силу;
4. Людину.

Знову ж, у націоналістичній економіці ставиться на перше місце:

1. Добро і сила національної спільноти;
2. Вартість праці і культурно-цивілізаційний розвиток людини;
3. Розвиток усіх продукційних сил;
4. Природні багатства і ринки збуту.

Український націоналізм є проти хаотичної капіталістичної господарки та проти бюрократичної мертвеччини й колективного рабства большевізму,

але за плановим, організованим, органічно-динамічним господарством. Український націоналізм зберігає вартості приватної ініціативи, підприємчivosti та приватної власності, але під зверхністю й контролем нації-держави. Приватна власність не може бути «абсолютною», «священною» і «ненарушимою», як цього хоче капіталізм.

Абсолютним, найвищим власником усієї землі та всіх її багатств є нація, що вдержує тяглість надбань усіх поколінь. Часткову й обмежену приватну власність одержують поодинокі члени національної спільноти і громадяни держави, що виправдають і здобудуть ту приватну власність своєю суспільно-корисною працею. Приватна власність одиниці не може бути необмеженою і абсолютною. Одиниця може вільно розпоряджатися своєю приватною власністю, але в рамках добра нації-держави й забезпечення родини-роду. Тому тільки нація-держава може мати більшу приватну власність, що заспокоює потреби цілого народу. Тому всі ліси, комунікаційні шляхи, важливі для потреб цілого народу, є власністю нації-держави. Українська нація-держава уневажить своєю силою й законом це безправне загарбання української землі і народного господарства окупантськими державами й чужими зайдами. Право до української землі і до українських багатств має тільки український народ, бо цю землю здобули своєю кров'ю та працею його предки.

Український націоналізм узгляднює державну, індивідуальну, кооперативну і муніципальну власність. Український націоналізм є проти анонімного, паразитивного капіталу міжнародної фінансієри чи нетрудових капіталістів, рентієрів, але підкреслює значення суспільно-політичного капіталу для добра цілого національного господарства та працюючого народу. Мірилом господарської чинності має бути не якнайбільший зиск з оборотів, але якнайбільша продуктивність капіталу для розвитку продукції та помноження суспільного доходу й національного майна. Бо не кількість капіталу є підставою народного господарства й багатства, але його продукційне ужиття. Приміром, величезні багатства індійських магараджів не є підставою господарства Індії, яка знаходиться на низькому господарському рівні. Гроші й капітал – це лише засоби виміни й господарських послуг. Український націоналізм є проти хаотичних ринків праці, товарів і капіталу, де панує необмежена конкуренція і усування слабших матеріально, без огляду на потреби цілого національного господарства, щоби тільки осягнути якнайбільший зиск. Український націоналізм знесе всякі біржеві й банкові спекуляції й анонімний акційний капітал. Хаотичні відносини на ринках з необмеженою конкуренцією доводять до всевладності сильні матеріально картелі, до надпродукції, безробіття та визиску. На тім терплять працюючі верстви – селянство, робітники, дрібні

купці, інтелігенція й ціле народне господарство. Український націоналізм є за планову організацію товарових ринків, обігу кредиту й капіталу та змагає до планового розподілу всіх продукційних сил відповідно до родів продукції й потреб цілого народного господарства. Справа розподілу праці, платні, умов і часу праці є загальнонаціональною і державною справою, що український націоналізм унормує кодексом національної праці, а кожночасно буде нормувати платні й ціни тарифами, як публічно-правними зарядженнями.

Банки мають спричинитися до нагромадження ощадностей, цілевого розподілу й обігу грошей для тих, що потребують, а не вести всякі торгівельні, промислові чи біржеві спекуляції.

Банки мають виконувати суспільно-корисну функцію регулювання нагромадження, розподілу й обігу грошей та кредитів, а не бути знаряддям якнайбільших зисків для поодиноких капіталістів.

До розвитку українського господарства причиняється: держава своїм контролем та плановим керуванням, приватна ініціатива й підприємливість організаторів і керманичів продукції, професійні організації працюючих і праця. В руках держави й під її керуванням будуть великі промислові й торгівельні

підприємства, копальні, комунікаційні засоби, банки. Держава віддасть ведення поодиноких підприємств здібним і підприємливим кермачам, приміром інженерам і працівникам, що працювали в даному підприємстві при співучасті та співпраці працюючих робітників, як помічних і дорадчих органів, щоби оминути бюрократичного етатизму. Середній і легкий промисел і середня торгівля перейде або на власність здібних і підприємливих працівників, або поодиноких кооперативів. Вимогою українського господарства є як найбільше упромисловлення, технічний розвиток і урбанізація України. Україна має всі природні дані й багатства, великі продукційні сили, корисне географічне положення близько великих торгівельних шляхів із заходу на схід і з півночі на полудне, добрі ринки збуту на схід в Азії й на полудні. Балтика, Чорне море, Середземноморський басейн, Мала і Середня Азія будуть артеріями та шляхами розвитку господарської сили України. Україна мусить бути не лише сильна політично й культурно-цивілізаційно, але також і економічно. Україна мусить бути не країною поетичних сіл, вишневих садків і сентиментальних «гречкосіїв», але країною великих фабричних підприємств, фабричних димарів, могутнього торгівельного флоту, кипучої праці, великих і достатніх міст, культурно й економічно піднесених сіл, свідомого й заможного робітництва, енергійних підприємців й рухливих купців. На сторожі сили й могутності

України мають стояти не лише залізні полки сильної національної армії й цілого озброєного народу, але могучі димарі, сталеві машини й мотори, залізниці й морський флот. До могучого гімну землі й побідних маршів войовничої армії мусить долучитися гімн праці, гуркіт літаків і тракторів, гамір фабрик, рух залізниць і рев сирен річкового й морського флоту, що будуть виявом сили й величі України, добробуту працюючого народу і рознесуть славу і могучість України по всьому світі. Здобудуть для українського народу провідне місце у світі й історії.

Український націоналізм і більшовизм

В якому стані поневолення, гніту, визиску й нужди знаходиться український нарід, мимо таких величавих перспектив і можливостей? Як його гнобить і висисає життєві соки московсько-більшовицький молох, окайданює його душу й вільного духа, давить його героїчне серце, заковує лет його думки в колодки сухої доктрини, топче його національні святощі, загарбує багатства української землі, живе коштом кривавиці та праці українського працюючого народу. В якому страшному національному, політичному, соціальному, господарському й духово-культурному поневоленні живе український нарід під чоботом московсько-большевицьких сатрапів! Червона зоря Кремлю й Москви хоче затемнити вікову славу Золотоверхого Києва й велич Володимирового Тризуба. Боротьба України з більшовизмом – це боротьба української нації з новою формою московського імперіалізму, це боротьба проти руйнуючих розкладових сил московського духа й насилля. Український націоналізм поборює в цілості теорію та практику марксизму-большевизму.

Большевизм – це приноровлення теорії Маркса

до властивостей московської душі й суспільної структури. Чейже марксизм повстав у промисловій західній Європі та вказував на конечність соціальної промислової революції з організованого пролетаріату. В Росії промисел і пролетаріат був щойно в початках свого розвитку. Росія знаходилася у переходовій фазі розвитку між феодальним абсолютизмом царату і початками капіталізму. Тому не технічно-матеріальні відносини та зміна форм продукції були підставою большевицької революції, але політичні, суспільні, й національні суперечності розбили царську тюрму народів. Большевизм так легко прищипився, бо відповідав психіці й суспільній структурі московського народу.

Ось що пише про це знавець московської душі Бердяєв у своєму творі «Проблеми комунізму»: «Большевизм є останнім втіленням російського месіянізму, втіленням атеїстичним; він вірить, що світло йде зо сходу і що смолоскип більшовицької революції роз'яснить буржуазні сумерки заходу. Російський нарід не зреалізував своєї старої ідеї Третього Риму... А замість Третього Риму зреалізувала (Москва) Третій Інтернаціонал». А далі пише так: «Та комуністична релігія, яка не є російського походження заломлюється в формах російської релігійної думки». Ці нотки московського месіянізму пробиваються зо слів Постишева: «Є нова Москва –

осередок Союзу совітських соціалістичних республік, столиця батьківщини міжнародного пролетаріату і пригнічених трудящих мас цілого світу. Є нова Москва – осередок уваги всієї поступової людськості... З любов'ю і надією позирають у бік цієї нової Москви пролетаріат й трудящі цілого світу».

Більшовикам не чужа московська національна гордість. Ленін у своїй статті: «О національній гордості великороссов», пише таке: «Чи чуже нам російським (великоруським) свідомим пролетарям, почуття національної гордості? Розуміється ні! Ми повинні мати почуття національної гордості, бо російська нація також витворила революційний клас, також дала докази, що вона здібна дати людськості великі зразки боротьби за свободу й соціалізм... Ми зовсім не прихильники неодмінно малих націй, ми безумовно при інших рівних умовах за централізм і проти міщанського ідеалу федеративних відносин»...

А «Правда» в 1936 році пише про передове місце Москви таке: «І російські робітники, російські трудящі можуть тим, що саме на їх долю випала честь допомогти трудящим інших національностей стати дійсно вільними членами соціалістичної спілки народів – СРСР і тим заслужити їх найбільшу любов».

Подібно в Маркса й Енгельса діяла в підсвідомості

месіянстична ідея жидівського вибраного народу й душа жида – вічного кочовика. Тільки тим новим Ізраїлем має бути тепер містичний пролетаріат і колектив. Пролетаріат – це новий міт і месія, що є найвищим добром, правдою та справедливістю. Большевизм виріс із психології московського нігілізму, з суперечностей та крайностей московської душі. Ось як характеризує Бердяєв питоменності московської душі: «І рівнинність російської землі, її безмежність, нескінченність її далини, її неформлена стихійність є тільки виразом рівнинності, безкрайності російської душі, нескінченності її далини, її залежності від неформленої народної стихії». «Та розливність російської душі унеможлиблює внутрішню духову дисципліну, а тим самим негує можливість прийняти яку-небудь культуру з нутра. Російська душа живе настроями. Розливається широко. Охоплює певні типи культур, але не дається уняти в рами дисципліни тих культур. Переливається поза ті рами. Розпорошується. Брак якоїсь духовної форми, брак внутрішньої дисципліни провадить до того, що інстинкт самозбереження зникає в росіянина, а повстають руйнуючі тенденції супроти себе самого, бажання розплистися в просторі». «Росіянин дуже легко переходить кризу культури, не зумівши ще як слід пізнати культури. Звідси впливає характеристичний для росіянина нігілізм. Росіянин легко зрікається науки та штуки, держави й господарства, бунтується

проти одідичених спійл і змагає до незнаного царства, до неозначеної даліни. Російська душа є здібна до так радикальних експериментів, до яких ніколи не буде здібна європейська душа»...

Московська душа є повна суперечностей та крайностей. Вона кидається між пасивністю «обломовщини» й толстовства з диким шалом пристрастей і афектів «карамазівщини».

Потворна, хаотична, стихійна, сатанічна московська душа виглядає з галереї постатей Достоевського, Толстого, Горького. Брак гармонії, імпульсивність, бунтарство Пугачовщини й деспотія Івана Грізного, Петра I чи Миколи II, анархізм і нігілізм, кочівництво й бездомність бродяг Горького й босяків, колективізм «общини» й «міру», ортодоксія, формалізм і доктринерство у сфері думки, брак сильної волі й хаос крайніх почувань були відповідним духовим і суспільним підложжям під посів зубів більшовицького смока. На місце самодержавія й доктринерського православія прийшла диктатура більшовицької кліки й більшовицьке доктринерство. «Марксизм – лєнінізм став своєрідною схоластикомою й обороною ортодоксії, як пише Бердяєв. Нова більшовицька ортодоксія безпощадно винищує всяких єретиків і давить всякий розвиток самостійної думки й волі».

На місце християнської віри приходять віра в пролетаріат і колектив. На місце віри в Бога приходять віра в матерію, яка є вивінувана у всі властивості геглівського Абсолюту.

«Генеральна лінія» Сталіна протиставляється у науці й філософії механістичному матеріалізму Бухаріна. Вона підкреслює значення діалектичного, динамічного матеріалізму. Вона дає філософію сили, енергії, руху, боротьби й динаміки матеріальних і суспільних суперечностей. Нову теорію квантів і електронів у сучасній фізиці збивають більшовицькі вчені тим, що це мовляв витвір капіталістичного устрою, подібно, як теорія нео-віталізму й біології. Всупереч своїй матеріалістичній теорії, більшовизм хоче нагнути ціле життя до своєї доктрини, витвору інтелектуальної уяви, для будування майбутнього комуністичного «раю». Ціла теорія більшовизму надихана месіанізмом і містикою всесвітнього пролетаріату, що є новим Месією.

«Сам факт існування комуністичної Росії є запереченням матеріалізму», як пише Бердяєв. Більшовизм є наскрізь просякнутий московським патріотизмом і імперіалізмом. За те, що Бухарін назвав москалів у своїй статті в «Ізвестіях» «нацією Обломових», накинулася на нього «Правда» так, що він мусив відкликати свої «помилки», щоби

задоволити московський патріотизм. «Ізвестія» пишуть з приводу відкриття сесії світів РСФСР 1936 року таке: «В великому братерстві народів, утвореному геніальною політикою Леніна, що розвивається під прапором тов. Сталіна, російський народ займає перше місце, як перший серед рівних. Його мова, його національна культура, його національне мистецтво чим далі, то все сильніше і більше приходять на допомогу народам СРСР». Знаємо, як це представляється на ділі. Це доводить до переваги російської культури й русифікації.

Філософія діалектичного й історичного матеріалізму не відповідає складності людського існування й різногранності творчих процесів життя й людського духа. Це філософія предметів, а не творчого існування. Ось як пише про розуміння історичного матеріалізму сам його творець, Маркс: «У суспільнім витворюванні свого життя люди входять у означені, конечні, незалежні від їхньої волі відносини ? відносини продукції, що відповідають означеному шаблеві розвитку їх матеріальних виробничих сил. Цілість наших відносин продукції творить економічну структуру суспільності, реальну підставу, на якій вноситься правна й політична надбудова й якій відповідають означені форми суспільної свідомості. Спосіб продукції матеріального життя зумовлює суспільний, політичний і духовий процес життя

взагалі». Чи не з глибокої віри та ідеї повставали великі святині старини й християнізму, які не були зумовлені матеріальними потребами продукції!? Чи не повстали великі твори мистецтва й науки з творчого людського генія?! Чи їх запліднили й видали матеріально-технічні відносини?! Чи матеріально-технічні відносини женуть людей на смерть за свого Бога, правду, ідею, батьківщину?!

Чи відносини продукції та виміни запліднили й видали Гомера та грецьких трагіків, філософію Платона й Аристотеля, які ще дотепер не втратили своєї вартості mimo зміни форм продукції? Чи винаходи й відкриття людського духа, розвиток науки та свідомості, праця людської волі й думки не попереджають розвитку техніки й матеріальних змін форм продукції?! Діалектичний та історичний матеріалізм московського більшовизму є тим шкідливий для духовності та світогляду українського народу, що вбиває й розкладає його волю, його душу, почування й самостійність думки та узалежнює долю українського народу від матеріально-економічних відносин і доктрини, накиненої Москвою. Багате, героїчне та творче життя спроваджує більшовизм до приземного вегетування. Вбиває духа й волю творити власну історію й бути підметом, творцем нового життя. Марксизм і большевизм треба розглядати не лише як нову теорію історичного

розвитку, нову суспільну й економічну систему, не лише як політику та стратегію всесвітньої революції й диктатури пролетаріату, але також як психологічне явище, зокрема у зв'язку з психологією хаотичного, розкладового й руйнуючого московського духа. Український націоналізм бореться з більшовизмом не лише як з шкідливою доктриною, але в першу чергу з розкладовим московським духом, що руйнує українську духовність. Під оглядом культурно-цивілізаційним більшовизм з одної сторони своїм інтернаціоналізмом, матеріалізмом, колективізмом, масовізмом, механізацією й доктринерством, а з другої сторони руйнуючими розкладовими впливами московського духа й культури підриває основи та властивості української національної культури. Це бачив Шумський і Хвильовий, що кинув гасло: «Геть від Москви, не Москва, а Європа!» Українська духовність і національна культура різко різняться від механічної зовнішньої культури кочовика, московського хаотичного, непогамованого, розливного духа, немов та сибірська пурга й широка розливна Волга. Вже сам вигляд московських осель, сіл і міст наглядно відрізняє красу, барвистість, оформленість, органічність та стилевість української культури, українських хат, сіл чи святинь. Здоровий підхід до життя хлібороба, зближення до природи, погідний гумор, краса форми й гармонії, глибина духа й почувань, самостійність і критицизм думання,

поетична уява, буйність темпераменту, лицарськість, одчайдушність і ідеалізм, героїчний трагізм життя, сполучений з сонячною життєрадісністю й величезною живучістю ціхують українську духовність. Навіть стихійність, вибузовість України не є така розперезана, безоблична, суперечна й дика, як у москаля. Також підхід і відчуття терпіння є інше в українця, а інше в москаля, що любується в пасивному страдництві, самобичуванні, роз'ятрюванні ран і в самопонижуванні постатей Толстого чи Достоевського. Героїчні, життєрадісні, одчайдушні лицарські типи української людини «Дажбожих внуків», «Слова о полку», козаків Шевченківської людини, Стефаника і т.п. різняться від скрайніх типів «русского челавека», «карамазівської людини», толстовської людини, чи типів Горького і більшовицької людини. Під оглядом національним і державним більшовизм розбиває націю й силу держави своїм інтернаціоналізмом і боротьбою класів. Більшовизм трактує націю, як племінну, мовну групу, яка з часом мусить зникнути в комуністичному колективі. Більшовизм уважає національне питання як засіб в боротьбі пролетаріату за соціальне визволення. Про це пише Ленін так: «Ми були б дуже поганими революціонерами, коли б у великій визвольній війні пролетаріату за соціалізм не потрапили використати всякий народний рух проти окремих негативних виявів імперіалізму в цілях загострення й поширення кризи».

Інтереси поодиноких національних рухів мають бути підпорядковані потребам соціальної революції пролетаріату. Про це пише Ленін так: «Окремі вимови демократії, в тому й самоозначення, не є абсолют, а лише частиною загально демократичного руху. Можливо, що в окремих випадках частина суперечить загальному, тоді її треба відкинути». Знову в іншому місці пише: «Мета соціалізму є не лише знищити роз'єднання людськості на дрібні держави і всякі окремішності націй не лише зближення націй, але й їх злиття! Подібно казали колись московські слов'янофіли, щоби всі слов'янські ріки злилися в московському морі. Про справу українського пролетаріату пише Ленін таке: «Вже кілька десятиліть цілком визначився процес швидшого економічного розвитку півдня чи України, яка притягає з Великоросії десятки й сотні тисяч селян і робітників у капіталістичні господарства до копалень, до міст. Факт асиміляції в цих межах великоруського й українського пролетаріату безперечний. І цей факт має безумовно протилежне значення». І тепер тисячі московських селян і робітників йдуть немов сарана в Україну й випирають український елемент і хочуть змосковізувати український пролетаріат. Саме московський та змосковізований пролетаріат спричинився до більшовицького панування над Україною. Про це говорять цифри. В 1922 році було в Україні лише 12 801 комуністів, при чому серед

них 53,9%, себто 6 904 уважало своєю рідною мовою російську мову. З такої то волі народу запанувала советська влада! І така то була влада працюючого народу селян і робітників. Жменька чужонаціонального елемента загарбала насильно владу над мільйонами працюючого українського народу.

В 1927 році кількість комуністів в Україні збільшилася до 53 050, з того 47,7% подало як рідну мову московську. З того було 43,6% службовців, 34,2% робітників і лише 8,9% селян.

Ось так представляється влада працюючих мас селян і робітників! Український елемент є переважно селянський.

Більшовизм є не лише запереченням української нації, але також української державності. Розв'язку національного питання уйнято крилатою формулою: «розвивати національну культуру – формою, а соціалістичну змістом». На ділі це доводить до переваги московського духа й культури, що є найбільше «пролетарською», а розвиток національної культури зводиться до племінного, мовного провансалізму новітньої «Малоросії». Більшовики від якогось часу форсують поняття совітської батьківщини й совітського народу, за чим криється замасковане

обличчя московського патріотизму й імперіалізму. Колись царська Москва творила поняття «общеросів» і «общеруської народності». Подібно чехи творили поняття чехословацького народу, а серби говорять про югославський нарід, щоби винародовити менші народи.

Так звана «українська радянська державність» УРСР є позбавлена всяких суттєвих признаков суверенної держави. На поняття держави складаються такі підставові елементи, як суверенна влада, територія й населення. Формально повнота влади належить до Верховної Ради СРСР, що складається з Совіту, Союзу й Ради Національностей, де має подавляючу перевагу московський елемент. Приміром у Раді Національностей згідно зо сталінською конституцією РСФСР має 251 своїх представників, а УССР тільки 36 на всіх 571.

До компетенції верховних органів СРСР належить право контролювати й наглядати над згідністю і виконанням загальносоюзної конституції всіма союзними республіками. На ділі це означає узалежнення законодавчих органів союзних республік від загальносоюзних, де рядять москалі. Також конституція поодиноких республік є узалежнена від зверхньої контролі й інтерпретації загальносоюзних органів. Так звана конституція УССР є прямо

відписана й накинена згори. Дальше державні органи радянської України не мають можності ані означувати своєї території зовні, бо справи закордонної політики й заключення миру належить до загальносоюзних органів. Навіть органи УССР не мають права переводити внутрішньо-територіального поділу. Бо навіть внутрішньо-територіальний поділ УССР на поодинокі області поміщено в 23-ій статті конституції СРСР. Ухвалення господарського плану й бюджету є частиною загально-господарського плану й бюджету цілого СРСР. Також ціле законодавство в справі судівництва ухвалення цивільного й карного кодексу належить до верховних органів СРСР, що є найвищими законодавчими органами. Повнота виконавчої влади знаходиться в руках Ради Народних Комісарів СРСР. До компетенції місцевих самостійних народних комісарів союзних республік належать тільки такі справи:

1. Освіти;
2. Місцевої промисловості;
3. Комунального господарства;
4. Соціального забезпечення.

Решта справ належить або до загальносоюзних або до союзно республіканських комісарів, безпосередньо

керованих Кремлем.

Т. зв. «радянська найбільш демократична демократія» й вихвалювана самоуправа трудящих є великим обманом. Бо всі ради депутатів трудящих є не лише залежні від керівного становища правлячої кліки компартії, але є узалежнені від адміністративного апарату. Стаття 88 конституції УРСР каже: «...загальносоюзні народні Комісаріати і Народний Комісаріат Внутрішніх Справ утворюють при обласних Радах депутатів трудящих свої Управління. Комітет заготівель призначає при обласних Радах депутатів трудящих своїх уповноважених»... Також ціла територія належить до СРСР згідно з 6-ою статтею сталінської конституції: «Земля, її надра, води, ліси, заводи, фабрики, шахти, рудні, залізничний, водний і повітряний транспорт, банки, засоби зв'язку, організовані державою великі сільсько-господарські підприємства (радгоспи, машиннотракторні станції і т.п.), а також комунальні підприємства і основний житловий фонд у містах і промислових пунктах є державною власністю, себто всенародним добром. Як вся верховна законодавча й виконавча влада, так і вся територія України є власністю цілого СРСР, себто належить до Москви, а не до українського народу. Як виглядає т. зв. українська радянська держава, що не має права до власної території?!

Про це так говорив Скрипник: «Новий закон про землекористування встановляє, що земля є власністю не республіки, а всього Союзу. Якби ухвалити такий закон, то це означало б, що суверенність союзних республік зводиться лише до того, що вони мають свій уряд, не маючи своєї території». Також справа надання громадянства належить до цілого СРСР. Всі є громадянами СРСР. Як може бути державою УССР, що не має ані права до власної території, ані не має верховної самостійної законодавчої й виконавчої влади, ані права надавати власне громадянство!

За червоним фасадом СРСР переводиться повну уніфікацію й централізацію та відновлюється «єдину неділиму» Росію. Сталінською конституцією затверджується керівне становище компартії, яка є керована Кремлем. У 126-ій статті сталінської конституції про право об'єднань дається такий додаток: «найактивніші й найсвідоміші громадяни з рядів робітничого класу й інших верств трудящих об'єднуються в комуністичну партію СРСР, яка є авангардом трудящих у їх боротьбі за зміцнення й розвиток соціалістичного ладу й уявляє з себе керівний осередок усіх організацій трудящих, як громадських, так і державних». Компартії з перевагою москалів і керованій Кремлем, надається панівне й упривілейоване становище коштом українського народу, всіх поневолених народів і

всіх працюючих мас. Україна є зведена до рівня давнього генерал-губернаторства, керованого «малоросійською колегією». Україна має менше прав, чим не одна англійська домінія чи мандат. Україна знаходиться на рівні колонії червоної Москви. Червона Москва поневолює Україну не лише під оглядом національним, політичним і культурним, але також гнобить соціально й використовує в страшний спосіб під оглядом господарським. Селяни уярмлені в колгоспах і радгоспах, щоб тим краще Москва здирала з України хліб. Українські робітники перемішані з московським і жидівським елементом. Московський елемент займає керівне становище. Підприємствами кермує державна бюрократія, що керується інтересами народу. Робітники не мають змоги творити самостійні проф.-спілки. Все є зігнане в колективну отару, де мають вирішальний вплив і керму комуністичні наганячі. Робітники не мають змоги одверто висловлювати свої думки, своїх політичних переконань і боротися за покращання своєї долі. Все є в руках правлячої кліки з Кремлю.

Робітників об'єднує примус праці. Всякі соц. змагання та стахановщина виживолює сили робітників до крайніх меж. Серед робітників витворилася свобідна упривілейована група членів компартії та всяких стахановців і «рекордистів», що є краще ситуовані.

Гніт правлячої бюрократичної кліки Кремля, узалежнення робітників від потреб промислу й господарських планувань п'ятиліток, керівне становище компартії, упривілейоване положення всяких стахановців, перевага чужонаціонального московського елемента, примус праці, страшні житлові й мешканеві відносини, рекордова праця, страшний визиск, нужда й пониження ілюструють дантейськими образами страшну долю українських робітників. Соціальний гніт і визиск України є зумовлений її національним і політичним поневоленням. Червона Москва у страшний спосіб грабує Україну під оглядом господарським. Не лише вся Українська земля та всі підземні й наземні багатства є власністю цілого СРСР, але також справа бюджету, господарського планування, хлібозаготівлі, промислу, торгівлі, транспорту є керовані Москвою й підпорядковані її великодержавним інтересам. Коштом українських сирівців і багатств, коштом праці українського закріпощеного народу Москва розбудовує свій промисел у центральних областях Росії, Уралу. Коли на Україні будується який небудь промисел, то тільки на те, щоби бути ближче сирівців і тим краще використовувати багатства України на потреби московського імперіалізму. Чейже Англія чи Франція будують також промислові підприємства в своїх колоніях, щоби бути ближче сирівців і ринків збуту, щоби тим краще використовувати колоніальні народи.

Український націоналізм бореться проти страшного господарського грабежу й колоніального визиску України Москвою за повне національно-політичне, культурне, соціальне й господарське визволення та збудування нового суспільно-господарського ладу для сили й добробуту українського народу. Український націоналізм бореться за владу, за землю, за вільну працю, за вільне краще життя, за право українського народу користуватися багатствами української землі та плодами своєї праці. Боротьба українського націоналізму з більшовизмом – це боротьба української нації з московським імперіалізмом, з новою формою національного, політичного, духово-культурного, соціального й господарського поневолення України. Це боротьба українського національного духа й ідеї з московським розкладовим духом і доктриною, це боротьба українського світа з московським, руйнуючим світом.

Московсько-більшовицькому пануванню треба протиставити ідею й чин української націоналістичної революції. Більшовизм у своїй внутрішній та зовнішній політиці переходить вже виразно на позиції московського великодержавництва. Внутрі плекає культ совітського патріотизму, совітської батьківщини й совітського народу, за чим криється московська великодержавність. Назовні веде

таку політику, яка йде вповні по лінії московських великодержавних інтересів, як союз із гітлерівською Німеччиною й поширення своїх впливів над Балтикою у Литві, Латвії, Естонії та боротьба за підбій Фінляндії. Чи це лежить в інтересі працюючих мас совітів і міжнародного пролетаріату?!

Тому, що большевицька доктрина виявила й скрахувала мимо страшних експериментів, жертв, крові й майна мільйонів працюючого народу, сталінська кліка шукає опертя в московському великодержавництві, вимахуючи для експорту й одурманення мас червоними прапорами міжнародної революції. Більшовицька кліка тримає за пазухою ніж нового наступу всесвітньої революції на випадок програної одної з воюючих сторін. Більшовизм перейшов уже свій кривавий Термідор. До ніг сталінської кліки впали голови опозиції в рядах партії та армії. Більшовизм знаходиться в стадії внутрішнього розкладу, нової реакції наполеонівської військової диктатури з походом інтервенційних сил і внутрішнього розвалу московської імперії шляхом національної революції та повстань поневолених народів з Україною на чолі. Тільки українська націоналістична революція не лише спричиниться до остаточного розвалу московської імперії, але до цілковитого знищення інтернаціонального комунізму в його осередку, в гадючому кублі червоної Москви.

Перед Україною отвираються великі епохальні перспективи знищити московсько-більшовицький світ, спричинитися до визволення всіх поневолених Москвою народів і збудувати новий світ і новий лад на сході Європи й в підмосковській Азії. Як це зробити, то нам вкажуть підстави, цілі й методи політики українського націоналізму.

Політика українського націоналізму

Політика українського націоналізму, це свідомість і знання історичних завдань і життєвих потреб України та вміння переводити їх в чин. Політика узгляднює досвід і надбання минулого, місце України в історії та світі геополітичне положення, сучасне положення й діяння внутрішніх і зовнішніх сил і діючі сили та змагання на майбутнє. Істотою політики не якісь тактичні маневрування чи гра, як це діється в демоліберальному парламентаризмі, але уміння схопити засадничі цілі, потреби й діючі сили суспільно-історичного розвитку та кермувати й організувати цілим національно-суспільним життям. Засадничою справою політики це влада, організація сили, чину й цілого життя в ім'я певних цілей, програми діяння. Підставою й завданням політики є боротьба за владу й силу, організація й розбудова влади й сили для реалізації національно-суспільної волі, в ім'я головних засадничих цілей. Влада, сила, чин ідеї та програма діяння визначають політичну діяльність. Політика – це переведення в життя суспільної волі й ідеї для добра, сили й розвитку даного народу й держави. Тому всяка політика мусить схопити підставові діючі сили історичного

розвитку та змагати до досягнення засадничих цілей. Правда політика не роздрібнюється на дрібну гру маловажних фактів, але має завжди на оці головну, засадничу ціль. Вона не лише дає практичну синтезу, спільний знаменник для всіх національно-суспільних сил й ідей на підставі певного плану й під кутом головної цілі, але творить історію. Тільки така політика є правдивою й великою, що дає керму цілого національно-суспільного життя, дає організацію сили та план і ціль діяння, та здійснює засадничі, історичні завдання. Тільки така політика впливає на хід історії. Таку далекосяглу історично-творчу політику вели всі могуті народи й великі державні мужі, як Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Хмельницький, Мазепа...

Треба вміти розрізнити зручних парламентарних партійних тактиків від правдивих державних мужів, політиків-творців, що мають на оці не дрібний хвилевий успіх, але досягнення засадничої цілі й переведення в життя суспільної волі, щоби здобути й утвердити чи поширити владу й силу в ім'я будівництва. Подорожник, що хоче вийти на шпиль гори, сходить не раз у долину чи в бік, аж доки не досягне наміченої цілі. Також і військо при помочі різних засобів і серед різного поземелля зміряє до наміченої цілі й перемоги, звертаючи увагу на найважливішу точку тяжкості й удару. Тому правдиво реальною політикою є політика засадничих цілей і історичних завдань,

принципова політика боротьби за владу й силу, але дрібна гра опортуністичної політики. Бо політичним реалізмом не є пасивно пристосуватись до даних обставин, але використати всі існуючі можливості й сили, щоби досягнути головну ціль. Суспільно-політичне життя є у постійному розвитку й рості. Треба вміти схопити ті підставові діючі сили та своєю волею кермувати ходом історичних змін, немов керманич корабля, що використовує силу хвиль, але заєдно зміряє до наміченої цілі, з бусолею й мапою.

Кожна політика мусить звернути увагу на:

1. Засадничу ціль, ідею, «що» робити.
2. Мусить перевести докладну оцінку положення й укладу сил і дати всеобіймаючий план діяльності, програму діяння, організацію боротьби й будівництва.
3. Мусить дати організацію сил проводу активу й мас і означити відношення до других сил внутрі й назовні.
4. Мусить вказати шляхи, способи й засоби для реалізації засадничої цілі.

Політика націоналізму вказує на те, за що бореться український націоналізм, проти кого, якими засобами змагає до здійснення засадничої цілі, волі й ідеї нації

в боротьбі за владу й силу.

Політика націоналізму визначає й оцінює історичне положення України й уклад внутрішніх сил і подає що і як нам треба робити, щоби:

1. Визволитися

2. Збудувати власне державне життя.

Політика націоналізму вказує нам, які завдання й цілі стоять перед нами, як хочемо організувати наше національно-державне життя і на яких насадах, врешті якими способами й силами маємо здійснити нашу засадничу ціль. Отже політика націоналізму дає політичну програму розв'язки всіх питань: національних, суспільних, господарських, культурних, виховних і релігійних в часі боротьби за владу й державного будівництва, план діяння, політичну стратегію й політику та організацію сил.

Тою засадничою метою українського націоналізму є ідея: Самостійної Соборної, Могучої Української Держави й її усесторонній розвиток і розбудова у велико-державу, яку український народ здобуде та збудує власними силами шляхом національної революції.

Завзята, безпощадна боротьба за державність, за

силу та владу є головним, безпосереднім завданням українського націоналізму. В боротьбі за українську великодержавність український націоналізм висуває таку політичну програму:

1. Український націоналізм бореться за повне визволення національно-політичне, соціальне, господарське й культурне української нації та збудування Самостійної Соборної Української Держави шляхом національної революції проти всіх окупантів. Тільки Могуча Українська Держава може вдержатися між напором ворожих імперіалізмів і збудувати новий лад на сході Європи. Тому український націоналізм висуває ідею української великодержавності. Тільки цілковитий розвал і остаточне знищення московської імперії доведе до здобуття української суверенної держави й визволення всіх поневолених Москвою народів. Тому український націоналізм бореться за визволення української нації й визволення всіх поневолених Москвою народів, за самостійність усім народам, за право до землі, за свободу одиниці й за вільну працю. В часі здобування та закріплювання державної влади тільки національна диктатура запевнить Україні спайність і лад у нутрі і дасть силу назовні. Націократична, авторитарна держава, де нація є найвищим добром, підметом і джерелом влади, з верховною сильною владою

голови держави, з сильною виконавчою владою покликаною і відповідальною перед головою держави; з народним представництвом всіх працюючих верств, з організованим по родам праці, з незалежним національним судівництвом і законами, що будуть стояти на сторожі добра й сили нації та внутрішнього ладу, будуть підставами державного ладу України. Український націоналізм бореться за знесення політичних партій, проти партійного та класового розбиття в державі й за організацію нового суспільно-політичного життя на засаді: одності національної спільноти, одності проводу й одності націоналістичного світогляду та здорової громадянської опінії. Одна нація – одна держава – один провід – одна національна ідея – один всеобіймаючий світогляд – один зорганізований в національну спільноту працюючий нарід!

2. Український націоналізм бореться за організацію суспільного ладу, опертого на засадах націократії та працекратії (національного солідаризму праці):

а) одності національної спільноти та зверхньої контролі держави; загальному інтересові нації-держави підпорядкований інтерес одиниці й суспільних груп;

б) солідарної співпраці всіх верств, з організованим по родам продукції та в спільних організаціях праці й підприємств;

в) на засаді обов'язку суспільно корисної праці обов'язком і честю кожного члена нації є умова або фізична праця;

г) нація є найвищим власником і працедавцем;

г) всі є рівні перед обов'язком праці;

д) на засаді суспільної справедливості кожний має право на вільну працю й на плоди своєї праці;

е) кожному платиться відповідно до вартості його праці й користі для нації. Кожний має право на рівні умови праці.

Найвище непередаване право до цілої української землі, та всіх її підземних і надземних багатств належить до української нації.

Земля віддається на приватну власність українським селянам, що своєю працею та службою нації здобули приватну власність на землю.

Земля належить тим, що на ній працюють, тому вся земля – селянам.

Приватна власність на землю буде нормована й обмежена контролем нації-держави й зумовлена потребами родини-роду, щоби не було надмірного скупчування, роздрібнювання й марнотратства.

Український націоналізм заборонить спекуляцію землею й є за знесенням нетрудової земельної ренти, нетрудового зиску. Український націоналізм буде найрішучійше карати всякі лихварські зиски.

Український націоналізм у своїй земельній політиці буде творити середньо-заможні господарства, які під оглядом економічним є самовистачальні й є підставою сталості рівноваги й вирівнювання суперечностей суспільного ладу.

Український націоналізм є проти визиску селянства промисловим, торговельним і банковим капіталом.

Український націоналізм є за конфіскацією без викупу всіх поміщицьких земель і колоністів окупантських держав. Право приватної власності на землю мають члени української нації й ті всі працюючі селяни інших національностей, що поставляться позитивно до визвольних змагань українського народу. Чужинцям-зайдам не буде вільно набути землі на приватну власність.

Український націоналізм переведе парцеляцію надвишків церковних і монастирських земель. Матеріальне вивінування українського священства перебере держава.

Український націоналізм є за конфіскацією без викупу всіх земель костелів і «кляшторів». Український націоналізм бореться проти страшної грабежі української землі коштом: нужди та визиску й закріпачення українських селян, є проти переселення українських селян із рідної землі та проти колонізування українських земель чужонаціональним московським елементом.

Український націоналізм бореться за знесення колхозів і радгоспів і за віддачу сколективізованої землі на приватну власність українським селянам, що там працюють. В перехідній стадії селянські комітети, спільно з представниками рев. Уряду держави переберуть колективи й їхнє майно, щоби планово та справедливо наділити кожного землею, хто на ній працює. Надмір вільних рук піде до міст, до розбудови промислу, торгівлі, транспорту і т.п.

Тільки держава буде мати більшу приватну власність на потреби рільничих шкіл, піднесення хліборобської культури, в цілі ведення взірцевої господарки.

Ліси будуть удержавлені, тільки малі частини будуть власністю громади або селян.

Селяни будуть могли, хто хоче, творити добровільні хліборобські кооперативи в цілі спільної машинової обробки землі, в цілі управи промисловий ростин, закупу та збуту і т.п.

Держава забезпечить і уможливить закуп землі всім інвалідам, воєнним сиротам і вдовам, родинам українських революціонерів, що згинули в тюрмі, на засланні чи на полі бою, всім учасникам української національної революції. Нація держава буде власником усіх підземних і наземних багатств, копалень, вод, лічних осель, великих промислових і торговельних підприємств, що служать для потреб оборони держави й для загальної користі громадян.

Український націоналізм проти трастів і картелів. Великі торговельні дома перейдуть або на співвласність тих, що в них працюють, або кооператив, або держави. Український націоналізм зверне велику увагу на упромисловлення України, опанування міст українським елементом і їх планову розбудову.

Український націоналізм є за організованим, плановим національним господарством. Український націоналізм є за узгідненням приватної ініціативи,

підприємчості з контролем держави, є за планову організацію й розподіл всіх продукційних сил, за плановим регулюванням внутрішнього ринку, цін і платень. Український націоналізм зверне спеціальну увагу на розвиток українського робітництва, на його матеріальне й культурне піднесення й національно-господарське та професійне вироблення.

Дрібні й середні промислові й торговельні підприємства будуть приватною власністю здібних, суспільно-корисних підприємців при співучасті в заряді й зисках робітників, або власністю здібних робітників, або робітничих виробничих спілок.

Український націоналізм буде захищати інтереси українського ремісництва, дрібного й хатнього промислу та дрібних купців.

Український націоналізм визнає робітникам право набувати на власність доми, мешкання, набувати співвласництво у підприємстві на підставі довголітньої праці. Український націоналізм є за однією суспільно-продуктивного капіталу та праці в розбудові промислу й торгівлі. Український націоналізм бореться проти невільничого примусу й визиску праці, за свободу праці й пошану праці, за право розпоряджатися плодами своєї праці, за належні умови праці і за належну платню для

заспокоєння життєвих і культурних потреб робітника й його рідні; за правно-державну охорону праці, щоби робітник міг належно відпочити й заспокоїти свої культурні потреби; за короткий час праці в копальнях і підприємствах шкідливих для здоров'я; за належний відпочинок і платну відпустку; за віддання на власність або під заряд робітничим організаціям робітничих відпочинкових осель; за охорону здоров'я й за безплатну лікарську поміч.

Український націоналізм є за належним забезпеченням на старість і на випадок нездатності до праці.

Українська держава забезпечить охорону матері й дитини, заборонить тяжку працю жінкам, заборонить працю на прожиток малолітнім. Український націоналізм є проти стахановщини й соц. змаганням, що висотують всі сили робітника.

Український націоналізм признає спеціальну винагороду за нічну й акордову працю і віддасть під спеціальну контролю держави та професійних організацій робітників.

Український націоналізм є за кооперативними формами організації дрібної й середньої торгівлі, спеціально по селах та середніх промислових

підприємств при співпраці з приватниками, але бореться проти примусової соціалістичної кооперації, що є знаряддям ворожого державного апарату й визиску. Тільки кооперація мусить спертися на національних засадах самопомочі, узгляднення потреб працюючих робітників і службовиків і на засаді суцільної керми здібного, підприємчивого керманіча з дорадчими фаховими органами та громадської контролі, щоб кооперація не була надто отяжіла, не бюрократизувалася та проявляла більше розмаху й ініціативи. Організація господарського життя узгляднить індивідуальні, громадські, кооперативні й державні форми зо здібними підприємчивими керманічами, з помічними фаховими органами при зверхній контролі держави та при співучасті працюючих у поодиноких підприємствах і продаж продукції.

Український націоналізм зверне велику увагу на охорону здоров'я цілого працюючого народу, щоби піднести біологічні сили, плодючість, чистоту й тугість. В тій цілі є за здоровою та плодючою родиною та здоровим подружжями, за широко розбудованим фізичним вихованням, за піднесенням життєвої стопи населення й покращання мешканевих відносин, за народну євгеніку й гігієну й за широко розбудовану лікарську опіку над здоров'ям народу й молоді. Держава буде дбати про охорону здоров'я

матерів, дітей і молоді; держава уможливить всім працюючим користати з відпочинкових і лічних осель. Український націоналізм буде вести здорову популяційну політику, щоб піднести кількість, здоров'я, плодючість і силу українського народу та планово кермувати розселенням по селах і містах у всіх смугах під оглядом господарським і стратегічним, як пр. побережжя Чорного моря, Крим, Підкавказзя, Прикаспійський край, Донбас і т.п. Тому український націоналізм бореться в Світах проти страшної експлуатації й виголоджування населення, жахливих житлових і мешканевих відносин, проти розбивання родин і відбирання дітей від родичів, проти пониження достоїнства матері й чести жінки й обтяжування тяжкою чи нічною працею мимо брехливого «урівноправнення»; проти насильного виселення українців з України й проти насаджування чужого населення та штучного й шкідливого виміщування населення в Україні.

3. Український націоналізм змагає до організації сильної національної армії в часі збройної боротьби та державного будівництва проїнятої націоналістичним духом й ідеєю та історичною місією України, опертої на славній мілітарній традиції України. Український націоналізм є за широко розбудованим мілітарним вихованням цілого народу й молоді, є за мілітарною, територіальною

організацією цілого народу, за ідеєю озброєного народу. Сильна, модерна, озброєна українська армія буде гордощами України, ознакою її могутості й найкращою охороною. Як праця, так і армія спричиниться до перевиховання всіх верств в одну національну спільноту, здібну до боротьби та продуктивної праці. Найбільшою честю й обов'язком кожного українця є служба у власній національній армії та боротьба під національними прапорами за велич і славу Володимирового Тризуба.

4. У шкільній політиці український націоналізм опре виховання й освіту на національних підставах і вартостях націоналістичного світогляду, щоб виховати сильні, життєздатні характери й піднести освіту й культуру народу.

Український націоналізм протиставляється і борює невідповідну організація, шкідливу систему виховання та програму навчання більшовицького режиму.

Український націоналізм бореться проти оглуплювання дітей, проти прибивання шляхетних почувань і молодечих поривів, проти здавлювання самостійної думки та здібностей більшовицькою «наукою», агіткою й літературою.

Український націоналізм виступає за безкоштовну науку у всіх ступенях шкільництва, за обов'язкове навчання у народних школах, за освіту коштом держави здібних людей працюючого люду.

Український націоналізм буде опікуватися розвитком української науки й мистецтва. Поборює брехливу й облудну більшовицьку науку й бездушне, класове більшовицьке мистецтво.

Український націоналізм бореться проти переслідування та гноблення вчених, митців, поетів і примушування їх працювати під диктат панівної кліки за свободу думки й людини, за свободну наукову й мистецьку творчість під кутом добра нації і піднесення культури широких працюючих мас.

Український націоналізм є проти матеріальної і духовної участі чужинців в українській діяльності, літературі, пресі.

Вся видавнича діяльність і культурна продукція буде під контролем держави й мистецьких організацій на чолі з найвищою Радою Національної Культури, як фільмова продукція, театри, книжкова продукція, преса і т.п.

5. В релігійній політиці український націоналізм

є за свободою совісти та всіх віросповідань, що не проявляють протинаціональних і розкладових тенденцій.

Український націоналізм є за рівним трактуванням обох церков: Православної та греко-католицької і за гармонійною співпрацею Держави й Церкви, але є за відокремленням Голови Держави і Голови Церкви, світської влади від духовної.

Український націоналізм змагає до органічного, внутрішнього зближення та об'єднання обох церков у єдину Українську Церкву. Український націоналізм борює безбожницьку більшовицьку акцію як знаряддя морального розкладу, духовного й національного розбиття й поневолення українського народу. У вільній Нації-Державі – вільна Церква й вільна людина.

6. До національних меншин в Україні український націоналізм поставиться так, як вони поставляться до визвольних змагань українського народу. Тільки ті представники інших національностей будуть мати право побуту на українській землі, що це право здобудуть жертвами крові й майна. Український націоналізм буде старатися очистити українську землю від зайшого, ворожого Україні, чужонаціонального елементу окупантських

держав: поляків, москалів, мадярів, румунів і жидів. Жидів будемо поборювати як знаряддя ворожих окупантських держав, а зокрема як носіїв і захисників більшовицького гніту і розсадників комуністичної доктрини. Український націоналізм протиставляється всякому кровному змішуванню з жидами, москалями й мадярами.

Український націоналізм закликає до спільної боротьби проти московсько-більшовицького поневолення всі працюючі маси в Україні за винятком тих, хто ворожо ставляться до України й відмовляють українському народові у праві на його рідну землю, наприклад, польська інтелігенція, колоністи-мазури, польське священство, московсько-більшовицькі агенти й знаряддя ворожого режиму.

Український націоналізм бореться за право України та всіх поневолених Москвою народів на свою рідну землю, за право будувати своє незалежне життя по своїй волі.

Українська міжнародна концепція

У своїй міжнародній концепції Україна з огляду на своє геополітичне положення й історичну місію мусить виключити всяку співпрацю з Москвою та Польщею. Український націоналізм визнає за Польщею право тільки на її етнографічні землі і буде нещадно поборювати всякі зазіхання й апетити на ЗУЗ. Україні потрібне Закарпаття, не лише з національно-історичних, етнографічних і економічних міркувань, але також зі стратегічно-політичних причин. Це клин і ворота на захід, що охоплює Польщу з півдня і відокремлює від Угорщини. Буковина й Бессарабія – це ворота на Балкани, потрібні для опанування Чорного моря. Утвердження стану посідання та влади України на Передкавказзі, на Каспії і далі на схід у Туркестані є конечні, щоб Україна зламала наступ Москви на південь і до Чорного моря, запанувала над Східною Європою і втримала рівновагу сил між шляхами німецького й англійського імперіалізму. Українська міжнародна концепція ґрунтується на повному розвалі московської імперії, побудові могутньої української великодержави, визволенні всіх поневолених Москвою народів і організації Східної

Європи і підмосковської Азії на засаді самостійності поодиноких народів, господарського і культурного піднесення, на утриманні рівноваги сил між впливами Німеччини й Англії на сході Європи й на Близькому Сході, Англії, Японії й Москви в Азії, Англії, Італії й Німеччини на Балканах і в Середземноморському басейні, Англії, Німеччини й Москви на Балтиці, охороняючи малі балтійські народи. Україна буде змагати до створення політичного, господарського й культурного зближення й порозуміння всіх народів над Балтикою, Каспієм і Чорним морем, балтійсько-кавказьких і балканських народів, щоби зламати наступ московського імперіалізму та втримати порядок і рівновагу сил на сході Європи між Англією й Німеччиною.

Україна й Німеччина. Україна й Англія.

Україна не може бути, як колишня Польща й Чехословаччина, знаряддям одного блоку, щоб спинити наступ німецького імперіалізму. Також Україна не може бути тараном іншого імперіалізму в його наступі на схід. В інтересах України, як у часи революційної боротьби, так і в часи державного будівництва, є використовувати суперництво обох світових сил і втримувати рівновагу. Німеччині потрібна Україна в її дальших планах східної політики, не лише як сировинна база і ринок збуту, але щоб

стримувати Москву, Англію, Польщу чи Румунію.

Англії потрібна сильна Україна, щоб спинити наступ Німеччини на схід, на Кавказ і ослабити Москву, що загрожує англійським володінням в Малій Азії та Індії.

Україна й Італія.

Італії є потрібною українська держава, як новий силовий чинник, що спричиниться до рівноваги сил у Середземноморському басейні і на Балканах. Бо Італії загрожує як англійський імперіалізм, так і зростання німецької сили.

Україна і Японія.

Японії потрібна сильна Україна, яка зламає загрозу московського імперіалізму в Азії. Бо визволення України означає визволення кавказьких народів і визволення з-під «опіки» Москви балтійських народів. Ослаблена Москва в Європі, маючи під загрозою запілля, не буде могла вести активної азійської політики. Міжнародна політика України вміщується у чотирикутнику: Англія, Німеччина, Італія і Японія, між морями: Чорне, Середземне, Каспійське та Балтійське.

Україна і Кавказ.

В інтересі України є постання самостійних держав кавказьких народів, щоб вони були під охороною України і не були знаряддям сторонніх сил. Англія і Туреччина хотіли б мати за собою союз – федерацію всіх кавказьких народів, щоб протиставитися німецькому імперіалізму.

Україна й Азія.

В інтересах України є підтримати концепцію самостійної держави Туркестану, Казахстану й Ідель-Уралу. У Сибіру добре було б організувати самостійну державу за допомогою українських поселенців або поділитися сферами впливу з Японією. Найкраще було б, щоби Зелений Клин став домініоном Українського Материка.

Україна та Балтика.

В інтересах України є постання соборної Фінляндії спільно з Карелією. Для балтійських держав: Литви, Латвії й Естонії – Україна буде політичною охороною перед Москвою і господарською базою в розвитку їх господарського життя, з посередництва з півночі на південь і з північного заходу на схід.

Зі скандинавськими державами єднають Україну політичні й господарські інтереси, як-от противага

проти панування Москви на Балтиці (концепція союзу зі Швецією Хмельницького і союз Мазепи з Карлом XII). Сильна Україна дасть політичний і господарський ґрунт для самостійності Білорусі. Найкращим виходом для білорусів була б федерація з Україною, а не з Москвою, яка її гнобить і не дає розвинутися ані під оглядом національно-політичним, ані господарським, ані під оглядом культурним.

Україна й Балкани.

З балканськими державами єднають Україну політичні, господарські й культурні інтереси. Балканським слов'янським державам дасть Україна опору і рівновагу сил усередині між ними і перед зазіханням сторонніх чинників. Також хліборобські, слов'янські народи будуть з огляду культурного і господарського більше тяжіти до України, ніж до Англії чи Німеччини. Україна є за те, щоб кожен балканський народ жив самостійним державним життям у своїх етнографічних межах.

На Балканах зустрінеться Україна з англійськими, німецькими й італійськими впливами. Україну буде єднати особлива політична, господарська й культурна співпраця з Болгарією, щоб стримати Румунію і запевнити собі вихід до Чорного моря (давній шлях Святослава Завойовника).

З сучасною Туреччиною будуть єднати Україну політичні й господарські інтереси, щоб атакувати Чорне море. Одначе можуть зайти суперечності в боротьбі за впливи на Кавказі і над Каспієм.

Значення України на міжнародному терені залежне від розбудови внутрішніх сил українського народу і його революційної боротьби з окупантом.

Визволення України залежить не тільки від самої міжнародної кон'юнктури, але передусім від наших власних сил, від організації української національної революції та збройного зриву на рідних землях, використовуючи догідний уклад міжнародних сил, загострення суперечностей і внутрішнє захитання окупанта. Всяка зовнішня легіонові акція може бути тільки допоміжною силою. Українська національна революція та збройний зрив не сміє в'язатися ні з яким кон'юнктурним укладом зовнішніх сил. Вона мусить бути якнайбільше суверенною і підметною. Очевидно, що треба вміти схопити пригожий момент для збройного виступу, використовуючи загострення міжнародних відносин і внутрішнє захитання окупанта, щоб ударити на нього. Бо чекати на інтервенцію сторонніх сил – це узалежнювати себе від них політично і економічно. Польща і Чехословаччина, створені переважно завдяки стороннім чинникам, погано на цьому закінчили.

Інтервенційна концепція УНР також дістала в лоб. Чекаючи на акцію сторонніх чинників і під їх похід проти Совітів – це заздалегідь узалежнювати себе від їхньої волі. Серед українців творити віру в непевну та змінну допомогу сторонніх сил і підривати віру у власні сили і революційну боротьбу – є злочином.

Не зовнішні сторонні сили, але внутрішні національно-революційні сили спричиняться до цілковитого розвалу московської імперії. Тому центр ваги української справи лежить не в кон'юнктурному укладі міжнародних сил, але в організації революційної сили української національної революції на рідних землях спільно з визвольною боротьбою всіх поневолених Москвою народів, щоб національна революція обійняла пожаром всі підсовітські простори.

Завданням української еміграції є бути наступником і речником національно-революційної боротьби на рідних землях і служити потребам і справам краю, а не творити якісь «укази», міжпартійні коаліції чи інші махінації. Еміграція повинна використовувати всі свої впливи та зв'язки, щоб українську визвольну справу і боротьбу включити в міжнародний уклад сил, корисний Україні, а не триматися однієї клямки.

Міжнародний уклад сил змінюється. Впала Версальська система і демоліберальні методи організації міжнародного життя під егідою Союзу Народів. Впадуть кордони і держави. Під ударами німецької збройної сили впала Польща. Україна знайшлася в своїй зовнішньо-і внутрішньополітичній ситуації. Вимальовується новий уклад сил на сході Європи і а Балканах. З війни постане нова організація не лише Європи, але й світу, бо б'ються світові потуги за впливи, сировину і розподіл панування над світом. Совіти є нерозлучною частиною старого ладу, що захитаний у своїх підставах. Боротьба українського народу з совітсько-московським світом за визволення України та всіх поневолених Москвою народів спричиниться до встановлення нового ладу й укладу сил не лише у Східній Європі, але в усій Європі і всьому світі.

Українська національна революція є епохальною історично-творчою, універсальною революцією не лише із зовнішньополітичних причин. Українська національна революція принесе Україні та всім поневоленим Москвою народам не лише визволення національно-політичне, соціальне, господарське й культурне, але новий лад і нові культурно-цивілізаційні цінності. Те, що надала французька революція і більшовицька революція, фашистська і націонал-соціалістична, це має дати українська

революція – самостійність всім поневоленим народам, свободу людини, свободу прав і віри. Ідея вільної нації, нового державного ладу, вільної праці, вільної людини, нового суспільного ладу й нові культурно-цивілізаційні цінності визначають Українську Національну революцію. Українська революція мусить розгорнутися на всі підсовітські простори, де живуть українці і охопити всі поневолені народи, щоб перекрити Москву з усіх сторін і на всіх теренах і довести до повного розвалу і остаточного знищення московської імперії. Після розвалу московської імперії треба запліднити московсько-більшовицьку пустку новими ідеями і цінностями та збудувати новий лад, щоб підштовхнути поневолені Москвою народи до нового культурно-цивілізаційного, суспільно-політичного й господарського розвитку. Щоб не розплистися і не розпорошитися в надмірній екстенсивності, український націоналізм зосереджує всі свої сили до боротьби за Українську Державність і Великодержавність. Боротьба за визволення України є рівночасно гаслом боротьби за визволення всіх поневолених Москвою народів. Визволення України і побудова могутньої української держави запевнить меншим і загроженим Москвою народам не лише політичну охорону, але й уможливить їм розвинути свої самобутні культури, господарське життя і запліднить їх новими культурно-цивілізаційними цінностями. Україна є авангардом всіх поневолених

Москвою народів за їх визволення не лише з огляду на об'єктивні дані: геополітичне положення, чисельність населення і силу, але також з огляду на те, що Україна винесла і несе великі жертви, веде завзяту боротьбу з Москвою та приносить новий політичний лад і культурно-цивілізаційні цінності, щоб кожний народ творив власне, вільне життя на своїй рідній землі. Без визволення України не буде визволення інших поневолених Москвою народів – Україна є тією новою Меккою і Римом поневолених народів. Сутність і характер української революції визначають духовні властивості української нації, основи націоналістичного світогляду, історична місія України, геополітичне положення України, дотеперішній розвиток України, процеси української національної і соціальної революції від 1917 року та стан московсько-совітської дійсності на тлі розвитку й історичного перелому цілої епохи від ідей французької і більшовицької революції до нових ідей фашистської та гітлерівської революції, які вже виконали своє завдання. Тепер настала черга України й української націоналістичної революції, епохального історично-творчого заходу. Українська Націоналістична Революція – це велика, епохальна, світоглядна національно-політична, соціальна і культурно-цивілізаційна революція, що змагає до цілковитого знищення московсько-більшовицького матеріалістичного світу та капіталістичного й

демоліберального ладу старої Європи і бореться за повне визволення України та побудову нового політично-державного, суспільного й культурно-цивілізаційного ладу. Через повний розвал московсько-більшовицького світу до самостійності України та всіх поневолених Москвою народів!

Українська Націоналістична Революція буде проходити різні фази розгортання та проникання революції з огляду на час і терен боротьби. Революція заперечує і нищить старий лад, щоб творити новий лад і життя в ім'я нових цінностей і сил.

Наростання нових, діючих сил і нових цінностей започатковують революцію. Новий провідний актив висуває і формулює нові ідеї, що відповідають суспільно-історичному розвитку та кидає образи творення нового ладу і нового життя, як колись Христос (апостоли), Магомет, Лютер, Кромвель, передвісники французької революції, Маркс, Ленін, Муссоліні і Гітлер. Нові ідеї і цінності здобувають своїх апостолів, носіїв і борців, здобувають душі і серця широких народних мас. Найперше розгоряється боротьба за душі і серця, щоб перейти до боротьби за владу та до знищення старого ладу, щоби на його 386 руїнах збудувати новий лад. Всякі великі революції, навіть релігійні переломи, як християнський, Магомета чи Лютера, знайшли своє збройне завершення. Тому

революція для своєї перемоги мусить мати не лише нові ідеї та провід, але мусить організувати ударну збройну силу, здобути маси та зброю та організувати боротьбу за владу.

Українська Націоналістична Революція мусить спертися на якнайширші, якнайглибші основи національно-політичної, духовно-світоглядної, соціальної, економічної й культурно-цивілізаційної боротьби проти московсько-більшовицького світу за повне визволення України, всіх поневолених Москвою народів і побудову нового ладу.

Українська Націоналістична Революція мусить ударно й виключно висунути:

1. Нові ідеї та цінності нового світогляду.
2. Мати новий, революційний провід і пробивні революційні кадри.
3. Організувати політичну та збройну силу.
4. Мобілізувати маси та втягнути в боротьбу весь український народ. Далі треба зв'язатися з революційними, активними елементами інших поневолених Москвою народів, як грузини, азербайджанці, донські козаки, білоруси, татари і т.п.

Українська Націоналістична Революція у першому своєму періоді боротьби за визволення та владу буде мати загальнонаціональний і народний характер збройних повстань і визвольних змагань поневолених народів. Після здобуття держави настане другий період внутрішньої націоналістичної кристалізації, революційного закріплення та побудови нового державно-політичного і соціального ладу всередині на засадах націоналізму і поширення впливів України і здобутків революції назовні.

В першому періоді боротьби за владу треба розрізнити такі фази:

1. Час революційно-політичної підготовки поодиноких революційних акцій та організації політичних і збройних сил революції.
2. Збройний зрив і збройну боротьбу за владу.
3. Організацію та закріплення ново здобутої влади.

Цей поділ має своє значення не як механічна схема, але як цілі вмілого ведення політичної стратегії і тактики відповідно до фаз боротьби. В першому періоді загальнонаціональної революції треба втягнути до боротьби за визволення України та знищення московсько-більшовицького поневолення

всі здорові сили всього українського народу та всіх українців, розкиданих по всіх просторах Світів, використовуючи всі революційні сили й боротьбу за визволення всіх поневолених Москвою народів, як також ворожість і незадоволення працюючих мас. При тому українські націоналісти, щоб не розпорошилися, мусять звертати увагу на якнайбільше поглиблення світоглядної, політичної, організаційної спайності й ударності всіх кадрів. Всякі механічні між партійні блоки, коаліції та консолідації тільки розбавляють гостроту й виключність ідеї, гамують рішучість і ударність діяння, розпорошують сили на взаємні компроміси та поступки. Яку пориваючу, велику ідею, яку політичну концепцію визволення та програму діяльності, яку ідейну, моральну й політичну силу являють собою всякого роду еміграційні «центри» й «уряди», як УНР, гетьманці, паліївські демагоги та всякі соціалістичні недобитки? Яку ідею, яку силу, яку програму визволення й державного будівництва, яку політичну акцію вони представляють собою, щоб розвалити московсько-більшовицький світ і організувати новий лад? Яку користь для національно-визвольної боротьби принесло б усяке механічне об'єднання й між партійна консолідація з такого роду політичними групами? Треба об'єднати ідейно всі здорові, активні сили всього українського народу спільністю національно-революційної боротьби проти московсько-більшовицького поневолення під

прапором однієї, великої ідеї й єдиного сильного проводу, а не під рекламною фірмою міжпартійних програм, компромісів і міжпартійних консолідацій. Тому нашим політичним завданням є не якісь міжпартійні механічні об'єднання партійних верхів на еміграції, але творення єдиного національного фронту боротьби всіх національно-суспільних сил і верств під прапором спільної великої ідеї: боротьби за українську державність і під керівництвом єдиного сильного проводу національної революції, а не якоїсь міжпартійної репрезентації. Бо в історії та революції вирішують не всякі міжпартійні механічні коаліції, блоки чи репрезентації, але активна рішуча меншість з виразно оформленим світоглядом і ударною виключною ідеєю, з фанатичною вірою у слушність своєї справи, одушевлена своїм історичним покликанням і завданням, що скована у залізні ланцюги організованості, зі сталеву непереможною волею бореться проти всіх ворожих і противних сил і течій. Християнізм переміг не через об'єднання «ні гарячих, ні холодних», не через об'єднання з фарисеями та книжниками, не через згоду зі всякими єретиками й «неправдивими пророками», але фанатизмом, виключністю і ударністю своєї віри та готової на все активної меншості апостолів, учнів і перших християн, а потім релігійних орденів, що здобули душі й серця мас. Подібно в революції Хмельницького підняла прапор боротьби рішуча,

активна меншість «Військо Запорозьке». Також у Італії та Німеччині викликала велику революцію активна, рішуча меншість, що здобула маси. В революції вирішують: активна, рішуча меншість, що здобуває маси, великі ідеї-міфи, творче насильство і озброєний народ. Треба використати всі національні і суспільні сили для боротьби проти московсько-більшовицького поневолення та гніту. Для цього вимагається від націоналістів-революціонерів усяке політичне вироблення, відвага, зручність і революційно-державницька свідомість й уміння не лише нищити старий лад, а й організувати новий державний лад. Треба вміти використати всі можливості національної, політичної, суспільної, господарської, культурної й релігійної боротьби на всіх ділянках і відтинках. Треба вміти використати та втягнути до боротьби всі революційні сили всіх поневолених Москвою народів, незадоволення і рішучість працюючих мас, селян, робітників, ремісників і вояків. Треба старатися викликати в самій Московії національні сепаратизми донських козаків, соціальні заворушення нової Пугачовщини, релігійну боротьбу і т.п. за допомогою тих українців, що розсіяні по всіх просторах Московії й армії, щоб викликати в усій московській імперії якнайбільший хаос, ферменти й потрясіння, щоб Москва довго кидалася у кривавих судомах, аж доки Україна не збудує сильної держави й не спричиниться до визволення інших поневолених Москвою народів,

врешті, щоб не допустити відновлення будь-якої московської імперії. Цими силами розбиття будуть національні, політичні, культурні й релігійні чинники. У зміненій ситуації треба перейти до організації великої української національної революції як всеобіймаючої суспільно-політичної акції.

У першому періоді загальнонаціональної революційної, політичної та збройної підготовки треба стати на таку політичну платформу:

1. Залучати до революційної боротьби всі здорові активні сили українського народу без огляду на їх минуле в єдиний національний фронт революційної боротьби з московсько-більшовицьким поневоленням, при тому втримати якнайбільшу внутрішню світоглядну, політичну й організаційну спайність і ударність націоналістичних кадрів. Треба вміти заховати й погодити прямолінійність з еластичністю революційної тактики та пропаганду, щоб використати всі можливості й сили для досягнення основної мети.

2. Творити єдиний фронт боротьби селян, робітників і трудової інтелігенції проти московсько-більшовицького гніту і визиску за українську владу, за землю, за вільну працю, за нове вільне життя і за новий лад вільних людей праці.

3. Закликати й залучати до боротьби проти московського імперіалізму всі революційні сили поневолених Москвою народів під ідейним і політичним проводом України – за визволення України та всіх поневолених Москвою народів і побудову нового політичного і суспільно-господарського ладу вільних народів сходу Європи й підмосковській Азії. Україна є правдивим союзником всіх поневолених Москвою народів. Тільки з визволенням України настане визволення інших поневолених Москвою народів. Україна проти заміни одного ярма на інше, хоч би й золоте. Визвольно-революційну боротьбу веде Україна власними силами і виступає проти всякої залежності від сторонніх чинників. Боротьба українців на землях інших поневолених і загрожених Москвою народів є боротьбою проти впливів московсько-більшовицького імперіалізму, а тим самим є в інтересах української визвольно-державницької справи, наприклад, у Фінляндії і т.п.

4. Використовувати незадоволення працюючих мас і залучати їх до революційної боротьби проти політичного терору та всевладності комуністичної кліки, проти страшного режиму та провокаційної системи НКВД у колгоспах, радгоспах, на фабриках, в армії та на флоті, в хаті, проти страшного соціально-господарського гніту й визиску, проти

придушення самостійності думки – за право всіх працюючих відверто і явно виявляти свої політичні переконання словом і друком, творити вільно свої політичні, професійні та громадські організації, вільно розпоряджатися багатствами своєї землі та плодами своєї праці для піднесення свого матеріального й культурного рівня. При цьому треба не допустити зрадливого удару ножем у спину української національної революції з боку польського україножерного елемента і московсько-жидівських зайд.

Стратегія і тактика революції. Організація революції

Організація революції мусить звертати увагу на розбудову й організацію збройних сил і суспільно-політичних сил та пропаганди, на організацію і вишкіл революційних націоналістичних кадрів, на мобілізацію широких мас і на розроблення політичної програми та всеобіймаючого плану політичної діяльності в часі революційної підготовки боротьби за владу та організації державного життя. Революція мусить бути якнайбільше усупільнена, вкорінена в усі ділянки життя, мусить охоплювати всі національно-суспільні сили й відповідати істотним життєвим потребам широких мас. Треба йти до мас і організувати революційні клітини серед селян у колгоспи й радгоспи, серед робітників на фабриках і заводах, в армії, серед транспортних робітників, моряків і залізничників у профспілках, серед інтелігенції, молоді й жінок в усіх ділянках і поодиноких установах. Охопити їх революційною пропагандою й агітацією.

Треба вміти мобілізувати маси на якнайширших

основах: національної, політичної, соціальної, господарської, культурної й релігійної боротьби. Треба організувати фронт боротьби й опору на всіх ділянках і на всіх теренах та відтинках, використовуючи всі сили й можливості. Селянство органічно в'яже революційну боротьбу з національно-суспільним життям, є коренем і резервуаром сил.

Без опанування селянства немає повної перемоги революції та закріплення її в життя. Таку роль відіграло селянство у французькій і російській революції, у визвольній боротьбі балканських народів, у революції Хмельницького і в 1917 році в Україні. Інтелігенція є ідейним і духовним батьком, проводом і рушієм революції. Інтелігенція формулює нові ідеї та їх пропагує... Робітництво є активним моторним, ударним і найбільш рухливим елементом революції. Молодь найшвидше відчуває нові ідеї, їх переймає, ними захоплюється, для них живе і посвячується. Рушійними силами всякої революції є з однієї сторони найбільш активний і рухливий «декласований» елемент, що є ударною силою, наприклад, молодь, інтелігенція, солдати, робітники, моряки, а з другої сторони «осілий» сталий елемент, органічно пов'язаний з поодинокими ділянками життя, що закріплює та вкорінює революцію в життя, наприклад, селянство, третій стан. У революції Хмельницького такою ударною силою були ні з чим

не пов'язані низовики з Січі, а суспільно-політичною базою городові козаки, міщани й селянство. Колгоспи й радгоспи можуть бути доброю базою спільної боротьби селянства, бо спільна недоля, гніт і визиск в'яжуть їх до колективної боротьби, як колись великі фабричні підприємства були оперативною базою боротьби робітництва з капіталістичним визиском. В часі революційно-політичної підготовки треба застосувати тактику проникання і вкорінювання революційних клітин і акцій в поодинокі ділянки при рухливості й зручному маневруванні пропагандивно-агітаційної роботи. Треба висувати перехідні суспільно-політичні гасла, які б відповідали істотним життєвим потребам народних мас, залежно від ситуації, настроїв і фаз боротьби. В революції поривають маси ентузіазм і фанатизм великих ідей, міфів, криваві жертви, ударні кличі, як також і безпосередні життєві інтереси, що роблять революцію передумовою існування й боротьби народу за краще життя. Тому напрямки, форми і методи пропаганди мусять відповідати психіці даного народу й середовища праці, життєвим потребам. Пропаганда мусить потрапити до психіки й сердець мас, порушити відповідні пристрасті, незадоволення й ворожість, жадобу відплати, розпалювати й формувати відповідні настрої за допомогою коротких, яскравих і ударних кличів, немов наказів, що будуть відповідати життєвим потребам, болячкам і потаємним бажанням народних

мас, наприклад, «мир хатам, війна палацам», «вся влада советам», «свобода, рівність, братерство».

Українська Націоналістична Революція висуває кличі: «Україна понад усе!» та «Все для України!», «Самостійність народам, свобода людині!», «Вільна праця та справедливість працюючим», «Вся влада на українській землі – українському працюючому народові!», «За владу, за землю, за вільну працю!», «Через повний розвал московської імперії до самостійності України та всіх поневолених народів!», «Земля тим, що на ній працюють!», «Вся земля селянам без викупу!», «Одна нація, одна держава, одна національна ідея, один провід, один прапор – один світоглядно-політичний рух!» і т. д. Треба вміти політично використовувати і єднати щоденні життєві потреби й балачки народних мас із боротьбою за владу. В політичній, пропагандивно-агітаційній, громадській праці й боротьбі треба звернути увагу на досягнення принципових цілей, намагатися опанувати найважливіші сили, ділянки, терени, найважливіші, головні стратегічно-політичні пункти.

Не можна витратити передчасно свої сили у постійних виступах чи хвилих дрібних вибухах, але вести боротьбу під кутом головних стратегічно-політичних завдань.

Треба застосувати стратегію й тактику затяжної тотальної суспільно-політичної революції.

Всяка революція ґрунтується на розкладі старого ладу і намагається відрізати його від впливів та будь-якої опори серед мас. Революція змагає до підриву існуючого старого ладу й до цілковитого опанування мас і підживлення революційними акціями, пропагандою та агітацією ферменту ворожості має до такого ступеня, щоб повести маси до безпосередньої збройної боротьби за владу та знищення Бастилії старого ладу. Тому треба вміти застосувати тактику підриву, опору й розкладу, щоб перейти до наступу й рішучого удару на всіх теренах усіма засобами, тому:

1. Треба підживлювати незадоволення, постійний фермент і ворожість народних мас.

2. Викликати розклад армії ззовні й зсередини; виступати проти всевладного режиму НКВД і політичного контролю в армії та на флоті, проти вислання з рідних земель служити у війську та битися за чужі імперські інтереси Москви й панівної кліки червоного Кремля, проти насаджування чужих старшин і т.п.

3. Викликати дезорганізацію і хаос адміністративного і господарського апарату,

несталість і невпорядкованість відносин, але всюди й завжди звертати увагу на політичну доцільність.

4. Використовувати та ударяти в слабкі місця ворога й поширювати щілини розвалу. У громадському житті треба змагати до того, щоб активний український елемент мав вирішальний вплив у всіх ділянках: в армії, господарських установах, транспорті, самоуправлінні, в профспілках, у культурних, спортивних і напіввійськових організаціях, в організаціях молоді. Треба використовувати впливи у громадському житті, щоби:

а) мати доступ і вирішальний вплив на широкі маси;

б) протистояти всяким впливам пропаганди компартії;

в) використовувати впливи в громадському житті, щоб протистояти напливові чужонаціонального елемента;

г) нарешті, використати як засіб підживлення незадоволення й опору проти русифікації та більшовизації.

Треба вміти застосовувати і диференціювати організаційну, пропагандивну й політичну працю

залежно від терену, укладу сил і фаз боротьби.

Від політичної, організаційної, пропагандивної та міліарної підготовки революція переходить до збройного зіткнення і виступу мас, до безпосередньої боротьби за владу організованих і озброєних мас.

Треба вміти відчутти та вловити відповідний момент збройного виступу, коли дозріє революція, коли старий лад розхитаний зовнішнім або внутрішнім потрясінням, сили ворога ослаблені й розпорошені, і коли маси готові виступити на вулиці і гинути за революцію, наприклад, збройна демонстрація солдатів і мас у липні проти уряду Керенського була ще передчасним виступом.

4. Збройний зрив мас починається великими масовими стихійними розрухами, демонстраціями та збройними зіткненнями мас без виразного політичного і військового керівництва і плану, наприклад, масові розрухи та збройні виступи мас у Парижі 1789 року, у Петрограді 1917 року, у Відні в 1848 року, у Києві 1917 року і по всій Україні.

5. Збройний зрив готується і організовується політичним і військовим центром, готується військовий та політичний план збройного повстання і ним керується, наприклад, збройне повстання

Хмельницького, більшовицька революція, 1-е листопада у Львові і т.п.

Українська Національна Революція мусить мати характер не стихійного непідготовленого зриву й стихійних розрухів, але організаційно, політично й мілітарно підготовленого збройного повстання на всіх теренах під керівництвом єдиного політичного й військового центру.

Треба з найбільшою рішучістю виступити та вдарити всіма силами зі всіх боків, немов пожежа, і розгорнути революційно-військову акцію на всі терени, щоб розпорошити сили ворога, придушити й розбити його в менших частинах, поширити свою політичну і військову базу, здобути резерви сил і не дати ворогові створити правильного широкого фронту. Треба бити ворога рішучо всіма силами, з усіх боків і на всіх теренах, щоб розтрощити та деморалізувати всі його сили. Коли сили ворога розхитані, негайно перейти до організації регулярної армії, до концентрації сил, щоби завдати ворогові остаточного удару, охоронити й закріпити внутрішній лад і здобутки революції. Диверсійно-партизанські й повстанські акції на поодиноких теренах треба використати в першій фазі збройного повстання, щоб розпорошити й ослабити сили ворога й розгорнути революційно-військові дії. Сама партизанська акція

й повстанські зриви на поодиноких теренах не дадуть остаточної перемоги, наприклад, польське повстання 1863 року і повстанські акції в Україні без концентрації, спільного плану й політично-військового центру в 1918-1923 роках, Холодний Яр і т.п.

Військово-технічній перевазі ворога треба протиставити, щоб йому завдати остаточного удару:

1. Рішучий збройний виступ мас, керований єдиним політичним і військовим центром.

2. Масовість і запеклість боротьби самого народу і всіх поневолених народів.

3. Моральну силу, рухливість, детермінацію, раптовість і ударність революційних сил на всіх теренах і відтинках.

4. Залізну дисципліну, світоглядно-політичне і військово вироблення революційних кадрів з фанатичною вірою у власну ідею та власні сили народу.

5. Політичну програму, план дій і гасла боротьби, що поривають маси і ведуть до бою.

Треба розкласти, деморалізувати або нейтралізувати армію.

В часі революції треба рішучо й нещадно розправлятися з усіма ворожими й анархічними силами. Треба показати тверду, залізну, але справедливу руку.

Революція, що здобуває й закріплює нову владу, мусить проявити якнайбільшу силу і рішучість. Вона мусить викликати білий жах серед ворогів і шкідників, а серед своїх здобути авторитет і довіру. Треба якнайшвидше і найрішучіше знищити ворогів революції, щоб вони не перейшли до контрнаступу. Всяка гуманність у революції вважається доказом слабкості. У великій мірі наша людяність і добросердечність щодо ворогів у 1917 році й у Львові тільки роззухвалила ворогів, що згодом тисячами винищили найкращих синів України й довели її до страшного поневолення й гніту. Треба дати також вихід віковому гнівові мас за всі знуцання, але рішучо протиставитися всякій анархічній, садистичній кровожерливості. Революція має бути сувора, тверда, нещадна й рішуча, але справедлива. Революція має свій нещадний, революційний закон і караючу справедливість. Меч революції политий кров'ю її ворогів і катів, але освячений прапором великої ідеї.

Українська Націоналістична Революція мусить мати не лише політичну програму, за що боремося, політичний і військовий план організації

революційної боротьби, але мусить виробити план організації важливих ділянок життя: державного апарату, безпеки, господарського життя: важливих ділянок промисловості, хлібозаготівлі, транспорту і т.п., щоби вже на перший початок завести лад, не допустити анархії та можливого контрнаступу ворожих сил ззовні або зсередини чи втручання сторонніх чинників.

Революціонери мають уміти опанувати кожную ситуацію, всіма і всім керувати у часі збройного зриву і в часі внутрішнього впорядкування. Перед нами відкриваються історичні перспективи великої епохальної націоналістичної революції, що здобуде Україні могутність, велич і провідне місце в історії. З нашої волі, сили й завзятої боротьби повстане грізна, могутня Українська Нація серед пожежі великої революції, що проголосить усьому світові зовом бойових сурм і ревом гармат володарське право України до суверенного, державного життя.

Український націоналізм кличе голосом революційної боротьби, голосом катованого народу, зовом крові героїчних жертв: вставай, Україно, борись і перемагай, Україно, володій над світом та твори нове історичне життя!

ЗМІСТ

СЛОВО КОНСУЛА.....	5
Розділ I. Основи світогляду.....	6
Розділ II. Генеза українського націоналізму.....	13
Українська духовність та світогляд на тлі історичногорозвитку.....	17
Українська духовність і світогляд С.У.З.....	55
Розділ III. Філософічні основи українського націоналізму.....	68
Філософія життя як філософія чину, зусилля та творчості.....	68
Розділ IV. Психологічні основи українського націоналізму.....	74
Розділ V. Соціологічні основи українського націоналізму.....	79
Традиціоналізм, консерватизм і скрайній футуризм. Традиція й революція.....	92
Значення суперечностей, боротьби, війн, революцій і суперництва в суспільному житті.	98
Суспільність і одиниця.....	105
Проблема проводу, індивідуальності й зорганізованості.....	117
Націоналізм і демократія.....	141
Націоналізм і лібералізм.....	152
Націоналізм і анархізм.....	154

Націоналізм і соціалізм.....	155
Націоналізм і класократична доктрина Липинського. Революція і реакція.....	164
Націоналізм і фашизм.....	174
Націоналізм і націонал-соціалізм.....	178
Націологія. Психологія й соціологія нації.....	181
Нація й родина.....	188
Нація й земля.....	195
Нація й нарід.....	199
Нація й право.....	200
Нація й людина.....	202
Нація й людство.....	204
Нація й держава.....	208
Формування української нації й розвиток національно-державницької думки.....	223
Націоналізм і патріотизм. Психологія національних почувань.....	228
Націоналізм і імперіалізм.....	235
Націоналізм і мілітаризм напрямні української воєнної доктрини.....	238
Війна й політика. Політика та стратегія.....	242
Розділ VI. Етика націоналізму.....	253
Естетичний зміст українського націоналізму...	253
Націоналізм і християнізм.....	268
Розділ VII. Націоналізм, як нова система виховання.....	274
Підстави й цілі націоналістичного виховання.	278

Духовно-світоглядові основи виховання.....	289
Виховання характеру.....	291
Властивості української вдачі.....	297
Виховання і релігія.....	305
Соціологічні основи виховання.....	308
Виховання й суспільний устрій.....	312
Формування нового типу української людини.	316
Розділ VIII. Культура і цивілізація.....	320
Розділ IX. Ідея української соціальності.....	334
Розділ X. Економіка націоналізму. Нація і	
господарство.....	348
Український націоналізм і більшовизм.....	358
Політика українського націоналізму.....	379
Українська міжнародна концепція.....	397
Стратегія і тактика революції. Організація революції.....	416

Літературно-художнє видання

Дмитро Мирон-Орлик
«Ідея і Чин України»

Координатор: Олексій Рейнс

Головний редактор: Вікторія Рейнс

Оформлення: Аліна Стара

Обкладинка: Альона Морозова

ТОВ «РЕЙНСХАУС»

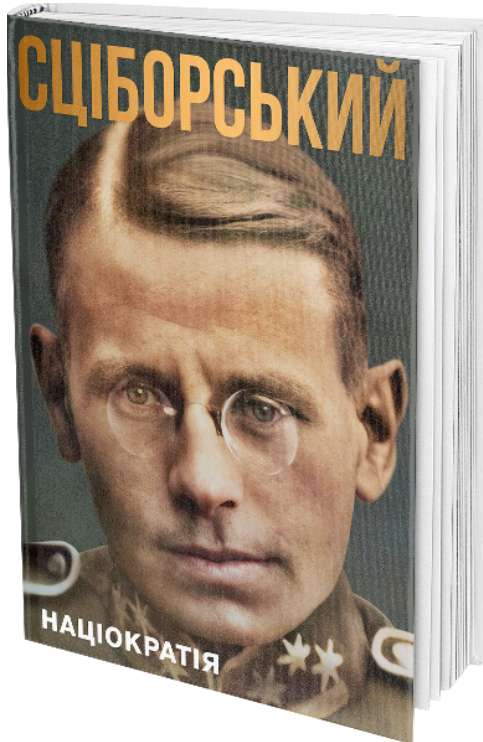
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

серія ДК №7276 від 15.03.2021

www.rainshouse.com

Питання та пропозиції: rainshouseua@gmail.com

«НАЦІОКРАТІЯ». ЧИТАЙТЕ КНИГУ В ЦІЙ ЖЕ СЕРІЇ!

Цю книгу називають Біблією Українського Націоналізму.

В ній співзасновник ОУН Микола Сціборський описав модель майбутньої націоналістичної держави українців.

Націократія проголошує Україну, вільну від недоліків комунізму, фашизму, нацизму, соціалізму чи демократії.

Україну для українців!

Вперше магnum opus Сціборського публікується без скорочень в сучасному правописі. Видання містить останні версії розділів «Націократії», написані автором незадовго до своєї загибелі в 1941 році.

**ЗАВАНТАЖТЕ ЦЮ КНИГУ
З ВЕБ-РЕСУРСУ:**

www.rainhouse.com